

Budsjett-innst. S. nr. 12

(2008–2009)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

St.prp. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2008–2009)

**Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om
bevilgninger på statsbudsjettet for 2009, kapitler under
Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet, samt
forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet,
Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet
(rammeområde 16)**

Innhold

	Side
1. Oversikt over Regjeringens forslag	5
2. Komiteens hovedprioriteringer – Rammeområde 16	12
2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	12
2.2 Fremskrittspartiet	14
2.3 Høyre	18
2.4 Kristelig Folkeparti	21
2.5 Venstre	23
2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen	29
3. Merknader til kapitler på utdanningsområdet	35
3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon	35
Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	35
3.2 Grunnopplæringen	35
Kap. 220 Utdanningsdirektoratet	39
Kap. 221 Foreldreutvalget for grunnopplæringen	40
Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	42
Kap. 223 Samisk utdanningsadministrasjon	43
Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen	43
Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	50
Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler	60
Kap. 228 Tilskudd til private skoler o.a.	60
Kap. 229 Andre tiltak	64
Kap. 230 Kompetansesentre for spesialundervisning	64
3.3 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling	65
Kap. 252 EUs handlingsprogram for livslang læring	65
Kap. 253 Folkehøyskoler	65
Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring	67
Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre o.a.	69
Kap. 256 Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	70
Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet	70
Kap. 258 Analyse og utviklingsarbeid	71
3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	72
Kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	72
Kap. 271 Universiteter	75
Kap. 272 Vitenskapelige høyskoler	83
Kap. 275 Høyskoler	85
Kap. 276 Fagskoleutdanning	89
Kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	90
3.5 Utdanningsfinansiering	94
Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	94
4. Merknader til kapitler for kirke og trossamfunn	100
4.1 Kultur- og kirkedepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.	100
Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn	100
4.2 Den norske kirke	101
Kap. 340 Kirkelig administrasjon	103
Kap. 341 Presteskapet	106
Kap. 342 Nidaros domkirke m.m.	107

	Side
5. Merknader til kapitler på forskningsområdet	108
5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet	108
5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning	108
Kap. 283 Meteorologiformål	108
Kap. 285 Norges forskningsråd	109
Kap. 286 Forskningsfond	111
Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak	114
Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	114
5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering	115
Kap. 920 Norges forskningsråd	115
5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon	118
Kap. 1020 Havforskningsinstituttet	118
Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene	118
Kap. 1022 NIFES	118
Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	118
5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon	119
Kap. 1137 Forskning og innovasjon	119
6. Oversikt over forslag til bevilgningsendringer	119
6.1 Oversikt over forslag til bevilgningsendringer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	119
7. Forslag fra mindretall	121
8. Komiteens tilråding	124

Budsjett-innst. S. nr. 12

(2008–2009)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

St.prp. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2008–2009)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2009, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet, samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. OVERSIKT OVER REGJERINGENS FORSLAG

Nedenfor følger en samlet oversikt over Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009, slik det framgår av St.prp. nr. 1 (2008–2009) med senere tillegg.

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
Utgifter i hele kroner			
<i>Kunnskapsdepartementet</i>			
200	Kunnskapsdepartementet		224 388 000
	1	Driftsutgifter	215 240 000
	21	Spesielle driftsutgifter	6 503 000
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 645 000
220	Utdanningsdirektoratet		247 801 000
	1	Driftsutgifter	202 018 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 519 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	42 264 000
221	Foreldreutvalget for grunnopplæringen		8 777 000
	1	Driftsutgifter	8 777 000
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		124 572 000
	1	Driftsutgifter	120 104 000
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 468 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
223		Samisk utdanningsadministrasjon	33 290 000
	50	Tilskudd til Sametinget	33 290 000
225		Tiltak i grunnopplæringen	1 127 494 000
	1	Driftsutgifter	136 690 000
	60	Tilskudd til landslinjer	163 287 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	47 505 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	173 379 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	38 926 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 973 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	183 338 000
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	333 695 000
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med spesielle behov ..	8 698 000
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 121 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 310 000
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	9 144 000
	74	Tilskudd til organisasjoner	11 428 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 007 539 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	1 003 911 000
	70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 628 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	62 345 000
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 287 000
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 896 000
	70	Tilskudd til den franske skolen	5 200 000
	71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkesskole	20 988 000
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	26 470 000
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 504 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 581 197 000
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	986 748 000
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 090 038 000
	72	Private videregående skoler godkjent etter kap. 6A i privatskoleloven, <i>overslagsbevilgning</i>	190 472 000
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	64 041 000
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	15 336 000
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	148 049 000
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	35 417 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	8 833 000
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	25 751 000
	79	Toppidrett	14 337 000
	80	Privatskoleorganisasjoner	609 000
	81	Elevutveksling til utlandet	1 566 000
229		Andre tiltak	12 433 000
	70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	12 433 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
230		Kompetansesentre for spesialundervisning	675 816 000
	1	Driftsutgifter	618 546 000
	21	Spesielle driftsutgifter	49 802 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 468 000
252		EUs program for livslang læring	187 697 000
	70	Tilskudd	187 697 000
253		Folkehøyskoler	619 078 000
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	614 876 000
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	3 501 000
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	701 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	198 969 000
	70	Tilskudd til studieforbund	173 828 000
	71	Tilskudd til fjernundervisning	12 504 000
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 636 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 001 000
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	50 974 000
	70	Holocaustsenteret	22 481 000
	71	Falstadsenteret	14 270 000
	72	Stiftelsen Arkivet	5 354 000
	73	Norsk fredssenter	1 259 000
	74	Nord-Norsk Fredssenter, Narvik	1 110 000
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	6 500 000
256		Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	54 041 000
	1	Driftsutgifter	39 956 000
	21	Spesielle driftsutgifter	14 085 000
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet	38 570 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 570 000
258		Analyse og utviklingsarbeid	38 066 000
	1	Driftsutgifter	3 740 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	34 326 000
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	299 758 000
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	10 894 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 048 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	220 816 000
271		Universiteter	13 151 993 000
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	7 385 211 000
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 770 693 000
	52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 996 089 000
272		Vitenskapelige høyskoler	1 220 669 000
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	579 327 000
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler ..	222 126 000
	52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	154 874 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	102 076 000
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler ...	109 522 000
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	52 744 000
275		Høyskoler	7 912 780 000
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 112 563 000
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	1 985 489 000
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	283 818 000
	70	Basisfinansiering private høyskoler	290 419 000
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler	231 063 000
	72	Forskningsfinansiering private høyskoler	9 428 000
276		Fagskoleutdanning	343 277 000
	70	Teknisk fagskoleutdanning	317 463 000
	72	Annen fagskoleutdanning	25 814 000
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	969 083 000
	1	Driftsutgifter	401 954 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 100 000
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	71 500 000
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	38 951 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	18 800 000
	74	Tilskudd til UNIS	82 183 000
	75	UNINETT	21 849 000
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	18 401 000
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	13 256 000
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	287 089 000
283		Meteorologiformål	282 646 000
	50	Meteorologisk institutt	231 431 000
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	51 215 000
285		Norges forskningsråd	1 427 291 000
	52	Forskningsformål	1 184 345 000
	55	Administrasjon	242 946 000
286		Forskningsfond	929 517 000
	50	Fondet for forskning og nyskaping – overføring til Norges forskningsråd	929 517 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	211 195 000
	21	Spesielle driftsutgifter	4 810 000
	53	NUPI	3 250 000
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000
	57	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	136 689 000
	58	Strategisk bevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	15 410 000
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	29 536 000
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	1 317 065 000
	21	Spesielle driftsutgifter	6 360 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	174 125 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 120 164 000
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	1 046 000
	75	UNESCO	15 370 000
<i>Kultur- og kirkedepartementet</i>			
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.	158 261 000
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	143 408 000
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 804 000
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 049 000
340		Kirkelig administrasjon	538 984 000
	1	Driftsutgifter	154 479 000
	21	Spesielle driftsutgifter	25 955 000
	71	Tilskudd til kirkelige formål	190 050 000
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	150 000 000
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000
341		Presteskapet	819 255 000
	1	Driftsutgifter	813 604 000
	21	Spesielle driftsutgifter	5 651 000
342		Nidaros domkirke m.m.	50 398 000
	1	Driftsutgifter	50 398 000
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	1 233 300 000
	50	Tilskudd	1 233 300 000
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>			
1020		Havforskningsinstituttet	558 150 000
	1	Driftsutgifter	286 150 000
	21	Spesielle driftsutgifter	272 000 000
1021		Drift av forskningsfartøyene	176 050 000
	1	Driftsutgifter	119 050 000
	21	Spesielle driftsutgifter	54 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000
1022		NIFES	132 900 000
	1	Driftsutgifter	54 600 000
	21	Spesielle driftsutgifter	78 300 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	460 800 000
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	308 400 000
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	37 900 000
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	23 300 000
	72	Tilskudd NOFIMA, <i>kan overføres</i>	66 200 000
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	25 000 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	382 180 000
	50	Forskningsaktivitet	193 368 000
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	175 530 000
	52	Omstillingsmidler Bioforsk	10 282 000
	53	Planlegging Veterinærinstituttet mv.	3 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning	10 325 310 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 035 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	149 605 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 231 390 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 772 377 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	437 800 000
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 847 153 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	251 050 000
	74	Tap på utlån	334 900 000
		Sum utgifter rammeområde 16	50 193 909 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3200		Kunnskapsdepartementet	3 247 000
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	3 247 000
3220		Utdanningsdirektoratet	11 916 000
	1	Inntekter ved oppdrag	5 485 000
	2	Salgsinntekter mv.	6 431 000
3221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen	276 000
	2	Salgsinntekter mv.	276 000
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	7 069 000
	2	Salgsinntekter mv.	5 571 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 498 000
3225		Tiltak i grunnopplæringen	109 139 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	109 139 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 3
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning	62 559 000
	1	Inntekter ved oppdrag	49 802 000
	2	Salgsinntekter mv.	12 757 000
3256		Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	10 285 000
	1	Inntekter ved oppdrag	9 121 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 164 000
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	10 000
	2	Salgsinntekter mv.	10 000
3286		Forskningsfond	3 368 260 000
	85	Avkastning – Fondet for forskning og nyskaping	3 368 260 000
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	21 500 000
	85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	3 843 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	3 843 000
3340		Kirkelig administrasjon	36 693 000
	1	Ymse inntekter	10 738 000
	2	Inntekter ved oppdrag	25 955 000
3341		Presteskapet	18 782 000
	1	Ymse inntekter	13 131 000
	2	Inntekter ved oppdrag	5 651 000
3342		Nidaros domkirke m.m.	17 468 000
	1	Ymse inntekter	15 175 000
	4	Leieinntekter m.m.	2 293 000
4020		Havforskningsinstituttet	272 000 000
	3	Oppdragsinntekter	272 000 000
4021		Drift av forskningsfartøylene	54 000 000
	1	Oppdragsinntekter	54 000 000
4022		NIFES	79 062 000
	1	Oppdragsinntekter	78 300 000
	2	Laboratorieinntekter	762 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	149 100 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000
	29	Termingebyr	28 900 000
	89	Purregebyrer	96 200 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	6 763 305 000
	80	Renter	6 763 305 000
		Sum inntekter rammeområde 16	10 988 514 000
		Netto rammeområde 16	39 205 395 000

2. KOMITEENS HOVEDPRIORITERINGER – RAMMEOMRÅDE 16

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Gorm Kjernli, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Lena Jensen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til partienes respektive merknader i finansinnstillingen til Stortinget fra finanskomiteen, Budsjett-innst. S. I (2008–2009), om Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009.

Komiteen viser også til de prioriteringene som framgår av oversiktene under punkt 2.6 og punkt 6.1 nedenfor. Punkt 2.6 gjengir partienes alternative budsjettforslag i finansinnstillingen fordelt på aktuelle kapitler/poster. Punkt 6.1 gjengir regjeringspartienes endringsforslag i den foreliggende faginnstillingen.

Komiteen viser for øvrig til merknadene nedenfor hva angår partifraksjonenes hovedprioriteringer på rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning.

2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til St.prp. nr. 1 (2008–2009) Kunnskapsdepartementet og forskningskapitlene under andre departementer, der Regjeringen viderefører den sterke satsingen på kunnskap og forskning som ble varslet i tiltredelseserklæringen og er påbegynt i budsjettene for 2006, 2007 og 2008.

Flertallet har som mål at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiene i verden innenfor de områdene der vi har fortrinn. Flertallet mener at en sterk kunnskapsnasjon må bygge på et utdanningssystem av høy kvalitet som gjør det mulig for hver enkelt å få livslang læring, og som bidrar til at samfunnet får den kompetansen som er nødvendig for framtidig velstand og verdiskaping.

Flertallet viser til at Regjeringen fører en målrettet politikk for å redusere forskjellene i samfunnet. Utdanningssystemet er en av de viktigste arenaene for en slik utjevning. Flertallet har som målsetting å gi alle barn og unge de beste muligheter for utdanning gjennom en helhetlig 13-årig grunnopplæring, slik at de er forberedt på arbeid og videre læring.

Flertallet vil understreke nødvendigheten av å sette skoleeierne, kommuner og fylkeskommuner økonomisk i stand til å oppfylle forventningene til en god skole. Flertallet viser til den ekstra økningen i kommunesektorens inntekter for 2009. Flertallet viser i denne sammenheng til at St.prp. nr. 1 (2008–2009) innebærer en realvekst i kommunenes samlede inntekter på om lag 8,4 mrd. kroner. Etter flere år med nedbygging viderefører denne regjeringen styrkinga av økonomien i den offentlige skolen, som ble påbegynt i 2006. Flertallet viser til at kommunenes samlede inntekter har hatt en totalvekst på om lag 28,6 mrd. kroner siden 2006.

Flertallet vil understreke at økt fokus på kunnskap og læringsutbytte er sentralt i Regjeringens arbeid med utdanningspolitikken der et bredt læringssyn legges til grunn. Flertallet viser i denne sammenheng til at Stortinget i inneværende år har vedtatt St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen. Stortingsmeldingen inneholder et sentralt mål om at skoleeiere og skoler skal bygge en kvalitetsutvikling i skolen på systematisk resultatoppfølging på en slik måte at det får følger for elevenes og læringenes læring. For å få god kvalitetsutvikling ønsker flertallet å understreke at det er viktig at staten, skoleeiere, skoleledere og lærere og samarbeidet mellom hjemmet og skolen trekker i samme retning.

Lesing og regning er grunnleggende for all videre læring og for å kunne mestre livet. Flertallet merker seg at forskning viser at en må sette inn tiltak i de første skoleårene for å styrke de grunnleggende ferdighetene. I tråd med kvalitetsmeldingen og St.meld. nr. 16 (2006–2007) ... og ingen sto igjen, viser flertallet til at Regjeringen vil sette i gang forsterket opplæring i norsk og matematikk gjennom økt lærertetthet for elever på 1.–4. trinn fra høsten 2009. For å kunne gi alle elever en kvalitativt god opplæring mener flertallet at et viktig tiltak er å øke tallet på lærere som kan gi elever som sliter en tettere oppfølging i løpet av de første skoleårene. Flertallet viser til at det fra høsten 2009 blir frigjort 430 mill. kroner av de frie inntektene til kommunene som får helårsvirkning fra 2010.

Norske skolebarn på barnetrinnet har få timer på skolen, sammenlignet med barn i andre land. Flertallet viser til at Regjeringen varslet i tiltredelseserklæringen at skoledagen skal trappes opp til 28 undervisningstimer i uka på barnetrinnet. Flertallet viser til at timetallet på barnetrinnet 1.–4. trinn ble utvidet med til sammen fem uketimer à 60 minutter fra høsten 2008, og at disse timene skal styrke basisfagene norsk, engelsk og matematikk. Fysisk aktivitet er viktig for å øke elevenes læringsutbytte. Flertallet er derfor tilfreds med at timetallet fra

høsten 2009 ytterligere blir utvidet med to timer og at dette skal gå til fysisk aktivitet på barnetrinnet.

Kompetanseheving av lærere, skoleledere og instruktører gis prioritet også i dette budsjettet. Læren er en av de viktigste innsatsfaktorene for å bedre læringsutbyttet i skolen. Flertallet mener at det er nødvendig med flere og bedre lærere. Flertallet viser til at det fra 2009 bevilges 400 mill. kroner og at det etableres et varig system for videreutdanning for lærere og en skolelederutdanning for alle nytilsatte rektorer og rektorer som ikke har en slik utdanning.

Flertallet viser også til at det er satt i gang tiltak for å øke rekrutteringen til læreryrket, både i grunnopplæringen og videregående opplæring. Flertallet viser til at det i videregående opplæring er satt i gang en ordning for å rekruttere yrkesaktive med relevant kompetanse og en ordning for å rekruttere lærere i språk og realfag.

For at nyutdannede lærere skal bli bedre rustet til å møte faglige og pedagogiske utfordringer, bevilges det 100 mill. kroner til utvikling av lærerutdanningen. Flertallet ser også fram til stortingsmeldingen om framtidens lærerutdanning som er varslet i begynnelsen av 2009.

Flertallet vil understreke at Regjeringen satser på en systematisk oppfølging av barn og unge med særskilte behov. Flertallet vil i den sammenheng vise til at Regjeringen har satt ned et utvalg som skal vurdere ulike sider ved spesialundervisning og den spesialpedagogiske tiltakskjeden, og at utvalget skal levere sin innstilling sommeren 2009.

Flertallet viser til at rehabiliteringsbehovet ved skoleanlegg fremdeles er stort. Flertallet er derfor fornøyd med at det innføres en ny åtteårig rentekompensasjonsordning for skole- og svømmeanlegg. Flertallet viser til at ordningen har en totalramme på 15 mrd. kroner og blir bevilget gjennom St.prp. nr. 1 (2008–2009) Kommunal- og regionaldepartementet.

Høsten 2007 ble gratis læremidler innført for videregående trinn to og i 2008 ble ordningen utvidet til å gjelde videregående trinn tre. Flertallet viser til at det bevilges 372 mill. kroner for at ordningen fra høsten 2009 også skal gjelde for videregående trinn en. Det vil i tillegg bli gitt et stipend til utstyr gjennom Statens lånekasse for utdanning. Flertallet er svært glad for at alle elever fra skoleåret 2009/2010 sikres gratis læremidler. Flertallet vil understreke at dette er en historisk satsing og en god investering for Norge som kunnskapsnasjon som vil gi alle lik sjanse til å gjennomføre videregående opplæring, uavhengig av sosial bakgrunn.

Flertallet mener at alle skal ha lik rett til utdanning uavhengig av økonomisk og sosial situasjon, og at dette blant annet forutsetter god studiefi-

nansiering og andre velferdsordninger. Flertallet er svært glad for at studiestøtten justeres i tråd med forventet prisstigning i 2009, slik at økonomisk svake grupper, som elever og studenter, opprettholder sin kjøpekraft. Flertallet er svært glad for at det i 2009 blir bevilget 220,8 mill. kroner til bygging av om lag til 1 000 nye studenthybler, avhengig av hvor i landet disse bygges.

For at det skal bli enklere for studenter med barn, er flertallet glad for at perioden det blir gitt fødselsstipend blir utvidet fra 42 til 44 uker. Det blir også bevilget 2,4 mill. kroner til videre tilpasninger i regelverket slik at studenter med funksjonshemning kan få utvidet mulighetene til studiestøtte ved forsinkelser i studiene.

Flertallet mener at forutsetningene for at kvaliteten i forskning og utdanning skal bli bedre, er å satse på flere stipendiat- og postdocstillinger, bedre utstyr og flere bygg. Rekruttering til forskning er avgjørende for at Norge kan bli en sterk kunnskapsnasjon. Flertallet mener videre at for å øke forskningsevnen og utvikle mer kunnskapsbasert næringsliv og tjenesteyting er tilstrekkelig tilgang på ansatte med doktorgrad en forutsetning. Flertallet viser til at det bevilges 52,5 mill. kroner til 201 stipendiatstillinger og at det bevilges 10 mill. kroner til styrking av nærings-phd.-ordningen, og at stillingene blir lagt inn med ny og høyere sats på 800 000 kroner. Flertallet er bekymret over mangelen på likestilling i academia og er derfor glad for at det åpnes for å øremerke midlertidige stillinger for kvinner.

Flertallet er svært glad for at basisbevilgningen til universitet og høyskoler økes med 298,4 mill. kroner i 2009. I forbindelse med innføring av et nytt system for den statlige basisfinansieringen av forskningsinstituttene bevilges det 67 mill. kroner til økte basisbevilgninger. For å sikre og bevare samlingene ved universitetsmuseene, samt faglig utvikling og strategisk forskningssatsing, bevilges det 23 mill. kroner.

Flertallet viser at avsetningen til Fondet for forskning og nyskaping økes med 6 mrd. kroner i 2009 til 72 mrd. kroner. Flertallet viser til at samlet vil det gi om lag 285 mill. kroner i økt avkastning fra 2010. Flertallet er svært glad for at forskningsinfrastrukturen styrkes og viser til en engangsbevilgning i 2009 på 80 mill. kroner, samt at avkastningen av 4 mrd. kroner i Fondet for forskning og nyskaping er øremerket forskningsinfrastruktur. Flertallet viser også til at Regjeringen følger opp Klimaforliket og at det i forbindelse med det bevilges 300 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og karbonlagring.

Det er spesielt viktig for Norge som liten kunnskapsnasjon å ha nær kontakt med den internasjonale kunnskapsutviklingen. I tillegg til å delta i EUs pro-

gram for livslang læring, EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter og i Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, er nordområdene blant de viktigste satsingsområdene for Regjeringen. Flertallet mener at kunnskap er nøkkelen til å utnytte mulighetene i nord, og at forskning og høyere utdanning i nordområdene også gir kunnskap om klima- og miljøendringer.

Flertallet mener at formålstjenlige bygg innenfor høyere utdanning og forskning er en forutsetning for å gjennomføre utdannings- og forskningspolitikken. Flertallet er derfor svært fornøyd med at det bevilges 60 mill. kroner til nybygg ved odontologisk fakultet ved Universitetet i Bergen og 20 mill. kroner til startbevilgning til bygg for sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Oslo. Flertallet viser videre til at det bevilges 75 mill. kroner til rehabilitering av sentrumsbyggene ved universitetet i Oslo og 80 mill. kroner til utstyr ved Kunsthøgskolen i Oslo. For å sikre framdriften i prosessen ved lokalisering av Norges veterinærhøgskole (NVH) og Veterinærinstituttet på Ås og samorganisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap viser flertallet til at det bevilges 8 mill. kroner. Flertallet er videre tilfreds med at arbeidet med nytt bygg for samlokalisering av Høgskolen i Bergen blir satt i gang i 2010.

Flertallet viser til at Trosopplæringsreformen de senere årene har vært et prioritert område i arbeidet med å videreutvikle Den norske kirke som en åpen og inkluderende folkekirke.

Flertallet er meget tilfreds med at opptrappingsplanen for Trosopplæringen er fulgt opp med forslag om 25 mill. kroner i budsjettet for 2009 i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Kultur- og kirkedepartementet.

Flertallet viser til at Regjeringen legger vekt på at Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, med plass for ulike religiøse behov og teologiske retninger. Flertallet er svært glad for at St.meld. nr. 17 (2007–2008) bygger på et bredt forlik om statskirkeordningen som de politiske partiene på Stortinget inngikk gjennom den politiske avtalen av 10. april 2008. Flertallet viser til at forliket peker fram mot løsere bånd mellom stat og kirke, men at en viktig forutsetning er at de nærmeste årene gjennomføres en reform som kan styrke det kirkelige demokratiet. Flertallet viser til at målsettingen med en demokratireform er å gi kirkens organer større demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene, og at reformarbeidet vil skje med bakgrunn i Bakkevigutvalgets innstilling "Styrket demokrati i Den norske kirke" som ble lagt fram i mai 2008. Flertallet viser til at Regjeringen vil komme tilbake til saken gjennom forslag til endrin-

ger i kirkeloven. Flertallet viser videre til at det tas sikte på at reformen gjennomføres i forbindelse med de kirkelige valgene i 2009 og 2011.

Flertallet viser til at det gjennomføres store reformer i Den norske kirke. Foruten demokratireformen og trosopplæringsreformen skal det gjennomføres en omfattende gudstjenestereform. Flertallet ser den betydelige reformperioden som kirken er inne i, som viktig for å øke engasjementet blant kirkens medlemmer og dermed for kirken som en åpen og inkluderende kirke.

2.2 Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Norge bør ha som mål at landets utdanningssystem skal ligge i verdenstoppen når det gjelder kvalitet og læringsresultater og som gjenspeiler at fremtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive. Disse medlemmer peker på at Norge er blant de land i verden som bruker mest penger til utdanningssektoren, men at resultatet ikke like tydelig plasserer oss blant verdens ledende nasjoner. Disse medlemmer viser også til at kunnskaps- og kapitalintensive næringer vil være nøkkelen til å videreføre Norges velstand etter oljealderen. Disse medlemmer mener det er nødvendig med både struktur- og systemendringer for å heve nivået på læringsresultatene innenfor utdanningssystemet, samt øke innsatsen innenfor forskningen.

Disse medlemmer konstaterer at det i budsjettforslaget fra Regjeringen satses for lite på utdanning og forskning i forhold til de uttalte målsettingene.

Grunnskolen

Disse medlemmer viser til det stadige fokus på elevenes læringsmiljø, herunder de fysiske rammer undervisningen drives under. Disse medlemmer mener forbedringstakten er for lav i forhold til behovet og mener primært at staten i større grad bør bidra i den direkte finansieringen av opprusting av kommunale skolebygg.

Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen har gjeninnført rentekompensasjonsordningen slik disse medlemmer foreslo i budsjett for 2008. Disse medlemmer viser til at situasjonen i byggebransjen nå er en helt annen og på den bakgrunn virker Regjeringens satsing altfor liten. Rentekompensasjonsordningen for nybygg og rehabilitering av skolebygg er en ordning mange kommuner benytter seg av, men den er ikke god nok til å få gjennomført den opprustningen som er nødvendig.

Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag om en investeringsramme på 15 mrd. kroner

over 8 år kun vil bidra til at 10–15 pst. av vedlikeholdsetterslepet rettes opp.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om en utvidet totalramme for rentekompensasjonsordningen som vil gi rom for merinvesteringer utover Regjeringens forslag på over 4 mrd. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn et utdanningssystem der den enkelte elev har frihet til selv å velge skole, og der private og offentlige utdanningsinstitusjoner er lovmessig og økonomisk likestilt. Dette innebærer at den enkelte bruker får mer makt, og at det blir en konkurransesituasjon mellom ulike tilbydere av utdanningstjenester. Denne konkurransen vil, slik disse medlemmer ser det, medføre et økt fokus på kvalitet i utdanningssystemet, slik at målet om å ha et av verdens beste utdanningssystemer kan bli realisert.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av fritt skolevalg for grunn- og videregående skole på nasjonalt plan."

Disse medlemmer vil understreke betydningen av å få på plass et nasjonalt kvalitetssikringsorgan for grunnopplæringen. Disse medlemmer ønsker videre å opprette et eget skoleombud som kan ivareta elevens/foreldrenes (foresattes) rettigheter på en god måte.

Disse medlemmer mener det er avgjørende for utviklingen av en bedre norsk grunnskole at den enkelte skole får økt frihet til å kunne organisere undervisningen på ulike måter og legge forskjellige pedagogiske prinsipper til grunn. Det vil gi et mangfold av skoler som gjør at elevene har muligheten til å velge mellom skoler med ulikt pedagogisk opplegg og ulik organisering av skolehverdagen. Det vil øke elevenes mulighet til å få et opplæringstilbud som er tilpasset deres evner, behov og ønsker.

Internasjonale undersøkelser viser at Norge har et stort potensial for å bli bedre i grunnopplæringen. Frihet til ulik organisering kan være en nødvendig stimulans for i enda større grad å kunne tilpasse undervisningen til den enkelte elev.

Disse medlemmer stiller seg positive til å utvide skoledagen. Disse medlemmer er skuffet over at Regjeringen kun har funnet rom til å utvide skoledagen med 2 timer gymnastikk pr. uke. Disse medlemmer mener en utvidet skoledag først og fremst må være begrunnet i et økt faglig fokus på innhold gjennom skoledagen, eksempelvis gjennom en styrking av fagene norsk, matematikk, naturfag/teknologi, engelsk og IKT. I tillegg kan tiden brukes til å gi leksehjelp og styrke den tilpassede opplæringen

for den enkelte elev. Disse medlemmer legger til grunn at skolefritidsordningen ikke skal bli en del av den ordinære skoledagen og at det fortsatt er et klart skille mellom skolefritidsordningen og undervisningstilbudet i skolen.

Disse medlemmer mener brukerne og deres foresatte må trekkes inn i drift og organisering av skolene i betydelig større grad. Disse medlemmer ønsker etablert driftsstyrer på de enkelte skolene hvor de foresatte bør ha flertall. Disse medlemmer mener det i det minste er viktig å åpne for at skoleeier selv kan velge en slik organisasjonsform og at lovverket ikke lenger bør hindre en slik organisering av skolene.

Disse medlemmer formoder at Regjeringen i tilfelle opprettelse av slike driftsstyrer vil komme tilbake til Stortinget med forslag til mandat og ansvarsforholdet mellom driftsstyret, rektor og kommunen. Disse medlemmer vil likevel peke på muligheten kommuner og fylkeskommuner har til å iverksette en ordning med samarbeidsutvalg (SU) på den enkelte skole med utvidet myndighet. Slike tiltak kan gjennomføres innenfor eksisterende lovverk og gi foreldrene vesentlig økt innflytelse enn tilfellet er i de fleste grunn- og videregående skoler i dag. Disse medlemmer viser i den sammenheng til Larvik kommune som har gitt skolene mulighet til en slik ordning med utvidet myndighet for SU.

Disse medlemmer viser til at det er store ordensproblemer i deler av norsk skole. Disse medlemmer viser videre til at den siste TIMMS-undersøkelsen påviser at norske klasserom er de mest urolige i OECD-området. Disse medlemmer mener det kan være en sammenheng mellom den uro som oppleves i norsk skole og det lave læringsutbyttet i forhold til resursinnsats.

Disse medlemmer vil derfor sterkt understreke at det må settes økt fokus på lærernes ansvar som klasseledere. Det bør gis generell lederutdanning til lærere som en del av opplæringen på lærerhøgskolene og en bør kunne gi lederutdanning som etterutdanningstilbud til lærere. Disse medlemmer vil understreke det lederansvaret rektor har for at skolens lærere er gode ledere i klasserommet. Det må derfor stilles strengere krav til oppfølging av lærerens lederrolle for å bidra til forbedret kompetanse blant lærerne. Disse medlemmer mener et slikt fokus kan bidra til et betydelig bedre læringsmiljø og derigjennom bedre læringsutbytte for elevene. Disse medlemmer mener et økt fokus på læreren som leder også vil gi nyttige resultater i forholdet mellom elevene, slik at mobbing mellom elever, samt mellom lærer og elev begge veier, reduseres.

Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument nr. 8:113 (2006–2007) hvor Fremskrittspartiet

la frem 15 konkrete forslag for å bedre læringsmiljøet for elevene og hindre bråk og uro.

Videregående opplæring

Disse medlemmer legger til grunn de samme prinsippene i den videregående opplæring som i grunnskolen: valgfrihet, økonomisk og lovmessig likebehandling mellom private og offentlige skoler, pedagogisk og administrativ frihet for den enkelte skole, og kvalitetssikring av utdanningen. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at de yrkesfaglige utdanningene blir gjenstand for mer praktisk rettet undervisning og mindre teoretisk innrettet undervisning. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning bidra til å motivere langt flere som er praktisk orientert til å fullføre utdanningsløpet. Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av å ha flere lærlingplasser tilgjengelig slik at flere får muligheten til å ta hele utdanningen i bedrift.

Disse medlemmer viser til den enorme betydning kunnskap om IKT har for en overveldende del av arbeidsplassene i Norge og Europa. Det er grunn til å tro at betydningen av IKT i fremtiden vil bli enda større. Det er derfor svært viktig å sikre norske elevers tilgang til slik teknologi og gi alle elevene en god opplæring i naturlig bruk av IKT.

Disse medlemmer viser til Representantforslag nr. 8:112 (2005–2006) hvor Fremskrittspartiet foreslo en ordning med fritt skolemateriell basert på en ordning med bok- og materialkort, slik at elevers valgfrihet knyttet til valg av skolemateriell, herunder valg av ulike skolebøker i samme fag, kunne ivaretas på en god måte. Med Fremskrittspartiets modell ville alle elever i videregående skole hatt tilgang til gratis skolemateriell fra høsten 2007.

Disse medlemmer viser videre til at elevtallsveksten i videregående skole nå er stor uten at fylkeskommunene som eier de fleste videregående skoler kan fremvise tilsvarende ressursvekst. Dette forholdet understreker også etter disse medlemmers syn at det er nødvendig å endre finansieringsystem; slik at statlige penger følger eleven direkte.

Høyere utdanning

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at den høyere utdanningen i Norge er av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer konstaterer at innføringen og oppstarten av Kvalitetsreformen så langt i hovedsak synes å ha gitt positive resultater. Disse medlemmer konstaterer at det er blitt større fokus på kvalitet og bedre oppfølging av studentene ved de ulike lærestedene. Disse medlemmer har også merket seg et økt fokus på internasjonalisering innenfor den høyere utdanningen gjennom samarbeid og utveksling av både vitenskapelig ansatte og studenter for kortere og lengre

perioder. Disse medlemmer er opptatt av at slikt samarbeid og utveksling fremmer kvalitetsutviklingen ved norske institusjoner, og peker på at kvalitets-sikringsorganet NOKUT også bør følge denne utviklingen.

Disse medlemmer understreker at Kvalitetsreformen må sikres en finansiering som også gir kvalitet. Disse medlemmer peker på at reformen bygger på tre viktige pilarer; institusjonenes budsjett-rammer til løpende undervisning og forskning, bygningsmessige forhold i sektoren og studentenes rammebetingelser.

Disse medlemmer har merket seg at flere utdanningsløp har vært underlagt kontroll av NOKUT. Resultatet for sykepleierutdanningen og allmennlærerutdanningen har vært nedslående. Disse medlemmer mener dette viser viktigheten av et eksternt kontrollorgan og tydelig viser behovet for fortsatt kvalitetsfokus i høyere utdanning.

Også innenfor den høyere utdanningssektoren ønsker disse medlemmer en lovmessig og økonomisk likebehandling mellom de private og offentlige utdanningsinstitusjoner. Dette er slik disse medlemmer ser det nødvendig for å legge til rette for at alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn, fritt kan velge utdanningssted. Dette er etter disse medlemmers syn også nødvendig for å skape kvalitet i utdanningen. Når det gjelder tildelingen av forskningsmidler innenfor den høyere utdanningssektoren, ønsker disse medlemmer at midlene skal kanaliseres til de institusjonene som kan vise til høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer peker på betydningen av å styrke grunnskolen og den videregående opplæringen slik at de studentene som de høyere utdanningsinstitusjonene får inn, holder et høyt kvalitativt nivå.

Disse medlemmer viser til at det er en forskjellsbehandling i studiestøtteordninger for utenlandsstudier, avhengig av om det er bachelor- eller mastergradsstudier. Disse medlemmer vil sette fokus på utenlandsstudier som en tilnærming til globaliseringsprosessen. Disse medlemmer mener utenlandsstudier i de fleste tilfeller vil ha en verdi i seg selv, og at flere bør gis mulighet til å gjennomføre ett eller flere studie semestre utenfor Norges grenser.

Disse medlemmer ønsker at bachelor- og masterstudenter i utlandet skal likebehandles økonomisk.

Disse medlemmer viser til Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Disse medlemmer anser det som svært viktig at studenter skal ha gode tilskuddsordninger som gjør det mulig å ha et fleksibelt utdanningsløp med perioder i et annet nordisk land. Både av hensyn til studentene selv og det norske samfunn bør studenter kunne hente impul-

ser og kunnskap utenfor norske utdanningsinstitusjoner. Utdanning utenfor Norges grenser medfører dessuten mulighet for relasjonsbygging og forretningsforbindelser som kan lette arbeidet med å finne nye markeder for norske produkter.

Disse medlemmer mener reisestipendet for Norden bør opp på fullt nivå igjen, og disse medlemmer vil fremme forslag om full gjeninnføring.

Disse medlemmer viser videre til at det fra og med undervisningsåret 2005–2006 ikke lenger blir gitt støtte til det første året av utdanning på bachelornivå i Kina, Japan, Russland og Brasil, samt de fleste av verdens utviklingsland. Årsaken til dette er at universitetsutdanningen i disse landene starter ett år tidligere enn i Norge. Første året blir derfor, ifølge NOKUT, ikke regnet for å være på nivå med første året av høyere utdanning i Norge. Disse medlemmer mener at det bør gis støtte til første året dersom det inngår som en del av en grad som NOKUT, samlet sett, vurderer til å være på nivå med en norsk bachelorgrad.

Disse medlemmer vil peke på de problemer norske studenter ofte møter ved gjennomføring av studier i USA, fordi Lånekassen ikke utbetaler ytelser under gjennomføring av det såkalte "Freshman Year", som er førsteåret i en bachelorgrad. Disse medlemmer finner det underlig at ikke dette studieåret også får støtte på lik linje med andre studieår. De siste år viser en drastisk nedgang i antall norske studenter som velger å ta høyere utdanning i USA, noe som kan skyldes for dårlige støtteordninger.

Forskning

Disse medlemmer viser til den politiske enighet som var om å øke forskningsinnsatsen i Norge til 3 pst. av BNP. Fordelingen mellom offentlige og private forskningsmidler ble bestemt å være at staten bidrar med 1 pst., mens private bidrar med 2 pst. Disse medlemmer mener forventningen til den private forskningsandelen er så høy at den ikke kan anses for å være realistisk. Disse medlemmer vil derfor øke den offentlige andel av forskningsinnsatsen til 1,4 pst. av BNP og redusere den private andelen ned til 1,6 pst.

Disse medlemmer ber i finansinnstillingen Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan dette kan løses i praksis.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet foreslo å øke grunnkapitalen i Fondet for forskning og utvikling med 25 mrd. kroner i budsjettet for 2006, ytterligere 25 mrd. kroner i budsjettet for 2007 og 34 mrd. kroner i 2008, hvilket totalt ville gitt ca. 3 150 mill. kroner mer til forskning i 2009 enn det Regjeringens opplegg gir.

Det er fortsatt nødvendig å øke grunnkapitalen i fondet slik at forskningsinnsatsen kan økes raskere,

og disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke fondet med 28 mrd. kroner mer enn Regjeringen. Det vil i 2010 gi en økt forskningsbevilgning på ca. 825 mill. kroner mer enn Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer vil understreke betydningen forskningen vil ha, når det gjelder å videreføre det velferdssamfunnet som har vokst frem. Disse medlemmer vil ha en satsing innenfor forskningssektoren som i mindre grad tar hensyn til distriktspolitiske hensyn, og i større grad tar hensyn til kvalitetsmessige kriterier for tildeling av forskningsmidler. Disse medlemmer vil understreke at det viktigste først og fremst er at vi får mer igjen for de pengene vi bruker i forskningssektoren, gjennom god forskning av høy internasjonal kvalitet. Samtidig er det viktig å skaffe mer midler til veie for de aktørene som bedriver forskning av høy internasjonal kvalitet.

Disse medlemmer vil understreke den rollen næringslivet har når det gjelder å ta ansvar for at det satses på forskning i Norge, for på den måten å sikre en utvikling av bedriftene som legger grunnlag for fortsatt eksistens og arbeidsplasser i Norge.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens grep i 2007 medførte en innsnevring av SkatteFUNN-ordningen. Disse medlemmer viser til at Statistisk sentralbyrå la frem sin sluttevaluering av ordningen i januar 2008 hvor hovedbudskapet var at SkatteFUNN fungerte etter hensikten. Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen i budsjettet for 2009 opprettholder SkatteFUNN som en rettighetsbasert ordning. Disse medlemmer mener SkatteFUNN er svært viktig i forhold til forskning i næringslivet og mener derfor at ordningen bør utvikles.

Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av at de forskningsresultatene som blir frembrakt, blir videreformidlet til aktører som kan dra nytte av disse. Dette forutsetter, slik disse medlemmer ser det, et tettere samarbeid mellom forskningsinstitusjonene og næringslivet. Disse medlemmer vil understreke det ansvaret det offentlige har når det gjelder å ivareta satsingen på grunnforskning.

Disse medlemmer peker videre på at store deler av den foreslåtte økning på forskningsbudsjettet fra Regjeringens side går til kontingenter i ulike forskningsprogrammer og ikke direkte til forskning.

Disse medlemmer viser til NIFU Step sitt anslag på at det er behov for 520 nye stipendiatstillinger frem til 2016, og at Regjeringen kun bevilger midler til 201 nye rekrutteringsstillinger. Disse medlemmer mener dette understreker at Regjeringen ikke har ambisjoner om å satse på forskning. Disse medlemmer vil forholde seg til det behovet NIFU Step har skissert og vil vise til Fremskritt-

partiets forslag i finansinnstillingen der det gis rom for å bevilge midler til 209 stipendiatstillinger og 110 Post-Doc-stillinger.

Kirke

Disse medlemmer viser til sitt prinsipielle standpunkt om at stat og kirke bør skille lag. Disse medlemmer ønsker en fristilt kirke som skal få anledning til selv å kunne ta beslutninger og bestemme over sin egen fremtid på fritt grunnlag. Særlig aktuelt er dette spørsmålet blitt etter at stadig flere politiske signaler går ut på at en vil instruere kirken i teologiske spørsmål, samtidig som kirken selv ikke skal få velge sine ledere. Disse medlemmer mener dette er helt uholdbart og mener kirken selv skal stå helt fritt i sine teologiske standpunkter og valg av egne ledere.

Disse medlemmer understreker likevel at en vil opprettholde et nært samarbeid med kirken og bidra til at kirkens rolle i samfunnet styrkes. Det er imidlertid disse medlemmers oppfatning at dette best kan skje uten at politikere blander seg inn i kirkens gjøremål og teologiske fortolkninger. Det vil videre kunne innebære at kirken bør stå i en særstilling hva gjelder økonomiske overføringer i forhold til andre trossamfunn, blant annet på grunn av kristendommens betydning for nasjonens identitet og tilhørighet, samt den kulturelle arv som ligger i for eksempel kirkebyggene.

Disse medlemmer vil uttrykke bekymring over det omfattende forfallet som er innenfor kirke-sektoren, når det gjelder vedlikeholdet av kirkebygninger. Disse medlemmer vil spesielt understreke det ansvaret staten bør ha når det gjelder å ivareta de verneverdige kirkebyggene som mange steder forfaller. Disse medlemmer er derfor positive til at Regjeringen gjeninnfører rentekompensasjonsordningen for kirkebygg i tråd med det disse medlemmer foreslo i fjorårets budsjett. Disse medlemmer mener en investeringsramme som Regjeringen har foreslått på 800 mill. kroner er altfor lite i forhold til det vedlikeholdsetterslepet vi har på kirkebygg.

Disse medlemmer vil vise til at Fremskrittspartiet gikk imot Regjeringens forslag om å tappe Opplysningsvesenets fond for midler, ved å overføre en større andel av de offentlige forpliktelsene fra statlig direktefinansiering til Opplysningsvesenets fond.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i 2007 fikk etablert en ordning hvor den kan tappe av grunnkapitalen i OVF for blant annet å finansiere deler av kulturminneansvaret staten har for stavkirker og verneverdige kirkebygg. Disse medlemmer viser til at dette går utover fondets mulighet til nødvendig oppgradering og vedlikehold av presteboliger. Prester har boplikt, og boligene prestene dispo-

nerer er i stor grad av lite vedlikeholdt og oppgradert karakter. Disse medlemmer mener det er viktig å la OVF prioritere realavkastningen innenfor de rammer som omfatter fondets kjerneoppgaver. Disse medlemmer viser til at den uroen vi i 2008 har på finansmarkedet i vesentlig grad har svekket OVF sitt økonomiske handlingsrom. Disse medlemmer vil se OVF sin fremtidige posisjon i sammenheng med behandlingen av forholdet mellom stat og kirke.

Disse medlemmer viser videre til at folkekirken er i en tidsklemme. Prestetjenesten har behov for rundt 150 nye prestestillinger for å innfri forventningene i menighetene. Disse medlemmer viser til at bispedømmene har begrensede midler til å drive en aktiv arbeidsgiverpolitikk for å rekruttere og beholde prester i aktiv tjeneste. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å styrke denne satsingen, slik at bispedømmene får tilført lønnsmidler til ca. 50 nye stillinger.

2.3 Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å bevilge 751 000 000 kroner mer enn Regjeringen på rammeområde 16. I tillegg foreslås det å etablere et fond for vitenskapelig utstyr på 10 mrd. kroner, og å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 16 mrd. kroner. Over kommunaldepartementets budsjett foreslås det en økning på 116 mill. kroner til to ekstra uketimer i matematikk og norsk på barnetrinnet. Investeringsrammen under rentekompensasjonsordningen foreslås utvidet i 2009 fra 2 til 5 mrd. kroner. Arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger foreslås halvert. SkatteFUNN-ordningen foreslås styrket med 450 mill. kroner for å reversere Regjeringens kutt i timesatser og timeantall. Tilskuddet til ulønnet forskningsinnsats gjennom SkatteFUNN foreslås gjeninnført med 40 mill. kroner.

Grunnutdanning

Disse medlemmer mener skolen er en av våre aller viktigste institusjoner. Skolen er en av samfunnets viktigste møteplasser. En god skole gir barna både god faglig opplæring, sosial kompetanse og et solid verdigrunnlag. Alle skal gis den samme sjansen til å skape seg et liv, til å bli selvhjulpne og oppnå selvrespekt, uavhengig av hvem de er født av og hva de er født inn i. Skolen kan ikke fjerne alle ulikheter, men kan sørge for at alle får like og reelle muligheter til å realisere sine evner. Hovedbegrunnelsen for en god og offentlig finansiert skole er å sikre at alle barn og unge får sjansen til å skape sitt eget liv, uavhengig av kjønn, bosted, funksjonsdyktighet, etnisk tilhørighet og sosial status. Disse medlemmer vil peke

på at skolens samfunnsoppdrag – å danne og å utdanne – er avhengig av at vi har et tilstrekkelig antall lærere med god kompetanse. Nøkkelen til bedre læringsutbytte for elevene er faglig trygge, ambisiøse og motiverte lærere. Denne regjeringen ser ikke ut til å mene at vi har en voksende og alvorlig rekrutteringsutfordring i skolen, og regjeringspartiene har stemt ned gjentatte forslag fra Høyre om blant annet systematisk etter- og videreutdanning og rekrutterings- og seniortiltak for lærere, jf. Dokument nr. 8:6 (2007–2008).

Disse medlemmer vil fremheve den omfattende kursendringen av norsk skole som regjeringen Bondevik II iverksatte blant annet gjennom utformingen og vedtakelsen av Kunnskapsløftet. En av målsettingene med Kunnskapsløftet er å endre den praksisen som har ført til at norsk skole ikke har klart oppgaven med å utjevne sosiale forskjeller blant elevene. Nye læreplaner med klare kompetansemål, et historisk kompetanseløft for lærerne og langt større vekt på kunnskap og læring er blant hovedgrepene i reformen. Reformens sterke vektlegging av at elevene skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter, og at hver enkelt elev må få tilpasset opplæringen til sine forutsetninger, er helt nødvendige tiltak dersom man skal nå det overordnede målet om at alle elevene skal ha et likeverdig tilbud.

Disse medlemmer vil sterkt understreke, og er bekymret for, den voksende rekrutteringsutfordringen når det gjelder lærere. Læreren er den viktigste innsatsfaktoren i skolen. Timetallutvidelsene alene kan føre til en underdekning på totalt 10 000 lærere. I grunnskolen er det fram mot 2020 behov for minst 7 000 flere lærere dersom alle faktorer holdes konstante. Ca. 40 pst. av lærerne i grunnskolen er over 50 år, og over halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år. Svært mange av dem kommer til å slutte i yrket før alminnelig pensjonsalder. I tillegg vet vi at mange nyutdannede lærere forlater læreryrket etter kort tid. Tall fra Samordna opptak viser at det for studieåret 2007–2008 er en nedgang i søkningen til allmennlærerutdanningene på 2 pst. Dette kommer på toppen av nedgangen på 17 pst. i studieåret 2006–2007. Siden 1996 er søkertallene til allmennlærerutdanningene redusert med 56 pst. Frafallet på disse utdanningene er også høyt, og varierer ifølge NOKUTs evaluering fra 2006 mellom 11 og 51 pst.

Behovet for flere lærere er etter hvert grundig dokumentert, og det er etter disse medlemmers syn uforståelig at Regjeringen har valgt ikke å foreta seg noe for å redusere rekrutteringsutfordringen. Andelen ufaglærte i skolen har de siste to årene økt med 30 pst., og er et utslag av at skolen trenger flere lærere, men at skolene ikke greier å skaffe den kom-

petansen de egentlig etterspør. Det er anslått at det er ca. 10 000 lærere som i dag arbeider i andre yrker.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til rekrutteringstiltak for å få lærerne i andre yrker tilbake i skolen, og 50 mill. kroner til seniortiltak for å beholde lærerne lenger i skolen. I tillegg foreslås det å bevilge 20 mill. kroner til studielånsavskrivning for lærerstudenter.

Disse medlemmer har merket seg at resultatene på de nasjonale prøvene i 2008 ikke viser fremgang i forhold til resultatene for 2007, og at det på enkelte områder snarere er en tilbakegang. Det innebærer at hver femte elev fortsatt har dårlige leseferdigheter. Grunnleggende ferdigheter er verktøy for all annen læring, og er også en sterkt medvirkende årsak til det store frafallet i videregående opplæring. Tall fra den siste store studien som er gjort om frafall, "Bortvalg og kompetanse" (NIFU STEP 2008), viser at 34 pst. av elevene slutter eller fullfører uten å bestå i ett eller flere fag. På enkelte yrkesfaglige studieprogram er tallet over 50 pst. Årsaksbildet er sammensatt, men svake ferdigheter fra barne- og ungdomstrinnet i kjernefag som norsk og matematikk er en vesentlig faktor for muligheten til å gjennomføre videregående opplæring. I lys av det vi vet om frafallet fra yrkesfaglige studieretninger, blant annet at frafallet ifølge den samme undersøkelsen øker for de elevene som ikke får lærlingplass, viser disse medlemmer til Høyres alternative budsjett der det foreslås å halvere arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger. Det er viktig å bidra til at bedriftene tar inn flere lærlinger, samtidig som offentlig sektor må bli langt flinkere til å tilby lærlingplasser.

Disse medlemmer vil vise til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner til leksehjelp i skolen, og 15 mill. kroner til sommerskole. Dette er tiltak som vil bidra til å bedre de grunnleggende ferdighetene og øke motivasjonen for læring.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres alternative budsjett blant annet også foreslås bevilgninger til nye nasjonale sentra for henholdsvis skriveopplæring og skriveforskning og for grunnopplæring. I tillegg foreslås det å bevilge 13,3 mill. kroner til Science Center Østfold.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen foreslår å utvide timetallet med to uketimer, og at disse timene skal gå til fysisk aktivitet. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å utvide timetallet med ytterligere to timer, som skal gå til matematikk- og norskopplæring på barnetrinnet. Disse medlemmer støtter forslaget om ekstra uketimer til fysisk aktivitet, men mener det er en forutsetning at det samtidig settes av penger til kompetansehevingstiltak for fysisk aktivi-

tet. Det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til dette i Høyres alternative budsjett, og disse medlemmer viser til dette.

Disse medlemmer er bekymret for den økonomiske situasjonen for friskolene. Regjeringen Stoltenberg II fjernet kapitaltilskuddet for disse skolene i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). Tilskuddet er viktig for å sikre driften og holde foreldrebetalingen lav. I tillegg foreslår Regjeringen nå å kutte overføringene til friskoler på videregående nivå med 29 mill. kroner fordi Utdanningsdirektoratet over år har utbetalt feil støttebeløp til skolene. Disse medlemmer er uenige i at skolene skal bli straffet for en utregningsfeil i direktoratet.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å gjeninnføre kapitaltilskuddet med en bevilgning på 20 mill. kroner.

Disse medlemmer er glad for at Regjeringen har videreført regjeringen Bondevik IIs "Ny sjanse"-program for å sikre opplæring til voksne uten tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter. Programmet heter nå Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). De siste årene har det vist seg at det omsøkte beløpet er betydelig høyere enn bevilgningene. Særlig i en tid der arbeidsledigheten er ventet å øke, og voksne med svake grunnleggende ferdigheter er særlig utsatt, er det viktig å styrke tiltak som bidrar til å gi slik opplæring.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til program for basiskompetanse i arbeidslivet med 100 mill. kroner.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer er meget bekymret for situasjonen i høyere utdanning. Regjeringen tilbakefører nå pengene den kuttet i basisbevilgningen til universiteter og høyskoler. Men kombinasjonen av at sektoren fortsatt sliter med virkningene av "hvile-skjæret" Regjeringen påførte den, og at den nå i tillegg har fått økte utgifter til lønns- og pensjonsutbetalinger på om lag 440 mill. kroner, gjør at situasjonen er alvorlig. Soria Moria-erklæringen slår fast at "bevilgningene til universiteter og høyskoler skal økes", men fasiten etter at Regjeringen har lagt fram sitt fjerde budsjett er at det er kuttene og "hvile-skjæret" som står igjen etter denne regjeringen. Regjeringen skriver selv i sitt budsjettforslag at med dette budsjettet blir aktiviteten i sektoren bare "ført tilbake til nivået i 2006". Meldingene om store kutt i undervisningstilbudet, veiledningen, forskningsaktiviteten og utdanningskvaliteten er mange. Kvalitetsreformen i høyere utdanning er ikke lenger fullfinansiert, og handlingsrommet til å drive kvalitetsutvikling, internasjonalisering og institusjonssamarbeid er sterkt redusert. Disse med-

lemmer viser for øvrig til sine merknader om dette under kapitlene 271, 272 og 275.

Det er avgjørende viktig å satse på kunnskap og forskning og å investere for framtiden. Vi er i ferd med å legge bak oss historisk gode økonomiske tider der Regjeringen burde benyttet muligheten til å investere i forskning og høyere utdanning for å sikre framtidens velferd. I stedet valgte den å kutte bevilgningene til universiteter og høyskoler, og ikke oppfylle målet om at staten skal bruke 1 pst. av BNP til forskningsformål innen 2010. Begrunnelsen for ikke å bruke penger til disse viktige oppgavene har vært at økonomien har vært for god. Mens regjeringen Bondevik II brukte 90 pst. av det økte handlingsrommet i økonomien til forskning, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser, har regjeringen Stoltenberg II kun brukt 15 pst. til disse formålene. Når vi nå går inn i strammere økonomiske tider, er begrunnelsen fra Regjeringen snudd: Nå er den økonomiske situasjonen for stram til å investere for framtiden.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 234 mill. kroner, og å bevilge 60 mill. kroner til 100 ekstra stipendiater og 50 ekstra post. doc.-stillinger ved universiteter og høyskoler. Det foreslås i tillegg bevilgninger på ytterligere 70 mill. kroner til 100 stipendiatstillinger og vitenskapelig utstyr gjennom Norges forskningsråd.

Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett, der det foreslås en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 16 mrd. kroner og opprettelse av et nytt fond for vitenskapelig utstyr der det avsettes 10 mrd. kroner. Dette vil anslagsvis gi en økt avkastning på henholdsvis ca. 750 mill. kroner fra forskningsfondet og 470 mill. kroner fra utstyrsfondet i 2010.

Evalueringen av SkatteFUNN-ordningen er meget positiv, og disse medlemmer registrerer at ordningen bidrar til å øke forskningsinnsatsen i næringslivet. Det er derfor uheldig at Regjeringen ikke i dette budsjettforslaget bidrar til å rette opp i innstrammingene fra inneværende års budsjett.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å styrke SkatteFUNN-ordningen med 450 mill. kroner gjennom økte timesatser og økt timetall. Det foreslås også å gjeninnføre tilskuddet til ulønnet forskningsinnsats med 40 mill. kroner.

Disse medlemmer vil peke på at Norge har svært lav pedagogtetthet i barnehagene. Dette henger sammen med en rask utbyggingstakt. Mens det i Sverige og Danmark er en pedagogdekning på ca. 60 pst., er den tilsvarende dekningen i Norge på ca. 30 pst.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner

til 100 ekstra studieplasser ved førskolelærerutdanningene.

Kirken

Disse medlemmer er svært tilfredse med det tverrpolitiske forliket om ny kirkeordning som ble inngått 11. april 2008. Det løsner båndene mellom stat og kirke, og vil gi tettere bånd mellom kirke og folk. Et viktig element i forliket er at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke, der tre komponenter inngår: Det skal avholdes kirkevalg samtidig med politiske valg, det skal være reelle valgmuligheter, og økt bruk av direktevalg. Det er viktig at det bevilges nok penger til demokratireformen. Regjeringen anslår selv utgiftene forbundet med reformen til om lag 180 mill. kroner i gjennomføringsfasen. Regjeringen har ikke tatt det ansvaret den har etter forliket for å sørge for finansiering av reformen.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 30 mill. kroner til demokratireform i Den norske kirke.

Disse medlemmer vil igjen peke på behovet for flere prestestillinger i Den norske kirke. Kirken har store utfordringer på flere plan, både når det gjelder å få besatt ledige stillinger, å få prestene til å bli i yrket og å få opprettet flere stillinger for å dekke behovet for flere prester.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til flere prestestillinger.

2.4 Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste fellesskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i kunnskap. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon. Dette medlem mener vi da må ut av hvile-skjæret Regjeringen har innført i utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Dette medlem viser til at Regjeringen vil øke timetallet på småskoletrinnet med to uketimer i tillegg til de fem uketimene som ble innført høsten 2008. Dette medlem mener det er viktigere at ressursene brukes på å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring og på å øke antall lærere i skolen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å omprioritere disse midlene: 500 mill. kroner til å opprette 1 000 nye lærerstillinger for å øke lærertettheten i skolen og

200 mill. kroner til å få andre yrkesgrupper inn i ungdomstrinnet, som helsesøstre, rådgivere, miljøarbeidere og lignende. Videre foreslås det å bevilge 25 mill. kroner til forsøk med mentorordning for nyutdannede lærere.

Dette medlem har merket seg at denne regjeringen har valgt å sette fokuset på behovet for tidlig innsats. Dette medlem er ikke uenig i dette, men konstaterer at Regjeringen nok en gang glemmer ungdomsskolen. Til tross for sterke oppfordringer fra Kristelig Folkeparti så velger denne Regjeringen å ikke ta tak i ungdomsskolens store utfordringer. Undervisningen er for teoritung, det er store utfordringer knyttet til bråk og uro og mange lærere gruer seg for å jobbe på dette trinnet. Det er grunn til å tro at dette forplanter seg videre og fører til at vi har en dramatisk høy frafallsprosent i videregående. Det er gjort liten eller ingen forskning på dette området. Dette medlem mener det ikke hjelper med tidlig innsats, hvor alle skal med i de første årene, når tiltakene avsluttes og elevene glemmes så snart de kommer til ungdomsskolen. Ungdomsskolen må bli en mestringsarena for barn og unge. Når elever kommer til kort på det teoretiske, må de tilbys en mer praktisk skolehverdag. Derfor foreslo dette medlem i Kristelig Folkepartis alternative budsjett å bevilge 70 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen.

Dette medlem mener at antall elever som ikke fullfører videregående skole er bekymringsfullt. Samfunnet har sviktet i å gi alle unge en mulighet til utdanning og arbeid. Det foregår mye gode lokale tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å opprette en tiltakspost på 30 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker mulighet til å fullføre skoleløpet.

Dette medlem viser til at det er i de yrkesfaglige studieretningene at vi ser størst frafall, og at de som ikke får lærlingeplass er i enda større risiko for ikke å fullføre. Derfor mener dette medlem at lærlingetilskuddet bedriftene får for å ta inn lærlinger bør økes. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det derfor foreslås å bevilge 38 mill. kroner for å øke tilskuddet med 2 000 kroner pr. plass. I tillegg foreslås det å øke tilskuddet til lærlinger med særskilte behov med 5 mill. kroner.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen foreslår å gjenopprette rentekompensasjonsordningen for skolebygg som de fjernet i budsjettet for 2008. Dette medlem viser til at flere skolebygg i dag er i svært dårlig forfatning, noe som går utover læringskvaliteten hos elevene og arbeidsmiljøet for lærerne. Dette medlem mener et godt skolebygg legger til rette for god trivsel og læring. Undersøkel-

ser viser at over halvparten av skolebyggene ikke er i tilfredsstillende stand. Dette medlem mener derfor det er behov for en langt større bevilgning til oppussing for å møte dette problemet. Når det offentlige skal hindre økt arbeidsledighet ved økt byggeaktivitet i egen sektor, er det etter dette medlems mening verdifullt å benytte sjansen til bl.a. å bedre skolebyggene. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke lånerammen til kommuner og fylkeskommuner med ytterligere 3 mrd. kroner – til sammen 5 mrd. kroner.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 14 mill. kroner til et prøveprosjekt i hvert fylke der det på en utvalgt skole opprettes en stilling som skal styrke samarbeidet mellom hjem og skole. Prøveprosjektet skal koordineres av Foreldreutvalget for grunnskolen. Dette medlem har videre merket seg at FUGs mandat er endret til også å omfatte hjem-skole-samarbeid i videregående opplæring. Dette medlem mener dette vil gi et behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg skal det på plass ny IKT-struktur og det er behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Derfor foreslo dette medlem å øke bevilgningen til FUG med 2 mill. kroner.

Dette medlem mener relasjonsbygging og konfliktløsning er viktig i et familieliv. Dette medlem ønsker å utvide faget Mat og Helse slik at det også kan inkludere samliv. Dette medlem mener dette kan bli et verktøy elever kan ta med seg videre for å skape gode relasjoner og samliv. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 1 mill. kroner slik at Samlivssenteret på Modum Bad kan utvikle et undervisningsopplegg for dette.

Dette medlem mener folkehøgskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det derfor foreslås å øke bevilgningen til folkehøgskolene med 8 mill. kroner for å opprette en ny folkehøgskole i Kristiansand og i Valle. Folkehøgskolene driver allerede i dag et viktig arbeid knyttet til frafallsproblematikken. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til Folkehøgskolerådet for å kunne utvikle målrettede tiltak for å hjelpe flere som dropper ut av videregående skole tilbake til studiene.

Dette medlem mener vi må satse på kunnskap, på utdanning og på forskning. Dette medlem viser til at universitet og høyskoler får en real-

nedgang i sine budsjetter til tross for at Regjeringen foreslår å ta inn siste halvdel av hvileskjæret. Kostnadsveksten grunnet økte lønns- og pensjonsutgifter er i størrelsesorden 440 mill. kroner. Dette medlem er av den mening at sektoren blir påført nye hvileskjær fra Regjeringen i og med at dette ikke dekkes inn i forslag til budsjett.

Dette medlem viser til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre at det er vanskeligere for studenter med barn å studere. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke forskningsfondet med 25 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Dette medlem viser til at Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder har endret status fra regionale høyskoler til universitet. Dette medlem viser videre til at de som statlige høyskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder med til sammen 20 mill. kroner.

Dette medlem vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006), jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006) har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Dette medlem viser videre til at tre høyskoler som i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli høyskoler, får lavere tilskudd enn om de hadde forblitt friskoler. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 6,6 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem vil følge opp det brede statkirke-forliket som er inngått mellom alle partiene i Stortinget og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det derfor foreslås å øke bevilgningen til Den norske kirkes demokratireform med 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det er lokalmenighetene som representerer kirken i lokalsamfunnene. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alter-

native budsjett der det derfor foreslås å bevilge 20 mill. kroner til opprettelse av 40 nye prestestillinger for å sikre at prestetjenesten i prostiene ikke blir svekket på grunn av prostenes endrede oppgaver i forbindelse med prostereformen.

Dette medlem viser til at Regjeringen igjen kutter i overføringene til kirkelig virksomhet i kommunene, denne gangen med 20 mill. kroner. Dette medlem viser til at dette forverrer den økonomiske situasjonen for mange av de lokale menighetene rundt om i landet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til fellerådene med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Dette medlem vil advare mot å bruke kirkens egne midler, som Opplysningsvesenets fond, for å rette opp i manglende offentlig prioritering av kirkebygg. Dette medlem har merket seg at Regjeringen foreslår å gjenopprette rentekompensasjonsordningen for kirkebygg som de fjernet i budsjett for 2008. Dette medlem mener imidlertid at det er behov for en sterkere satsing og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke rammen for låneordning til kirker med 0,7 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner i 2009. Dette vil også stimulere til økt byggeaktivitet i offentlig sektor.

Dette medlem viser til at Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep er et nasjonalt og økumenisk ressurs- og kompetansted for kirkelige miljøer, og et møte- og samtalested for kvinner og menn med overgrepserfaring. Dette medlem viser til at ressursenteret gjennom prosjektet Adam ønsker et økt fokus på å også gi menn med overgrepserfaringer et kirkelig tilbud. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til ressursenteret med 2 mill. kroner for å gi en stilling til prosjektet Adam samt gi senteret bedre og mer forutsigbare rammebetingelser.

2.5 Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 40 946 295 000 kroner under rammeområde 16, som er 1 740 900 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelses. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet – også i økonomiske nedgangstider.

De senere års økonomiske oppgangstider har muliggjort en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Dette medlem konstaterer at så ikke har skjedd. Dette medlem viser til at de nåværende regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringen har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert tre budsjetter som samlet sett i svært liten grad følger opp ambisjonsnivået som det er bred politisk enighet om, jf. bl.a. behandlingen av St.meld. nr. 20 (2004–2005).

Etter dette medlems syn har Regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk, og konsekvensen kan blant annet bli mindre nyskaping og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd. Det er fint at Regjeringen har fått en egen statsråd for forskning og høyere utdanning, men dette medlem kan ikke se større endringer enn at Regjeringen nå forsøker å rette opp deler av sin egen feilslåtte politikk fra tidligere budsjettår. Det kan knapt kalles en offensiv satsing.

Dette medlem registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for 2009 ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler nå er reversert. Dette er i beste fall bare en del av sannheten. I etterkant av budsjettframleggelsen har det fremkommet informasjon om at universitetene og høyskolene står foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke har tatt høyde for – eller informert Stortinget tilfredsstillende om – i sitt forslag til statsbudsjett for 2009.

Ifølge Kunnskapsdepartementets opprinnelige tall, jf. bl.a. Dokument nr. 15:157 (2008–2009), ble summen beregnet til om lag 440 mill. kroner. I brev til komiteen datert 1. desember 2008 har statsråden redegjort for de oppdaterte beregningene, som synes å ligge noe under tidligere anslag. Uansett blir dette kostnader Regjeringen ikke har tatt hensyn til i sitt budsjettforslag for 2009, og selv om Regjeringen bevilger 160 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2008-budsjettet – noe som dekker deler av behovet for inneværende år – er det fortsatt en bety-

delig underdekning i sektoren i 2009. Den omtalte reverseringen av hvileskjæret innebærer dermed i realiteten at universiteter og høyskoler blir påført ytterligere ett til to nye hvileskjær.

Dette kan ikke sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad, og vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Selv om det bevilges 160 mill. kroner til universiteter og høyskoler i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet for 2008, er det fortsatt en betydelig underdekning i sektoren. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 220 mill. kroner til for å kompensere for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren, og vil følge dette ytterligere opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Dette medlem merker seg for øvrig at det i den senere tiden har oppstått en diskusjon knyttet til målet om at norsk forskningsinnsats skal utgjøre 3 pst. av BNP, hvorav 1 pst. fra offentlige kilder, og at Regjeringen har sådd tvil om at disse ambisjonene skal ligge fast. Dette medlem legger til grunn at målet skal beholdes, jf. bl.a. statsråd Aaslands formuleringer i Stortinget 15. oktober 2008.

Dette medlem viser til at budsjettforslaget for 2009 innebærer en realvekst på ca. 4 pst. for forskningsområdet, jf. bl.a. NIFU STEP's rapport 35/2008. Dette er om lag ett prosentpoeng høyere realvekst enn fjorårets budsjettforslag, men etter dette medlems mening er dette fortsatt for svakt sett i lys av ambisjonene nedfelt i den gjeldende forskningsmeldingen.

Videre er det fortsatt et faktum at en betydelig andel av "veksten" for forskningsområdet knyttes til økt kontingent til EUs rammeprogram – som i overveiende grad finansieres av økt avkastning fra Fondet for forskning og nyskaping. Dette medlem vil påpeke at forskningsfondet – hvis opprinnelige intensjon ved opprettelsen i 1999 var å kunne skape strategisk handlingsrom i norsk forskning og etter hvert også har bidratt til å finansiere Kvalitetsreformen – de senere år synes å gradvis reduseres til et regulært driftsfond som skal finansiere allerede eksisterende poster. Dette medlem vil advare sterkt mot denne utviklingen.

Dette medlem mener videre at den foreslåtte økningen i forskningsfondet heller ikke på noen måte kan karakteriseres som offensiv. Dette medlem foreslår i stedet å styrke fondsbeholdningen med 28 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 100 mrd. kroner, og økningen på 28 mrd. kroner vil – gitt en rentesats på 5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om-

lag 1,4 mrd. kroner i 2010 utover Regjeringens forslag. Dette medlem vil understreke at et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene, forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet. Hensikten må være å skape rom for strategiske satsinger på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Dette medlem merker seg at Regjeringen i sitt forslag avsetter 80 mill. kroner over Norges forskningsråds (NFR) budsjett for 2009 til vitenskapelig utstyr, og at deler av fondsavkastningen f.o.m. 2010 øremerkes vitenskapelig utstyr. Dette medlem vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke utstyrssatsingen over NFRs budsjett med ytterligere 100 mill. kroner. Samlet sum til vitenskapelig utstyr over NFRs budsjett i 2009 vil da være 180 mill. kroner.

Videre foreslår dette medlem å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 156,7 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner foreslås som en generell styrking av rådets programmer med fokus på individuell prosjektstøtte, 100 mill. kroner foreslås til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak, og 6,7 mill. kroner skal finansiere den offentlige andelen av 50 nye nærings-phd. Totalt foreslår dette medlem at det opprettes stillinger tilsvarende 60 nærings-phd. i 2009.

Dette medlem merker seg videre at det i Regjeringens forslag er satt av midler til i alt 201 nye rekrutteringsstillinger i 2009, og at bevilgningssatsen økes med 25 pst. for de nye stillingene. Av de foreslåtte stillingene for 2009 er 166 rene stipendiatstillinger, hvorav 10 er nærings-phd. og 5 er knyttet til nordområdesatsingen, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Kunnskapsdepartementet.

Dette er positivt, men ikke på langt nær nok – særlig sett i sammenheng med tidligere års nullvekst og brudd på opptrappingsplanen for stipendiater. Dette medlem vil understreke at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer. NIFU STEP har anslått behovet for å være 520 nye stipendiater årlig frem til 2016 dersom man skal nå det såkalte enprosent-målet om offentlig finansiert FoU. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 137 mill. kroner til opprettelse av ca. 369 nye stipendiatstillinger utover Regjeringens forslag. Samlet foreslår dette medlem at det opprettes ca. 520 stipendiatstillinger

i 2009, i tillegg til nordområdestipendiater og nærings-phd.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 17,3 mill. kroner utover Regjeringens forslag til opprettelse av ca. 65 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2009. Samlet foreslår dette medlem at det opprettes 100 nye postdoktorstillinger i 2009.

I økonomiske nedgangstider er det særlig viktig å satse på næringsrettet forskning med henblikk på fremtidig verdiskaping og innovasjon. Dette medlem foreslår derfor blant annet å bevilge 40 mill. kroner på å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN som Regjeringen fjernet i 2006. I tillegg ønsker dette medlem å øke beløpsgrensene i SkatteFUNN-ordningen, jf. omtale under rammeområde 22. Videre styrker dette medlem den næringsrettede forskningen, herunder brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og ordningen med Forsknings- og utviklingskontrakter, med til sammen 400 mill. kroner.

Innenfor kunstfeltet er det et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. For å styrke dette arbeidet foreslår dette medlem å bevilge 2,7 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem merker seg videre at Regjeringen foreslår å bevilge 3 mill. kroner som bidrag til

finansiering av bachelor i luftfartsfag ved Universitetet i Tromsø (UiT). Dette medlem mener en slik bevilgning er for lite, og foreslår å bevilge ytterligere 10 mill. kroner for å fullfinansiere bachelorutdanningen i luftfartsfag ved UiT.

Dette medlem viser videre til at Høgskolen i Gjøvik er i gang med bygging av et testlaboratorium for universell utforming og har Norges eneste doktorgradsstipendiat på universell utforming. Det er allerede etablert et samarbeid med flere brukerorganisasjoner om medfinansiering og utprøving. Dette medlem viser til at regjeringen Bondevik II konkurranseutsatte Gjøvik-banen og stilte strenge krav til universell utforming til driveren. Denne strekningen kan sees på som en pilotstrekning for universell utforming av jernbanen. Gjøvik kommune er for øvrig blant kommunene som er valgt ut som piloter i kommunesektoren. Det ligger derfor godt til rette for å utvikle et kompetansemiljø med nasjonal betydning innen universell utforming nettopp på Gjøvik. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 5 mill. kroner til opprettelsen av et nasjonalt forskningssenter for universell utforming ved Høgskolen i Gjøvik.

Dette medlem foreslår en økning i satsingen på forskning og høyere utdanning på 1,5 mrd. kroner utover Regjeringens forslag, hvorav 1,1 mrd. kroner er direkte merbevilgninger over statsbudsjettet utover Regjeringens forslag. Dette medlem følger på denne måten opp Venstres alternative budsjetter fra 2007 og 2008 som begge hadde en betydelig økt satsing på forskning med over 1 mrd. kroner mer enn det som ble sluttresultatet ved hjelp av regjeringspartiene i Stortinget.

Økt satsing på forskning	
Økte beløpsgrenser SkatteFUNN (påløpt)	442,0
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN	40,0
Næringsrettet forskning	350,0
Forsknings- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
Basiskompensasjon universitet og høyskoler	220,0
369 nye stipendiatstillinger	137,0
65 nye postdocstillinger	17,3
50 nye nærings-phd	6,7
Norges forskningsråd	50,0
Utstyrsetterslep	100,0
Forskning klima/fornybar energi	100,0
Forskning miljøvennlig drivstoff/hydrogen	20,0
Div. mindre tiltak	37,5
<i>Forskningsfondet</i>	28 000,0
SUM FORSKNING/HØYERE UTDANNING (ekskl. fondsavsetning)	1 570,5

Studenter

Dette medlem viser bl.a. til Venstres merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007) og vil ytterligere understreke betydningen av studentbarnehager. Studentbarnehager har vært og er et viktig virkemiddel for å gi alle lik rett til høyere utdanning, blant annet fordi ordningen gir studenter med barn muligheten til å være heltidsstudenter. Studentbarnehager er ikke som andre barnehager ved at tilbudet der er tilpasset studerende foreldres behov for fleksibilitet. Dette medlem vil understreke at Regjeringens generelle barnehagesatsing ikke nødvendigvis tilfredsstiller studentenes behov for et særskilt barnehagetilbud. Videre mener dette medlem at det er en forunderlig diskrepans fra Regjeringens side å satse betydelige midler på barnehager, men i for liten grad å sikre tilbudet ved studentbarnehagene. Tilskuddet til studentbarnehagene er et viktig studentpolitisk virkemiddel som er med på å sikre lik mulighet til utdanning og bedre velferd for studenter med barn. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen til studentbarnehager med 5 mill. kroner. I tillegg foreslår dette medlem å styrke velferdstilbudet i regi av studentsamskipnadene, med særlig henblikk på psykisk helse, med til sammen 5 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Dette medlem merker seg at Regjeringen fortsatt ikke har funnet økonomisk rom for å gjeninnføre utdanningsstøtte til første års utdanning på lavere grad (bachelornivå) i land i Asia, Latin-Amerika og Afrika i tråd med merknaden fra en samlet kirke-, utdannings- og forskningskomité, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006). Dette medlem mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 0,4 mill. kroner til gjeninnføring av utdanningsstøtte til første års utdanning i de berørte landene.

Dette medlem vil videre påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det såkalte "freshman-året". Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA har vært sterkt synkende i alle årene etter 1985. Etter dette medlems mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelorgrad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 9,8 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til freshman-året i USA.

Grunnoppfølgingen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig understreke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnoppfølgingen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og "dannende" samfunnsinstitusjoner, som skal formidle allmenndannelse, verdier, kunnskap og kulturarv.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg med hensyn til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem vil i denne sammenheng også påpeke at man i Sverige har lansert "Lärarlyftet"; en omfattende kompetansehevingsreform der videreutdanning er det bærende element.

Dette medlem mener – i likhet med en samlet komité, jf. Innst. S. nr. 15 (2006–2007) – at det er behov for en systematisk ordning som ivaretar hensynet om faglig oppdatering for norske lærere på en bedre måte enn hva som er tilfellet i dag, og vil i denne sammenheng vise til forslagene fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2007–2008) viderefører bevilgningen på om lag 400 mill. kroner knyttet til kompetanseheving for lærere som lå inne i Kunnskapsløftet for å etablere et "varig system for videreutdanning for lærere" og skolelederutdanning. Det er således ikke snakk om noen ny satsing i bevilgningssammenheng.

Dette medlem har i denne forbindelse merket seg den nylig fremlagte strategien "Kompetanse for kvalitet – strategi for videreutdanning av lærere", hvor det blant annet fremgår at finansiering av videreutdanningen skal dekkes med 80 pst. bidrag fra stat og lokal skoleeier, mens 20 pst. skal dekkes av den enkelte lærer. Videreutdanningsordningen som Regjeringen går inn for skal, ferdig utbygd, omfatte ca. 2 500 lærere årlig.

Dette medlem merker seg at Regjeringen med dette i noen grad etterkommer Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det Venstre har tatt til orde for. Dette medlem vil understreke at Venstre har som ambisjon at alle lærere på alle trinn skal få mulighet til kompetansehevende videreutdanning med jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og

lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som ut fra strategien skissert ovenfor potensielt vil kunne gi om lag 70 pst. flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning uten reduksjon i lønn, gitt en tilfredsstillende vikarsituasjon og kapasitet i høyskole- og universitetssystemet.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor. Dette medlem merker seg at det i St.prp. nr. 1 (2008–2009) er satt av til sammen 50 mill. kroner til ulike rekrutteringstiltak i 2009. Dette medlem mener at en slik satsing er for liten, gitt de store utfordringene man står overfor.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 37 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalderen for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. I ovennevnte representantforslag påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede senior tiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 200 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Spesiell vekt skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Dette medlem vil understreke at Venstres forslag om økte bevilgninger til kompetanseheving og rekruttering av lærere, medregnet Regjeringens forslag, utgjør om lag 1 mrd. kroner.

Elevbedrifter og gründervirksomhet i skolen har en samlende virkning på elever og gir alle like muligheter til å delta. Praktiske og nyttige prosjekter fremmer deltagelse og selvtillit hos dem som deltar uten at det stigmatiserer. Samtidig er det et ønske om å få i gang kantiner drevet av elever ved mange skoler. Dette medlem ønsker å stimulere til dette, og foreslår å bevilge 25 mill. kroner til et prøveprosjekt knyttet til elevdrevne kantiner. Det forutsettes at midlene ikke skal brukes til å ansette kantinepersonell ved den enkelte skole.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noen koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helse-tjeneste og skole rundt den enkelte elev for om mulig å hindre frafall fra skolen. Dette medlem vil i første omgang bevilge 50 mill. kroner til disse tiltakene.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem foreslår å bevilge 25 mill. kroner til prøveordningen.

Dette medlem vil videre påpeke at det med tanke på Kunnskapsløftet er et stort behov for å utvikle nye læremidler til bruk i den samiske grunnskolen. Dette gjelder læremidler både til elever som har samisk som førstespråk og til de som har det som andrespråk. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med til sammen 5 mill. kroner for å styrke produksjonen av samiske læremidler (3 mill. kroner) og bedre vilkårene for samiske lærebokforfattere og -produsenter (2 mill. kroner).

Dette medlem viser til det viktige arbeidet som utføres i forbindelse med samarbeidet mellom skole og hjem, og vil understreke at dette er et område som behøver ytterligere styrking for å gi barn et best mulig utbytte av opplæringen, jf. bl.a. Innst. S. nr. 164 (2006–2007). Dette medlem vil i denne

forbindelse særlig vise til det viktige arbeidet Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) gjør. På denne bakgrunn ønsker dette medlem å styrke tilskuddet med 2,5 mill. kroner.

Dette medlem er opptatt av å bevare gamle håndverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i fjorårets budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet hvor bl.a. følgende ble påpekt:

"Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven. Bruken av midlane skal innrettast slik at kunnskapen blir formidla til relevante aktørar innanfor fag- og yrkesopplæringa."

Dette medlem merker seg at Regjeringen i fjorårets budsjett bevilget 5 mill. kroner til stipend for å styrke tradisjonelle håndverksfag, men mener at det behøves et betydelig løft for at ikke disse fagene skal gå tapt. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på tradisjonelle håndverksfag med 5 mill. kroner i 2009.

Dette medlem viser videre til at det i 2006 ble gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen for utvikling av musikk- og kulturskoler, og at evalueringen viste at ordningen har ført til økt kulturell og musikalsk aktivitet i kommunene. Dette medlem mener at dette er en viktig ordning som det bør satses ytterligere på. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på musikk- og kulturskoler over Kunnskapsdepartementets budsjett med 2,5 mill. kroner.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke rådgivningstjenesten med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på leksehjelp med 10 mill. kroner.

Dette medlem ønsker også å styrke elevorganisasjonens arbeid som talerør for norske elever. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til drift og tiltak i Elevorganisasjonens regi med 0,3 mill. kroner.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler i Regje-

ringens forslag, og foreslår heller å innføre behovsprovvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned, og er et mye mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere utvidet timetall i grunnskolen, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere. I statsbudsjettet for 2008 ble det innført fem ekstra uketimer, og i statsbudsjettet for 2009 foreslår Regjeringen to uketimer ekstra øremerket fysisk aktivitet. Dette medlem vil heller omprioritere Regjeringens bevilgninger på disse områdene til en målrettet satsing på kompetanse og rekruttering av lærere, jf. omtale ovenfor. Med hensyn til å øke barn og unges fysiske aktivitet foreslår dette medlem i stedet å bevilge til sammen 60 mill. kroner til ulike friluftstiltak – bl.a. i regi av frivillige organisasjoner – utover Regjeringens forslag, jf. forslag under rammeområdene 3 og 13.

Dette medlem går videre imot Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2009. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettssituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet ved å innføre full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innfører lav merverdiavgiftssats for frukt og grønt, jf. omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen følger opp Venstres tidligere forslag om å gjeninnføre rentekompenasjonsordningen for skolebygg, noe dette medlem mener er en fornuftig prioritering fra Regjeringens side. Dette medlem er imidlertid kjent med at rentekompenasjonsordningen p.t. kun gjelder kommunale og fylkeskommunale anlegg, og at privatskoler således ikke omfattes av ordningen. Dette medlem mener på prinsipielt grunnlag at også elever og tilsatte ved privatskoler bør ha anledning til å nyte godt av en slik ordning, all den tid bygningsmassen ved disse skolene gjennomgående ikke er vesentlig forskjellig i forhold til den offentlige skolen.

Kirke

Dette medlem viser til det brede forliket om stat/kirke i Stortinget våren 2008, og at det er en forutsetning i forliket at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke. Dette medlem merker seg at Regjeringen har satt av ca. 5 mill. kroner til Kirkerådet og bispedømmerådene i forbindelse med reformen. Dette medlem mener en slik

bevilgning er for lite, og foreslår å øke bevilgningen til arbeidet med demokratireformen med ytterligere 10 mill. kroner. Det forutsettes at Regjeringen fortsetter arbeidet med reformen i dialog med kirken, og kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om demokratireformen.

Dette medlem har videre merket seg det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep. Dette medlem er kjent med at ressurscenteret har behov for økte driftsmid-

ler, og foreslår derfor å bevilge 0,3 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser til at det har blitt vanskeligere å få fylt ledige prestestillinger på grunn av økt prestemangel. Dette medlem mener Den norske kirke vil få vanskeligheter med å utfylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prester som skal til for å ta seg av menighetene, og foreslår å bevilge 10 mill. kroner til prestatjenesten.

2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen

Tabellen nedenfor viser hvilke tall som lå til grunn for partienes alternative forslag til netto utgiftsramme for rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning i finansinnstillingen, jf. Budsjett-innst. S. I (2008–2009). Alle forslagene hadde forskjellig utgiftsramme. Regjeringspartienes forslag til utgiftsramme hadde flertall (Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet) og ble vedtatt under finansdebatten 27. november 2008. For rammeområde 16 ble netto utgiftsramme vedtatt økt med 33,55 mill. kroner fra kr 39 205 395 000 til kr 39 238 945 000.

Oversikt over tall til grunn for partienes forslag til utgiftsramme i finansinnstillingen. Bare poster med avvik. (Endring i forhold til Regjeringens forslag i parentes)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
Utgifter (i hele tusen kroner)								
200		Kunnskapsdepartementet	224 388	224 388	201 299	209 388	224 388	224 388
				(0)	(-23 089)	(-15 000)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	215 240	215 240	192 801	200 240	215 240	215 240
				(0)	(-22 439)	(-15 000)	(0)	(0)
	21	Spesielle driftsutgifter	6 503	6 503	5 853	6 503	6 503	6 503
				(0)	(-650)	(0)	(0)	(0)
205		Skoleombud		0	2 500	0	0	0
	1	Driftsutgifter (ny post)	0	0	2 500	0	0	0
				(0)	(+2 500)	(0)	(0)	(0)
206		Aktive Foreldre		0	500	0	0	0
	1	Driftsutgifter (ny post)	0	0	500	0	0	0
				(0)	(+500)	(0)	(0)	(0)
220		Utdanningsdirektoratet	247 801	253 801	223 021	247 801	247 801	247 801
				(+6 000)	(-24 780)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	202 018	202 018	181 816	202 018	202 018	202 018
				(0)	(-20 202)	(0)	(0)	(0)
	21	Spesielle driftsutgifter	3 519	3 519	3 167	3 519	3 519	3 519
				(0)	(-352)	(0)	(0)	(0)
	70	Tilskudd til læremidler mv.	42 264	48 264	38 038	42 264	42 264	42 264
				(+6 000)	(-4 226)	(0)	(0)	(0)
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen	8 777	9 777	9 777	8 777	24 777	8 777
				(+1 000)	(+1 000)	(0)	(+16 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	8 777	9 777	9 777	8 777	24 777	8 777
				(+1 000)	(+1 000)	(0)	(+16 000)	(0)
222		Statlige grunn- og videre- gående skoler og grunn- skoleinternat	124 572	124 572	64 520	124 572	124 572	126 972
				(0)	(-60 052)	(0)	(0)	(+2 400)
	1	Driftsutgifter	120 104	120 104	60 052	120 104	120 104	120 004
				(0)	(-60 052)	(0)	(0)	(-100)
	60	Tilskudd hjem/skole-arbeid (ny post)	0	0	0	0	0	2 500
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+2 500)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
223		Samisk utdannings- administrasjon	33 290	33 290	8 323	33 290	33 290	33 290
				(0)	(-24 967)	(0)	(0)	(0)
	50	Tilskudd til Sametinget	33 290	33 290	8 323	33 290	33 290	33 290
				(0)	(-24 967)	(0)	(0)	(0)
225		Tiltak i grunnsopplæringen	1 127 494	1 145 994	1 175 928	1 267 494	1 187 394	1 215 294
				(+18 500)	(+48 434)	(+140 000)	(+59 900)	(+87 800)
	50	Tilskudd til elevbedrifter, kantine, elevdeltagelse (ny post)	0	0	0	0	0	25 000
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+25 000)
	51	Tilskudd til tiltak for å motvirke "drop-out" (ny post)	0	0	0	0	0	50 000
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+50 000)
	62	Tilskudd til digitale lære- midler (ny post)	0	0	25 000	0	0	0
			(0)	(0)	(+25 000)	(0)	(0)	(0)
	63	Tilskudd til samisk i grunn- opplæringen	47 505	47 505	0	47 505	47 505	52 505
			(0)	(-47 505)	(0)	(0)	(0)	(+5 000)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	173 379	188 379	92 412	173 379	188 379	173 379
			(+15 000)	(-80 967)	(0)	(+15 000)	(0)	(0)
	66	Tilskudd til leirskole- opplæring	38 926	38 926	73 926	38 926	38 926	38 926
			(0)	(+35 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 973	8 973	0	8 973	8 973	8 973
			(0)	(-8 973)	(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med spesielle behov	8 698	8 698	13 198	8 698	51 698	8 698
			(0)	(+4 500)	(0)	(+43 000)	(0)	(0)
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 121	9 121	0	9 121	11 021	11 621
			(0)	(-9 121)	(0)	(+1 900)	(+2 500)	(0)
	74	Tilskudd til organisasjoner	11 428	14 928	11 928	11 428	11 428	11 728
			(+3 500)	(+500)	(0)	(0)	(+300)	(0)
	76	Leksehjelp (ny post)	0	0	0	15 000	0	0
			(0)	(0)	(0)	(+15 000)	(0)	(0)
	76	Tilskudd til skoler m/elever m/særskilte behov (ny post)	0	0	35 000	0	0	0
			(0)	(+35 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	77	Sommerskole (ny post)	0	0	0	15 000	0	0
			(0)	(0)	(0)	(+15 000)	(0)	(0)
	77	Tilskudd til skoler m/blinde og svaksynte (ny post)	0	0	5 000	0	0	0
			(0)	(+5 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	78	Tilskudd til elever med dysleksi og lignende (ny post)	0	0	10 000	0	0	0
			(0)	(+10 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	78	Tilskudd til rådgivnings- tjeneste (ny post)	0	0	0	0	0	5 000
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+5 000)
	79	Kompetansetiltak fysisk aktivitet (ny post)	0	0	0	10 000	0	0
			(0)	(0)	(0)	(+10 000)	(0)	(0)
	79	Skolemat i grunnskolen (ny post)	0	0	80 000	0	0	0
			(0)	(+80 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	80	Seniortiltak lærere (ny post)	0	0	0	50 000	0	0
			(0)	(0)	(0)	(+50 000)	(0)	(0)
	81	Rekrutteringstiltak for lærere i andre yrker (ny post)	0	0	0	50 000	0	0
			(0)	(0)	(0)	(+50 000)	(0)	(0)
226		Kvalitetsutvikling i grunn- opplæringen	1 007 539	1 020 039	1 078 137	1 028 839	1 134 539	1 597 539
			(+12 500)	(+70 598)	(+21 300)	(+127 000)	(+590 000)	(0)
	21	Spesielle driftsutgifter	1 003 911	1 016 411	1 061 209	1 003 911	1 130 911	1 033 911
			(+12 500)	(+57 298)	(0)	(+127 000)	(+30 000)	(0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
	22	Nasjonalt senter for skrive- opplæring og skrive- forskning ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	4 000 (+4 000)	0 (0)	0 (0)
	22	Tiltak for kompetanse- heving og rekruttering av lærere (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	550 000 (+550 000)
	23	Science senter Østfold (ny post)	0	0 (0)	13 300 (+13 300)	13 300 (+13 300)	0 (0)	0 (0)
	24	Nasjonalt senter for grunn- opplæring ved Høgskolen i Hedmark (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	4 000 (+4 000)	0 (0)	0 (0)
	76	Leksehjelp (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)
227		Tilskudd til særskilte skoler	62 345	62 345 (0)	63 845 (+1 500)	62 345 (0)	62 345 (0)	62 345 (0)
	71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkesskole	20 988	20 988 (0)	21 988 (+1 000)	20 988 (0)	20 988 (0)	20 988 (0)
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	26 470	26 470 (0)	26 970 (+500)	26 470 (0)	26 470 (0)	26 470 (0)
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 581 197	2 582 197 (+1 000)	2 788 624 (+207 427)	2 606 197 (+25 000)	2 580 197 (-1 000)	2 566 197 (-15 000)
	70	Private grunnskoler	986 748	986 748 (0)	1 060 748 (+74 000)	986 748 (0)	970 748 (-16 000)	971 748 (-15 000)
	71	Private videregående skoler	1 090 038	1 091 038 (+1 000)	1 172 038 (+82 000)	1 090 038 (0)	1 090 038 (0)	1 090 038 (0)
	72	Private videregående skoler godkjent etter kap. 6A i privatskoleloven	190 472	190 472 (0)	204 472 (+14 000)	190 472 (0)	190 472 (0)	190 472 (0)
	73	Private grunnskoler i utlandet	64 041	64 041 (0)	68 841 (+4 800)	64 041 (0)	64 041 (0)	64 041 (0)
	74	Private videregående skoler i utlandet	15 336	15 336 (0)	16 486 (+1 150)	15 336 (0)	15 336 (0)	15 336 (0)
	75	Private skoler for funksjons- hemmede elever	148 049	148 049 (0)	159 049 (+11 000)	148 049 (0)	148 049 (0)	148 049 (0)
	76	Andre private skoler	35 417	35 417 (0)	38 067 (+2 650)	35 417 (0)	35 417 (0)	35 417 (0)
	77	Den tyske skolen i Oslo	8 833	8 833 (0)	9 483 (+650)	8 833 (0)	8 833 (0)	8 833 (0)
	78	Kompletterende under- visning	25 751	25 751 (0)	27 751 (+2 000)	25 751 (0)	25 751 (0)	25 751 (0)
	79	Toppidrett	14 337	14 337 (0)	28 714 (+14 377)	19 337 (+5 000)	14 337 (0)	14 337 (0)
	80	Privatskoleorganisasjoner	609	609 (0)	909 (+300)	609 (0)	609 (0)	609 (0)
	81	Elevutveksling til utlandet	1 566	1 566 (0)	2 066 (+500)	1 566 (0)	1 566 (0)	1 566 (0)
	82	Kapitaltilskudd til friskoler (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	20 000 (+20 000)	15 000 (+15 000)	0 (0)
229		Andre tiltak	12 433	12 433 (0)	12 933 (+500)	12 433 (0)	13 433 (+1 000)	12 433 (0)
	70	Tilskudd til sikkerhets- opplæring for fiskere	12 433	12 433 (0)	12 933 (+500)	12 433 (0)	13 433 (+1 000)	12 433 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
230		Kompetansesentre for spesialundervisning	675 816	675 816	705 816	675 816	675 816	675 816
	1	Driftsutgifter	618 546	618 546 (0)	648 546 (+30 000)	618 546 (0)	618 546 (0)	618 546 (0)
246		Kvalitetsutvikling i rådgivningstjenesten		0	950	0	0	0
	1	Prosjektmidler til PROFRÅD (ny post)	0	0 (0)	950 (+950)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
253		Folkehøyskoler	619 078	619 478	598 778	622 078	632 078	619 078
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	614 876	614 876 (0)	594 876 (-20 000)	617 876 (+3 000)	622 876 (+8 000)	614 876 (0)
	71	Tilskudd til Folkehøgskole- rådet	3 501	3 501 (0)	3 201 (-300)	3 501 (0)	8 501 (+5 000)	3 501 (0)
	72	Tilskudd til nordiske folke- høyskoler	701	1 101 (+400)	701 (0)	701 (0)	701 (0)	701 (0)
254		Tilskudd til voksen- opplæring	198 969	198 969	149 969	156 969	198 969	198 969
	70	Tilskudd til studieforbund	173 828	173 828 (0)	120 828 (-53 000)	128 828 (-45 000)	173 828 (0)	173 828 (0)
	71	Tilskudd til fjernunder- visning	12 504	12 504 (0)	17 504 (+5 000)	12 504 (0)	12 504 (0)	12 504 (0)
	73	Tilskudd til voksen- opplæringsorganisasjoner	9 001	9 001 (0)	8 001 (-1 000)	9 001 (0)	9 001 (0)	9 001 (0)
	74	Tilskudd til studiesenter Nord-Troms (ny post)	0	0 (0)	0 (0)	3 000 (+3 000)	0 (0)	0 (0)
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	50 974	50 974	50 974	50 974	51 974	50 974
	72	Stiftelsen Arkivet	5 354	5 354 (0)	5 354 (0)	5 354 (0)	6 354 (+1 000)	5 354 (0)
256		Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	54 041	54 041	53 041	54 041	54 041	54 041
	1	Driftsutgifter	39 956	39 956 (0)	38 956 (-1 000)	39 956 (0)	39 956 (0)	39 956 (0)
257		Program for basis- kompetanse i arbeidslivet	38 570	38 570	38 570	138 570	38 570	38 570
	21	Spesielle driftsutgifter	38 570	38 570 (0)	38 570 (0)	138 570 (+100 000)	38 570 (0)	38 570 (0)
258		Analyse og utviklings- arbeid	38 066	38 066	27 466	38 066	16 066	38 066
	1	Driftsutgifter	3 740	3 740 (0)	3 740 (0)	3 740 (0)	1 740 (-2 000)	3 740 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	34 326	34 326 (0)	23 726 (-10 600)	34 326 (0)	14 326 (-20 000)	34 326 (0)
270		Studier i utlandet og sosiale formål for studenter	299 758	299 758	303 758	302 758	309 758	309 758
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 048	68 048 (0)	68 048 (0)	71 048 (+3 000)	78 048 (+10 000)	78 048 (+10 000)
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	220 816	220 816 (0)	224 816 (+4 000)	220 816 (0)	220 816 (0)	220 816 (0)
271		Universiteter	13 151 993	13 154 993	13 302 993	13 338 993	13 176 993	13 412 493
				(+3 000)	(+151 000)	(+187 000)	(+25 000)	(+260 500)
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	7 385 211	7 388 211 (+3 000)	7 485 211 (+100 000)	7 540 211 (+155 000)	7 390 211 (+5 000)	7 501 211 (+116 000)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 770 693	2 770 693 (0)	2 770 693 (0)	2 770 693 (0)	2 770 693 (0)	2 780 693 (+10 000)
	52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 996 089	2 996 089 (0)	3 047 089 (+51 000)	3 028 089 (+32 000)	3 016 089 (+20 000)	3 130 589 (+134 500)
272		Vitenskapelige høyskoler	1 220 669	1 220 935 (+266)	1 224 386 (+3 717)	1 232 969 (+12 300)	1 220 669 (0)	1 284 469 (+63 800)
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	579 327	579 327 (0)	580 327 (+1 000)	583 827 (+4 500)	579 327 (0)	636 627 (+57 300)
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	222 126	222 126 (0)	222 126 (0)	222 126 (0)	222 126 (0)	222 926 (+800)
	52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	154 874	154 874 (0)	155 674 (+800)	158 874 (+4 000)	154 874 (0)	159 374 (+4 500)
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	102 076	102 076 (0)	102 926 (+850)	103 076 (+1 000)	102 076 (0)	102 076 (0)
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	109 522	109 522 (0)	109 522 (0)	109 522 (0)	109 522 (0)	109 622 (+100)
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	52 744	53 010 (+266)	53 811 (+1 067)	55 544 (+2 800)	52 744 (0)	53 844 (+1 100)
275		Høyskoler	7 912 780	7 912 780 (0)	7 947 648 (+34 868)	8 007 480 (+94 700)	7 919 380 (+6 600)	7 975 080 (+62 300)
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 112 563	5 112 563 (0)	5 139 563 (+27 000)	5 181 563 (+69 000)	5 112 563 (0)	5 143 363 (+30 800)
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	1 985 489	1 985 489 (0)	1 985 489 (0)	1 985 489 (0)	1 985 489 (0)	1 993 189 (+7 700)
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	283 818	283 818 (0)	289 152 (+5 334)	299 818 (+16 000)	283 818 (0)	304 568 (+20 750)
	70	Basisfinansiering private høyskoler	290 419	290 419 (0)	292 419 (+2 000)	294 919 (+4 500)	297 019 (+6 600)	291 569 (+1 150)
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler	231 063	231 063 (0)	231 063 (0)	231 063 (0)	231 063 (0)	232 263 (+1 200)
	72	Forskningsfinansiering private høyskoler	9 428	9 428 (0)	9 962 (+534)	14 628 (+5 200)	9 428 (0)	10 128 (+700)
276		Fagskoleutdanning	343 277	343 277 (0)	418 277 (+75 000)	343 277 (0)	343 277 (0)	343 277 (0)
	72	Annen fagskoleutdanning	25 814	25 814 (0)	100 814 (+75 000)	25 814 (0)	25 814 (0)	25 814 (0)
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	969 083	969 417 (+334)	1 204 083 (+235 000)	975 083 (+6 000)	969 083 (0)	971 783 (+2 700)
	1	Driftsutgifter	401 954	402 288 (+334)	401 954 (0)	407 954 (+6 000)	401 954 (0)	404 654 (+2 700)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	15 100	15 100 (0)	245 100 (+230 000)	15 100 (0)	15 100 (0)	15 100 (0)
	80	Tilskudd til luftfartsfag (ny post)	0	0 (0)	5 000 (+5 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
285		Norges forskningsråd	1 427 291	1 427 291 (0)	1 453 958 (+26 667)	1 499 991 (+72 700)	1 427 291 (0)	1 686 691 (+259 400)
	52	Forskningsformål	1 184 345	1 184 345 (0)	1 211 012 (+26 667)	1 257 045 (+72 700)	1 184 345 (0)	1 443 745 (+259 400)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
288		Internasjonale samarbeids- tiltak	1 317 065	1 317 065	1 327 065	1 317 065	1 317 065	1 317 065
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)	(0)
	72	Internasjonale grunn- forskningsorganisasjoner	174 125	174 125	184 125	174 125	174 125	174 125
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)	(0)
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.	158 261	158 261	158 261	158 261	158 861	158 261
				(0)	(0)	(0)	(+600)	(0)
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 049	5 049	0	5 049	5 649	5 049
				(0)	(-5 049)	(0)	(+600)	(0)
	77	Medlemsbasert tilskudd til tros- og livssynsmenigheter inkludert Den norske kirke (ny post)	0	0	5 049	0	0	0
			(0)	(0)	(+5 049)	(0)	(0)	(0)
340		Kirkelig administrasjon	538 984	538 984	572 334	571 984	595 884	559 284
				(0)	(+33 350)	(+33 000)	(+56 900)	(+20 300)
	1	Driftsutgifter	154 479	154 479	154 479	154 479	185 479	174 479
				(0)	(0)	(0)	(+31 000)	(+20 000)
	71	Tilskudd til kirkelige formål	190 050	190 050	191 400	193 050	194 950	190 350
				(0)	(+1 350)	(+3 000)	(+4 900)	(+300)
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000	10 000	40 000	10 000	31 000	10 000
				(0)	(+30 000)	(0)	(+21 000)	(0)
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	3 000	4 000	3 000	3 000	3 000
				(0)	(+1 000)	(0)	(0)	(0)
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	1 000	2 000	1 000	1 000	1 000
				(0)	(+1 000)	(0)	(0)	(0)
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken	4 000	4 000	4 000	34 000	4 000	4 000
				(0)	(0)	(+30 000)	(0)	(0)
341		Presteskapet	819 255	819 255	849 955	829 255	839 255	819 255
				(0)	(+30 700)	(+10 000)	(+20 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	813 604	813 604	844 304	823 604	833 604	813 604
				(0)	(+30 700)	(+10 000)	(+20 000)	(0)
342		Nidaros domkirke m.m.	50 398	50 398	51 298	50 398	50 398	50 398
				(0)	(+900)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	50 398	50 398	51 298	50 398	50 398	50 398
				(0)	(+900)	(0)	(0)	(0)
920		Norges forskningsråd	1 233 300	1 233 300	1 283 300	1 308 300	1 233 300	1 583 300
				(0)	(+50 000)	(+75 000)	(0)	(+350 000)
	50	Tilskudd	1 233 300	1 233 300	1 283 300	1 308 300	1 233 300	1 583 300
				(0)	(+50 000)	(+75 000)	(0)	(+350 000)
928		Ulønnet arbeidsinnsats SkatteFUNN (ramme 9)		0	0	0	0	40 000
	71	Tilskudd (ny post)	0	0	0	0	0	40 000
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+40 000)
1020		Havforskningsinstituttet	558 150	558 150	558 150	558 150	561 150	558 150
				(0)	(0)	(0)	(+3 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	286 150	286 150	286 150	286 150	289 150	286 150
				(0)	(0)	(0)	(+3 000)	(0)
2410		Statens lånekasse for utdanning	10 325 310	10 325 310	10 345 710	10 350 310	10 330 810	10 332 010
				(0)	(+20 400)	(+25 000)	(+5 500)	(+6 700)
	1	Driftsutgifter	301 035	301 035	271 035	301 035	301 035	301 035
				(0)	(-30 000)	(0)	(0)	(0)
	50	Avsetning til utdannings- stipend	4 231 390	4 231 390	4 281 390	4 231 390	4 231 390	4 231 390
				(0)	(+50 000)	(0)	(0)	(0)
	70	Utdanningsstipend	2 772 377	2 772 377	2 772 377	2 772 377	2 772 377	2 768 877
				(0)	(0)	(0)	(0)	(-3 500)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp	FrP	H	KrF	V
	71	Andre stipend	437 800	437 800 (0)	438 200 (+400)	442 800 (+5 000)	443 300 (+5 500)	448 000 (+10 200)
	73	Avskrivninger	251 050	251 050 (0)	251 050 (0)	271 050 (+20 000)	251 050 (0)	251 050 (0)
		Sum utgifter	50 193 909	50 236 909 (+43 000)	51 019 132 (+825 223)	50 944 909 (+751 000)	50 516 409 (+322 500)	51 934 809 (+1 740 900)
Inntekter (i hele tusen kroner)								
3225		Tiltak i grunnopplæringen	109 139	118 589 (+9 450)	109 139 (0)	109 139 (0)	109 139 (0)	109 139 (0)
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	109 139	118 589 (+9 450)	109 139 (0)	109 139 (0)	109 139 (0)	109 139 (0)
		Sum inntekter	10 988 514	10 997 964 (+9 450)	10 988 514 (0)	10 988 514 (0)	10 988 514 (0)	10 988 514 (0)
		Sum netto	39 205 395	39 238 945 (+33 550)	40 030 618 (+825 223)	39 956 395 (+751 000)	39 527 895 (+322 500)	40 946 295 (+1 740 900)

3. MERKNADER TIL KAPITLER PÅ UTDANNINGSOMRÅDET

Når det gjelder budsjettkapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til Regjeringens forslag.

3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon

Programkategori 07.10 Administrasjon gjelder lønn og driftsutgifter i Kunnskapsdepartementet, herunder drift av den norske UNESCO-kommisjonen.

Departementet redegjør for arbeidet med fornyelse og organisasjonsendringer, samt arbeidet med likestilling og med miljø, i en egen del IV i proposisjonen.

Foreldreutvalget for grunnopplæringen og samisk utdanningsadministrasjon gjenfinnes under programkategorien 07.20 for grunnopplæring.

Programkategori 07.30 Barnehager under Kunnskapsdepartementet blir behandlet i familie- og kulturkomiteen (kap. 231).

Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 224 388 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener det er positivt at departementet arbeider for å styrke kunnskapsgrunnlaget om opplæringen gjennom eget analysearbeid. Det er også bra at departementet har lagt til rette for en OECD-gjennomgang av realkompetansevurderingen av etter- og videreutdanningsnivået i Norge. Komiteen mener det er viktig at departementet fortsetter det påbegynte arbeidet med å evaluere finansierings-systemet for universiteter og høyskoler, men vil samtidig understreke at det er viktig å beholde hovedinn-

retningen i dagens finansieringsmodell. Den er utformet for å støtte opp om målsettingene i Kvalitetsreformen om økt kvalitet og bedre gjennomstrømming i utdanningen og bedre kvalitet i forskningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig å beholde både en betydelig basiskomponent og resultatbaserte undervisnings- og forskningskomponenter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at det heller ikke i budsjettet for 2009 er foretatt nødvendige kutt i driftsutgiftene til departementet. Disse medlemmer er av den oppfatning at arbeidet i departementet kan effektiviseres og viser til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å redusere bevilgningen til departementet gjennom å redusere driftsutgifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt alternative budsjett, hvor det foreslås å redusere post 1 med 15 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at moderniseringen av offentlig sektor har stoppet opp med den rød-grønne regjeringen. Disse medlemmer vil effektivisere driften av statlig administrasjon i departementer og underliggende etater.

3.2 Grunnopplæringen

Programkategori 07.20 Grunnopplæringen gjelder særskilte tiltak i grunnskolen og den videregående opplæringen og kommer i tillegg til statlig finansiering gjennom inntektssystemet for kommu-

nesektoren. Bevilgningene omfatter Utdanningsdirektoratet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, tiltak og kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, tilskudd til private skoler og til samisk utdanning, virksomhet knyttet til det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped) og enkelte andre formål.

Grunnoplæringen blir ellers i hovedsak finansiert gjennom statlige rammetilskudd og skatteinntekter til kommunene og fylkeskommunene over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett kap. 571 og 572.

Departementet redegjør for ressursinnsatsen i grunnopplæringen i en egen del IV i proposisjonen.

Generelt til grunnopplæring

UTVIDET TIMETALL

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er viktig å styrke opplæringen med flere undervisningstimer i grunnskolen. Flertallet viser til St.prp. nr. 1 (2007–2008) der timetallet ble foreslått, og videre vedtatt, økt med til sammen fem uketimer à 60 minutter fordelt på 1.-4. trinn. Flertallet er meget tilfreds med at intensjonen følges opp med en ytterligere utvidelse på to uketimer til fysisk aktivitet på barnetrinnet i St.prp. nr. 1 (2008–2009). Dette skal gi grunnlaget for en mer variert skoledag, fysisk aktivitet er viktig for å øke elevenes læringsutbytte. Flertallet viser til de gode resultatene en utvidelse av skoledagen har gitt ved skoler over hele landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet støtter en utvidet skoledag, forutsatt at dagen fylles med faglig innhold. Disse medlemmer mener det er tilstrekkelig handlingsrom til å starte økningen av fagtimetallet allerede nå, og er skuffet over at Regjeringen ikke er mer offensive enn det som fremkommer i dette budsjettforslaget.

Disse medlemmer vil vise til at de internasjonale undersøkelsene viser en utviklingstendens i norsk skole som er svært bekymringsverdig, og mener det er grunn til å forske vesentlig mer for å finne ut mer om årsakene til det som ser ut til å være en særlig tendens for norske elever i forhold til elever fra sammenlignbare land. Disse medlemmer mener slik forskning ikke bør være avgrenset til kun å se inn i selve undervisningen med fokus på pedagogikk og kompetanse, men ha et mer helhetlig perspektiv som også involverer familiesituasjon, sosiale forhold, verdiutvikling mv. Disse medlemmer mener videre det er grunn til å igangsette forskning på den norske velferdsmodellens innvirkning på norske skoleelevers fremtidsperspektiv i forhold til elever fra andre land. Disse medlemmer undres

over om det kan være en viss sammenheng mellom for dårlig skoleprestasjon og bevisstheten rundt at en alltid vil ha det offentlige å falle tilbake på dersom en ikke lykkes i skole eller arbeidsliv. Slik forskning bør iverksettes straks, slik at en kan se på utdanning i et noe større perspektiv og vurdere eventuelle helhetlige systemskifter som stimulerer den enkeltes motivasjon for å gjøre det best mulig i skolesituasjonen.

Disse medlemmer peker på at Norge er et samfunn hvor forskjellene er relativt små, med stor grad av lønnslikhet uavhengig av utdanning. Disse medlemmer mener det er nødvendig å se nærmere også på disse forholdene dersom en vil finne de underliggende årsakene til at norske elever har dårlig faglig prestasjonsnivå i forhold til land i OECD.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette forskning på eventuell sammenheng mellom den norske velferdsmodellen, innbyggernes verdiutvikling, familiesituasjon mv. og svak faglig elevprestasjon i norsk skole, for å få en helhetlig og systematisk gjennomgang som grunnlag for iverksetting av ytterligere tiltak."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å øke timetallet med to timer på barnetrinnet. Timetallsutvidelsen kommer i tillegg til de to ekstra timene til fysisk aktivitet, og de ekstra timene skal gå til norsk og matematikk. Forutsetningen for økt timetall er at det rekrutteres et tilstrekkelig antall lærere, og at de lærerne som er i skolen får systematisk kompetanseheving. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å satse ressurser i skolen på sentrale fag for å styrke de grunnleggende ferdighetene. Utvidet timetall i norsk og matematikk er et viktig bidrag til å nå denne målsettingen.

Disse medlemmer støtter forslaget om ekstra uketimer til fysisk aktivitet, men mener det er en forutsetning at det samtidig settes av penger til kompetansehevingstiltak for fysisk aktivitet. Målet er at man også skal få de inaktive og de som står i fare for å falle inn i en livsstil som med stor sannsynlighet vil gi helseskader i framtiden til å delta, og da er det desto viktigere å fylle fysisk aktivitet med kvalitet, variasjon og nye innfallsvinkler.

Det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til dette i Høyres alternative budsjett, og disse medlemmer viser til dette.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen lovet en ny kurs i skolepolitikken. For dem som måtte ha trodd at dette handlet om mer kunnskap, større

kvalitet og flere lærere, må skuffelsen ha blitt stor. I stedet ser det ut til at flere timer er denne regjeringens svar på de fleste av skolens utfordringer. Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil øke time-tallet på småskoletrinnet med 2 uketimer i tillegg til de 5 uketimene som ble innført høsten 2008. Disse medlemmer ønsker ikke å prioritere utvidet time-tall i grunnskolen, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere. Disse medlemmer mener det ikke er automatikk i at flere timer i skolen gir økt kvalitet. Disse medlemmer mener vi trenger flere lærere, ikke flere timer. Nøkkelen til en bedre skole er læreren. Uten flere og dyktige lærere klarer vi ikke å skape en skole med kunnskap og trivsel. Med Regjeringens politikk blir det stadig flere elever og færre lærere i klassene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å omprioritere midlene Regjeringen vil bruke på flere timer med 500 mill. kroner til å opprette ytterligere 1 000 nye lærerstillinger for å øke lærertettheten i skolen. I tillegg foreslås det å bevilge 200 mill. kroner til å få andre yrkesgrupper inn i ungdomstrinnet, som helsesøstre, rådgivere, miljøarbeidere og lignende. Dette medlem mener dette ville kunne gi en større læringseffekt enn flere timer, fordi det blant annet vil kunne gi mer tilpasset opplæring for den enkelte elev.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å omprioritere Regjeringens bevilgninger på disse områdene til en målrettet satsing på kompetanse og rekruttering av lærere, jf. omtale nedenfor. Dette vil medføre en reduksjon i bevilgningene over kap. 222 post 1 med 0,1 mill. kroner og over kap. 228 post 70 med 15 mill. kroner. Samlet gir en reversering av timetallsutvidelsen en innsparing på 715,3 mill. kroner.

Med hensyn til å øke barns og unges fysiske aktivitet foreslås det i Venstres alternative statsbudsjett i stedet å bevilge til sammen 60 mill. kroner til ulike friluftsmål og -tiltak – bl.a. i regi av frivillige organisasjoner – utover Regjeringens forslag, jf. forslag under rammeområdene 3 og 13.

MENTORORDNING

Komiteen viser til at mange nyutdannede lærere føler seg utrygge i klasseromssituasjonen. Å få tilbakemeldinger og innspill vil kunne gjøre det enklere og raskere for den nyutdannede å få gode rutiner og trygghet i læreryrket. Komiteen viser til at det allerede eksisterer flere frivillige mentorordninger.

Konkret vil en slik mentorordning gå ut på at nyutdannede lærere knyttes opp mot en erfaren lærer det første arbeidsåret. Komiteen mener dette både er god rekrutteringspolitikk og kan være god seniorpolitikk fordi det sikrer at vi tar vare på og viderefører all den gode kunnskapen som erfarne lærere sitter inne med.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det bør innføres en obligatorisk mentorordning for nyutdannede lærere og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utvikle en obligatorisk mentorordning for nyutdannede lærere."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til et forsøk med obligatorisk mentorordning.

VERNEVERDIGE HÅNDVERKSFAG

Komiteen er opptatt av å bevare gamle håndverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i fjorårets budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet hvor bl.a. følgende ble påpekt:

"Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven. Bruken av midlane skal innrettast slik at kunnskapen blir formidla til relevante aktørar innanfor fag- og yrkesopp-læringa."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at Regjeringen i fjorårets budsjett bevilget 5 mill. kroner til stipend for å styrke tradisjonelle håndverksfag, men mener at det behøves et betydelig løft for at ikke disse fagene skal gå tapt.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke satsingen på tradisjonelle håndverksfag med 5 mill. kroner i 2009.

RENTEKOMPENSASJON – SKOLEANLEGG

Komiteen viser til at rentekompensasjonsordningen (kap. 582 post 60) skal stimulere kommuner og fylkeskommuner til å bygge nye skoleanlegg og rehabilitere og ruste opp eksisterende anlegg. Målet er å sikre at alle elever i grunnskolen og i videregående skole får gode læringsforhold.

Komiteen er tilfreds med at svømmeanlegg omfattes av den nye ordningen. Komiteen viser til

at mange barn ikke lærer å svømme før de deltar i svømmeundervisning i skolens regi, derfor er det viktig at skolene har gode svømmeanlegg i nær tilknytning til skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til forslaget om etablering av en ny åtteårig rentekompensasjon for skolebygg og svømmeanlegg. Det tas sikte på at denne ordningen skal ha en ramme på 15 mrd. kroner. Flertallet viser til at gode skolebygg er viktig for læringsmiljøet og at mange kommuner benyttet seg av den forrige ordningen. Dette, og økte bevilgninger i årene med nåværende regjering, førte til at den tidligere ordningen ble innfasert to år tidligere enn planlagt.

Flertallet viser videre til at regjeringen Bondevik II i 2005 foreslo å fjerne ordningen helt, og er noe forundret over at opposisjonen nå omfavner ordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at Regjeringen følger opp disse partiers tidligere forslag om å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen for skolebygg, noe disse medlemmer mener er en fornuftig prioritering fra Regjeringens side. Disse medlemmer er imidlertid kjent med at rentekompensasjonsordningen p.t. kun gjelder kommunale og fylkeskommunale anlegg, og at privatskoler således ikke omfattes av ordningen. Disse medlemmer mener på prinsipielt grunnlag at også elever og tilsatte ved privatskoler bør ha anledning til å nyte godt av en slik ordning, all den tid bygningsmassen ved disse skolene gjennomgående ikke er vesentlig forskjellig i forhold til den offentlige skolen.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til følgende forslag fremmet av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i Budsjett-innst. S. I (2008–2009): "Stortinget ber Regjeringen innlemme privatskoler i rentekompensasjonsordningen for skolebygg."

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen foreslår å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen for skolebygg, etter å ha stemt imot disse partiers forslag om dette tidligere. Disse medlemmer mener det er vanskelig å forstå at Regjeringen for kort tid siden mente tiden var inne til å kutte ut den svært vellykkede rentefrie utlånsordningen til oppussing av skolebygg samtidig som etterslepet på vedlikehold på kommunale bygg er i milliardklassen. Disse medlemmer mener et godt skolebygg legger til rette for god trivsel og læring. Undersøkelser viser at over halvparten av skolebyggene ikke er i til-

fredsstillende stand. Disse medlemmer mener derfor det er behov for en langt større bevilgning til oppussing for å møte dette problemet. Når det offentlige skal hindre økt arbeidsledighet ved økt byggeaktivitet i egen sektor, er det etter disse medlemmers mening verdifullt å benytte sjansen til bl.a. å bedre skolebyggene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at rentekompensasjonsordningen var gjeldende under hele perioden til regjeringen Bondevik II fra 2001–2005, og man unngikk dermed uheldige "hvileår" som dagens regjering påførte ordningen da man valgte å fjerne den i 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er fornøyd med at Regjeringen velger å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen, men vil understreke at dette bare er en gjeninnføring av en ordning de valgte å fjerne i fjor, mot disse medlemmers ønsker. Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke rammene for rentekompensasjonsordningen utover Regjeringens forslag, noe som ville gitt rom for at kommunene kunne brukt totalt 6 mrd. kroner til bygging og rehabilitering av skolebygg. Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å bevilge 3 mrd. kroner til kommunene til vedlikehold av kommunale bygg og veier, noe som ville kommet slitte skoler til gode, og som i stor grad ville bidratt til å bedre inn klimaet og læringsmiljøet for norske elever.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med status for byggvedlikehold innenfor grunnskoler og videregående skoler med tiltaksplan og finansieringsplan for å sikre læringsmiljø for elevene i tråd med opplæringsloven § 9 a."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å øke utlånsrammene til rentekompensasjonsordningen med 3 mrd. kroner for 2009. Dermed vil kommunene kunne låne i alt 5 mrd. kroner til nybygg og oppussing av skolebygg.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke lånerammen til kommuner og fylkeskommuner med ytterligere 3 mrd. kroner – til sammen 5 mrd. kroner.

SKOLEOMBUD

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det bør opprettes et frittstående og uavhengig skoleombud for å ivareta elevers og foresattes rettigheter med hensyn til gjeldende opplæringslov og forvaltningslov. Disse medlemmer mener det vil være et viktig grunnlag for å øke brukerinnflytelsen i skolen. Disse medlemmer mener at skoleombudet bør samlokaliseres med FUG for at det kan oppnås et nært samarbeid og gi rom for ressursmessige synergieffekter for begge institusjoner. Mandatet til skoleombudet må, etter disse medlemmers mening, være tydelig og uavhengig.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om etablering av et politisk og administrativt uavhengig skoleombud."

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 2 500 000 kroner til skoleombud.

Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 247 801 000 under dette kapitlet.

Komiteen registrerer at departementet foreslår en omdisponering av midler for 2009. Omdisponeringen gjøres for å gi bedre samsvar mellom direktoratets permanente driftsoppgaver og midlertidige utviklingsoppgaver. Omdisponeringen innebærer at til sammen ca. 40 mill. kroner overføres fra kap. 230 og kap. 226 til kap. 220. Midlene skal blant annet brukes til læreplanforvaltning, kompetansetiltak og IKT.

Komiteen vil påpeke direktoratets viktige funksjon i det å sikre implementeringen av den nasjonale utdanningspolitikken, både gjennom delegerede forvaltningsoppgaver og gjennom å føre tilsyn med virksomheten ved skolene.

Komiteen registrerer at i 2009 vil direktoratet følge opp tiltak som er vektlagt i St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen, jf. Innst. S. nr. 42 (2008–2009). Komiteen er i den sammenheng fornøyd med at samarbeidet med KS fortsetter. Arbeidet går ut på å rettlede skoleeierne til å forbedre egne systemer, for på en forsvarlig måte å oppfylle det ansvaret som tilligger kommunene og fylkeskommunene i henhold til lov og forskrifter.

Komiteen er kjent med at direktoratet har kartlagt den statlige virkemiddelbruken og funnet at denne er for lite konsentrert. Direktoratet har derfor utviklet et rammeverk som skal sikre sammenheng mellom nye utviklingstiltak ved å ta utgangspunkt i

dokumenterte utfordringer og behov. Tiltakene skal støtte opp under læreplanverket for Kunnskapsløftet. Komiteen støtter tiltakene.

Komiteen har merket seg at et sentralt tiltak i bl.a. St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen er kvalitetsutvikling gjennom å få økt tilgangen på kunnskap om tilstanden ved den enkelte skole og i den enkelte kommune. I denne sammenheng er det direktoratets oppgave å forvalte og videreutvikle det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet skal bidra med styringsinformasjon som grunnlag for kvalitetsutvikling på alle nivå i grunnsopplæringen. Komiteen er kjent med at det fra 2007 ble gjennomført nasjonale prøver i regning, norsk, lesing og engelsk i 5. og 8. skoleår. Komiteen er videre kjent med at direktoratet har utviklet et felles rammeverk for nasjonale prøver for å sikre faglig høy kvalitet og felles krav til prøveutforming. Våren 2008 ble det for første gang gjennomført en obligatorisk prøve i regning og tallforståelse og en revidert prøve i lesing for 2. klasse. Komiteen merker seg at direktoratet arbeider med å utvikle andre kartleggingsprøver på flere trinn slik det ble varslet i St.meld. nr. 31 (2007–2008).

Komiteen viser til at direktoratet skal samarbeide med Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG) om informasjon og rettleiding til foreldre med tanke på overgang mellom ungdomsskole og videregående opplæring. Målet er at foreldre kan gjøres til bedre rådgivere for sine barn når det gjelder valg av skoleslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det er et potensial også for Utdanningsdirektoratet når det gjelder effektivisering. Disse medlemmer viser også til at budsjettet på dette kapitlet er bygd på videreføring av utgifter til en rekke eksisterende tiltak fra andre kapitler, men uten at det er foretatt en evaluering. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen hvor det foreslås å redusere bevilgningene til Utdanningsdirektoratet nettopp på bakgrunn av dette.

TILSYN MED SKOLER

Komiteen merker seg at direktoratet, gjennom fylkesmennene, skal gjennomføre nasjonalt tilsyn våren 2009. Temaet er organisering i grupper og skal sees i sammenheng med tilpasset opplæring. Komiteen registrerer at fylkesmennene får frigjort noe kapasitet fordi tilsyn med grunnsopplæring med privatskoler skal legges til en landsomfattende enhet i Utdanningsdirektoratet.

Komiteen er kjent med at det er Utdanningsdirektoratet som skal følge opp arbeidet med den rettsbaserte grunnsopplæringen for voksne. Komiteen

er enig med departementet i at det skal gjennomføres en offensiv satsing på grunnopplæring for voksne blant annet med bakgrunn i forvaltning av regelverket, tilsyn, dokumentasjon og realkompetansevurdering. Komiteen registrerer at departementet vektlegger å få kunnskap om hvordan regelverket fungerer i praksis når det gjelder voksnes rett til grunnskole, videregående opplæring, realkompetansevurdering og muligheter for tilpasning av opplæringen innenfor rammen av læreplanene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til forslag i Dokument nr. 8:77 (2007–2008) om å sikre elevenes arbeidsmiljø gjennom midlertidig å overføre kontrollansvaret etter Opplæringsloven § 9a til Arbeidstilsynet. Forslaget fikk bare Framskrittspartiets stemmer. Disse medlemmer vil presisere at kontrollvirksomheten fra fylkesmennenes side hva gjelder elevenes læringsmiljø, ikke er tilstrekkelig for å sikre at loven oppfylles. Slikt tilsyn må derfor ytterligere intensiveres.

VOKSNES RETT TIL GRUNNSKOLEOPPLÆRING

Komiteen viser til at en enstemmig komité i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 99 (2005–2006) ba om at det skulle fremmes en egen sak om hvordan voksnes rett til grunnopplæring kunne sikres:

"Komiteen ber departementet komme tilbake til Stortinget med en egen sak med forslag til tiltak om hvordan man kan sikre voksnes rett til grunnskoleopplæring."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til proposisjonen der Regjeringen i kategoriomtalen har gitt en særskilt redegjørelse for arbeidet med voksnes rett til opplæring, med henvisning til komiteens tidligere ønske. Flertallet viser til at Regjeringen har varslet at den vil legge fram en egen stortingsmelding om kompetanse. Flertallet mener at et sentralt tema i meldingen vil være tiltak for å sikre voksnes rett til grunnopplæring.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at departementet fortsatt ikke har presentert en slik sak for Stortinget.

Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til Dokument nr. 3:14 (2008–2009) fra Riksrevisjonen om undersøkelse av tilbudet til voksne som tar grunnutdanning. Riksrevisjonen avdekker i sine undersøkelser at rettighetene knyttet til grunnopplæring for voksne er lite kjent og lite brukt. Disse

medlemmer understreker at voksnes rett til grunnopplæring må konkretiseres for å bli reell.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen sak for Stortinget med forslag til tiltak for hvordan voksnes rett til grunnskoleopplæring kan sikres."

LÆREMIDLER

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, viser til at det over Utdanningsdirektoratet sitt budsjett blir gitt eit eige tilskott til utvikling og produksjon av læremiddel der det ikkje er grunnlag for kommersiell produksjon. Dette gjeld mellom anna parallellutgåver og smale fag, eller fag med små elevgrupper. Fleirtalet vil be departementet om å gjennomgå nivået på og kriteria for tildeling av tilskottet, og om å gjennomgå korleis behova for utvikling av læremiddel samsvarer med tildelingane.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår å auke tilskottet på posten til dette viktige språkpolitiske tiltaket med 6 mill. kroner gjennom tilsvarende reduksjon på kap. 226 post 21.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener det er viktig å sikre læremidler til små fag, men mener produksjonen av tospråklig faglitteratur er lite hensiktsmessig og legger til grunn at elever i norsk skole skal snakke norsk, såfremt det ikke er snakk om internasjonale skoler eller lignende.

Kap. 221 Foreldreutvalget for grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 8 777 000 under dette kapitlet.

SAMARBEID SKOLE–HJEM

Komiteen mener at et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Komiteen mener at det må satses enda mer på utvikling av et godt hjem/skole-samarbeid og dyktiggjøring av alle foreldre til å støtte, motivere og oppmuntre sine barn. Komiteen mener at alle foreldre kan ha en sentral og aktiv rolle i barnas læring. Komiteen mener videre at en bevisstgjøring av hjemmets rolle, både hos ansatte i skolen og hos foreldrene, vil kunne føre til en større grad av sosial utjevning. Det er viktig aktivt å involvere alle foreldre og gi kunnskap om fordelene ved et godt samarbeid mellom hjem og skole. Komiteen

har merket seg forskning som viser at alle foreldre, uansett bakgrunn og utdanning, kan bidra positivt til barnas motivasjon og læringsutbytte. Foreldres utdanningsnivå har fortsatt stor betydning for barns læringsutbytte. Men uavhengig av utdanningsbakgrunn og kunnskapsnivå vet vi det har stor betydning at foreldre er engasjert i og viser interesse for barns læring.

Komiteen viser til det viktige arbeidet som utføres i forbindelse med samarbeidet mellom skole og hjem, og vil understreke at dette er et område som behøver ytterligere styrking for å gi barn et best mulig utbytte av opplæringen, jf. bl.a. Innst. S. nr. 164 (2006–2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.

Komiteen mener kompetanse om hjem/skole-samarbeid må styrkes i lærerutdanningen. Lærernes holdning, evne til å gi elevene tilpasset opplæring og kompetanse til å møte foreldre med ulike bakgrunn er avgjørende for utjevning av sosiale forskjeller. Komiteen ser det som avgjørende at lærere møter foreldre på en måte som gjør at de får tro på sine egne muligheter og forutsetninger for å støtte barna i deres skolegang. Gjennom tydelige forventninger til samarbeid, vektlegging av at alle foreldre er ressurser for sine barn, vil det være bedre grunnlag for en god dialog og et konstruktivt samarbeid.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 14 mill. kroner til et prøveprosjekt i hvert fylke der det på en utvalgt skole opprettes en stilling som skal styrke samarbeidet mellom hjem og skole. Prosjektet skal koordineres av Foreldreutvalget for grunnskolen.

FUG

Komiteen viser til den viktige rollen Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) har for å styrke foreldreengasjementet og samarbeidet mellom skole og hjem. FUG har utarbeidet viktig informasjonsmaterieell som på en enkel og god måte gir foreldrene bedre innsikt i hvordan de kan bidra og påvirke sine barns skolehverdag.

Komiteen viser til at departementet legger opp til at FUG skal samlokaliseres med Utdanningsdirektoratet i løpet av 2009, når direktoratet får nye lokaler i Oslo. Komiteen vil peke på FUGs rolle som uavhengig rådgiver og presiserer at en slik samlokalisering må skje uten at FUGs uavhengighet blir påvirket.

Komiteen viser til at FUG har hatt fokus på elevers læringsmiljø. Komiteen viser i den sammenhengen til at det kan være behov for å vurdere hvordan offentlige myndigheter kan settes bedre i stand til å håndheve bestemmelsene i opplæringslo-

vens kapittel 9a, og ber FUG være aktivt i sitt videre arbeid for å informere foreldre om elevers rettigheter etter loven og på hvilken måte foreldrene kan hevde sine barns rettigheter etter opplæringsloven kapittel 9a.

Komiteen er godt fornøyd med at FUG arbeider aktivt med skole/hjem-samarbeid. Et godt samarbeid mellom skole og hjem er svært viktig for å sikre en nær og god oppfølging av den enkelte elev. Arbeidet med tilpasset opplæring forenkles dersom foreldrene spiller en viktig rolle i skolens oppfølging av elevens opplæringsbehov. Dette er viktig både i forhold til elever som sliter, men også for elever som trenger større faglige utfordringer.

Komiteen viser til at samarbeidet mellom skole og hjem kan være utfordrende ved skifte mellom barnetrinn og ungdomstrinn, og ved skiftet mellom ungdomstrinn og videregående opplæring. Komiteen ser frem til at FUG fortsetter å utvikle sin innsats på dette området. Komiteen viser til at FUG fra 1. januar 2009 også skal omfatte første året i videregående opplæring. En slik utvidelse vil medføre økt arbeidsmengde for FUG.

Komiteen viser også til den viktige rolle FUG spiller for å ivareta foreldreperspektivet i sine innspill til Utdanningsdirektoratet og departementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at FUG i 2008 fikk styrket driftsmidlene med 1 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008). Denne bevilgningen er foreslått videreført i St.prp. nr. 1 (2008–2009).

Flertallet viser til at FUGs arbeid med utvidelsen av mandatet på videregående nivå bør prioriteres.

Flertallet ønsker å styrke FUGs viktige arbeid for å bidra til samarbeidet mellom skole og hjem, og foreslår derfor å øke kap. 221 med 1 mill. kroner utover forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringspartiene i Stortinget øker bevilgningene til FUG med 1 mill. kroner. Dette vil bidra positivt til å styrke FUGs arbeid. Disse medlemmer ber departementet følge ressurs situasjonen for FUG nøye slik at FUG til enhver tid er i stand til å utføre sine viktige oppgaver på alle trinn.

Disse medlemmer viser til den enstemmige komitémerknaden i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) om dette forhold:

"Komiteen vil understreke at det er nødvendig å øke bevilgningene til FUG dersom FUG skal pålegges oppgaver ut over de oppgavene FUG har i dag."

Disse medlemmer mener det er nødvendig å styrke arbeidet til FUG. Tjenestene til FUG er blitt bedre kjent og benyttes av stadig flere. Disse medlemmer vil understreke betydningen av brukernes innflytelse i skolen. Evalueringer av FUG som departementet har foretatt viser gode resultater når det gjelder å styrke foreldresamarbeidet i grunnskolen. Disse medlemmer vil styrke foreldrenes medbestemmelsesrett i skolen, og arbeidet som FUG i denne sammenheng representerer, er viktig. Disse medlemmer mener dessuten at utvidelsen av FUGs mandat til også å gjelde første året i videregående opplæring fra 1. januar 2009 forutsetter økte bevilgninger. Disse medlemmer mener dette vil gi et behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg skal det på plass ny IKT-struktur, og det er et stort behov for å endre lønnsbetingelsene for utvalgsleder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 1 mill. kroner mer til FUG og er fornøyd med at regjeringspartiene nå er enige med Fremskrittspartiet i dette.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sitt alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til FUG med 2 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke tilskuddet til FUG med 2,5 mill. kroner.

AKTIVE FORELDRE

Komiteen viser til den enstemmige komitémerknaden i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006) og Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007) hvor det heter at:

"Komiteen viser til at det er startet en interesseorganisasjon for foreldre med barn i barnehage og skole. Komiteen ser at Aktive Foreldre kan spille en viktig rolle for foreldre som trenger hjelp og veiledning."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Foreldreutvalget i grunnopplæringen har en landsomfattende aktivitet. Flertallet viser til at andre organisasjoner ikke er av samme karakter og mener at andre organisasjoner bare kan bli gitt prosjektmidler etter søknad.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at organisasjonen Aktive

Foreldre er en landsdekkende organisasjon og at denne i så henseende tilfredsstiller eventuelle tilleggskrav om nasjonal dimensjon. Disse medlemmer mener et varig tilskudd, ikke bare prosjektstøtte, kan gis Aktive Foreldre på denne bakgrunn.

Disse medlemmer legger til grunn at departementet i sitt arbeid tar høyde for den kompetansen som ligger i organisasjonen, og at departementet vurderer i hvilken utstrekning det er naturlig å bidra økonomisk til denne.

Disse medlemmer ber departementet melde tilbake til Stortinget om hvordan dette er fulgt opp siste to år i revidert nasjonalbudsjett eller på annen egnet måte.

Disse medlemmer er ikke fornøyd med at Aktive Foreldre ennå ikke har fått en fast post i statsbudsjettet. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om en konkret ordning med statlig økonomisk støtte, over et nytt kap. 206 post 1. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 500 000 kroner til Aktive Foreldre.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat

Departementet foreslår en bevilgning på kr 124 572 000 under dette kapitlet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til merknaden nedenfor og mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsnivå slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sitt prinsipielle syn på Sametingets virksomhet og den skolevirksomheten staten har påtatt seg for å drive særskilte skoler for en liten del av Norges befolkning. Disse medlemmer mener det er viktig at alle likebehandles og har derfor prinsipielle motforestillinger mot dette skoleslaget. Disse medlemmer mener derfor at statens samiske videregående skoler skal nedlegges. Ansvar for å gi opplæringen som disse utdanningsinstitusjonene tilbyr, må tillegges de ordinære grunn- og videregående skolene. Disse medlemmer vil videre understreke at Sametinget ikke skal ha noe mandat til å inneha ansvaret for drift og innhold i den videregående skolen, da dette organet skal nedlegges. På bakgrunn av dette foreslo Fremskrittspartiet i

finansinnstillingen å redusere bevilgningen til statlige skoler med opplæring på videregående nivå, med sikte på avvikling av tilbudet.

Disse medlemmer viser videre til at flere videregående skoler tilbyr eller ønsker å tilby fagopplæring innen gartner- og blomsterdekoratørfaget. Disse medlemmer mener derfor det kan settes spørsmålsteget ved berettigelsen av en egen statlig skole som skal drive denne typen opplæring. Disse medlemmer mener derfor at Statens gartner- og blomsterdekoratørskole Veia må legges ned. Disse medlemmer mener det er godt grunnlag for at fylkeskommunen kan overta driften av skolen etter nærmere bestemmelser og avtale med departementet. Disse medlemmer mener det må sørges for at elevene ved skolen kan fullføre påbegynt utdanning frem til fagbrev.

Kap. 223 Samisk utdanningsadministrasjon

Departementet foreslår en bevilgning på kr 33 290 000 under dette kapitlet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsliv slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Flertallet er tilfreds med at departementet vektlegger god kommunikasjon med Sametinget og dets utdanningsadministrasjon. Sametinget ivaretar viktige oppgaver med hensyn til opplæring til samiske elever. Flertallet mener det er positivt at det er utarbeidet en evalueringsrapport med oversikt over bruken av midlene til utvikling og produksjon av samiske læremidler de siste årene. Det er viktig å følge opp funnene i denne rapporten, spesielt med sikte på å øke produktiviteten og redusere produksjonstiden for samiske læremidler. Et viktig bidrag i dette arbeidet vil være den strategiske planen for læremiddelutviklingen for perioden 2009–2012 som Sametinget har utarbeidet. Det er viktig at tiltakene som skisseres i strategien blir fulgt opp på en god måte. Det er viktig å vurdere om et bedre samarbeid med Utdanningsdirektoratet kan øke produksjonen av og redusere produksjonstiden til samiske læremidler. Det er avgjørende for en god opplæring at de samiske elevene raskest mulig får gode og oppdaterte læremidler tilpasset Kunnskapsløftet – Samisk. Flertallet viser til at det skal opprettes en arbeidsgruppe som skal utarbeide en plan for utviklingen av samiske læremidler i grunnopplæringen.

Flertallet er kjent med at mange samisktalende elever ikke har tilfredsstillende læremidler.

Flertallet vil peke på at kommunene har ansvaret for å sikre at de samisktalende elevene har tilgang til læremidler i og på samisk, og at Sametinget har fått ansvar for å støtte produksjon av samiske læremidler gjennom bevilgningen over kap. 223 post 50. Fylkesmannen har ansvar for å føre tilsyn med at opplæringslovens bestemmelser på dette området blir overholdt.

Flertallet understreker betydningen av tett samarbeid mellom disse ulike nivåene for å bedre situasjonen for de samiske elevene.

Flertallet ber Kunnskapsdepartementet om å følge kommunenes ivaretagelse av sitt ansvar for de samiske elevenes opplærings situasjon tett. Flertallet ber departementet vurdere om det bør føres tilsyn med hvordan deres rettigheter blir ivaretatt, herunder også tilgang på læremidler.

Flertallet har merket seg at Sametinget vil øke bruk av oversetting av norske læremidler, og ser dette som et viktig grep for å få fram læremidler raskt.

Flertallet ber Sametinget om å prioritere og gi støtte til læremidler i kjernefagene som kan fordeles til elevene.

Flertallet vil peke på behovet for at Sametinget utformer en tilskuddsordning som sikrer fremdrift i og kontroll med produksjonen av læremidler. Videre bør læremiddelproduksjonen utnytte den samlede kapasiteten i forlagsbransjen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en likebehandling av alle mennesker i Norge uansett kjønn, alder og etnisk tilhørighet. Samenes spesielle rettigheter, og ikke minst at de har et eget politisk organ, betrakter disse medlemmer som en uønsket særbehandling. De oppgaver som Sametinget har i forhold til utdanning skal, slik disse medlemmer ser det, utføres i de instanser som har ansvaret for resten av skolesektoren. Disse medlemmer viser til sitt standpunkt om å legge ned Sametinget. Disse medlemmer mener derfor at bevilgninger som vedrører grunnskoleopplæring og videregående opplæring, og som kanaliseres via Sametinget, må fjernes gjennom en avviklingstid over tre måneder. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere tilskuddet til Sametinget.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 127 494 000 under dette kapitlet.

LANDSLINJER (POST 60)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, viser til Regjeringens tilskudd til landslinjene, jf. Soria Moria-erklæringen. Denne understreker betydningen av en stabil og langsiktig statlig finansiering av landslinjene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at elevtallsveksten i videregående skole også gjelder for landslinjene. I dag er situasjonen at de eksisterende linjene finansierer nye linjer og tilbud, og det betyr at det er vanskelig å opprettholde kvaliteten på tilbudene.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av finansieringen og organiseringen av landslinjene senest i statsbudsjettet for 2010."

SAMISK (POST 63)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsliv slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Flertallet viser til at oversettelse av læremidler fra norsk til samisk og utvikling av nye læremidler på samisk er svært viktig for å sikre samiske barn god opplæring i og på samisk. Det er viktig at samiske barn får ivareta og utvikle sin språklige identitet.

Flertallet vil videre påpeke at det med tanke på Kunnskapsløftet er et stort behov for å utvikle nye læremidler til bruk i den samiske grunnskolen. Dette gjelder læremidler både til elever som har samisk som førstespråk og til dem som har det som andrespråk.

Flertallet har merket seg at Samisk høyskole jobber for å etablere et nasjonalt kompetansesenter for samisk i opplæringen. Flertallet ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at dette tilskuddet går til å styrke den økonomiske evnen i kommunene til å gi opplæring i og på samisk, samt styrke kompetansen til lærerne i samisk språk og kultur. Disse medlemmer viser til sitt standpunkt om at alle innbyggerne i Norge skal behandles likt uavhengig av rase, religion og etnisk opprinnelse. Disse medlemmer oppfatter denne bevilgningen som en spesialbehandling av en enkelt befolkningsgruppe.

Disse medlemmer vil understreke at satsing på samisk i utdanningssystemet må være etter initiativ og finansiering fra den enkelte kommune, innenfor de økonomiske rammene de har til disposisjon.

Disse medlemmer mener det er en avsporing å hevde at Norge er forpliktet av Grunnloven til å gi statlig økonomisk støtte til opplæring på samisk. Forpliktelsene etter Grunnloven § 110 a kan ivaretas på en rekke måter, og disse medlemmer er overrasket over at flertallet mener grunnlovsbestemmelsen gir en konkret forpliktelse til akkurat denne støt-teordningen.

Disse medlemmer viser videre til at Grunnloven § 110 pålegger staten å legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske skal sikres utkomme ved sitt arbeid. Disse medlemmer viser til at budsjettframlegget til Regjeringen vil medføre vesentlig økning av arbeidsledigheten, hvilket Regjeringen kunne bidratt til å hindre gjennom en mer ekspansiv budsjettpolitikk.

Disse medlemmer legger til grunn at utarbeidelse av læremidler på samisk skal underlegges samme betingelser som for læremidler for øvrig. Det er skoleeier som er ansvarlig for å dekke kostnadene til slike læremidler. Disse medlemmer vil vise til forslag fra Fremskrittspartiet i finansinnstillingen hvor det ble foreslått å redusere bevilgningen til samiske læremidler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen på denne posten med til sammen 5 mill. kroner for å styrke produksjonen av samiske læremidler (3 mill. kroner) og bedre vilkårene for samiske lærebokforfattere og -produsenter (2 mill. kroner).

UNGE ASYLSØKERE (POST 64)

Komiteen er tilfreds med Regjeringens forslag, og viser til at målet med tilskuddsordningen under post 64 er å medvirke til finansiering slik at barn og unge asylsøkere får grunnskoleopplæring så snart som mulig etter at de har kommet til landet. Ordningen omfatter barn og unge i statlige asylmottak og omsorgssentre.

Komiteen merker seg at antallet nye asylsøkere er ventet å øke i 2009 og understreker viktigheten av at disse har et tilfredsstillende tilbud.

Komiteen viser til at det store antallet mindreårige asylsøkere har gjort at det er blitt opprettet omsorgssentre i flere kommuner. Kommunene som har tatt på seg dette store ansvaret, har utfordringer knyttet til kostnadene for grunnskoleutdanningen for disse barna. Dette er barn som trenger ekstra oppfølging, også i skolesammenheng.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, viser til finansinnstillinga der det blir løyvd 15 mill. kroner til opplæring av einslege mindreårige asylsøklarar, og der ODA-godkjende utgifter blir auka med 9,45 mill. kroner under rammeområde 4. Fleirtalet viser til at dei auka midlane skal gå til opplæring i kommunar som har omsorgssentre for mindreårige asylsøklarar.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at det blir løyvd 15 mill. kroner til dette formålet og ber departementet vurdere korleis fordelinga skal gjerast.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er nødvendig å redusere barns oppholdstid i statlige asylmottak og mener at kortere oppholdstid vil redusere behovet for grunnopplæring. Disse medlemmer viser også til at Regjeringens anslag over asylsøkere øker med 15 000 til neste år, og disse medlemmer mener at ved Fremskrittspartiets politikk og forslag til utlendingslov ville antallet asylsøkere gått ned heller enn å øke. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere denne posten.

LEIRSKOLER (POST 66)

Komiteen viser til at tilskuddsordningen til leirskoleopplæring skal stimulere kommunene til å gi alle elevene et leirskoleopphold i løpet av skoletiden. Komiteen er opptatt av at leirskolene er et godt og viktig pedagogisk tilbud som det er viktig at elevene får mulighet til å ta del i. Komiteen viser til at tall fra Grunnskolens informasjonssystem (GIS) tyder på at de fleste elevene i grunnskolen får tilbud om leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. Komiteen viser også til evalueringen av ordningen som i tillegg viser læreres vurdering av det faglige utbyttet av et leirskoleopphold for elevene. Lærernes vurdering viser at den har gitt elevene en større forståelse for miljøansvaret og samspillet med naturen, naturopplevelser, verdsetting av naturen, bedre kunnskap om førstehjelp, forståelse for at en skal kle seg etter forholdene, fysisk aktivitet, lokalhistorisk kunnskap, forståelse for at en må bry seg om andre, verdien av samarbeid, av å ta ansvar og av mestring og samspill med andre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at midler tiltenkt leirskoleopplæring brukes til andre formål av kommunene. Disse medlemmer mener leirskoleopplæring

har en viktig funksjon i skolen, både for at elevene skal tilegne seg kunnskap på ulike felt, og for å styrke det sosiale samholdet i den enkelte klasse, og det omfatter omtrent 60 000 barn hvert år. På bakgrunn av dette ønsker disse medlemmer å øremerke en større del av bevilgningen til leirskoleopplæring. Disse medlemmer har registrert at en rekke kommuner og skoler har gitt tilbakemelding om at de satsene som utbetales per elev er for lave til å dekke de reelle kostnadene. På bakgrunn av dette foreslo Fremskrittspartiet i finansinnstillingen å øke den samlede bevilgningen med 35 mill. kroner, slik at tilskuddet skal dekke både driftsutgifter, reiseutgifter og oppholdsutgifter.

KRIMINALOMSORG (POST 68)

Komiteen viser til at det har vært et overordnet prinsipp at innsatte/domfelte har de samme rettighetene til opplæring som andre samfunnsborgere, jf. opplæringsloven og straffegjennomføringsloven. Disse rettighetene har blitt forsterket de senere årene. Fra 2005–2009 har budsjettet for opplæring innen kriminalomsorgen økt fra 107,3 mill. kroner til 183,3 mill. kroner. Komiteen viser til at det er satt i gang flere prosjekter for å utvikle og forbedre opplæringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at skolen er viktig for det enkelte individs muligheter i livet. En dårlig skolegang er en dårlig start som for en del får konsekvenser resten av livet. På denne bakgrunn vil disse medlemmer vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å ha en egen bevilgning som går til elever med særskilte behov, spesielt knyttet til elever med atferdsproblemer. Disse medlemmer mener at en bedre grunnutdanning for denne gruppen elever vil virke forebyggende, og spare rettssystemet og fengselsvesenet for utgifter på sikt. Disse medlemmer vil understreke at de ressursene som bevilges til utdanning i kriminalomsorgen, i første rekke bør gå til å gi unge lovbrytere et tilbud og satsing på formelt kompetansegivende kurs og opplæringstilbud.

LÆRLINGER

Komiteen mener at yrkesfagene er bærere av tradisjoner og kunnskap som vanskelig lar seg formidle gjennom en ensidig teoretisk fremstilling. Praktisk mestring og læring er viktige elementer i den yrkesfaglige opplæringen og bør etter komiteens syn styrkes. Kunnskap er ikke bare å kunne et teoretisk fag – det er like viktig å utvikle praktiske ferdigheter. Komiteen mener derfor at det er viktig å styrke lærlingordningen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at det finnes nok lærlingplasser for å sikre en god og relevant opplæring for elever som tar yrkesfaglige studieprogram, i lys av det vi vet om frafallet fra yrkesfaglige studieprogram, blant annet at frafallet ifølge NIFU STEPs undersøkelse "Bortvalg og kompetanse" fra 2008 øker for de elevene som ikke får lærlingplass. Det er viktig å bidra til at bedriftene tar inn flere lærlinger, samtidig som offentlig sektor også må bli langt flinkere til å tilby lærlingplasser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber Regjeringen drøfte ulike tiltak i den varslede stortingsmeldingen om kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er i de yrkesfaglige studieretningene at vi ser størst frafall, og at de som ikke får lærlingplass har enda større risiko for ikke å fullføre. Derfor mener disse medlemmer at lærlingetilskuddet bedriftene får for å ta inn lærlinger, er for lavt og bør økes.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til disse partiers alternative budsjetter der det foreslås å halvere arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det derfor foreslås å bevilge 38 mill. kroner for å øke tilskuddet med 2 000 kroner pr. plass. Dette medlem viser videre til sitt alternative budsjett hvor det foreslås å redusere arbeidsgiveravgift for lærlinger med 25 pst. fra 1. januar 2009.

TILSKUDD TIL BEDRIFTER FOR LÆRLINGER MED SÆRSKILTE BEHOV (POST 70)

Komiteen mener det er viktig at elever med spesielle behov får lærlingplass, og at disse gjøres tilgjengelige for flere. Komiteen viser til at Regjeringen har utvidet tilskuddsordningen til også å gjelde lære kandidater og kandidater som er omfattet av forsøksordningen med praksisbrev.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at denne ordningen skal fange opp elever med spesielle behov fordi de har ulike fysiske og psykiske hemninger. Disse medlemmer vil understreke at svært mange elever i den yrkesrettede videregående opplæringen synes at den opplæring som finner sted i skolen, er for mye preget av en teoretisk kunnskapsformidling. Disse med-

lemmer vil understreke viktigheten av at det finnes gode muligheter for utdanning for den kategorien elever som er lei av en teoretisk orientert undervisning, men som er motivert for en yrkesrettet praksisorientert opplæring. Disse medlemmer viser til at ordningen er svært populær også blant arbeidsgivere.

Disse medlemmer ønsker å legge mulighetene til rette for at elever i større grad skal kunne velge en ren yrkesrettet utdanning. Disse medlemmer ønsker derfor at denne tilskuddsordningen skal favne om de kategorier elever som har behov for, eller et sterkt ønske om, å ta hele sin yrkesutdanning i bedrift.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Fremskrittspartiet foreslo å øke bevilgningen til dette formålet med 4,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Regjeringen i budsjett for 2008 utvidet tilskuddsordningen til også å gjelde lære kandidater og kandidater som er omfattet av forsøksordningen med praksisbrev. Dette medlem har imidlertid merket seg at Regjeringen ikke foreslår å øke tilskuddet til ordningen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det derfor foreslås å øke tilskuddet til lærlinger med særskilte behov med 5 mill. kroner.

KULTURSKOLER (POST 71 OG 74)

Komiteen ser kulturskolene som en viktig del av den offentlige utdanningen, og som grunnlag for de frivillige musikk- og kulturorganisasjoners virksomhet lokalt.

Komiteen viser til at det i 2006 ble gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen for utvikling av musikk- og kulturskoler, og at evalueringen viste at ordningen har ført til økt kulturell og musikkalsk aktivitet i kommunene.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er opptatte av at samfunnet tek utgangspunkt i eit breitt kunnskapsomgrep for å ruste barn og unge for framtida. I denne samanhengen spelar kunst og kultur ei viktig rolle, og Norsk kulturskuleråd som består av 410 norske kommunar, er ein viktig aktør i utviklinga av dette tilbodet. Fleirtalet viser til finansinnstillinga og foreslår å auke støtta til utviklingsarbeid for kulturskulane gjennom Norsk kulturskuleråd over post 74 med 3 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at den enkelte eier av musikk- og kulturskolene skal være ansvarlig

for utviklingen av innhold, organisering og et eventuelt samarbeid med grunnskolen og det lokale kulturlivet. Disse medlemmer viser til at midlene til musikk- og kulturskolene nå er lagt inn i rammetilskuddet til kommunene. Da må kommunene, slik disse medlemmer ser det, ha det hele og fulle ansvar for disse skolene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at kulturskolene må utvikle seg i nær kontakt med det lokale kulturlivet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for kulturskolevirksomheten som sikrer den faglige og sosiale profilen på tilbudet."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at departementet foreslo å kutte i bevilgningen til utvikling av musikk- og kulturskolene med 1,5 mill. kroner. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen over post 71 med 1,9 mill. kroner til utvikling av musikk- og kulturskolene.

Komiteens medlem fra Venstre mener at dette er en viktig ordning som det bør satses ytterligere på. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke satsingen på musikk- og kulturskoler over departementets budsjett med 2,5 mill. kroner over post 71.

LUFS OG ELEVORGANISASJONEN (POST 74)

Komiteen er fornøyd med at Regjeringen har fulgt opp merknadene i Innst. S. nr. 268 (2003–2004) vedrørende St.meld. nr. 30 (2003–2004) Kultur for læring. Komiteen peker på at LUFS – Landslaget for nærmiljøskolen gjør et viktig arbeid for foreldre og elever på små skoler og at statlig støtte må sikres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å sikre LUFS nødvendig forutsigbarhet for fremtidig finansiering og viser til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å øremerke tilskuddet til LUFS med 500 000 kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til den viktige rollen Elevorganisasjonen har for å styrke ivaretagelsen av elevenes rettigheter og innflytelse, og mener Elevorganisasjonen bidrar til å heve den generelle kvaliteten i skolen. Flertallet ønsker å styrke Elevorga-

nisasjonens videre arbeid for elevene, og foreslår derfor å øke kap. 225 post 74 med 500 000 kroner utover budsjettproposisjonen.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker å styrke Elevorganisasjonens arbeid som talerør for norske elever. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen til drift og tiltak i Elevorganisasjonens regi med 0,3 mill. kroner.

FRUKT, GRØNT OG SKOLEMAT

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at evalueringen av prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen" utført av HEMIL-senteret på oppdrag fra Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet bekrefter at dette har en positiv læringseffekt i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med innføringen av frukt og grønt og forsøkene som har vært gjennomført med skolemat i grunnskolen, noe som vil bidra til at flere elever vil lære mer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er positive til at det er innført gratis frukt og grønt for elever i skolen, og ønsker å videreføre ordningen. Disse medlemmer mener dette er et viktig tiltak for at barn og unge skal utvikle gode kostholdsvaner, som igjen gir et godt grunnlag for læring. Disse medlemmer vil likevel understreke at den lovfestede plikten Regjeringen har innført vil innebære både en unødvendig og unaturlig detaljstyring av kommunenes økonomi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Regjeringen ikke bevilger penger til skolematordning for alle elevene i grunnskolen. Regjeringen forholder seg fortsatt til at bare halvparten av elevene i grunnskolen skal få tilgang til frukt og grønt i skolen. Dette er et klart løftebrudd fra regjeringspartienes side.

Disse medlemmer vil vise til anbefaling fra Kostforum om å innføre gratis skolefrukt til alle elever for å ivareta helsen til elevene, redusere fremtidig sykdom og oppheve sosiale ulikheter i helse. Disse medlemmer støtter Kostforum i synet på at det ved de barneskolene som i dag står utenfor ordningen, vil være sosiale forskjeller i forhold til helse som følge av at de færreste faktisk abonnerer på frukt og grønt gjennom abonnementsordning. Disse

medlemmer mener at Regjeringen her har feilet i sin intensjon med frukt- og grøntordningen siden den i dag ikke kommer alle elevene til gode, men kun et lite mindretall.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om et øremerket tilskudd til skolematorndning for elever i grunnskolen på 80 000 000 kroner som vil sikre alle elever i grunnskolen frukt og grønt.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Fremskrittspartiet fremmet bl.a. følgende forslag:

- Post 62 (ny) Tilskudd til digitale læremidler, forhøyes med 25 mill. kroner
- Post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring, forhøyes med 35 mill. kroner
- Post 70 Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med særskilte behov, forhøyes med 4,5 mill. kroner
- Post 74 Tilskudd til organisasjoner, forhøyes med 0,5 mill. kroner
- Post 76 (ny) Tilskudd til skoler m/elever m/særskilte behov, forhøyes med 35 mill. kroner
- Post 77 (ny) Tilskudd til skoler m/blinde og svaksynte, forhøyes med 5 mill. kroner
- Post 78 (ny) Tilskudd til elever med dysleksi og lignende, forhøyes med 10 mill. kroner
- Post 79 (ny) Skolemat i grunnskolen, forhøyes med 80 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) om frukt og grønt i skolen:

"Disse medlemmer mener det er langt viktigere å prioritere innhold og kunnskap i skolen, fremfor en ordning med gratis frukt og grønt til elevene. [...] Disse medlemmer vil peke på at det er kommet mange tilbakemeldinger i tiden etter at ordningen med gratis frukt og grønt ble innført i budsjettet for 2007. Skolene rapporterer om et stort merarbeid knyttet til ordningen for både lærere og renholdere, og store mengder frukt og grønnsaker kastes. Mange setter også spørsmålsteget ved bruken av ressurser på den ordningen sammenliknet med den øvrige ressursbruken i skolen. NRK Sørlandet hadde 09.11.07 et oppslag der flere rektorer i Arendal var svært skeptiske til ordningen. Rektor Hans Georg Toreskaas ved Roligheden skole sier:

"På min skole har vi et budsjett på vel 600.000 kroner til elevutgifter. Dette skal dekke lærebøker, skrivemateriell, fargestifter, malerskrin, ja alle de utgiftene vi har til å drive skolen. Så får vi et budsjett fra staten på 300.000 kroner som vi skal bruke til epler og bananer. [...] Frukt og grønt er viktig, men når jeg ser det i forhold til den økonomiske situasjonen ved skolen ellers, skulle jeg ønske at vi hadde hatt et større handlingsrom for å drive med det som er primær oppgaven vår, nemlig å drive med opplæring."

Disse medlemmer vil også vise til at Høyre og Venstre stemte mot lovfesting av skoleeiers plikt til å tilby elevene frukt og grønt i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 40. (2007–2008). Disse medlemmer mener det er uklokket politikk av Regjeringen å lovfeste denne plikten samtidig som bevilgningene til dette formålet stopper opp. Realiteten i kommunene er at de som skoleeiere må bryte opplæringsloven hvis de heller vil ansette flere lærere. Videre vil disse medlemmer vise til merkna-dene fra Høyre og Venstre i samme sak:

"Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener det er galt å pålegge kommunene å bruke flere hundre millioner kroner på epler til elevene fremfor å bedre læringsinnholdet i skolen. Flere undersøkelser har dokumentert at det er nødvendig med et større læringstrykk i den norske skolen, og i en slik situasjon er det uforståelig for disse medlemmer at Regjeringen tvinger norske kommuner til å bruke betydelige ressurser på en slik ordning. Det er dessverre et faktum at dagens regjering ikke evner å prioritere skolens viktigste oppgave, nemlig et godt undervisningstilbud. Regjeringen velger heller å bruke store økonomiske midler på en ordning som ikke har noen dokumentert effekt.

Disse medlemmer vil prioritere å bruke ressursene på Kunnskapsløftet, på flere lærere, bedre skolemateriell, mer leksehjelp og andre kvalitative tiltak for å bedre læringsinnholdet for elevene."

Komiteens medlem fra Venstre er ikke enig i Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvike dagens ordning f.o.m. høsten 2009, jf. Venstres alternative statsbudsjett og forslag og omtale under rammeområde 18. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet ved å innføre full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innfører lav mva.-sats for frukt og grønt, jf. Venstres alternative statsbudsjett og omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep.

BARNEVERN, HELSETJENESTE OG SKOLE

Komiteen viser til at mange ulike instanser i kommunene har ansvar for å drive forebyggende arbeid blant barn og unge, for å forebygge fattigdom og gi alle like muligheter. Barn, unge og familier med særskilte utfordringer skal få god og koordinert bistand fra det offentlige. Komiteen viser i denne sammenheng til at Regjeringen har satt ned et offentlig utvalg som skal se på hvordan tjenestene til utsatte barn og unge kan samordnes på en bedre måte. Utvalget skal legge frem arbeidet sitt i form av en NOU innen utgangen av 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at læreren i dag har svært mange roller og funksjoner som går langt utover kjerneområdet som pedagog. Sosialarbeider, administrator, kurator, mekler, litt mamma og pappa osv. er noen av oppgavene en lærer utfordres på i løpet av skoledagen. Disse medlemmer mener vi i sterkere grad må ta på alvor at det samfunnet vi ser utenfor skolen også gjenspeiles i skolen. Et barns behov for voksenkontakt, en å snakke med, en som ser, stopper ikke utenfor skoledøra. Lærere ønsker å bety noe for barna de møter og gi dem det de trenger for resten av livet. Da kan det ikke være overraskende at de tar på seg oppgaver fordi samfunnet ellers svikter. Disse medlemmer mener skolen og dens elevmasse vil speile det lokalsamfunnet den er en del av. Derfor er disse medlemmer av den oppfatning at også generelle familiepolitiske tiltak vil være et bidrag til å kunne skape gode læringsmiljøer på skolen. Satsing på foreldreveiledning, barne- og ungdomspsykiatri, familierådgivning o.l. vil være med å skape gode oppvekstvilkår og ha en positiv effekt på elevens fokusering på læring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Dokument nr. 8:113 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 135 (2007–2008) og Fremskrittspartiets forslag om bl.a. økt tverrfaglighet i skolen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser for øvrig til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å omprioriterer 200 mill. kroner fra timetallsutvidelsen og over til å få andre yrkesgrupper inn i ungdomstrinnet, som helsesøstre, rådgivere, miljøarbeidere og lignende.

For å gjøre samarbeidet bedre ønsker komiteens medlem fra Venstre å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for om mulig å hindre frafall fra skolen. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å bevilge 50 mill. kroner til disse tiltakene.

LEKSEHJELP

Komiteen mener det er viktig å fokusere på tiltak som kan bidra til å øke elevenes læringsutbytte og utjevne forskjeller mellom elevene som følge av ulik sosial bakgrunn. I den forbindelse er det viktig å bryte sammenhengen mellom sosial bakgrunn og utdanningsnivå. Komiteen viser til at det finnes svært mange gode leksehjelpsordninger, og at mange av dem er et samarbeid mellom skolen og frivillige organisasjoner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at Regjeringen har økt innsatsen for leksehjelp. Flertallet ønsker å se nærmere på hvordan leksehjelp kan inngå i en helhet som kan gi elevene bedre læring. Flertallet mener at man hele tiden må vurdere hvordan man kan videreutvikle et godt læringsmiljø som gir god nok tid og kvalitet til både læring, fysisk aktivitet, måltid og sosial utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre minner om at de første bevilgningene til leksehjelpsprosjekter kom i budsjettene fra regjeringen Bondevik II.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner til leksehjelpsordninger.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke satsingen på leksehjelp med 10 mill. kroner.

SOMMERSKOLE

Komiteen viser til at tilbudene med sommerskole har vist seg å være et viktig tiltak for å motivere elever til skolearbeid og for å øke læringsutbyttet. Komiteen mener slike tiltak bidrar til å utjevne forskjeller i skolen som følge av ulik sosial bakgrunn.

Komiteen vil vise til at flere kommuner arrangerer sommerskole. I Oslo kommune benyttet nærmere 8 000 elever seg av tilbudet i 2008.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner til sommerskoletilbud.

ANDRE POSTER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at regjeringspartiene hevder at det satses på utvikling av digitale læremidler i videregående skole. Disse medlemmer viser til at det ikke bevilges penger til slik utvikling i statsbudsjettet for 2009 og mener det er feil å hevde at Regjeringen bidrar til en slik utvikling. Disse medlemmer mener det er bemerkelsesverdig at regjeringspartiene ikke vil videreføre satsingen på digitale læremidler i videregående skole.

Disse medlemmer mener derfor det er riktig å gi en særskilt bevilgning til å videreføre dette arbeidet, og viser til finansinnstillingen hvor Fremskritts-

partiet foreslo å bevilge 25 mill. kroner over post 62 til digitale læremidler.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 15, spørsmål 302 (2007–2008), om digitale læremidler, og til statsrådens svar hvor det bl.a. fremgår følgende:

"Jeg er enig med representanten i at "Det er viktig at fokus på digitale læremidler er vedvarende og ikke gjenstand for periodiske og nærmest vilkårlige løft uten oppfølging." Det er nettopp derfor jeg ønsker å gå grundig gjennom denne saken, og følge prosjektene som har fått midler fra satsingen nøye."

Disse medlemmer mener Regjeringen burde vært langt mer pågående i arbeidet for å utvikle digitale læremidler. Disse medlemmer vil be statsråden igangsette arbeid for å sikre at utviklingen av digitale læremidler skal omfatte flere fag enn tilfellet er i dag.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om innføring av skole-PC som skolemateriell til elever på videregående skole."

Disse medlemmer viser til at tilskuddet til opplæring i finsk over post 67 skal medvirke til at kommuner i Troms og Finnmark skal gi grunnskoleelevene med kvensk-finsk bakgrunn opplæring i finsk som andrespråk. Etter disse medlemmers syn er ikke opplæring i finsk som andrespråk en statlig oppgave. Dette må eventuelt være et tilbud som kommunene selv tar initiativ til å gi innenfor de økonomiske rammene de har til disposisjon, i likhet med øvrig satsing på annet fremmedspråk.

Disse medlemmer viser videre til at norsk skole har et betydelig antall elever med særskilte behov. Etter disse medlemmers oppfatning kan det i noen tilfeller være hensiktsmessig å gi en del av disse elevene et tilpasset opplæringstilbud utenfor den ordinære skolen. Elever med atferdsproblemer i skolen er overrepresentert når det gjelder å komme inn på en kriminell løpebane senere i livet. Disse medlemmer er av den oppfatning at en styrket opplæring for denne gruppen kan spare samfunnet for betydelige utgifter på sikt. Disse medlemmer ser post 70 i sammenheng med post 68 på samme kapittel. Disse medlemmer ønsker en styrking av ressurstilgangen for denne type opplæring.

Disse medlemmer ser det som viktig at elever som er blinde eller svaksynte får et tilfredsstillende opplæringstilbud. På bakgrunn av dette ønsker disse medlemmer å øke ressurstilgangen til skoler som gir tilbud til denne gruppen elever. Tilskud-

det skal slik disse medlemmer ser det utbetales via en stykkprisordning.

Disse medlemmer viser til at en del elever i den norske grunnskolen har dysleksi og/eller dyskalkuli. Dette er elever som i en rekke tilfeller ikke får et tilfredsstillende opplæringstilbud på grunn av dårlig kommunal økonomi. Disse medlemmer er av den oppfatning at et bedre opplæringstilbud hvor den enkelte elev får følelsen av å mestre i sin skolehverdag, vil føre til at færre individer med disse diagnosene blir satt på sidelinjen lenger opp i utdannings-systemet. På bakgrunn av dette ønsker disse medlemmer å styrke opplæringen for denne kategorien elever. Disse medlemmer mener disse pengene skal utbetales via en stykkprisordning.

På bakgrunn av overstående vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre en tilleggsfinansiering som stykkpris pr. elev til skoler med spesielt tilrettelagt opplæring for elever med dyskalkuli, dysleksi, eller som er sterkt hørsels- eller synshemmede."

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 007 539 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at dette kapitlet følger opp tiltak for kvalitetsutvikling som er fremmet i St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen.

Komiteen viser til merknadene i Innst. S. nr. 42 (2008–2009) om St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen.

Komiteen viser til at det i 2009 blir frigjort 400 mill. kroner som har vært bevilget til kompetanseutvikling ved innføring av Kunnskapsløftet. Komiteen er tilfreds med at disse midlene nå blir brukt til et varig system for videreutdanning, til etterutdanning på utvalgte områder og til skolelederutdanning.

Komiteen understreker betydningen av utviklingsarbeid og er tilfreds med at Utdanningsdirektoratet får i oppgave å utvikle veiledende læreplaner i fag som er gjennomgående i hele grunnopplæringa. Dette vil gi støtte til det lokale læreplanarbeidet og sørge for at Kunnskapsløftet iverksettes i tråd med intensjonene.

Komiteen mener det er viktig med kunnskap om hvordan lærerens tid disponeres, og er derfor glad for at det er satt i gang et forskningsprosjekt som skal avdekke tidsbruk og organisering i skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det i 2009 blir frigjort 400 mill. kroner som har vært bevilget til

kompetansehevende tiltak ved innføringen av Kunnskapsløftet. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen vil bruke disse midlene til et system for videreutdanning og etterutdanning. Disse medlemmer viser til at en slik satsing ikke er tilstrekkelig og at regjeringspartiene i Stortinget har gått imot alle forslag fra opposisjonen om en forpliktende kompetansehevingsplan. Senest ved behandling av St.meld. nr. 31 (2008–2009) ga regjeringspartiene sine nei-stemmer til et slikt forslag. Disse medlemmer mener Regjeringen ikke tar kompetanseutfordringen tilstrekkelig på alvor.

Disse medlemmer mener det er positivt at Regjeringen i budsjettet foreslår å forlenge "Kompetanse for utvikling – strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen" – som ble iverksatt av regjeringen Bondevik II. Det er viktig at Regjeringen sørger for at denne strategien følges opp på en god måte, slik at den bidrar til en god kompetanseutvikling blant lærerne.

Disse medlemmer viser til at disse partier i tillegg har foreslått seniortiltak for å beholde eldre lærere lenger i skolen, men også dette forslaget har regjeringspartiene stemt imot.

Disse medlemmer er svært tilfreds med den økte vektleggingen av kunnskap og fokus på basisferdigheter vi har opplevd i skoledebatten i Norge etter at St.meld. nr. 30 (2003–2004) Kultur for læring ble framlagt, og Kunnskapsløftet ble vedtatt. Det er grundig dokumentert at norsk skole er god på mange områder, men også har betydelige utfordringer i forhold til kvalitet og læringsutbytte til tross for en resursbruk i verdenstoppen.

Disse medlemmer mener vi i dag har en regjering som setter egen prestisje foran hensynet til kvaliteten i skolen og elevenes læringsutbytte. Når opposisjonen opplever at regjeringspartiene gjentatte ganger stemmer ned forslag som vil bidra til å heve kvaliteten i skolen, og kort tid etterpå fremmer de samme forslagene som sine egne, så vitner det om en regjering som ikke har kvaliteten i grunnopplæringen som sitt viktigste fokus. Disse medlemmer mener at et av de viktigste områdene regjeringen kunne prioritert i budsjettet er rekruttering av flere lærere. Vi har mange dyktige lærere i skolen, men vi trenger flere av dem. Uten flere lærere og en styrket lærerkompetanse greier vi ikke å styrke elevenes læringsutbytte, for lærerne er selve rammeverket i skolen. Opposisjonen i Stortinget har flere ganger fremmet forslag om lærerrekrutteringsplaner, men regjeringspartiene har stemt imot forslagene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre mener utfordringen er å øke samfunnets avkastning og elevenes utbytte av de ressursene man bruker på skole.

Norges framtidige velferd er helt avhengig av en skole som motiverer elevene til å prestere, som bedrer den enkelte elevs læringsutbytte, som stiller krav til elevene og som skaper grunnlag for et ledende kunnskapssamfunn.

Disse medlemmer mener at den manglende forståelsen Regjeringen viser for viktigheten av åpenhet er et hovedproblem i dagens skole. I Norge har vi tradisjonelt vært mest opptatt av å sikre skolene gode økonomiske vilkår, lage planer for innholdet i skolen og hvordan opplæringen skal skje. Vi har altså vært svært opptatte av å måle alle innsatsfaktorene, mens å måle det viktigste – hva elevene lærer – har vært kontroversielt. Vi har i altfor liten grad sjekket om realitetene og resultatene har vært i tråd med intensjonene. Stortingets flertall sørget for at det ble innført et nasjonalt system for kvalitetsvurdering, som en del av det omfattende arbeidet som ble satt i gang for å få et bedre kunnskapsgrunnlag om skolen i forrige stortingsperiode etter initiativ fra regjeringen Bondevik II. Skal skolen være en lærende organisasjon, så må den vite om sine sterke og svake sider, og man må vise vilje til å se ubehagelige sannheter i øynene. Regjeringen mener tydeligvis at det er greit at elevene går på en skole som er for dårlig, så lenge ingen har kjennskap til det, og at problemet inntreffer når offentligheten får kjennskap til at skolen burde vært bedre.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til tilskuddet som tidligere gikk til kommunalt nivå for å drive kompetanseutvikling av lærere. En del kommuner har gått sammen om å lage regionale pedagogiske sentre. Nå legges disse midlene inn i rammen til universitetene. Dermed mister kommunene muligheten til å videreutvikle et tilbud for å styrke kompetansen til lærerne i regionen, et tilbud som på grunn av sin nærhet og tette tilknytning til det miljøet de skal betjene, makter å tilrettelegge utdanningen direkte til lokale behov. Disse medlemmer viser til at det over statsbudsjettet ikke foreslås midler til å dekke skoleeiers utgifter. Uten kompetansemidlene vil kommunen ha problemer med å få råd til ordinær etterutdanning. Disse medlemmer mener det er en forutsetning for å gjennomføre Kompetanse for kvalitet at kommunene fortsatt får overført deler av kompetansemidlene slik at de kan være med å tilrettelegge for kompetanseutviklingen av sine lærere.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener det er nødvendig å sikre gjennomføring av et vesentlig kompetanseløft for lærerne i forbindelse med innføringen av Kunnskapsløftet. Disse medlemmer mener det er nødven-

dig å øke satsingen utover det Regjeringen har lagt opp til i budsjettet 2009, og ønsker derfor å øremerke en tilleggsbevilgning til videreutdanning for lærere, med særlig vekt på opplæring i klasseledelse. Midlene fordeles av Utdanningsdirektoratet etter søknad.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke kap. 226 post 21 med 70,6 mill. kroner, noe som ville gitt 57,3 mill. kroner mer til kompetansehevingstiltak for lærere.

Komiteens medlem fra Venstre viser til den omfattende satsingen på videreutdanning for lærere i Venstres alternative statsbudsjett hvor det tas til orde for å bevilge 350 mill. kroner til dette formål ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 226.

SKOLEBIBLIOTEK

Komiteen viser til at Program for skolebibliotek skal øke kvaliteten på skolebibliotektilbudet og jevne ut forskjellene i tilbud mellom grunnskole og videregående. Skolebibliotekene er en viktig ressurs i elevenes læring og komiteen er tilfreds med at Regjeringa har dette som et prioritert område.

Komiteen ønsker på generelt grunnlag å styrke skolebibliotekene, fordi et godt utstyrt og bemannet skolebibliotek er en ideell arena for differensiert undervisning, og for å lære seg å lære. Komiteen har med interesse merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1(2008–2009) varsler igangsettelse av et eget program for skolebibliotekutvikling. Komiteen er imidlertid også opptatt av å sikre at skolebibliotekene har et godt og oppdatert bokutvalg, noe som ikke er tilfellet i dag.

Komiteen mener at det er viktig at skolebibliotekene utvikles og at kvaliteten styrkes. Satsing på bibliotek er viktig for å nå de målene som ligger i Kunnskapsløftet.

Komiteen mener at Program for skolebibliotekutvikling vil være en viktig del av arbeidet for å heve kvaliteten i skolen. Programmet starter opp 1. januar 2009 og vil vare i fire år. Komiteen viser til at målet med programmet er å styrke leseferdighetene, kompetanseutvikling, kunnskapsdannelse og styrke informasjonskompetansen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at innkjøpsordningen for skjønnlitteratur per i dag garanterer innkjøp av 1 550 eksemplarer av hver innkjøpte tittel av barne- og ungdomsbøker. Av de totalt 1 550 eksemplarene blir per i dag 1 000 eksemplarer fordelt til folkebibliotekene og 550 til skolebibliotekene i grunnskolen. Ifølge SSB eksisterer det om lag 3 100 barne- og ungdomsskoler i Norge. Av disse har

enkelte bibliotek en fellesløsning med folkebiblioteket. Dersom ordningen skal utvides til å omfatte alle skolebibliotekene, vil det måtte kjøpes inn om lag 2 500 flere eksemplarer per tittel enn i dag, noe som forutsetter en økt bevilgning på 39 mill. kroner per år.

Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur for voksne garanterer tilsvarende for innkjøp av 1 000 bøker, og disse blir fordelt til de 807 folkebibliotekene. De resterende bøkene blir fordelt blant annet til høyskoler med norsk- og lærerutdanning, nordiske bibliotek og universiteter i utlandet med norskundervisning. Videregående skoler har også anledning til å søke om bøker fra denne ordningen, og de får innvilget søknadene i stor utstrekning. Det er i dag totalt om lag 453 videregående skoler. Om lag 55 av disse får allerede i dag bøker fra innkjøpsordningene etter søknad. Totalt vil en utvidelse av innkjøpsordningen for skjønnlitteratur/voksne til videregående skoler koste om lag 16 mill. kroner per år.

Komiteens medlem fra Venstre mener det er avgjørende at skolebibliotekene har et godt bokutvalg, og viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 55 mill. kroner under rammeområde 3 for å utvide innkjøpsordningen for litteratur til å omfatte alle skolebibliotek i grunn- og videregående skole.

DOKUMENTASJON OG ANALYSE SOM GRUNNLAG FOR KVALITETSUTVIKLING

Komiteen vil understreke viktigheten av å få informasjon om elevenes grunnleggende ferdigheter og viser til at det for skoleåret 2009/2010 vil bli gjennomført nasjonale prøver i regning og lesing i norsk og engelsk på femte og åttende årstrinn. Videre vil det utvikles utvalgspørv, kartleggingsprøver og nasjonale prøver for flere årstrinn.

Komiteen viser videre til at det vil innføres obligatorisk kartlegging av leseferdigheter på 1.–3. årstrinn. Dette vil være et viktig verktøy for lærerne i satsingen på tidlig innsats.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er enig i viktigheten av nasjonale prøver som et verktøy for lærere for å gi bedre læring til den enkelte. Dette medlem vil likevel påpeke at et stadig økende prøveregime kan ha negativ effekt på den praktiske undervisningen. Dette medlem mener det er viktig å påse at ikke læringsarbeidet ensidig blir rettet inn mot prøvene.

LÆRERE

Komiteen mener det er avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å

oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Komiteen vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener gode lærere er en av de viktigste faktorene for god læring i skolen. Flertallet viser til at Regjeringen har satt i gang tiltak for å øke rekrutteringen til læreryrket, både i grunnopplæringen og i videregående opplæring. Flertallet viser også til at Regjeringen vil øke antall lærere på 1.–4. trinn for å styrke opplæringen i norsk og matematikk. Vi har mange dyktige og engasjerte lærere i skolen i dag. Samtidig må lærerne gis mulighet til videre- og etterutdanning, slik at de kan utvikle sin kompetanse ytterligere. Flertallet er derfor glad for at Regjeringen foreslår et varig system for videreutdanning av lærere. Flertallet er også glad for at det bevilges penger til skolelederutdanning.

Å skaffe nok lærere til skolen er en utfordring vi må ta på alvor. Flertallet synes derfor det er gledelig at Regjeringen foreslår å sette av 50 mill. kroner til rekrutteringstiltak i 2009. Flertallet er positive til at det nå skal settes i gang en pilot for å få andre yrkesgrupper inn i skolen gjennom den såkalte Lektor II-ordningen og at piloteringen skal skje gjennom samarbeid mellom næringsliv og skolemyndigheter. Flertallet støtter at det innføres en ordning med avskrivning av studielån for lærerstuderenter, og at det settes inn tiltak for å rekruttere språk og realfagslærere.

Flertallet vil påpeke behovet for å styrke læreryrkets status blant annet gjennom ulike rekrutterings- og kommunikasjonsvirkemidler. Flertallet ser positivt på at det skal iverksettes en kampanje for å motivere ungdom til å velge læreryrket.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil i denne sammenheng også påpeke at man i Sverige har lansert "Läraryftet"; en omfattende kompetansehevingsreform der videreutdanning er det bærende element.

Disse medlemmer mener – i likhet med en samlet komité, jf. Innst. S. nr. 15 (2006–2007) – at det er behov for en systematisk ordning som varetar hensynet om faglig oppdatering for norske lærere på en bedre måte enn hva som er tilfellet i dag.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) viderefører bevilgningen på om lag 400 mill. kroner knyttet til kompetanseheving for lærere som lå inne i Kunnskapsløftet

for å etablere et "varig system for videreutdanning for lærere" og skolelederutdanning. Det er således ikke snakk om noen ny satsing i bevilgningssammenheng.

Disse medlemmer har i denne forbindelse merket seg den nylig fremlagte strategien "Kompetanse for kvalitet – strategi for videreutdanning av lærere", hvor det blant annet fremgår at finansiering av videreutdanningen skal dekkes med 80 pst. bidrag fra stat og lokal skoleeier, mens 20 pst. skal dekkes av den enkelte lærer. Videreutdanningsordningen som Regjeringen går inn for skal, ferdig oppbygd, omfatte ca. 2 500 lærere årlig, jf. budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet. Om lag 310 mill. kroner av bevilgningen skal gå til videreutdanning, jf. svar fra Finansdepartementet på spm. 92 fra finanskomiteen av 7. oktober 2008.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen med dette i noen grad etterkommer disse partiers ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det disse partier har tatt til orde for.

Etter disse medlemmers mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står overfor i årene som kommer. Disse medlemmer savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor. Disse medlemmer merker seg at det i St.prp. nr. 1 (2008–2009) er satt av til sammen 50 mill. kroner til ulike rekrutteringstiltak i 2009. Disse medlemmer mener at en slik satsing er for liten, gitt de store utfordringene man står overfor.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Dokument nr.8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 40 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalderen for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. I ovennevnte representantforslag påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske

kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving for lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede senior tiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og senest innen Revidert nasjonalbudsjett for 2009, iverksette en forpliktende nasjonal rekrutteringsplan for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunnskolen og den videregående skolen."

Disse medlemmer vil for øvrig peke på at dyktige og ambisiøse skoleledere er en svært viktig faktor for en god skole med godt læringsutbytte for alle elever. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen i proposisjonen omtaler skolelederutdanning. Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:100 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 29 (2007–2008), som omhandlet styrket skoleledelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke at Fremskrittspartiet og Venstre har som ambisjon at alle lærere på alle trinn skal få mulighet til kompetansehevende videreutdanning med jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om behovet for lærerrekuttering. I tillegg til å innføre seniortiltak for å beholde lærerkompetanse i skolen, ønsker disse medlemmer å innføre ulike rekrutteringstiltak for å øke tilgangen på lærerkrefter i skolen. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til slike tiltak. Det er viktig å få lærere som i dag jobber i andre yrker tilbake til skolen, og å rekruttere fra andre yrker til skolen. Tiltak for å bidra til dette vil etter disse medlemmers syn være blant annet veiledningsprogrammer for lærere, lønnsincentiver og jobbrota-sjonsordninger mellom skole og næringsliv.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det bl.a. foreslås å bevilge 50 mill. kroner til rekrutteringstiltak for lærere. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader om dette under kap. 225.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener nøkkelen til en bedre skole er læreren og viser til at det i Kristelig Folkepartis alternative budsjett omprioriteres 500 mill. kroner til å

ansette 1 000 flere lærere i stedet for å innføre flere timer. Dette medlem mener dette ville kunne gi en større læringseffekt enn flere timer, fordi det blant annet vil kunne gi mer tilpasset opplæring for den enkelte elev. Uten flere og dyktige lærere klarer vi ikke å skape en skole med kunnskap og trivsel. Med Regjeringens politikk blir det stadig flere elever og færre lærere i klassene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som ut fra strategien skissert ovenfor potensielt vil kunne gi om lag 70 pst. flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning uten reduksjon i lønn, gitt en tilfredsstillende vikarsituasjon og kapasitet i høyskole- og universitetssystemet.

Dette medlem vil i denne sammenheng også vise til forslagene fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 200 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Spesiell vekt skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Dette medlem vil understreke at forslag om økte bevilgninger til kompetanseheving og rekruttering av lærere i Venstres alternative budsjett, medregnet Regjeringens forslag, utgjør om lag 1 mrd. kroner.

SENIORTILTAK

Komiteen mener at det, i tillegg til å rekruttere flere lærere, er behov for at flere lærere står lenger i yrket. I dag slutter svært mange lærere før de fyller 60 år. Samlet er det 85 pst. av lærerne som går av før fylte 67 år med en annen avgangsform enn alderspensjon. Om lag halvparten av lærerne er over 50 år, og det betyr at en stor andel av lærerne og dermed svært mye kompetanse forsvinner ut av skolen om få år. Komiteen mener det er viktig å drive en god seniorpolitikk som bidrar til å beholde disse lærernes kompetanse i skolen så lenge som mulig. Samfunnet generelt og elevene spesielt vil ha stor nytte av å beholde denne kompetente arbeidskraften lenger i skoleverket enn i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har tidligere foreslått flere tiltak for å beholde lærere i skolen, men regjeringspartiene har stemt imot og Regjeringen har dessverre ikke ønsket å iverksette noen konkrete tiltak for å beholde eldre lærere i skoleverket.

Disse medlemmer mener at det haster med å sette inn tiltak. Ett tiltak er å tilby en bonusordning for eldre lærere, slik at de får en økonomisk stimulans til å fortsette som undervisere. Dermed beholdes deres kompetanse i skolen. Et annet tiltak er å gjøre om undervisningsplikten for eldre lærere som av ulike grunner ønsker å undervise mindre, slik at de bruker mindre arbeidstid på undervisning og mer arbeidstid på å veilede yngre lærere og å utvikle fagene og de pedagogiske metodene. På den måten legges det til rette for å beholde mange kvalifiserte lærere i skolen, selv om de ikke ønsker å undervise like mye som før. Staten forutsettes å gå inn med ekstraordinære midler til kommuner og fylkeskommuner for å finansiere disse tiltakene, slik at de kan etableres.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader om behovet for flere lærere under kapittel 2.3.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett og foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner til ulike seniortiltak for lærere.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til et forsøk med obligatorisk mentorordning. Konkret vil mentorordningen gå ut på at nyutdannede lærere kan knyttes opp mot en erfaren lærer det første arbeidsåret. Dette medlem mener dette både er god rekrutteringspolitikk og kunne være god seniorpolitikk, fordi vi sikrer at vi tar vare på og viderefører all den gode kunnskapen som erfarne lærere sitter med.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at seniortiltak er ett av flere elementer i Venstres forslag om nasjonale rekrutteringsplaner for lærere, og at det i Venstres alternative statsbudsjett er satt av 200 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av slike planer. Dette medlem viser for øvrig til merkna-den vedrørende dette under kap. 226.

KARRIERESENTRE

Komiteen mener det er viktig å satse på utdanning for barn og unge. Komiteen vil styrke arbeidet mot frafall i den videregående skolen. Det er et

stort problem både for den enkelte og for samfunnet at så mange elever ikke fullfører videregående opplæring. Det er svært viktig med tidlig innsats. Yrkesveiledning i ungdomsskolen er avgjørende for at ungdom skal velge rett utdanningsprogram i videregående skole, og for at det tidlig skal bli klart om elever har behov for et alternativt opplæringsløp.

Komiteen mener dette er et viktig tiltak for å redusere frafall og feilvalg på videregående skole. Etter et prøveprosjekt i tre fylker ble det i Revidert nasjonalbudsjett for 2007 bevilget penger til oppstart av karrieresentre i alle fylker. Komiteen viser til at den økte bevilgningen er ment for å styrke karrieresentrenes arbeid mot rådgivertjenesten i ungdomsskolen. En styrket rådgivertjeneste vil kunne bidra til å redusere feilvalg på ungdomsskolen. Dette vil igjen kunne bidra til å redusere frafall i videregående opplæring. Komiteen vil også vise til at dette er et tiltak som kommer alle karrieresentre rundt om i alle fylker til gode.

For å styrke denne innsatsen vil fleirtallet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslå å auke løyvinga til karrieresentra som er oppretta i alle fylke, med 17 mill. kroner, jf. finansinnstillinga.

Fleirtallet foreslår at alle fylka vert løyvd likt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det høye antall elever som ikke fullfører videregående skole er bekymringsfullt. En av tre fullfører ikke videregående opplæring, mens tallene er enda høyere for innvandrerd- og særlig gutter. Disse medlemmer mener samfunnet har sviktet i å gi alle unge en mulighet til utdanning og arbeid. Disse medlemmer mener årsakene til frafall er mange, det er viktig å understreke at også elever som stryker i et enkelt fag er en del av tallene. Disse medlemmer viser imidlertid til at vi dessverre finner mange av de menneskene som er en del av denne statistikken igjen i andre statistikker senere knyttet til sosialhjelp og arbeidsledighet. Derfor er det for disse medlemmer avgjørende å raskt sette i gang tiltak for å bidra til at flere fullfører videregående. Disse medlemmer har merket seg at det foregår mange gode lokale tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. Disse medlemmer mener vi i langt større grad må nyttiggjøre oss disse gode eksemplene.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:55 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 242 (2006–2007), som omhandler konkrete forslag for å redusere frafall i videregående skole.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å opprette en tiltakspost på 30 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker mulighet til å fullføre skoleløpet.

RÅDGIVNING

Komiteen vil understreke at rådgivning på ungdomstrinnet ikke bare handler om utdannings- og yrkesveiledning. Mange unge befinner seg i en krevende livsfase som samtidig skal kombineres med å ta avgjørende valg med konsekvenser for resten av livet. Komiteen vil derfor understreke at den sosialpedagogiske rådgivningen er avgjørende i ungdomsskolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det er behov for en større satsing på den sosialpedagogiske rådgivningstjenesten og at det også er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten. Disse medlemmer viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007).

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av god rådgivningstjeneste i skolen for å redusere feilvalg og omvalg i videregående utdanning. En god rådgivning som bidrar til å veilede elevene til riktig yrkes- og utdanningsvalg er en viktig del av arbeidet for å redusere frafallet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at et problem for rådgivningstjenesten i skolen er at grunnskolen og videregående skole er underlagt to ulike forvaltningsnivåer og skoleeiere – kommunen og fylkeskommunen. Det betyr at mange av de rådgiverne som har størst kompetanse om yrkes- og utdanningsvalg arbeider i den videregående skolen, mens elevene tar en stor del av valgene på dette området mens de går i grunnskolen. Disse medlemmer mener det ville vært en stor fordel å kunne se hele det 13-årige skoleløpet i sammenheng gjennom at ett forvaltningsnivå var skoleeier for både grunnskole og videregående skole. Dermed ville også utfordringene knyttet til ulike skoleeiere for rådgiverne vært løst.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke rådgivningstjenesten med 5 mill. kroner.

UNGDOMSTRINNET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, har merket seg at Regjeringen vil komme tilbake med en stortingsmelding hvor målsettingene om en bedre, mer motiverende og praktisk rettet ungdomsskole er et sentralt tema.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er ikke uenig i at fokus rettes mot tidlig innsats, men konstaterer at Regjeringen i stor grad glemmer ungdomsskolen. Til tross for gjentatte oppfordringer så velger denne regjeringen å ikke ta tak i ungdomsskolens store utfordringer. Det er gjort lite eller ingen forskning på dette området. Undervisningen er for teoritung, det er store utfordringer knyttet til bråk og uro og mange lærere gruer seg for å jobbe på dette trinnet. Det er grunn til å tro at dette forplanter seg videre og er en av årsakene til at vi har en dramatisk høy frafallsprosent i videregående. Disse medlemmer mener det ikke hjelper med tidlig innsats, hvor alle skal med i de første årene, når tiltakene avsluttes og elevene glemmes så snart de kommer til ungdomsskolen. Ungdomsskolen må bli en mestringsarena for barn og unge. Når elever ikke henger med i det teoretiske, må de tilbys en mer praktisk skolehverdag. Disse medlemmer mener det er behov for en langt sterkere satsning på kvalitetsutvikling i ungdomsskolen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 70 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Dette medlem mener videre at en av løsningene ligger i å få enda flere yrkesgrupper inn i skolen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å omprioritere midlene Regjeringen vil bruke på flere timer med 200 mill. kroner til å få andre yrkesgrupper inn i ungdomstrinnet, som helsesøstre, rådgivere, miljøarbeidere og lignende. I tillegg foreslås det å bevilge 500 mill. kroner til å opprette 1000 nye lærerstillinger for å øke lærertettheten i skolen.

SFO

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ønsker å prøve ut ulike modeller for ein skuledag med god sammenheng mellom skule og skulefritidsordning (SFO). Målet er at SFO-aktivitetar skal byggje opp under gode læreprosessar i skulen. Det er derfor vesentleg å utforske korleis skule og SFO kan organiserast i sammenheng. Det er også eit mål for utprøvinga at ho over tid skal bidra til å styrkje kvaliteten og redusere prisen i SFO.

I utprøvinga er det aktuelt å sjå på ulike alternative modellar for å inkludere leksehjelp, fysisk aktivitet, måltid og andre aktivitetar. Forsøka bør sjåast i samanheng med forsøka med ny og meir heilskapleg skuledag som blei gjennomført i skuleåret 2007/2008.

Fleirtalet viser til finansinnstillinga og foreslår ei løyving på 6 mill. kroner til tiltaket.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at det må stimuleres til et tettere samarbeid mellom frivillig sektor og kommunen om aktiviteter i SFO-tiden (for eksempel fysisk aktivitet, leksehjelp og teater), fordi det vil bidra til å bedre kvaliteten på tilbudet til barna.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til sin satsing på å styrke undervisningen gjennom blant annet økt timetall, satsing på lese-, skrive- og regneferdigheter, rekruttering av flere lærere og styrking av lærerkompetansen. En lengre skoledag begrenser behovet for SFO noe, selv om det fortsatt vil være et behov for SFO.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at regjeringspartiene vil arbeide for å blande sammen skolefritidsordning og skole i ulike forsøk. Disse medlemmer viser til tidligere forsøk med utvidet skoledag som dels var vellykket. Disse medlemmer er svært overrasket over at Regjeringen valgte å avslutte dette forsøket etter bare ett år, fremfor å fortsette forsøksordningen slik at en kunne få gode forskningsdata fra forsøket. Disse medlemmer viser til at Framskrittspartiet under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2008 foreslo midler til å fortsette ordningen. Regjeringspartiene stemte imot forslaget.

Disse medlemmer mener det er uforsvarlig politikk å gjennomføre ettårige forskningsprosjekter som til forveksling ligner hverandre. Mer langsiktige forsøk er nødvendig for å sikre kvaliteten i forsøkene og muligheten for oppfølging i ettertid. Disse medlemmer frykter at Regjeringens politikk resulterer i forsøk uten overføringsverdi og at slike forsøk er blitt en del av Regjeringens politiske svar-teperspill.

Komiteens medlem fra Venstre er opp-tatt av innholdet og kvaliteten i SFO. Dette medlem mener den enkelte kommune bør ha en rammeplan for SFO med konkrete krav til innhold og kvalitet. SFO skal fortsatt være et valgfritt tilbud og ikke en del av skolen. Samtidig mener dette medlem at SFO må integreres bedre i forhold til den

enkelte skoles helhetlige plan, og at skolens rektor må ha det overordnede ansvaret for pedagogisk samordning med SFO. Dette medlem vil videre understreke at SFO-lederen må ha pedagogisk bakgrunn.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at den enkelte kommune utarbeider rammeplan for SFO med krav om innhold og kvalitet."

SKYSS

Komiteen viser til at det er foretatt en kartlegging av SFO og andre fritidstilbud for funksjonshemmede før og etter skoletid. Komiteen ber om at kartleggingen bli fulgt opp blant annet gjennom vurdering av skyssordninger.

Komiteen vil vise til at funksjonshemmede i dag ikke har rett til skoleskyss fra skole til hjem i forbindelse med opphold i SFO. Kommunene har etter dagens regelverk plikt til å tilby SFO, men ikke skoleskyss til og fra SFO. Komiteen mener dette er urimelig, og kun bidrar til å gjøre en utfordrende hverdag mer utfordrende for elever med funksjonshemning og deres foresatte.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser i denne forbindelse til at en samlet komité stilte seg bak følgende merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006):

"Komiteen ønsker å uttrykke bekymring over signaler som tyder på at barn tilbringer mer og mer tid i buss på vei til og fra skolen. Komiteen har fått rapporter om at transport til skolen for enkelte barn i enkelte kommuner kan utgjøre opp til 2,5 til 3 timer hver dag. Komiteen ber Regjeringen om å vurdere hva som er forsvarlig transporttid for barn med utgangspunkt i barnets beste og komme tilbake til Stortinget på egnet måte."

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om at funksjonshemmede skal ha rett til skyss mellom oppholdssted i SFO og hjemmet."

ENTREPRENØRSKAP

Komiteen mener entreprenørskap er et viktig element i opplæringen. Evalueringen av Regjeringens strategiplan for entreprenørskap i utdanning ble lagt frem tidligere i høst, og den viser at det er blitt et økt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, næringslivet og det offentlige lokalt og nasjonalt. Komiteen mener det er viktig at arbeidet med

entreprenørskap i utdanningen fortsetter, og er i den forbindelse kjent med at Kunnskapsdepartementet, sammen med Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet er i gang med arbeidet med en ny handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen. Komiteen ser frem til resultatet av det arbeidet.

Komiteen vil understreke at elevbedrifter og gründervirksomhet i skolen har en samlande virkning på elever og gir alle like muligheter til å delta. Praktiske og nyttige prosjekter fremmer deltakelse og selvtillit hos dem som deltar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at Ungt Entreprenørskap gjør en viktig innsats for å gi elever innsikt i muligheter og utfordringer med bedriftsetablering, og mener dette arbeidet bør videreutvikles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke bevilgningen på kap. 900 post 73 med kr 10 000 000.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til et prøveprosjekt knyttet til elevdrevne kantiner. Det forutsettes at midlene ikke skal brukes til å ansette kantinepersonell ved den enkelte skole.

REALFAG

Komiteen viser til at de regionale vitensentra blant annet gjennom satsingen "Et felles løft for realfagene – Strategi for styrking av realfagene 2006–2009" har økt sine besøkstall med 100 000 fra 2006 til 2007, og at andelen som ikke kjenner til hva som inngår i begrepet realfag har sunket fra 44 pst. til 36 pst. Komiteen mener at satsingen har vist at det nytter å øke interessen for realfag, noe som er vesentlig i forhold til samfunnets fremtidige behov.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre forventer også at departementet kommer tilbake med et opplegg for videreføring av strategien for styrking av realfagene i en ny periode.

FIRST SCANDINAVIA

Komiteen mener at det er viktig at Norge i fremtiden har en stor base unge med en god naturvitenskapelig utdannelse. Komiteen viser i denne sammenhengen til stiftelsen FIRST Scandinavias arbeid med å gi barn og unge i hele landet en god

opplevelse med realfag. Hensikten er å skape interesse for dette fagområdet, slik at barna senere har et godt grunnlag for å vurdere om de skal ta en naturvitenskapelig utdanning. FIRST Scandinavia står bak realfagsturneringen First LEGO League, og arbeider nå med utvikling av såkalte Newton-læringssenter i hele landet. Komiteen har lagt særlig merke til stiftelsens vekt på læreplanorientering og lokal forankring, og mener dette er konsept som bør videreutvikles. Komiteen er kjent med at First Scandinavia har søkt om bidrag til arbeidet med å etablere Newton-læringssentre over hele landet, og ber departementet vurdere mulighetene for dette.

SCIENCE CENTER ØSTFOLD

Komiteen viser til at Science Center Østfold har vært i drift siden 2002 som Østfolds vitensenter og de leverer nå årlig et tilbud til 14 000 skoleelever fra hele Østfoldregionen. Senterets tilbud er i henhold til læreplanen og drives bl.a. med personalressurser fra pedagogisk senter i Fredrikstad, Sarpsborg og Moss. Komiteen har merket seg at Science Center Østfold nå står foran realisering av et nytt senter på 7 000 m² beliggende ved E6 i Sarpsborg. Satsingen er en del av fylkesplanen og involverer bred deltakelse fra Østfoldsamfunnet – der både kommuner, fylkeskommunen, næringslivet, NHO, Høgskolen i Østfold, LO og NITO deltar.

Komiteen viser til at en enstemmig komité i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) ba departementet vurdere om Science Center Østfold burde få status som regionalt vitensenter. Komiteen har merket seg at departementet ikke legger opp til å utvide antallet vitensenter i 2009. Komiteen ønsker å støtte Science Center Østfold som vitensenter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ønsker for 2009 å bevilge 1,0 mill. kroner til Science Center Østfold innenfor kap. 226 post 21. Det er en forutsetning at disse pengene ikke skal brukes til bygg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener Science Center Østfold må få status som regionalt vitensenter med driftsvilkår på linje med andre regionale vitensentre. Disse medlemmer har merket seg at Science Center Østfold har søkt Regjeringen om 40 mill. kroner i statlig bidrag, fordelt på tre år, til realisering av prosjektet innenfor en kostnadsramme på 225 mill. kroner. Disse medlemmer har merket seg at næringslivet så langt har bevilget 38,5 mill. kroner. Disse medlemmer viser også til at selskapet dokumente-

rer å ha kommet langt i arbeidet med å planlegge innholdet i senteret, og å sikre nødvendig lokal forankring og samarbeid rundt realiseringen. Disse medlemmer viser til at vitensentrene er gode bidragsyttere til å øke lærelysten blant barn og unge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til disse partiers alternative statsbudsjetter, der det foreslås å bevilge 13,3 mill. kroner til Science Center Østfold.

NASJONALT SENTER FOR SKRIVEOPPLÆRING OG SKRIVEFORSKNING

Komiteen viser til at det i dag finnes åtte nasjonale senter som er lagt inn under Utdanningsdirektoratet, som hver for seg ivaretar ulike fagmiljøer innen grunnopplæringen. Etableringen av disse nasjonale sentrene har vært viktige for å styrke fag og fagområder.

Komiteen viser til at etableringen av Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning ved Universitetet i Stavanger (UiS) har vært vellykket. Behovet er også stort for å opprette et tilsvarende forsknings- og opplærings-senter innen skriving. Forslaget om et slikt skrivesenter har vært drøftet i flere omganger, blant annet i grunnlagsdokumentene "Norsk i hundre!" (2005), "Framtidas norskfag" (2006) og i St.meld. nr. 31 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 42 (2007–2008). I likhet med lesing er også skriving definert som en av fem grunnleggende ferdigheter i Kunnskapsløftet. Vi vet også at manglende lese- og skriveferdigheter gjør at mange faller utenfor arbeidslivet. Et Nasjonalt senter for skriveforskning og skriveopplæring vil være viktig for å få til en nasjonal koordinering av forskningsbasert opplæring, og for å bidra til praksisnær forskning.

Trondheim har, gjennom et tett samarbeid mellom Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og NTNU, i mange år vært det uformelle nasjonale knutepunktet for skriveforskning. Samarbeidet har vært både tverrfaglig og tverrinstitusjonelt, og både UiO, UMB, UiS, UiA og HiVe er etablerte samarbeidspartnere. Komiteen har merket seg at Regjeringen nå har bestemt seg for å følge anbefalingen fra fagmiljøene og etablere senteret i Trondheim.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det skal opprettes et nasjonalt senter for skriveforskning og skriveopplæring. Den endelige fordelingen av midler til nasjonale sentre må sees i sammenheng med gjennomgangen av mandatene til de nasjonale sentrene som skal gjennomføres. Flertallet forventer at dette senteret finansieres på linje med de andre nasjonale sentrene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at etableringen bør skje straks.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 4 mill. kroner til etablering av et Nasjonalt senter for skriveforskning og skriveopplæring ved HiST/NTNU.

ANNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker at det etableres et Nasjonalt senter for forskning om grunnopplæringen. Senteret etableres ved Høgskolen i Hedmark. Senterets forskningsområder skal primært være utvikling av gode læringsmiljø og klasseledelse, og forskningen skal i stor grad være rett mot praksisfeltet. Senteret skal være ledende på sine sentrale forskningsområder i Norge og bidra til nasjonal kunnskapsforvaltning innen fagområdene. Senteret skal bidra til en mer forskningsbasert lærerutdanning blant annet ved at ansatte og studenter i lærerutdanningen trekkes inn i forskningen. Det finnes ingen institusjoner i Norge som sikrer kontinuitet, stabilitet og forvaltning av kunnskap innen de aktuelle forskningsområdene. Det er etter disse medlemmers oppfatning avgjørende at et slikt forsknings-senter knyttes til en lærerutdanningsinstitusjon. Ved Høgskolen i Hedmark finnes det høy kompetanse på praksisrelatert forskning gjennom utprøvde systemer for store kartleggingsundersøkelser og mer kvalitative klasseromsstudier.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 4 mill. kroner til etablering av et senter for forskning om grunnopplæringen ved Høgskolen i Hedmark.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener relasjonsbygging og konfliktløsning er viktig i et familieliv. Dette medlem ønsker å utvide faget Mat og Helse slik at det også kan inkludere samliv. Dette medlem mener dette kan bli et verktøy eleven kan ta med seg videre for å skape gode relasjoner og samliv. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 1 mill. kroner slik at Samlivssenteret på Modum Bad kan utvikle et undervisningsopplegg for dette.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at en del elever i norsk skole har lese- og skrivevan-sker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre

til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett er satt av 25 mill. kroner til en slik prøveordning.

Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 62 345 000 under dette kapitlet.

Komiteen er av den oppfatning at utdanningsinstitusjonen United World College gir et godt og viktig tilbud til elever fra hele verden, en oppfatning som har blitt styrket av evalueringer av skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til forslag fra Fremskrittspartiet i finansinnstillingen om å øke tilskuddet til United World College med 500 000 kroner.

Komiteen viser videre til det viktige arbeidet som Krokeide yrkesskole gjør ved å gi tilbud om attføring og yrkesutdanning til elever som på grunn av funksjonshemming har behov for tilrettelagt opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det er samfunnsøkonomisk fornuftig å styrke dette tilbudet som bidrar til å aktivisere mennesker i arbeidslivet, istedenfor et liv som passiv trygdemottaker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til forslag fra Fremskrittspartiet i finansinnstillingen om å øke tilskuddet til internatdriften ved Krokeide yrkesskole med 1 mill. kroner.

Kap. 228 Tilskudd til private skoler o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 2 581 197 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at satsene for tilskudd etter privatskoleloven videreføres på samme nivå som for 2008, korrigert for timetallsøkningen til fysisk aktivitet i skolen.

Komiteen viser til at departementet skriver følgende i stortingsproposisjonen:

"Det bør derfor være best mulig sammenheng mellom den faktiske kostnadsstrukturen i offentlig skole og satsene for tilskott til private grunnskoler."

Komiteen er enig i dette og presiserer viktigheten av at en arbeider videre for å sikre kvaliteten på tallrapporteringen til KOSTRA slik at en oppnår departementets målsetting.

Komiteen viser til at departementet bekrefter sitt tidligere varsel om at Regjeringen vil legge frem en egen sak om private skoler for funksjonshemmede våren 2009. Komiteen viser til komiteens merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006), Innst. S. nr. 156 (2005–2006), samt i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007) om private skoler for funksjonshemmede og Hopen videregående skole. Komiteen mener det er viktig at Regjeringen prioriterer å fremme sak for Stortinget så raskt som mulig, tatt i betraktning den lange tiden som er gått siden komiteen satte fokus på disse problemstillingene. Komiteen viser i den sammenheng også til flertallsmerkningen i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007):

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber departementet komme tilbake med en vurdering av disse problemstillingene forbundet med skoler for funksjonshemmede, rusmiddelmisbrukere mv. på egnet måte."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Kunnskapsdepartementet har sendt sak om tilskuddsordning for private skoler for funksjonshemmede på høring som en del av forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. Forslagene ble sendt på høring 4. november med frist 31. desember. Flertallet konstaterer at departementet således er i rute i forhold til tidligere lovnader om å legge frem saken våren 2009.

Flertallet viser til proposisjonen og den foreslåtte korrigeringen av tilskuddsatsen sammenlignet med foregående år som følge av for lavt trekk for utgifter som den offentlige skolen har, men som ikke skal inngå i tilskuddsgrunnlaget. Flertallet har merket seg at Kunnskapsdepartementet ser dette som en korleksjon fra og med 2009 og ikke som et trekk av for mye utbetalt tilskudd for tidligere år. Bevilgningen til private videregående skoler skal følge utviklingen innen offentlig skole. Flertallet har forståelse for at betydelige endringer i satsene på kort tid kan føre til problemer for skolene, og ser at skoler med program for naturbruk får en rask nedgang i tilskuddene for 2009, samtidig med at det ikke har vært noen markert vekst de siste årene. Flertallet viser til at svingningene i tilskuddssatsene sannsynligvis

har sammenheng med innføringen av Kunnskapsløftet og ny funksjonssinnndeling i KOSTRA.

Flertallet har merket seg at departementet vil ta initiativ til en gjennomgang av beregningsmodellen for utregning av satser til private videregående skoler.

Flertallet mener at redusering av bevilgningen på kap. 228 på 36,7 mill. kroner i St.prp. nr. 23 (2008–2009), jf. Innst. S. nr. 98 (2008–2009), er en ren konsekvensjustering som må gjennomføres i tråd med de gjeldende prinsipper for tilskudd til private skoler. Flertallet bemerker at det nevnte kuttet på 29 mill. kroner i budsjettet for 2009 ikke er et reelt kutt. 29 mill. kroner tilsvarer det de private skolene får for mye i tilskudd i 2008. Flertallet understreker at departementet ikke foreslår å trekke tilbake for mye utbetalt tilskudd. Departementet foreslår derimot at feilen ikke skal videreføres i 2009. Beregningene av tilskudd i 2009 er derfor gjort med riktige trekk fra tilskuddsgrunnlaget, i tråd med privatskoleloven som sier at gjennomsnittlige driftsutgifter i den offentlige skolen skal ligge til grunn for tilskuddsgrunnlaget.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er avvik i utregningen av tilskuddssatser for private videregående skoler. I 2008 skal dette ha medført 29 mill. kroner for mye utbetalt. Disse medlemmer viser videre til at skolene i lovverket er pålagt å bruke opp stats-tilskudd og skolepenger samme år, ved å la dem komme elevene til gode det år de er tildelt.

Disse medlemmer vil peke på at skolene ikke må bli skadelidende for ukorrekt utregning fra Utdanningsdirektoratet.

Disse medlemmer viser til Regjeringens omtale av private videregående skoler i proposisjonen:

"Det er oppdaga at det over fleire år har vore eit avvik i utrekninga av satsar til private vidaregåande skolar. Avviket består i at nettotrekktet i tilskottssatsen er for lågt, det vil seie at tilskottssatsen har vore for høg samanlikna med utgiftene i tilsvarende offentlege vidaregåande skolar. I 2008 utgjorde dette 29 mill. kroner i tilskott til private vidaregåande skolar. Satsane for 2009 er korrigerte i høve til dei trekka som skal liggje inne i utrekninga av satsane."

Disse medlemmer mener friskoler er et viktig supplement til den offentlige skolen. Disse medlemmer mener det er viktig at alle skal få anledning til å velge en friskole, uavhengig av privat økonomi. Disse medlemmer mener det er viktig å tilrettelegge for informasjon og veiledning til alle elever om det etablerte friskoletilbudet.

Komiteen viser til at komiteen har bedt om en egen sak om tilskuddsordningene når gjennomføringen av utregningsmodellen er gjennomført, jf. oppmødovingsvedtak nr. 545, Innst. O. nr. 88 (2006–2007). Komiteen har merket seg at arbeidet med utregningsmodellen for private grunnskoler er omtalt både i budsjettet for 2008 og budsjettet for 2009, og at departementet tar sikte på å vurdere løsninger i sammenheng med budsjettet for 2010.

Komiteen viser til at hensikten er å komme fram til en utregningsmodell som sikrer best mulig sammenheng mellom den faktiske kostnadsstrukturen i offentlig skole og tilskuddene til private grunnskoler.

Videre vil komiteen understreke målet om at det må sikres forutsigbare drifts- og rammevilkår for de private skolene. Komiteen har merket seg at departementet har til hensikt å trekke privatskoleorganisasjonene inn i arbeidet. Komiteen legger til grunn at departementet oppretter en arbeidsgruppe med representasjon fra privatskoleorganisasjonene som kan vurdere hvorvidt tilskuddsmodellen i tilstrekkelig grad fanger opp kostnadsstrukturen i offentlige skoler og legge grunnlag for forslag til løsninger.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen i budsjettet ikke har tatt tilstrekkelig høyde for økte lønns- og pensjonsutgifter for friskolene. Kostnadsveksten vil være om lag 81,6 mill. kroner. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringen snarest må komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnsbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til friskolene. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnsbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til de private skolene."

Disse medlemmer viser til at rentekompensasjonsordningen bare gjelder kommunale og fylkeskommunale skoler og ikke friskoler. Disse medlemmer vil understreke at friskolene også har store utfordringer knyttet til sine bygningsmasser. Dette medlem mener at også friskoler bør ha anledning til å nyte godt av rentekompensasjonsordningen for skolebygg i og med at de har de samme utfordringene som den offentlige skolen. Det viktigste er etter disse medlemmers mening å sikre alle elever et godt arbeidsmiljø.

Disse medlemmer viser til merknadene om rentekompensasjon for skolebygg under punkt 3.2 foran.

Disse medlemmer viser til at en samlet komité i forbindelse med behandlingen av privatskoleloven våren 2007, jf. Innst. O. nr. 88 (2006–2007), ba Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene for privatskoler når gjennomgangen av utregningsmodellen var gjennomført. Disse medlemmer konstaterer at Stortinget fremdeles ikke har fått slik sak, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen så snart som mulig komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene for private skoler når gjennomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil peke på at private skoler i utlandet bidrar til å ivareta viktige interesser for nordmenn som i kortere eller lengre tid oppholder seg i utlandet. Disse medlemmer vil at det fortsatt skal legges til rette for opprettholdelse og utvikling av skoletilbudet i utlandet, slik at nordmenn fortsatt kan ta med familien ved utenlandsopphold på grunn av sykdom eller arbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en opptrapping av den offentlige finansieringsandelen av friskolene for å få en større likebehandling av friskoler og offentlige skoler, og vil derfor øke postene for tilskudd til private skoler. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om en ekstra bevilgning på 207 mill. kroner over kap. 228.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke bevilgningene på postene 70–81 med til sammen 207 mill. kroner fordi disse medlemmer ønsker større grad av likebehandling mellom offentlige og private skoler, og på sikt en full likebehandling. Med dette forslaget ville blant annet private grunnskoler fått 74 mill. kroner mer enn ved Regjeringens forslag, de videregående skolene ville fått 82 mill. kroner mer, mens henholdsvis grunnskoler og videregående skoler i utlandet ville fått 4,8 og 1,15 mill. kroner ekstra i 2009. Disse medlemmer mener en slik ekstrabevilgning ville gjort rammevilkårene for de private skolene bedre enn i dag, og samtidig ville det åpnet opp for at skolene ikke hadde behov å ta så mye i egenbetaling fra elevene, slik at fritt skolevalg i større grad hadde blitt mulig. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstil-

lingen der følgende ekstrabevilgninger over postene 70–81 ble foreslått:

- Post 70 Private grunnskular, *overslagsløyving*, forhøyes med 74 mill. kroner
- Post 71 Private videregående skular, *overslagsløyving*, forhøyes med 82 mill. kroner
- Post 72 Private videregående skular godkjende etter kap. 6A, *overslagsløyving*, forhøyes med 14 mill. kroner
- Post 73 Private grunnskular i utlandet, *overslagsløyving*, forhøyes med 4,8 mill. kroner
- Post 74 Private videregående skular i utlandet, *overslagsløyving*, forhøyes med 1,15 mill. kroner
- Post 75 Private skular for funksjonshemma elevar, *overslagsløyving*, forhøyes med 11 mill. kroner
- Post 76 Andre private skular, *overslagsløyving*, forhøyes med 2,65 mill. kroner
- Post 77 Den tyske skulen i Oslo, *overslagsløyving*, forhøyes med 0,65 mill. kroner
- Post 78 Kompletterande undervisning, *overslagsløyving*, forhøyes med 2 mill. kroner
- Post 79 Toppidrett, forhøyes med 14,377 mill. kroner
- Post 80 Privatskuleorganisasjonar, forhøyes med 0,3 mill. kroner
- Post 81 Elevutveksling til utlandet, forhøyes med 0,5 mill. kroner

NATURBRUK

Komiteen viser til situasjonen innen naturbruksutdanningene, der nedgang i elevtall parallelt med sterk kostnadsvekst har ført til en krevende økonomisk situasjon som gjør at disse utdanningene rammes spesielt hardt.

Komiteen merker seg at de private naturbrukskolene har lange tradisjoner og et godt omdømme i næringen, og ser det som meget viktig for kompetanseutviklingen i næringen at kvaliteten i yrkesutdanningen ved de private naturbruksskolene opprettholdes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil på denne bakgrunn gi en ekstrabevilgning til fordeling ved de private naturbruksskolene ved å øke kap. 228 post 71 med 1,0 mill. kroner utover budsjettforslaget.

TOPPIDRETT

Komiteen viser til Innst. O. nr. 88 (2006–2007):

"Komiteen viser til at departementet foreslår å åpne for godkjenning av skoler som ønsker å tilby

utdanningsprogram som legger spesielt til rette for toppidrett på videregående skolenivå (Toppidrettsgymnas). Komiteen er enig med departementet i at det er ønskelig å medvirke til at flere ungdommer får mulighet til å kombinere videregående opplæring med toppidrett, og at dette skal være mulig på flere steder i landet enn i dag. Komiteen mener toppidrettsgymnasenes viktigste funksjon er å sikre unge som velger en idrettskarriere, mulighet til samtidig å få en utdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg den situasjonen WANG Toppidrettsgymnas er havnet i etter at skolen på bakgrunn av departementets innskrenkende fortolkning av privatskoleloven, ikke får lov til å kreve en egen idrettsavgift av elevene. WANG Toppidrett har i dag 750 godkjente plasser i Moss, Oslo og Stavanger, men kun 180 av disse får særskilt tilskudd fra departementet. Dette betyr at skolen kommer i en svært vanskelig økonomisk situasjon. Det er kun toppidrettstilbudet ved NTG og Wang som drives etter kvalitetskriterier fra NIF. På linje med målsettingen for landslinjer for skiidretter må målet også for Toppidrettstilbudet være "å gi elever fra hele landet eit nasjonalt tilbud ... i kostbare kurs i videregående opplæring". Landslinjer for skiidretter får i tillegg til tilskudd fra fylkeskommunen et fast statlig tilskudd på kr 60 000 pr. elev. Disse medlemmer merker seg at departementet vil foreta en samlet gjennomgang med henblikk på å legge om støtteordningen i 2010-budsjettet. Disse medlemmer mener det haster med en slik gjennomgang og vil også understreke at en slik gjennomgang må ta sikte på å sørge for samsvar mellom antall godkjente plasser og plasser som får særskilt tilskudd. Uten samsvar mellom antall godkjente plasser og plasser som særskilt tilskudd, frykter disse medlemmer at en vil få en betydelig innskrenking av muligheten til å opprettholde et slikt tilbud flere steder i landet og at dagens tilbud faktisk kan bli redusert.

Disse medlemmer forutsetter også at den varslede gjennomgangen tar med en vurdering av tilskudd som gis til landslinjer innen det offentlige skolevesen til skiidretter og toppidrettstilskudd til Wang og Norsk Toppidrettsgymnas. En gjennomgang bør også se på om det er behov for å gradere toppidrettstilskuddet ut fra en kostnadsvurdering av idretten de skal dekke. Disse medlemmer ser det som sannsynlig at det er vesentlig forskjell på å gi tilbud til små, kostnadskrevenne idretter sammenlignet med et tilbud til elever som driver en av de store idrettene. Disse medlemmer mener at det er viktig at tilskuddssatsene ikke skal være basert på om tilbudet er offentlig eller privat, men at tilskuddssatsene sikrer likebehandling av tilbyderne, og fremsetter følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at offentlige og private tilbydere innen toppidrett sikres likebehandling i forhold til støttenivå."

Disse medlemmer fremmer videre følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen reversere sin innstramming av fortolkningen av privatskoleloven med hensyn til innkreving av en egen idrettsavgift, inntil Regjeringen fremmer forslag om at antall plasser med særskilt tilskudd ved toppidrettsgymnasene kan heves opp på samme nivå som antall godkjente plasser ved de samme skolene."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det i dag er en forskjellsbehandling mellom videregående skoler som tilbyr toppidrett som en del av grunnopplæringen. Disse medlemmer mener det burde ytes toppidrettstilskudd for flere elever enn det gis for i dag, slik at forskjellsbehandlingen mellom skolene fjernes. Disse medlemmer vil derfor utligne den forskjellsbehandlingen som eksisterer mellom Wang og NTG.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke tilskuddet til toppidrett med kr 14 377 000 utover Regjeringens forslag, noe som ville sikret større likebehandling mellom elever som studerer ved toppidrettsgymnas og mellom skoler som tilbyr toppidrett som fag på videregående nivå.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der ytterligere 300 plasser ved Wang Toppidrett og at det er satt av 5 mill. kroner til dette formål.

GANN

Komiteen viser til at skoleskipet MS Gann (Rogaland Videregående Sjøaspirantskole) rekrutterer elever fra hele landet og representerer et viktig utdanningstilbud for hele den maritime sektor, og som gjennom sin utdanning bidrar med kompetanse for å utvikle sektorens konkurransekraft og verdiskapingsevne. Institusjonen har utdannet sjøfolk i over 50 år, og skoleskipet er et utmerket redskap for opplæringen i sjøfartsfagene. Skolen hadde i inneværende skoleår nesten 400 søkere til 105 elevplasser, og det er en god blanding av jenter og gutter blant elevene. Sjøaspirantskolen kan vise til svært lavt frafall i sin utdanning, og så godt som alle elever får tilbud om læreplass etter endt utdanning. I forbindelse med et behov for fornyelse av skoleskipet ervervet skolen det tidligere hurtigruteskipet M/S Narvik i februar 2007. Skolen har fått godkjent en omsøkt elevutvidelse, men det gjenstår fortsatt å komme

fram til en samlet finansiering av utdanningen som sikrer en forsvarlig driftsøkonomi for skolen i tiden framover. Regjeringen har tidligere uttalt at de arbeider med å vurdere tilskuddsordningen for Rogaland Videregående Sjøaspirantskole og to andre private skoler som mottar tilskudd etter samme ordning. Komiteen ber Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet sørge for en snarlig avklaring av dette spørsmålet for å sikre en bedre økonomisk forutsigbarhet for denne viktige maritime utdanningsinstitusjonen.

ANNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Stoltenberg II fikk vedtatt å fjerne kapitaltilskuddet for friskolene, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). Tilskuddet er viktig for å sikre driften og holde foreldrebetalingen lav.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at det ikke gis særskilt tilskudd for private skolars kapitalkostnader, hvilket kan føre til at private skolars rammevilkår særlig i pressområder står tilbake for tilsvarende vilkår for offentlige skoler. Disse medlemmer ber Regjeringen vurdere alternative modeller for å sikre at private skoler særlig i pressområder ikke skal komme særlig vanskelig ut på grunn av høye kapitalkostnader.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å gjeninnføre kapitaltilskuddet med en bevilgning på 20 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner for å opprette et husleietilskudd for friskoler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å legge til rette for økt aktivitet i samordningsoppgavene for medlemsskolene til privatskoleorganisasjonene og vil derfor ha en økning på post 80.

Disse medlemmer mener begrensningene som ligger i statstilskuddet til privatskolene i forhold til elevutveksling til utlandet begrenser disse skolenes mulighet for internasjonalisering. Tilskuddsordningen under denne posten er et positivt virkemiddel for å kunne legge til rette for større grad av elevutveksling. Disse medlemmer forventer at problematikken for denne type skoler også blir et tema i den av Regjeringen bebudede melding om internasjonalis-

sering. Disse medlemmer vil understreke at elevutveksling på videregående nivå kan være en viktig stimulans for mange elever når det gjelder til videre studier av hel- eller delgrad i utlandet.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen hvor det foreslås å bevilge ytterligere 300 000 kroner til privatskoleorganisasjoner og 500 000 kroner til elevutveksling til utlandet.

Kap. 229 Andre tiltak

Departementet foreslår tilskudd på kr 12 433 000 til sikkerhetsopplæring for fiskere.

Komiteen viser til viktigheten av å satse på sikkerhetsopplæring for fiskere. Komiteen påpeker at fiskerne skal ha en tilfredsstillende sikkerhetsopplæring, og understreker viktigheten av å bruke statlige midler til å bidra til denne opplæringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å holde sikkerhetsfokus i fiskerinæringen sterkt. Disse medlemmer mener det er nødvendig å øke informasjonen om opplæringen og legge bedre til rette for at fiskere kan delta i opplæringen. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke posten med 500 000 kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til sikkerhetsopplæring for fiskere med 1 mill. kroner.

Kap. 230 Kompetansesentre for spesialundervisning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 675 816 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at det i juni 2007 ble nedsatt et offentlig utvalg, Midtlyngutvalget, som skal gjennomgå tiltakskjedene for barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov generelt, og det statlige spesialpedagogiske (Statped) spesielt. Midtlyngutvalget skal legge frem sin innstilling innen 1. juli 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ansvaret for å gi tilpasset opplæring ligger hos kommuner og fylkeskommuner, og at det statlige spesialpedagogiske støttesystemet har som mål å gi rettledning og støtte til de opplæringsansvarlige instansene lokalt, slik at kvaliteten på tilbudet for barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov blir best mulig. Samtidig mener

disse medlemmer at kompetansebygging og kompetansedeling er en viktig faktor for å avhjelpe elever med særskilt store utfordringer. Dette engasjementet må også sees i sammenheng med den satsing disse medlemmer mener er nødvendig på tilbud til enkelte elever utenfor den ordinære skole. Disse medlemmer vil også peke på det viktige arbeidet som må gjøres for tilrettelegging for døve elever. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med 30 mill. kroner.

3.3 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling

Programkategori 07.50 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling omfatter deltakelse i EUs handlingsprogram for livslang læring 2007–2013, tilskuddsordninger for folkehøyskoler, studieforbund, fjernundervisnings- og voksenopplæringsorganisasjoner, samt drift av Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet og tilskudd til ulike freds- og menneskerettssentre. Program for basiskompetanse i arbeidslivet skal medvirke til å styrke grunnleggende ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere. For fagskoleutdanning, se kap. 276.

Kvalitetsutvikling i rådgivningstjenesten

Komiteen registrerer at mange elever velger feil retning i sitt utdanningsløp. Slike feilvalg er en stor utfordring og bidrar sannsynligvis sterkt til at frafallet i undervisningsløpet er for stort. Kommuner og fylkeskommuner satser ulikt på råd og veiledning til sine elever, og det er liten samordning av rådgivningskompetanse i norsk skole. Det er heller ingen god statlig samordning av rådgivningstjenesten.

Komiteen mener gode råd og tilstrekkelig veiledning av elever og studenter er en forutsetning for et effektivt utdanningssystem tilpasset den enkelte. Dersom mangel på kunnskap om muligheter eller personlig innsikt medfører feilvalg i utdanningsløp, vil det kunne ha konsekvenser for resten av livet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til finansinnstillingens forslag om å styrke karrieresentrene med 17 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at PROFRÅD er et prosjekt som tar sikte på et kvalitetsløft innen rådgivningstjenesten. Programmet har vist seg tjenlig til å utvikle brukernes beslutningskompetanse og dømmekraft. Gjennom masseanvendelse kan programmet bidra til å realisere sentrale politiske mål som inkluderende arbeidsliv, nedgang i sykefravær, mindre

avbrudd og forsinkelse i videregående skole og høyere utdanning.

Programmet er utarbeidet av førsteamanuensis emeritus Oskar Solberg ved NTNU, Pedagogisk institutt. Programmet er utarbeidet sammen med et bredt spekter av samarbeidspartnere. Solberg har søkt om offentlig støtte fra UFD og ASD fordi det er et ønske å prøve ut systemet i større skala for å avdekke eventuelle forbedringspunkter før systemet kan settes i verk for fullt. Søknadene er blitt avslått.

Disse medlemmer mener det er grunn til å tro at PROFRÅD kan gi et betydelig løft for innsatsen og kvalitetshevingen i rådgivningstjenesten og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om bevilgning over nytt kap. 246 post 1 på 950 000 kroner.

Kap. 252 EUs handlingsprogram for livslang læring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 187 697 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til kontingentforslaget for 2009.

Komiteen viser til at 7,5 mill. kroner av kontingenten går til å dekke kostnadene for fem norske nasjonale eksperter under Lifelong Learning Program 2007–2013 (LLP). Disse programmene tar opp i seg og viderefører utdanningsområdene førskole, grunnskole, videregående opplæring, høyere utdanning, yrkes- og fagopplæring og voksenopplæring. Komiteen ser det som viktig at Norge fører en aktiv europapolitikk i forhold til utdanning slik at det blant annet i større grad blir mulig for norske studenter å ta hele eller deler av utdanningen i utlandet. Komiteen har i forhold til høyere utdanning merket seg at studentmobiliteten har gått noe ned, spesielt ved enkelte institusjoner, og at også lærermobiliteten har gått ned. Komiteen forventer at den varslede melding om internasjonalisering av utdanningen inneholder forslag som vil bidra til å øke studentmobiliteten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er oppmerksom på at kontingenten er påvirket av svingninger i valutakursen. Som følge av den finansuro vi nå ser forventer komiteen at Regjeringen raskt kommer tilbake til Stortinget hvis det er behov for tilleggsbevilgninger.

Kap. 253 Folkehøyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 619 078 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at folkehøgskolene er en verdifull del av skolesystemet som fremmer allmenn-utdanning, folkeopplysning og egenutvikling.

Komiteen mener at folkehøgskolene representerer et viktig tilbud for mange unge. Gjennom et år på folkehøgskole får elevene sjansen til å prøve seg på nye fag og fordype seg i emner innenfor sine interesseområder, samt muligheten til å reflektere over hvilken utdanning de skal ta i framtida.

Komiteen mener folkehøgskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer elevene mye om menneskelige relasjoner. Komiteen viser til St.prp. nr. 1 (2008–2009) der det heter at:

"Tilskott til folkehøgskolar (76 skolar) skal medverke til at det kan bli etablert og drive folkehøgskolar."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det er satt i gang arbeid med å starte en folkehøgskole med motorsport i Valle kommune. Flertallet ber om at det igangsettes en prosess mellom Valle kommune og Kunnskapsdepartementet for å se på mulige løsninger for å realisere Valle Folkehøgskole, herunder et eventuelt samarbeid om finansieringsmodell.

Flertallet viser til Den nordiske folkehøgskolen i Genève, som er et kurs for aktive fagforeningsmedlemmer. Kurset er knyttet opp mot årskonferansen til ILO i Genève, og gir deltakerne innsikt i og kontakt med organisasjoner som arbeider med internasjonale arbeidslivsforhold.

Flertallet viser til at vi er inne i en tid hvor en globalisering av arbeidslivet er sterkere enn noen gang, og derfor mener flertallet at det er viktig at tillitsvalgte innen fagbevegelsen har innsikt i internasjonale arbeidslivsforhold.

Flertallet viser videre til at et av skolens viktige siktemål er å fremme nordisk samarbeid, kontakt og forståelse.

Flertallet foreslår derfor å øke bevilgningen til Den nordiske folkehøgskolen i Genève med 400 000 kroner ved å øke post 72 tilsvarende.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at det er nedgang i elevtall både ved langkurs og ved kortkurs og at elevtallet totalt har gått ned siden 2005.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at skolene har dårlig oversikt over ressursbruken til kortkursvirksomheten, og det tilbys kurs som skiller seg

lite fra det turoperatører, idretts- og friluftsansjoner tilbyr. Disse medlemmer mener at ressursene som staten bevilger, hovedsakelig skal gå til å dekke kostnadene forbundet med elever som benytter seg av langkurstilbudet. Disse medlemmer forventer at grenseoppgangen mellom studieforbundes virksomhet og noe av kursvirksomheten ved folkehøgskolene avklares i forbindelse med den kommende behandling av Tron-utvalgets utredning (NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet).

Disse medlemmer henstiller til departementet å gå inn i tallene og analysere årsakene til nedgangen. Nedgangen har kommet til tross for økte overføringer og kan indikere at tilbudet ikke følger utviklingen i etterspørselen hos elevene. For et tilbud som er et supplement til det ordinære utdanningssystem, er det viktig at man følger utviklingen nøye.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at en samlet opposisjon i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) rettet fokus mot hvordan man ivaretar fornyelsesbehovet. Disse medlemmer ber departementet senest i forbindelse med revidert statsbudsjett våren 2009 redegjøre for hvordan man ivaretar dette, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på egnet måte og senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 redegjøre for hvordan fornyelsesbehovet ivaretas innen folkehøgskoletilbudet."

Disse medlemmer vil vise til at folkehøgskolene i de senere år har fått redusert sitt totale elevtall. Disse medlemmer er i tvil om dette er en tilstrekkelig politikk. Ved nedleggelse av folkehøgskoler blir elevtallet ved den aktuelle skolen tatt ut av tilskuddsgrunnlaget. Nye skoler opprettes ikke og andre skoler gis ikke mulighet til å ta opp flere elever, selv om søkningen til disse skulle øke som en følge av nedleggelsen. Disse medlemmer mener det er grunn til å vurdere en endring, slik at elevtallet på folkehøgskoler beholdes stabilt dersom andre folkehøgskoler har kapasitet til å ta inn flere elever.

Disse medlemmer viser til at folkehøgskolene i dag får en sekkebevilgning uavhengig av elevtall. Disse medlemmer mener bevilgningene bør gis på grunnlag av elevtallsutvikling og generell kostnadsutvikling.

Disse medlemmer viser til Innst. O. nr. 85 (2001–2002), hvor det heter:

"Årleg justering må finne stad på grunnlag av elevtallsutvikling og generell kostnadsutvikling. Komiteen meiner det er viktig at finansieringssystemet er forutseieleg for skolane."

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til grunn økt fleksibilitet ved tildeling av nye elevplasser ved folkehøyskolene, slik at elevplassene i større grad kan beholdes i sektoren dersom en eller flere folkehøyskoler blir lagt ned."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at det i denne perioden ikke er gitt anledning til å opprette nye folkehøyskoler, dette til tross for at nedleggelsen av Kvås folkehøgskole frigjorde 4 mill. kroner. Disse medlemmer mener det skal kunne opprettes nye folkehøyskoler og viser til at det i dag er søknader fra fire nye folkehøyskoler som ligger til behandling i departementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknad under kap. 254 hva gjelder finansiering av tilbud gitt til pensjonister.

Disse medlemmer mener det er viktig at samordningen av folkehøyskolenes interesser og de rollene Folkehøgskolerådet i dag har, reduseres noe i omfang. Mange av disse oppgavene kan løses ved den enkelte folkehøyskole selv eller i samarbeid mellom folkehøyskolene.

Disse medlemmer viser videre til partiets prioritering av langkurselever, og peker på at det vil føre til at elever som benytter folkehøyskolens kortkurstilbud vil måtte påregne en høyere egenandel. Unntatt fra dette er pensjonister som benytter særlige pensjonisttilbud og funksjonshemmede elever.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til etablering av en folkehøyskole for motorsport i Valle kommune. Valle kommune vil samarbeide med Norges motorsportforbund om å etablere Setesdal folkehøgskole med fokus på motorsport etter at den videregående skolen i kommunen ble nedlagt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er svært positivt med planene om opprettelse av de ovennevnte folkehøyskolene, og legger til grunn at departementet vil komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for fremdriften i disse sakene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til folkehøyskolene med 8 mill. kroner for å opprette en ny folkehøyskole i Kristiansand og i Valle.

Dette medlem vil påpeke at folkehøyskolene også gjør en svært viktig innsats i å få elever, som av ulike grunner har droppet ut av videregående opplæring, tilbake til skolen etter ett år på folkehøyskole.

Dette medlem mener dette arbeidet bør videreutvikles, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til Folkehøgskolerådet for å utvikle målrettede tiltak for å fange opp og hjelpe dem som dropper ut av videregående opplæring tilbake til studiene.

Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 198 969 000 under dette kapitlet.

STUDIEFORBUNDENE

Komiteen viser til at utvalget som ble satt ned for å foreta en bred gjennomgang av studieforbundenes framtidige rolle, la fram sin innstilling høsten 2007. Utvalgets arbeid (NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet) er etter komiteens mening et godt utgangspunkt for en videre diskusjon av dette saksområdet. Komiteen imøteser en videre oppfølging av utvalgets arbeid.

Komiteen er kjent med at tilskuddene til studieforbundene skal medvirke til at disse, og medlemsorganisasjonene, skal kunne tilby fleksibel og brukertilpasset opplæring for voksne. Komiteen mener at studieforbundene representerer et viktig tillegg til det offentlige utdanningssystemet. Komiteen er også kjent med at studieforbundene gir et viktig tilbud til store deler av befolkningen. Ikke minst vil komiteen legge vekt på at studieforbundene er viktige aktører for å nå målet om livslang læring.

Komiteen mener videre at studieforbundenes virksomhet er av betydning for bl.a. grupper med særskilte behov, barne- og ungdomsarbeid, demokrati- og organisasjonsopplæring, kompetanseheving/voksenopplæring og for det frivillige kulturlivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har et bredt kunnskapssyn som går utover kompetansegivende virksomhet med vekt på grunnleggende ferdigheter. Flertallet vil understreke at ikke alt som teller, kan telles og ikke all nyttig kunnskap kan summeres i en karakter. Flertallet viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov som for eksempel funksjonshemmede. Flertallet mener studieforbundene blant annet driver et uvurderlig arbeid når

det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at denne Regjeringa sørger for gode økonomiske rammevilkår for studieforbundene etter at regjeringa Bondevik II kuttet kraftig på denne posten. Dette flertallet er tilfreds med Regjeringas arbeid på området og mener at gode vilkår for studieforbundene er positivt både for arbeidslivet og de frivillige organisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at det er en vesentlig reduksjon i kurstilbud over tid og at Regjeringen viderefører en økning i bevilgningen på denne posten. Disse medlemmer vil prioritere kompetansegivende utdanningstilbud og er derfor skeptisk til økningen fordi det ikke stilles krav til type utdanning som skal gis. Disse medlemmer viser til at bare en viss andel av kurstilbudene er av relevant kompetansegivende karakter. Disse medlemmer mener det er riktig at tilskuddsordningen endres slik at tilbudet konsentreres om relevant kompetansegivende kursvirksomhet med særlig vekt på grunnleggende ferdigheter. Disse medlemmer ser derfor frem til den kommende behandling av saken som vil følge etter at Tron-utvalgets utredning (NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet) har vært på høring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere posten tilskudd til studieforbund med 53 000 000 kroner og legger med det til rette for at studieforbundene kan fortsette på samme nivået som i 2007. Disse medlemmer forutsetter at voksenopplæring knyttet til å mestre det å få en funksjonshemming eller kronisk sykdom samt kurs spesielt rettet mot pensjonister, skjermes.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:108 (2006–2007) og Innst. S. nr. 37 (2006–2007) om å innføre en ordning med skattestimulans til bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til sine ansatte. Disse medlemmer mener at en ordning med skattefradrag for voksenopplæringstiltak er et mer treffsikkert virkemiddel enn å bevilge midler til diverse voksenopplæringsorganisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt alternative budsjett der støtten til studieforbundene reduseres med 45 mill. kroner.

FJERNUNDERVISNING

Komiteen er av den oppfatning at fjernundervisningsinstitusjonene tilbyr viktige undervisnings-tilbud innenfor grunnutdanning og etter- og videreutdanning. Dette er tilbud som er tilrettelagt slik at mennesker kan ta utdanning ved siden av jobb. Komiteen anser det for å være et gode at elevene ved disse institusjonene kan jobbe og bidra til samfunnets beste, samtidig som de øker sin kompetanse gjennom fjernundervisningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er hensiktsmessig å stimulere til at flere benytter seg av dette tilbudet innenfor spesielt etter- og videreutdanning. Disse medlemmer viser til at fjernundervisningsinstitusjonene kan vise til en økning i antall fullførte kurs.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke bevilgningen til tilskudd til fjernundervisning med 5 000 000 kroner.

NORD-TROMS STUDIESENTER

Komiteen viser til at Nord-Troms Studiesenter har som hovedoppgave å legge til rette for desentralisert høyere utdanning i Nord-Troms gjennom å gi fleksible tilbud. Regionen har et lavt utdanningsnivå, og studiesenteret bidrar til at flere får tatt høyere utdanning. For svært mange av studentene som er tilknyttet studiesenteret, er ikke alternativet å ta høyere utdanning andre steder. Alternativet er i stor grad å ikke ta utdanning. Studiesenteret bidrar på den måten både til å høyne regionens utdanningsnivå og til å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft. Studiesenteret gir ingen permanente tilbud, men tilbyr ordinære studier fra ulike utdanningsinstitusjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til Nord-Troms Studiesenter.

ANNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at midlene over post 73 skal gå til å dekke driften av fellesorganene for studieforbundene og fjernundervisningsinstitusjonene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at ressursbruken til byråkratiske oppgaver skal reduseres, og at midlene i størst mulig grad skal kanaliseres til utadrettet virksomhet. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere bevilgningen til voksenopplæringsinstitusjoner.

Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 50 974 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener freds- og menneskerettssentrene gjør et viktig arbeid når det gjelder forskning, undervisning om folkerett, menneskerettigheter og ikke minst i forhold til dokumentasjon om krigsårene 1940–1945. Komiteen vil understreke betydningen av å sørge for at tidsvitnenes beretninger fra 2. verdenskrig sikres for kommende generasjoner. Komiteen vil peke på at ulike steder dekker ulike deler av 2. verdenskrigs historie. Komiteen er oppmerksom på at vi er i en situasjon der vi om kort tid ikke lenger har tidsvitner fra denne delen av historien. Komiteen vil bemerke at for å forstå fenomener i vår tid som for eksempel angiveriet, senest aktualisert i Burma, vil det være nyttig at også fremstillingen av angiveri inngår i historiene fra 2. verdenskrig. Komiteen ser at det kan ligge godt til rette for å gi en slik bakgrunn for eksempel ved Falstadsenteret.

Komiteen har merket seg at Vox sammen med freds- og menneskerettssentrene vil beskrive de ulike minnene/historiestedenes perspektiv i en tid da man snart ikke har tidsvitner fra den 2. verdenskrig. Komiteen er fornøyd med at det europeiske Wergelandsenteret nå også får sine bevilgninger over dette kapitlet. Komiteen vil understreke viktigheten av at fredsskapende arbeid også får en forsterket betydning i norsk skole. Komiteen er derfor oppatt av at erfaringskompetansen og dokumentasjonen både fra de sentrene som dekker 2. verdenskrigs historie og de sentrene som arbeider med freds- og menneskerettsarbeid i dag på en måte knyttes sammen og danner en helhet i forhold til formidling.

Komiteen anser at dagens tilskuddsnivå til institusjonene på dette kapitlet til dels er historisk betinget. Komiteen mener på denne bakgrunn at det er nødvendig med en gjennomgang av sentrenes aktivitetsnivå og driftstilskuddsordning.

Komiteen er kjent med at Nansen Dialog på Nansenskolen i Lillehammer har engasjert seg sterkt i relasjonsbygging mellom parter i konflikt. Prosjektet har i 13 år vært involvert i dialog- og forsoningsarbeid i dypt segregerte samfunn på Balkan. På den tiden har de bygd opp 10 dialogsentre i noen av de mest krigsherjede områdene i Europa i nyere tid. Disse sentrene er i dag i operativ drift og er autonome. Komiteen viser til behovet for en gjennomgang av de ulike sentrene.

HOLOCAUST-SENTERET (POST 70)

Komiteen har merket seg at Holocaust-senteret, i motsetning til andre, plasserer folkemordet på

de europeiske jødene innenfor en totalsammenheng. Senteret viser helhetsarkitekturen i den nasjonalsozialistiske utryddelsesideologien og setter jødeutryddelsen i sammenheng med alle andre utryddelsesprogrammer naziregimet hadde, som massebord på sigøynere, handikappede, 15–18 millioner sivile slaver, 3,3 millioner krigsfanger, massedrap av homofile og Jehovas Vitner. Dertil kommer massedrapene på de som ytet motstand på politisk grunnlag, og massedrap ved gisselskyting.

FALSTADSENTERET (POST 71)

Komiteen har merket seg at Falstadsenteret vil bygge sin virksomhet omkring krigens fangehistorie og lærdommen vi kan ta med for ettertiden. Komiteen har tillit til at arbeidet med å registrere overlevende tidsvitners fangehistorier skjer på en kvalitativ god måte og er en høyt prioritert oppgave.

STIFTELSEN ARKIVET (POST 72)

Komiteen viser til at Stiftelsen Arkivet ble etablert i 1998 og er et senter for fredsarbeid, menneskerverd og samfunnsforståelse som huser flere organisasjoner. I tillegg er det bevart en gestapokjeller slik den var under okkupasjonen. Den fungerer som et museum og viser historien fra andre verdenskrig. Komiteen viser til at Arkivet knytter krigserfaringer opp imot nåtidens utfordringer om menneskerettighetene.

Komiteen viser til at omvisergruppa mottok Frivillighetsprisen 2006 fordi de formidler holdninger det er viktig å gi videre til andre – ikke minst til ungdommen.

Komiteen viser også til nettstedet "neveragain.no". Dette er en ikke-kommersiell virksomhet som tar i bruk interaktiv film og bredbåndsdistribusjon for å motarbeide krig, grusomheter og undertrykking. Stiftelsen neveragain.no ble opprettet 15. desember 2006. Stifterne var fem av de tydeligste samfunnsaktørene i Norge innen debatt og historieformidling om krig og fred, Stiftelsen Arkivet, Kristiansand, Norges Hjemmefrontmuseum, Oslo, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Oslo, Museum Vest avdeling Nordsjøfartsmuseet i Telavåg, og Stiftelsen Hestmanden, Kristiansand. Stiftelsen vil drive med tilgjengeliggjøring av eksisterende filmer om temaet, økt nyproduksjon av tidsvitneintervjuer, dokumentarer, spillefilmer og multimedieprogrammer. De ønsker å være aktive inn i den internasjonale samtalen om krig og fred. "www.neveragain.no" er del av en felles europeisk og global digital hukommelse.

Komiteen ser at arbeidet med å ivareta og tilgjengeliggjøre historien for å hindre gjentakelse er en viktig oppgave for vår nasjon.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 1 mill. kroner til neveragain.no.

NORSK FREDSSENTER (POST 73)

Komiteen har merket seg det viktige arbeidet Norsk Fredssenter på Lillehammer gjør i forhold til flyktninger i Norge og deres bidrag til dialog, demokratisk deltakelse og menneskerettigheter i forbindelse med pågående konflikter i flyktningenes respektive hjemland. Komiteen har merket seg at Norsk Fredssenter i stor grad er avhengig av prosjektstillinger som bevilges fra år til år og som fører til problemer med å beholde kompetente personer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre anmoder departementet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 om å se på basisbevilgningen til fredssentret på Lillehammer for å sikre større grad av kontinuitet i forhold til det internasjonale arbeidet som gjøres. Disse medlemmer viser til at Norsk Fredssenter har et totalbudsjett på nærmere 3 mill. kroner for 2008 hvor hoveddelen av budsjettet er prosjektmidler gjennom UDI og Utenriksdepartementet, noe som fører til usikkerhet i forhold til finansieringen og påfølgende utfordringer med hensyn til å rekruttere og beholde kompetent personell.

NORD-NORSK FREDSSENTER (POST 74)

Komiteen ser positivt på planene til Nordnorsk fredssenter, Nordland Røde Kors Krigsminnemuseum og Nordland fylkeskommune om å etablere Narvik freds- og dokumentasjonssenter. Et slikt senter vil kunne være viktig for å samle Nord-Norges krigs- og fangehistorie samt for å trekke linjene frem til dagens fredsarbeid. Komiteen ber departementet om å vurdere nivået på støtten om dette senteret realiseres.

Komiteen viser spesielt til den internasjonale konferansen med fokus på de sovjetiske krigsfanger som var i Norge under andre verdenskrig, som ble arrangert i samarbeid med overnevnte parter i 2008. Videre vil komiteen vise til Ungdomscampen (International Youth Camp) som blir arrangert hver sommer med deltakere fra 50 forskjellige land. Campen hadde i 2008 temaet energi og miljø.

Kap. 256 Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 54 041 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Vox har som mål å øke deltakelsen i samfunns- og arbeidsliv hos voksne ved å styrke og synliggjøre deres kompetanse. Grunnleggende ferdigheter og realkompetanse er særskilte innsatsområder. Rollen til Vox er også å utvikle, analysere og formidle kunnskap om læring hos voksne og å forvalte tilskuddsordninger for dette formålet.

Komiteen viser til at oppgaveendringer mellom Utdanningsdirektoratet og Vox fører til at departementet foreslår å overføre ressurser tilsvarende ni årsverk fra Vox over en periode på to år. Dette innebærer en reduksjon på kap. 256 med 2,4 mill. kroner i 2009 mot en tilsvarende økning på kap. 220 Utdanningsdirektoratet. Overføringen skal skje i dialog mellom virksomhetene og departementet og i samsvarende med hovedavtalen i staten.

Komiteen viser til at Vox og direktoratet skal samarbeide for å sikre tilstrekkelig sammenheng mellom direktoratets arbeid med grunnopplæring etter opplæringsloven og Vox sitt arbeid med opplæring utenfor det formelle systemet.

Komiteen slutter seg til denne endringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at ni årsverk fra Vox er overført Utdanningsdirektoratet og at resten av ressursene skal overføres i 2010. Disse medlemmer mener at oppgavene som er tillagt Vox og arbeidet som organet utfører, må evalueres grundig og i større grad samordnes med tiltakene som ligger under kap. 258 Analyse og utviklingsarbeid og kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet. Disse medlemmer ønsker en effektivisering og modernisering av tiltak som retter seg mot kompetanseutvikling hos voksne. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere denne posten med 1 mill. kroner.

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 38 570 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til ECON Pöyrys evaluering av "Program for basiskompetanse i arbeidslivet" som er omtalt i meldingen, og er fornøyd med at programmet har gode resultater å vise til. Det er beregnet at opp til 400 000 mennesker i arbeidslivets alder har for svake grunnleggende ferdigheter i Norge. Norge skal være et ledende kunnskapssamfunn i framtiden. Arbeidsmarkedet blir stadig mer krevende mht. kompetansekrav og stiller høye krav til omstillingsevne. Det er en særdeles stor utfordring å hindre at mennesker faller utenfor pga. manglende grunnleggende ferdigheter. Komiteen har hatt fokus på disse utfordringene flere ganger og viser til merknader om

voksnes rett til grunnskoleopplæring under kap. 220 foran.

Komiteen er fornøyd med at det for bedrifter som bruker programmet, er utviklet en test som opplæringstilbyder kan bruke for å kartlegge den enkeltes ferdigheter før start. Dette er viktig for å kunne gi den enkelte et godt og tilpasset program og for å sikre mulighet for høyt læringsutbytte.

Komiteen merker seg også at det er et stort spenn i kursenes omfang, avhengig av om det er IKT-kurs eller kurs i lesing og skriving som startes opp, og er enig i at det fortsatt legges vekt på å nå fram til dem som har behov for opplæring i lesing og skriving.

Komiteen registrerer at det er stor uro i verdensøkonomien og at mange bedrifter nå opplever vesentlig svakere etterspørsel og varsler nedskjæringer. Faren er stor for at det er arbeidstagere med svake ferdigheter som blir rammet først. Komiteen ser derfor på BKA som en viktig satsing i nedgangstider, fordi det kan hindre at mennesker faller ut av arbeidsmarkedet og det er tiltak som kan ha en rask og varig effekt. Mange vil ha problemer med å komme tilbake i arbeid dersom de har vært ute av arbeid en stund og i tillegg er svake på grunnleggende ferdigheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at voksnes rett til grunnskoleopplæring er dårlig kjent og at det kan virke som enkelte kommuner unnlater å innformere om denne retten for å spare penger.

Disse medlemmer vil også påpeke at en har en særlig utfordring i å nå fram til mennesker som allerede har havnet utenfor arbeidsmarkedet pga. manglende basisferdigheter. Både for dem som er i og utenfor arbeidsmarkedet er det viktig å finne fram til ordninger som ikke virker stigmatiserende.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser i den forbindelse til sitt forslag under behandlingen av St.meld. nr. 23 (2007–2008) om at dette må bli et statlig finansieringsansvar.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 100 mill. kroner ekstra til kap. 257 (BKA).

Disse medlemmer har registrert at det er langt flere søknader til programmet enn det som bevilgningsrammen har tillatt innvilget.

Mens det i 2006 var 167 søknader for til sammen 85,5 mill. kroner, er det for 2008 registrert 279 søknader for til sammen 119,5 mill. kroner. Selv om enkelte søknader ikke blir innvilget fordi de av ulike årsaker ikke kvalifiserer til støtte, er det likevel verd

å merke seg at det har vært stor økning både i antallet søknader og i omsøkt beløp fra 2006 til i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Avigo sammen med Universitetet i Agder har søkt BKA-midler til lese- og skriveopplæring for studenter. De har imidlertid fått avslag med begrunnelse at studenter ikke er målgruppen for BKA-midler. Studenter med lese- og skrivevansker har ikke rett til opplæring som kan øke deres leseferdighet. Arbeidstakere kan søke midler gjennom Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) eller attføring, og elever i grunnskole og videregående skole kan få opplæring gjennom sin individuelle plan. Studenter har ikke disse rettighetene. Erfaring viser at målrettet individuelt tilpasset lese- og skriveopplæring i løpet av tre måneder kan redusere energibruken i leseprosessen og frigjøre store mengder energi til leseforståelse og bearbeiding av tekstlig meningsinnhold. Studenter med lese- og skrivevansker har ikke problemer med fagtilegnelse. Problemet er at det krever mye energi å lese seg til faget, og det krever mye energi å uttrykke seg skriftlig. Dette gjør at mange sliter unødig i hverdagen, og mange gir opp før de har nådd sitt yrkesmål. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av retningslinjene for BKA-midler slik at studenter også kan omfattes av ordningen."

Kap. 258 Analyse og utviklingsarbeid

Departementet foreslår en bevilgning på kr 38 066 000 under dette kapitlet.

Komiteen ser analyser av utdanningspolitikken og videreutvikling av politikken med basis i gode analyser som en helt sentral forutsetning for at Norge skal kunne lykkes med å være en ledende kunnskapsnasjon. Livslang læring og kompetanseutvikling er sentrale utfordringer i en verden der omstillinger og endrede krav kommer stadig raskere. Komiteen har merket seg at departementet bl.a. vil benytte midlene på kap. 258 til å utrede etablering av et kunnskapssenter for utdanning.

Komiteen ser det som viktig at utdanningspolitikken som føres av departementet er fundamentert i solid forskning. Komiteen noterer seg at deler av bevilgningen på kapitlet blir fordelt videre til studieforbund og fjernundervisningsinstitusjonene av Vox, og forutsetter at dette ikke er driftsstøtte til disse institusjonene, men går til prosjekter som gir relevante analyser og utviklingsarbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at bevilgningene til disse tiltakene/oppgavene må evalueres grundig og i større grad samordnes med tiltakene som ligger under kap. 256 Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet og kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet. Disse medlemmer ønsker en effektivisering og modernisering av tiltak som retter seg mot kompetanseutvikling hos voksne, og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere post 21.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor dette kapitlet er redusert med 22 mill. kroner og omdisponert til andre formål som vil kunne fungere bedre etter hensikten.

3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning

Programkategori 07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning omfatter universiteter og høyskoler under Kunnskapsdepartementet, ulike fellestiltak innenfor sektoren, fagskoleutdanning, samt studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter.

Byggeprosjekter ved universiteter og høyskoler behandles av kommunal- og forvaltningskomiteen, jf. budsjettforslag for Fornyings- og administrasjonsdepartementet kap. 1580 og kap. 2445. Bevilgning til utstyr og inventar i bygg som er under oppføring, går over Kunnskapsdepartementets kap. 281.

Stipendiater

Komiteen vil påpeke at tildeling av stipendiatstillinger er et viktig strategisk virkemiddel. Det vil blant annet kunne brukes til å øke forskningskapasiteten og heve kompetansen ved bestemte institusjonstyper og institusjoner, som de statlige høyskolene og de nye universitetene. Hvordan tildeling av stipendiatstillinger best kan brukes strategisk, mener komiteen bør være et tema i den kommende evalueringen av finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

Kriterier for universitetsakkreditering

Komiteen vil understreke at det å utvikle en institusjon fra høyskolestatus til universitetsstatus er svært krevende, så vel faglig som økonomisk og organisatorisk. Kriterier for universitetsakkreditering ble innført i 2003 og revidert i 2006. Stabile og forutsigbare rammebetingelser er en nøkkel for å skape utvikling også i universitets- og høyskolesektoren. Komiteen vil derfor understreke at disse kriteriene som utgangspunkt bør ligge fast. Komiteen er samtidig enig i at det er behov for å styrke kvalitet og rammebetingelsene rundt doktorgradsutdanningen

og at stipendiatene inngår i robuste fagmiljøer, og at de kriterier som legges til grunn for universitetsakkreditering er transparente og sikrer likebehandling av institusjoner som er i en slik prosess. Komiteen forutsetter at departementet vurderer dette videre i forbindelse med arbeidet med en ny forskningsmelding.

Kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 299 758 000 under dette kapitlet.

STUDENTVELFERD

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er opptatt av at alle tiltaka innenfor høyere utdanning og forskning henger sammen. Studentvelferdstiltak er en viktig forutsetning for å rekruttere de beste hodene. Der den forrige regjeringa unnlot å prisjustere studiestøtta, har det rød-grønne flertallet fulgt opp i hvert budsjett. Videre viser flertallet til at det i inneværende stortingsperiode er foretatt en formidabel snuoperasjon i forhold til studentboligbygging. Regjeringa Bondevik II fikk flertall for å redusere bevilgningene til studentboliger. Da den rød-grønne regjeringa tok over i 2005, var situasjonen den at det bare ble bygd rundt 350 boliger. Flertallet er derfor svært fornøyd med at det i 2009 vil bli bygd om lag 1 000 boliger som er et historisk høyt antall.

STUDENTBARNEHAGER (POST 74)

Komiteen mener tilbudet om studentbarnehage er viktig for barns utviklingsmuligheter og for at småbarnsforeldre skal ha muligheten til å kombinere omsorg for barn med utdanning. Studentsamskipnadene gir tilpassede tilbud til studentene, bl.a. med mer fleksible åpningstider som er tilpasset studentenes livssituasjon.

I fordelinga av tilskuddet til velferdsarbeid over post 74, ber komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet departementet ta særskilt hensyn til studentbarnehagene i tråd med tidligere fordelingsnøkkel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre økning i foreldrebetaling for studenter. Disse medlemmer er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for

ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning.

Disse medlemmer viser bl.a. til disse medlemmers merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007) og vil ytterligere understreke betydningen av studentbarnehager. Studentbarnehager har vært og er et viktig virkemiddel for å gi alle lik rett til høyere utdanning, blant annet fordi ordningen gir studenter med barn muligheten til å være heltidsstudenter. Studentbarnehager er ikke som andre barnehager ved at tilbudet der er bedre tilpasset studerende foreldres behov for fleksibilitet. Disse medlemmer vil understreke at Regjeringens generelle barnehagesatsing ikke nødvendigvis tilfredsstiller studentenes behov for et særskilt barnehagetilbud. Videre mener disse medlemmer at det er forunderlig inkonsistent fra Regjeringens side å satse betydelige midler på barnehager, men i for liten grad å sikre tilbudet ved studentbarnehagene. Tilskuddet til studentbarnehagene er et viktig studentpolitisk virkemiddel som er med på å sikre lik mulighet til utdanning og bedre velferd for studenter med barn.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å øke bevilgningen til studentbarnehager med 5 mill. kroner. I tillegg foreslås det å styrke velferdstilbudet i regi av studentsamskipnadene, med særlig henblikk på psykisk helse, med til sammen 5 mill. kroner.

STUDENTBOLIGER (POST 75)

For at alle skal ha en reell rett til utdanning, mener komiteen at studentboliger er viktig. Komiteen viser til at studentboliger skal være et supplement til det private boligmarkedet.

Komiteen viser til at det i dag er flere byggeprosjekter hvor det bygges energibesparende boliger og er derfor tilfreds med at kostnadsrammen kan bli økt med inntil kr 100 000 når behovet for økning av rammen er knyttet til miljø- og energifremmende tiltak samt universell utforming. Komiteen er tilfreds med at en slik økning av kostnadsrammen også kan gjelde tilsagn som er gitt tidligere. Komiteen vil understreke viktigheten av at hver studentsamskipnad har et tilfredsstillende tilbud til funksjonshemmede studenter.

Komiteen viser med bakgrunn i bl.a. Husbankens beregninger at også Drammen blir definert som pressområde. Komiteen ber departementet fortløpende vurdere kostnadsgrensen. Komiteen forut-

setter at leieprisene for studentboliger fortsatt holder seg lave.

Komiteen viser til at det ble innført ny finansieringsmodell for bygging av studentboliger i 2008, og at endringene i særskilte tilfeller kan gjelde tidligere gitte tilsagn. Komiteen mener det er viktig å legge forholdene til rette for at studenter kan få skikkelige og rimelige boalternativ og er fornøyd med at departementet øker bevilgningene med 70 mill. kroner. Komiteen har merket seg den vanskelige situasjonen i pressområdene og at flere samskipnader nå vurderer å oppheve boliggarantien for internasjonale studenter. Komiteen vil påpeke at det vil gjøre internasjonaliseringen vanskeligere.

Komiteen sier seg fornøyd med at hybelhuset i Schultz gate 7 blir opprettholdt som hybelhus, og at det er tatt hensyn til dagens beboere og eiendommens historie. Komiteen viser for øvrig til sine merknader i tidligere budsjettinnstillinger vedrørende denne saken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringspartiene i Soria Moria-erklæringen fra 2005 sier at det skal igangsettes et omfattende program for bygging av studentboliger. Representanter fra regjeringspartiene uttalte ved flere anledninger under valgkampen i 2005 at en ny rød-grønn regjering skulle sørge for å bygge 1 000–1 200 nye studentboliger årlig. Den rød-grønne regjeringen har brutt disse løftene. I en historisk økonomisk oppgangstid valgte dagens regjering å kutte i støtten til bygging av studentboliger både i 2006 og 2007, og i 2007 ble det bygget under 400 studentboliger.

Disse medlemmer viser til at proposisjonen legger opp til at det skal bygges 1000 hybelenheter i 2009. Disse medlemmer vil understreke at det er urealistisk å få bygget 1000 hybelenheter dersom de skal bygges i de områdene der behovet er størst, blant annet fordi tomte- og byggekostnadene er langt høyere i pressområdene enn i andre områder.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i budsjettet for 2008 valgte å heve kostnadsrammen for studentboliger i pressområdene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Tromsø fra kr 500 000 til kr 600 000 per hybelenhet, og at kostnadsrammen ellers i landet ble endret fra kr 400 000 til kr 500 000 pr. hybelenhet. Det viser seg at dette ikke er tilstrekkelig. Det er i dag svært mange prosjekter som ikke blir realisert grunnet denne kostnadsbegrensningen. Det hjelper lite å bevilge penger til å bygge studentboliger når de ikke blir realisert grunnet en for lav kostnadsramme. Når flere hundre studentboliger ikke blir bygget fordi kostnadsrammen er for lav, så bør også Regjeringen innse at dette er et ufornuftig kost-

nadskrav. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppheve kostnadsrammen for bygging av studentboliger."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i proposisjonen sier det skal bygges 1 000 nye studentboliger ut fra en bevilgning på 220 mill. kroner. Dette innebærer et gjennomsnittlig tilskudd på 220 000 for hver boligenhet. Tilskuddet skal tilsvare 50 pst. av byggekostnaden, og når kostnadsrammen er henholdsvis kr 500 000 og kr 600 000, betyr det at tilskuddet er til dels langt under 50 pst. pr. hybelenhet. I budsjettet for 2008 sier Regjeringen at den daværende kostnadsgrensen på kr 500 000 i pressområdene og kr 400 000 ellers i landet ikke var høy nok, og sørget for å heve den med kr 100 000 innenfor hver kategori. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringens anslag for bygging av 1000 nye studentboliger i 2009 synes helt urealistisk, og er undrende til at Regjeringen kan stå inne for disse anslagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker at private i større grad skal bidra til byggingen av studentboliger. Samskipnadene bør inngå langsiktige leiekontrakter med private utbyggere og bruke tilskuddsmidler til å subsidiere husleien, slik at utleieprisen til studentene fortsatt kan være lav. Disse medlemmer mener også at utbyggingen bør forbeholdes de områdene hvor boligpresset er størst, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge fram en plan for å fordele tilsagnene til bygging av nye studentboliger i perioden 2009–2013 slik at det bare gis tilsagn til prosjekter i de definerte pressområdene."

PRESSOMRÅDER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber om at departementet til enhver tid tar hensyn til de faktiske byggekostnadene i det aktuelle området ved vurdering av om nye områder skal defineres som pressområde.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener studentboliger er viktig for at alle skal ha lik mulighet for å studere, uavhengig av bakgrunn. Disse medlemmer viser til at Kristiansand er den universitetsbyen i landet, ved siden av Stavanger, med lavest dekningsgrad på stu-

dentboliger. Dekningsgraden for antall studenter kontra antall studentboliger i Kristiansand er nå rundt 10 pst. Det er 10 pst. under Regjeringens måltall på 20 pst.

Disse medlemmer vil be Regjeringen vurdere om ikke Kristiansand også må regnes som pressområde og derved kvalifisere til høyere tilskuddsats.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere Kristiansand som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2009."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at alternativet for de andre 90 prosentene blir det private utleiemarkedet. Dette er dyrt og til dels vanskelig for mange studenter å klare rent økonomisk. Det medfører at en del studenter dropper å studere ved Universitetet i Agder (UiA), noe som vil gi negative ringvirkninger for området på lang sikt. Disse medlemmer har merket seg at Kristiansand på tross av dette ikke er definert som et pressområde. I de definerte pressområdene som Oslo, Trondheim, Bergen, Stavanger og Drammen er kostnadsrammen på kr 600 000 pr. boenhet, mens den i Kristiansand er på kr 500 000. Disse medlemmer viser til at stor aktivitet i Kristiansandsområdet kombinert med store byggekostnader gjør at det i dag rett og slett ikke er mulig å bygge nye studentboliger på grunn av den lave kostnadsrammen Regjeringen har fastsatt. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2009 kun tar Drammen inn på listen. Dermed er Kristiansands store utfordringer ennå ikke løst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke posten med ytterligere 4 mill. kroner øremerket prosjekter i pressområdene.

PSYKISK HELSE

Komiteen viser til Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse for studenter 2005. Den viser at forekomstene av psykiske lidelser hos studenter har økt og er mer økende enn hos befolkningen ellers. Årsakene til dette kan være mange. Det er blant annet blitt pekt på manglende sosiale rettigheter, prestasjonspress og dårlig økonomi. Komiteen mener at sykdom, fravær grunnet sykdom og manglende eksamensavlegging grunnet sykdom også er sentrale elementer som kan medføre et økende press på studenter.

Komiteen ber Kunnskapsdepartementet vurdere behovet for å gjennomføre jevnlig nasjonale undersøkelser av studenters levekår, og at det sikres at disse undersøkelsene har fokus på hva som forårsaker problemer for studenters psykiske helse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er kjent med at Kunnskapsdepartementet også tildeler midler til generelt velferdsarbeid til student-samskipnadene. I årets budsjettforslag er det satt av om lag 68 mill. kroner til generelt velferdsarbeid til studentsamskipnadene og landsomfattende interesseorganisasjoner for studenter. Flertallet viser til at det er opp til studentene om disse midlene skal øremerkes til psykiske helsetilbud. Flertallet viser til at Kunnskapsdepartementet sammen med Helse- og omsorgsdepartementet har blitt enige om at den psykiske helsetjenesten for studenter i hovedsak er en helsetjeneste. Dermed er det de regionale helseforetakene og kommunens ansvar for primærhelsetjenesten som legges til grunn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er bekymret over at student-samskipnadene mange steder har sett seg nødt til å øke semesteravgiften og/eller andelen av denne til psykososial seksjon for å kunne opprettholde et tilfredsstillende tilbud til studentene uten for stor grad av egenbetaling. Disse medlemmer mener det er behov for å se nærmere på modellene for tildeling av midler til psykososialt arbeid. Målet må være å sikre alle studentsamskipnadene gode, langsiktige og forutsigbare driftsvilkår for å sikre drift av blant annet psykososial seksjon.

Disse medlemmer har merket seg at studentene ved Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger, samt høgskolene i Oslo og Akershus ikke får midler til psykisk helse for studenter.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til psykisk helsetilbud for studenter.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til det psykiske helsetilbudet for studentene tilknyttet Samskipnaden i Agder, Samskipnaden i Stavanger og Oslo- og Akershushøgskolenes studentsamskipnad.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til velferdstilbudet i regi av

samskipnadene med særlig henblikk på psykisk helse, jf. omtale under post 74.

Kap. 271 Universiteter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 13 151 993 000 under dette kapitlet.

Komiteen tar rapporten for 2007–2008 til etterretning og merker seg at bl.a. avlagte studiepoeng har steget markant i tiden etter innføringen av Kvalitetsreformen. Komiteen er tilfreds med at antallet studentutvekslinger på tre måneder eller mer har steget i denne perioden, men vil understreke at det er et mål med økt studentutveksling. Komiteen merker seg videre at antallet avlagte doktorgrader øker, og vil understreke at en opptrapping av antallet rekrutteringsstillinger til sektoren er av avgjørende viktighet både for å erstatte vitenskapelig ansatte som går av for aldersgrensen og for å øke norsk forskningsinnsats.

Komiteen merker seg departementets redegjørelse vedrørende Rosenborgsaken, og legger til grunn at departementet fortsatt vil følge opp saken, bl.a. med hensyn til en epidemiologisk oppfølging av hele Rosenborgkohorten om fem år. Komiteen legger til grunn at departementet fortsatt vil ha et overordnet ansvar for saken i tiden som kommer.

Komiteen er tilfreds med at statsråden for høyere utdanning og forskning har understreket at man ikke vil følge opp forslaget om tvangsfusjonering av høyere utdanningsinstitusjoner, jf. debatten i kjølvannet av utredningen fra Stjernø-utvalget.

NVH/UMB

Komiteen legger til grunn at departementet kommer tilbake til Stortinget på egnet måte vedrørende samorganisering av Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap og interimstyrets arbeid i denne forbindelse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Regjeringens forslag om at det i statsbudsjettet for 2009 skal bevilges 11 mill. kroner for å følge opp stortingsvedtaket 13. mars 2008 om flytting av NVH og VI til Ås. Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til Statsbygg for å sikre framdriften i prosessen, jf. kap. 1580 post 30 under Fornyings- og administrasjonsdepartementet, samt 3 mill. kroner som en engangsbevilgning over kap. 281 post 1 til integrasjonsprosessen. I tillegg blir det foreslått å bevilge 3 mill. kroner til prosessen over Landsbruks- og matdepartementets budsjett, jf. kap. 1137 post 53 i St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Landbruks- og matdepartementet. De siste midlene synes å være øremerket etatene under Landbruks- og matdepartementet, herunder VI.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at departementet i forbindelse med samlokalisering av Norges Veterinærhøyskole (NVH) og Universitetet for miljø- og biovitenskap har foreslått å bevilge 3 mill. kroner som en engangsbevilgning til administrativ og faglig integrasjonsprosess.

Flertallet vil styrke dette arbeidet ytterligere ved å øke bevilgningen til dette formålet med 534 000 kroner over kap. 275 post 50 som en engangsbevilgning i 2009 til frikjøp av personale ved NVH til fusjonsprosessen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at NVH og deres ansatte vil måtte gjøre et helt avgjørende planarbeid for at den kommende flyttingen skal kunne gjennomføres på en god måte. Spesielt i den tidlige fasen er det viktig at ansatte på NVH er sterkt involvert i planprosessen for hva som må bygges for at det skal etableres en moderne og framtidsrettet veterinærmedisinsk institusjon på Ås. Dette er helt avgjørende for at Statsbygg skal kunne gjennomføre en god byggeprosess. På denne bakgrunn er det både urovekkende og overraskende at Regjeringen tilsynelatende mener at den institusjonen som blir mest berørt av flyttingen ikke skal få ekstra midler for å dekke de betydelige kostnadene som følger av planprosessen. Konsekvensen av dette er at NVH stilles overfor to valg: enten nedprioritere planarbeidet og samarbeidet med Statsbygg med de konsekvensene det får for planlegging og fremtidig drift, eller å nedprioritere sine ordinære forsknings- og utdanningsoppgaver med de konsekvensene det får for fremtidige bevilgninger til institusjonen og matsikkerheten her i landet. Disse medlemmer har stor forståelse for den frustrasjonen dette skaper hos de ansatte, og mener det må være innlysende at NVH må få en større del av de planleggingsmidlene som ligger i budsjettet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at Norges veterinærhøyskole blir tildelt øremerkede planleggingsmidler til den omfattende planprosessen institusjonen står overfor."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Stortinget 13. mars 2008 vedtok å flytte Norges veterinærhøyskole (NVH) og Veterinærinstituttet (VI) til Ås, og at Norges veterinærhøyskole skal bli organisert sammen med Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), jf. Innst. S. nr. 176 (2007–2008) og St.prp. nr. 30 (2007–2008). Disse medlemmer stemte imot dette vedtaket. Begrunnelsen for dette var at de faglige rådene gikk i retning av en samlokalisering med Universitetet i Oslo, at samlokaliseringen medfører investeringskostnader på over 2 mrd. kroner, at kostnadene ved flyttingen skyves over på en fremtidig regjering, og, viktigst, at saken var altfor dårlig utredet fra Regjeringens side. Stortingets flertall vedtok likevel en flytting, og vedtaket var følgende:

I

Stortinget samtykker i at Norges veterinærhøyskole blir lokalisert på Ås og organisert sammen med Universitetet for miljø- og biovitenskap når nye bygg for Norges veterinærhøyskole og Veterinærinstituttet er ferdigstilt.

II

Samorganiseringen av Norges veterinærhøyskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap skal ledes av et interimsstyre med tillit og legitimitet i alle de etablerte fagmiljøene. Interimsstyret bør komme på plass så snart som mulig, og senest 1. januar 2009."

TROMSØ

Komiteen viser til at Høgskolen i Tromsø og Universitetet i Tromsø skal slå seg sammen fra 1. januar 2009. Komiteen ber departementet om å bidra i denne prosessen.

Komiteen merker seg i denne forbindelse at Regjeringen foreslår 5 mill. kroner som bidrag til finansiering av bachelor i luftfartsfag, og at det foreslås bevilget 1 mill. kroner til 15 studieplasser innenfor visuell kunstutdanning ved den fusjonerte institusjonen i Tromsø.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre viser til at det er en økning i budsjетtrammen på 5 mill. kroner til finansiering av bachelor i luftfartsfag ved Universitetet i Tromsø.

Flertallet ber departementet følge utviklingen med etableringen av bachelor i luftfartsfag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er positive til bevilgningen til oppstarten av luftfartsutdanning ved UiTø, men understreker at kapasiteten i Tromsø langt fra dekker det behov nasjonen vil ha for trafikkflyvere i tiden fremover. Disse medlemmer viser til merknader under kap. 281.

Komiteens medlem fra Venstre merker seg at Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner som bidrag til finansiering av bachelor i luftfartsfag ved Universitetet i Tromsø (UiT). Dette medlem mener en slik bevilgning er for lite, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge ytterligere 10 mill. kroner for å fullfinansiere bachelor-utdanningen i luftfartsfag ved UiT.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til omtalen av den visuelle kunstutdanningen i Tromsø i flertallets merknad under kap. 275. Flertallet foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen til denne utdanningen over kap. 271 post 50 med 3 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Stortinget vedtok etablering av kunstutdanning i Tromsø i 2005. Kunstakademiet startet opp ved Høgskolen i Tromsø høsten 2007. Disse medlemmer viser til at det ved etablering av studiet ikke ble gitt bevilgning til husleie eller nødvendige investeringer, kun studieplassfinansiering. Siden Kunstakademiet ikke har mottatt midler til husleiedekning og de ikke har egnede lokaler innenfor eksisterende arealramme, har det vært en utfordring å finne lokaler til utdanningen. Disse medlemmer viser til at akademiet i dag har midlertidig tilholdssted i lånte lokaler som er påkostet av Høgskolen innenfor eksisterende ramme. Den sammenslåtte institusjonen Universitetet i Tromsø har heller ikke økonomi eller muligheter arealmessig til å skaffe midlertidige løsninger for opptaket høsten 2009, uten at det gis statlig finansiering til dekning av husleiekostnadene.

Disse medlemmer har merket seg at for at Universitetet i Tromsø skal kunne ta opp studenter også høsten 2009 er de avhengige av at studiet fullfinansieres. Akademiet mottar basisfinansiering på om lag 130 000 kroner pr. studieplass. Dette, sammen med fremtidig uttelling i undervisningskomponenten, skal dekke alle kostnadene ved utdanningen. Innenfor denne rammen er det ikke mulig å dekke både drift av studiet, investeringskostnader til oppbygging av en ny utdanning og utgifter til husleie. Disse medlemmer understreker at en 3-årig bachelorutdanning innen samtidskunst er en utdanning som lenge har vært etterspurt og at en opptaksstopp nå vil ha negative konsekvenser for utdanningen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å styrke basisfinansieringen

ved Universitet i Tromsø med 5 mill. kroner for å sikre tilbudet ved Kunstakademiet i Tromsø.

BASISFINANSIERING (POST 50)

Komiteen viser til departementets omtale av hensikten med basisfinansiering slik den fremgår av budsjettproposisjonen:

"Basisfinansieringa skal, saman med den resultatbaserte undervisningsfinansieringa og forskningsfinansieringa, setje institusjonane i stand til å utføre oppgåvene sine og sikre stabilitet og langsiktig tenkning. Basisfinansieringa omfattar løyvingar til undervisning, forskning og formidling."

Komiteen ber Regjeringen vurdere om det er behov for å se nærmere på budsjetteringsprinsippene for universitets- og høyskolesektoren og komme tilbake med en slik vurdering i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

LØNN/PENSJON

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at håndtering av pensjonsutgifter og lønns- og priskompensasjon er institusjonenes ansvar. Det er derfor korrekt at informasjonen går direkte til institusjonene. Flertallet viser videre til at måten informasjonen rundt lønn og pensjon har vært håndtert på fra departementet sin side, er identisk med håndteringen tidligere år og av tidligere regjeringer.

Når det gjelder pensjonssaken, viser flertallet til at utgiftene til pensjonspremie ble i forbindelse med overgangen fra brutto- til nettobudsjettering innarbeidet i institusjonenes ramme med 12 pst. av pensjonsgrunnlaget. I perioden 2006 til og med 2008 har satsen for beregning av pensjonspremien ligget rundt 10,5 pst. av premiegrunnlaget. Universitetene og høyskolene har som følge av dette forholdet hatt en betydelig besparelse.

Flertallet viser til at UH-sektoren blir pris- og lønnskompensert ut fra en sammensatt komponent som består av prisstigning og lønn. Denne faktoren blir fastsatt i forbindelse med Regjeringas budsjettkonferanse i mars, og blir ikke endret senere. I forbindelse med 2008-budsjettet ble det anslått en lønnsvekst på 5,0 pst. i 2008, mens den faktiske lønnsveksten var 6,1 pst. i staten. Differansen tilsvarer 175 mill. kroner for UH-sektoren. Det er vanskelig å unngå slike avvik fra prognose til faktisk resultat.

Videre viser flertallet til at det i statsbudsjettet for 2009 er lagt til grunn en kompensasjon for merkostnader som følge av lønnsoppgjøret på 5,0 pst. Den faktiske kostnaden kan bli høyere eller lavere

enn dette, og flertallet ber Regjeringen følge utviklingen på lønnsområdet for sektoren neste år.

Flertallet vil for øvrig vise til at sektoren har vært styrket betydelig de siste årene, også i 2009, og nå senest med 160 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2008-budsjettet. Flertallet mener dette vil sikre et fortsatt høyt aktivitetsnivå i sektoren og underbygge den langsiktige satsingen på utdanning og forskning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at Regjeringen i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet for 2008 bevilger 160 mill. kroner til universiteter og høyskoler, jf. St.prp. nr. 30 (2008–2009), noe som således ikke medfører en endring i statsbudsjettet for 2009. Disse medlemmer stiller seg undrende til at denne bevilgningen ikke kom som en tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2008 sammen med det relativt store antallet øvrige tilleggsproposisjoner som passerte statsråd 14. november d.å., men at Regjeringen ventet helt til nysalderingen for å foreta et nødvendig grep. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til at St.prp. nr. 23 (2008–2009) inneholdt flere endringsforslag i forhold til relevante budsjettkapitler, herunder kap. 271 post 50 og kap. 275 post 50.

Etter disse medlemmers syn kan ikke bevilgningen i forbindelse med nysalderingen av inneværende års statsbudsjett oppfattes som annet enn en innrømmelse av at Regjeringens budsjettforslag hadde betydelige svakheter.

Disse medlemmer vil videre understreke at det til tross for ovennevnte bevilgning fortsatt er en betydelig underdekning i sektoren som helhet. Disse medlemmer viser i denne forbindelse bl.a. til pressemeldingen fra Universitets- og høyskolerådet datert 27. november 2009 hvor det fremgår at bevilgningen kun dekker "i underkant av halvparten som sektoren har tapt på lønns- og pensjonsøkningen". Disse medlemmer mener den betydelige underdekningen det er snakk om åpenbart vil kunne få konsekvenser for både undervisning og forskning i sektoren. I beste fall dekker bevilgningen behovet for 2008, men løser ikke behovet som vil eksistere i 2009 som følge av de økte lønns- og pensjonskostnadene. Disse medlemmer vil derfor ytterligere understreke viktigheten av at Regjeringen følger opp budsjettsituasjonen for sektoren i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, jf. forslag fra disse partier.

Disse medlemmer merker seg at den foreliggende budsjettproposisjonen reverserer det såkalte "hvileskjæret" i bevilgninger til universiteter og høy-

skoler, og at aktiviteten ved institusjonene med dette blir ført tilbake til nivået i 2006.

Disse medlemmer mener at det er meget oppsiktsvekkende at Regjeringen i sitt budsjettforslag har unnlatt å kompensere for de økte lønns- og pensjonskostnadene som sektoren er påført. Disse faktorene utgjør til sammen et beløp som er vesentlig høyere enn tilbakeføringen av det basiskuttet dagens regjering tidligere har påført sektoren. Regjeringen skriver i pressemeldingen i forbindelse med fremleggingen av statsbudsjettet 7. oktober 2008 at "denne satsingen viser at den rødgrønne regjeringen har lyttet til ønskene fra sektoren og nå signaliserer at de tar Forsknings-Norge på alvor". Litt senere viser det seg at Regjeringen har unnlatt å fortelle om de store lønns- og pensjonskostnadene som budsjettforslaget medfører og som ikke er kompensert. Dette viser at Regjeringen enten har snakket mot bedre vitende, eller at de mangler oversikt over hvilke konsekvenser deres eget budsjett får for sektoren. Begge deler er alvorlig, og den sterke kritikken fra universitets- og høyskolesektoren er derfor forståelig. Statsråden har uttalt at Regjeringen er bekymret for den store utgiftsøkningen sektoren med dette blir påført, og at det er en alvorlig sak. Likevel foretar Regjeringen seg lite for å bedre situasjonen. Selv om Regjeringen bevilger 160 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2008-budsjettet, noe som dekker deler av behovet for inneværende år, er det fortsatt en betydelig underdekning i sektoren i 2009.

Disse medlemmer mener det er meget bekymringsfullt at dagens regjering i løpet av sine fire budsjetter systematisk har nedprioritert universitets- og høyskolesektoren. For sektoren er det spesielt provoserende at dette har skjedd i en tid hvor det har vært en eventyrlig vekst i norsk økonomi, noe som har medført at Regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. Regjeringen har hatt stort økonomisk handlingsrom, men likevel valgt å kutte i overføringene til universiteter og høyskoler. Sektoren har vært og er inne i en stor og krevende omstillingsfase i forbindelse med implementeringen av Kvalitetsreformen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med sak om kompensasjon for ekstraordinære lønns- og pensjonsutgifter ved universiteter og høyskoler for 2009 snarest, og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009."

Disse medlemmer viser til at Regjeringens nedprioritering av sektoren medfører at studiekvaliteten, forskningen og motivasjonen hos de vitenskapelig ansatte blir dårligere.

For Universitetet i Oslo er det beregnet at Regjeringens manglende kompensering for lønns- og pensjonsutgiftene til institusjonen medfører en ekstrakostnad på rundt 100 mill. kroner. Dette er meget alvorlig, og vil medføre dramatiske kutt. Som et eksempel kan det nevnes at juridisk fakultet ved UiO som en følge av Regjeringens basiskutt for 2007 opplevde at 71 pst. av kuttene i 2007 gikk direkte på undervisningen. Smågruppeundervisning er opphørt og eksamenstiden sterkt redusert. Fakultetet står i fare for å måtte legge ned hele studietilbud. I universitetets budsjettforslag for 2009 er det vedtatt å kutte opptaket med 200 studenter. Et annet eksempel er at Odontologisk fakultet i 2009 må nedbemanne med 10–15 årsverk, mens det ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet planlegges å kutte utstyrsporten på 30 mill. kroner. Det medfører at fakultetet mister muligheten til å søke om midler til vitenskapelig utstyr.

Fordi forskningen i sin egenart har et svært lang-siktig perspektiv, og dermed er avhengig av stabile rammevilkår, er det etter disse medlemmers mening problematisk at de universitetene som skal utøve en stor andel av grunnforskningen, stadig må leve med en uforutsigbar basisfinansiering. De økte utgiftene til lønn og pensjon vil medføre vanskeligere rammebetingelser for forskningen.

Dagens regjering har gjennom sine budsjetter med all tydelighet vist at de ikke ønsker å prioritere universitets- og høyskolesektoren, noe som er et åpenbart brudd med løftene som er gitt i Soria Moria-erklæringen. I Soria Moria-erklæringen står det at "bevilgningene til universiteter og høyskoler skal økes".

Disse medlemmer registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for 2009 ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler nå er reversert. Men å legge tilbake de pengene Regjeringen selv kuttet i budsjettet for 2007 er langt fra tilstrekkelig. I etterkant av budsjettframleggelsen har det fremkommet informasjon om at universitetene og høyskolene står foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke har tatt høyde for – eller informert Stortinget tilfredsstillende om – i sitt forslag til statsbudsjett for 2009. Disse medlemmer finner dette svært oppsiktsvekkende.

Etter disse medlemmers mening kan ikke dette sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad, og vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer mener, tydeligvis i motsetning til Regjeringen, at det er en sammenheng mellom bevilgningene til sektoren og den kvaliteten som er resultatet av pengebruken. Disse medlemmer var derfor overrasket over at Regjeringen valgte å nedprioritere universitets- og høyskolesektoren ved å påføre den trangere økonomiske rammebetingelser i 2007 og 2008. Disse medlemmer mener det Regjeringen har gjort er i strid med den sentrale målsettingen for norsk utdanningspolitikk og har svekket Norges rolle som sentral leverandør av kunnskap og forskning i internasjonal sammenheng. Disse medlemmer vil peke på at en slik manglende levering av skapte forventninger kan vanskeliggjøre den videre kompetansehevingen i universitets- og høyskolesektoren. Det vil også kunne bidra til å redusere viljen til omstilling og tilpasning. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen med forslag til budsjett for 2009 i realiteten setter sektoren to år tilbake. Disse medlemmer mener det er viktig at vi har en sektor som kan ekspandere og som har forutsigbare rammebetingelser. Disse medlemmer mener at det er viktig å øke forskningsinnsatsen for å kunne nå nasjonale mål, og at det er viktig å ha fokus på at våre universitet snart står overfor en stor generasjonsveksling, noe som fører til økt behov for rekruttering av mange nye forskere. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har øket satsen i forhold til rekrutteringsstillinger til 800 000. Disse medlemmer viser til at stipendiat og post-doc-stillinger fremdeles ikke er fullfinansiert, slik at institusjonene må tære på basisbevilgningen for i det hele tatt å kunne ansette noen i disse stillingene. Disse medlemmer vil også vise til at flere universiteter og høyskoler nå varsler oppsigelser og kutt i studietilbud på grunn av uventede lønns- og pensjonsutgifter, noe som vil gå ut over handlingsrommet til institusjonene.

Disse medlemmer vil bemerke at med hensyn til avvikene mellom faktisk lønnsvekst og kostnadsjustering i budsjettet har Teknisk beregningsutvalg kommet fram til at den fulle virkning av lønnsoppgjørene har vært 3,4 pst. i 2005, 4,5 pst. i 2006 og 5,1 pst. i 2007, mens indeksreguleringen i budsjettet har vært 3,4 pst. i 2005, 3,2 pst. i 2006 og 3,8 pst. i 2007. Den sterke lønnskostnadsveksten i 2008 utover det som er kostnadsindekstert, kommer dermed i tillegg til to foregående år der også utviklingen var negativ. Disse medlemmer vil bemerke at vi derfor ser resultatene av at man har hatt en ekspansiv finanspolitikk i en periode der norsk økonomi har jobbet på høygir.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Bondevik II sørget for at Kvalitetsreformen var fullfinansiert. Bevilgningene fra dagens regjering medfører at reformen ikke lenger er fullfinansiert, og reformens hovedmål blir dermed vanskeligere å realisere.

Disse medlemmer varsler at disse partier vil følge dette ytterligere opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å styrke finansieringen av universiteter og høyskoler med 189,5 mill. kroner. I tillegg finansieres midler til 70 stipendiatstillinger og 30 postdoktorstillinger over kap. 285 Norges forskningsråd, som sektoren kan søke på.

Fremskrittspartiets økte bevilgning skal fordeles som følger:

- Kap. 271 post 50: 100 mill. kroner
- Kap. 271 post 52: 51 mill. kroner
- Kap. 272 post 50: 1 mill. kroner
- Kap. 272 post 52: 0,8 mill. kroner
- Kap. 272 post 70: 0,85 mill. kroner
- Kap. 272 post 72: 1,067 mill. kroner
- Kap. 275 post 50: 27 mill. kroner
- Kap. 275 post 52: 5,334 mill. kroner
- Kap. 275 post 70: 2 mill. kroner
- Kap. 275 post 72: 0,534 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 234 mill. kroner. Dette vil medføre en betydelig bedring av den økonomiske tilstanden for universitets- og høyskolesektoren, noe som er helt nødvendig som følge av den vanskelige situasjonen Regjeringen har satt sektoren i.

Høyres økte bevilgning skal fordeles som følger:

- Kap. 271 post 50: 155 mill. kroner
- Kap. 272 post 50: 4,5 mill. kroner
- Kap. 272 post 70: 1 mill. kroner
- Kap. 275 post 50: 69 mill. kroner
- Kap. 275 post 70: 4,5 mill. kroner

Disse medlemmer viser til omtale av 52- og 72-postene under forskningsfinansiering.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 220 mill. kroner til for å kompensere for økte lønns- og pensjonsutgifter i uni-

versitets- og høyskolesektoren. Bevilgningen skal fordeles slik:

- Kap. 271 post 50: 106 mill. kroner
- Kap. 271 post 51: 10 mill. kroner
- Kap. 271 post 52: 10,8 mill. kroner
- Kap. 272 post 50: 52,3 mill. kroner
- Kap. 272 post 51: 0,8 mill. kroner
- Kap. 272 post 52: 0,6 mill. kroner
- Kap. 272 post 71: 0,1 mill. kroner
- Kap. 275 post 50: 28,1 mill. kroner
- Kap. 275 post 51: 7,7 mill. kroner
- Kap. 275 post 52: 1,05 mill. kroner
- Kap. 275 post 70: 1,15 mill. kroner
- Kap. 275 post 71: 1,2 mill. kroner
- Kap. 275 post 72: 0,2 mill. kroner

BYGG

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 60 mill. kroner i startbevilgning for nytt bygg for odontologiutdanningen ved Universitetet i Bergen, 113 mill. kroner til utstyr til ny universitetsklinikk i Trondheim, samt resterende midler til IFI 2 i 2009.

FORSKNINGSFINANSIERING (POST 52)

Komiteen merker seg at 108 stipendiatstillinger og 34 postdoktorstillinger foreslås opprettet på universitetene med virkning fra 1. september 2009. Ved UiO, UiB, UiTø og NTNU skal 3/4 benyttes til MNT-fag og medisin.

Etter komiteens mening er det viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, merker seg at universitetene skal benytte 15 pst. av stillingene øremerket til det underrepresenterte kjønn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er ikke tilhenger av kvotering som virkemiddel for å få bedre likestilling i academia, og er også skeptiske til bruk av øremerkede stillinger. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at Norge i 2003 fikk en EØS-dom mot seg på grunn av øremerking av forskerstillinger til kvinner. Disse medlemmer mener at hovedfokus ved ansettelse må være rettet mot kompetanse og egnethet og ikke mot kjønn. Disse medlemmer viser til at bevissthet hos ledelsen i forhold til problemstillingene knyttet til manglende likestilling og ikke minst økonomisk handlingsrom i forhold til personalpolitiske tiltak er en vesentlig forutsetning for å lykkes.

Disse medlemmer vil hevde at Regjeringens såkalte hvileskjær og manglende forutsigbarhet i forhold til basisbevilgningene snarere hemmer enn fremmer likestilling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til proposisjonen der universitetene er tilført 108 nye stipendiater i 2009. Dette er en styrking av forskningen ved universitetene og er et nytt bidrag til at vi når opptrappingsplanen på 1 100 uteksaminerte kandidater i 2010. Flertallet understreker at det i denne stortingsperioden er bevilget midler til klart flere stipendiater enn i forrige periode. Det er bevilget over 900 denne perioden mot 668 i forrige. Flertallet vil peke på at den økte satsen for stipendiatstillinger er et stort skritt i riktig retning. Det bedrer universitetenes evne til å gi en doktorgradsutdanning av høy kvalitet. Den nye satsen bygger imidlertid ikke på nøyaktige beregninger av kostnader. Flertallet vil peke på viktigheten av at det arbeides videre sammen med sektoren for å kartlegge institusjonenes faktiske kostnader. Flertallet har merket seg det målrettede arbeidet som foregår ved universitetene med å styrke forskningen. Dette er svært viktig, ikke minst er arbeidet med å styrke det internasjonale forsknings-samarbeidet samt satsing på strategiske områder og større prosjekter viktig.

Flertallet er også fornøyd med at det opprettes 34 postdoktorstillinger til neste år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ser det som særdeles viktig å øke antall stipendiater. Disse medlemmer vil vise til at vi står overfor et generasjonsskifte i sektoren hvor 40 pst. av forskerne forsvinner i løpet av 8 år. Det er skissert et behov for 5 500 nye forskerstillinger innen 2015 og i tillegg vil altså 2 500 stillinger bli ledige på grunn av avgang. Disse medlemmer vil derfor understreke at det haster med nyrekruttering i et langt større omfang enn det Regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer viser til at Norge i dag ligger langt etter målsettingen om å bruke tre prosent av BNP til forskningsformål innen 2010 (NIFU STEP, Forskerrekrutteringsbehov i Norge, 2007), og det er derfor viktig å legge til rette for at flere får mulighet til å velge en forskerkarriere etter avlagt doktoravhandling. Disse medlemmer vil peke på at EU-målsettingen gjennom Lisboa-strategien om å øke forskningsinnsatsen til tre prosent av BNP innen 2010 vil kreve 700 000 nye forskere i EU-området, i tillegg til det ordinære behovet for erstatning av forskere som følge av demografiske endrin-

ger. Det betyr for Norges del at kampen om de beste hodene blir hardere, særlig innenfor naturvitenskap og teknologi.

Disse medlemmer mener det er uheldig at Regjeringen valgte å ikke fremme den varslede stortingsmeldingen om rekruttering til forskning. Sektoren hadde hatt behov for en helhetlig gjennomgang av rekrutteringspolitikken.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår at det blir opprettet 108 stipendiatstillinger og 34 postdoktorstillinger ved universitetene. Disse medlemmer vil understreke at stipendiatene fortsatt er underfinansierte, særlig sett i sammenheng med to forhold: de økte utgiftene til lønn og pensjon medfører at institusjonene i praksis får reduserte basisbevilgninger, noe som blant annet vil medføre at det blir mindre veiledningskapasitet til stipendiatene. I tillegg har Regjeringen gitt en føring om at de fleste stillingene skal benyttes til MNT-fag og medisin. Dette er fag som er de dyreste stillingene med et kostnadsnivå pr. stilling pr. år i størrelsesorden 1,1–1,4 mill. kroner. Gjennomsnittskostnaden for en stipendiat er ifølge beregninger gjort av Universitets- og høyskolerådet på 1 002 000 kroner. Det er derfor anslått at hver av de nye stipendiatstillingene i gjennomsnitt er underfinansierte med mellom 350 000 og 400 000 kroner, noe som er en kostnad institusjonene vil måtte finansiere gjennom å bruke av sin basisbevilgning. Det er positivt at Regjeringen øker satsen per stipendiat til 800 000 kroner, men mener det er uheldig at dette bare gjelder for de nye stipendiatene som det bevilges penger til i budsjettet for 2009.

Disse medlemmer merker seg at det i Regjeringens forslag er satt av midler til i alt 201 nye rekrutteringsstillinger i 2009, og at bevilgningssatsen økes med 25 pst. for de nye stillingene. Av de foreslåtte stillingene for 2009 er 166 rene stipendiatstillinger, hvorav 10 er nærings-ph.d. og 5 er knyttet til nordområdesatsingen, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Kunnskapsdepartementet.

Dette er positivt, men ikke på langt nær nok – særlig sett i sammenheng med tidligere års nullvekst og brudd på opptrappingsplanen for stipendiater. Disse medlemmer vil understreke at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer. NIFU STEP har anslått behovet for å være 520 nye stipendiater årlig frem til 2016 dersom man skal nå det såkalte en-prosent-målet om offentlig finansiert FoU.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å se på fordelingsnøkklene som i dag benyttes for tildeling av stipendiater og forskningsmidler, slik at en opplever større likebehandling av gamle og nye universitet.

Disse medlemmer viser til at flere institusjoner opplever en skjevfordeling med hensyn til til-

deling av nye stipendiatstillinger. Disse medlemmer mener det er naturlig at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en redegjørelse for ovennevnte forhold i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, med spesiell vekt på tildeling av nye stipendiat til UiS og UiA.

Disse medlemmer viser til at Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder har endret status fra regionale høyskoler til universitet. Disse medlemmer viser videre til at de har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Disse medlemmer mener at disse to institusjonenes forskningsfinansiering blir hengende urimelig etter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke post 52 med 152 mill. kroner til ytterligere 110 nye stipendiatstillinger samt 80 postdoktorstillinger.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor det øremerkes til sammen 21 stipendiat til de tre nye universitetene.

Utover Regjeringens bevilgning ville dette gi Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet 21 stipendiat og 19 postdoktorstillinger, Universitetet for miljø- og biovitenskap 9 stipendiat og 4 postdoktorstillinger, Universitetet i Bergen 17 stipendiat og 12 postdoktorstillinger, Universitetet i Oslo 30 stipendiat og 23 postdoktorstillinger, Universitetet i Stavanger 12 stipendiat og 6 postdoktorstillinger, Universitetet i Tromsø 9 stipendiat og 10 postdoktorstillinger, Universitetet i Agder 12 stipendiat og 6 postdoktorstillinger.

Disse medlemmer viser til at universitetene i tillegg kan søke på midler fra en pott på ytterligere 70 stipendiat og 30 postdoktorstillinger gjennom Forskningsrådet som i Fremskrittspartiets alternative budsjett er bevilget over kap. 285.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett øremerker 8 stipendiat og 6 postdoktorstillinger hhv. til Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger og 5 stipendiat og 4 postdoktorstillinger til Universitetet for miljø- og biovitenskap på Ås, i tillegg til at disse tre nye universitetene får fordelt 4 stipendiat hver etter tidligere fordelingsnøkkel.

Disse medlemmer viser til at det i Fremskrittspartiets alternative budsjett foreslås å bevilge 85,4 mill. kroner til 209 nye stipendiat og 110 nye postdoktorstillinger utover Regjeringens forslag. Stillingene opprettes med virkning fra 1. september 2009 og gis helårsvirkning med 800 000 kroner fra og med 2010.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt forslag i Dokument nr. 8:1 (2008–2009) om å gjøre det enklere for utenlandske forskere og spesialister å arbeide ved utdannings- og forskningsinstitusjoner i Norge, blant annet gjennom at det opprettes et "hurtigspor" i UDI for behandling av disse forskernes oppholds- og arbeidstillatelser.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres alternative budsjett foreslås å bevilge 32 mill. kroner til 50 nye stipendiat og 30 nye postdoktorstillinger ved universitetene utover Regjeringens forslag.

- Kap. 271 post 52: 32 mill. kroner
- Kap. 272 post 52: 4 mill. kroner
- Kap. 272 post 72: 2,8 mill. kroner
- Kap. 275 post 52: 16 mill. kroner
- Kap. 275 post 72: 5,2 mill. kroner

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til forskning ved Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder med 20 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre er kjent med behovet for flere stipendiatstillinger ved UiS og UiA, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge midler til om lag 369 flere stipendiatstillinger – i tillegg til Regjeringens 166 stillinger. Dette medlem vil understreke at Venstres forslag vil gjøre det mulig å styrke de nevnte institusjonene mht. antall stipendiat.

Dette medlem viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 137 mill. kroner til opprettelse av ca. 369 nye stipendiatstillinger utover Regjeringens forslag, fordelt slik:

- Kap. 271 post 52: 106,9 mill. kroner
- Kap. 272 post 52: 3,4 mill. kroner
- Kap. 272 post 72: 1,1 mill. kroner
- Kap. 275 post 52: 19,7 mill. kroner
- Kap. 275 post 72: 0,5 mill. kroner
- Kap. 281 post 01: 2,7 mill. kroner
- Kap. 285 post 52: 2,7 mill. kroner

Dette medlem vil understreke at det i Venstres alternative statsbudsjett samlet foreslås at det skal opprettes ca. 520 rene stipendiatstillinger i 2009, i tillegg til 5 nordområdestipendiat og til sammen 60 nærings-ph.d.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 17,3 mill. kroner utover Regjeringens forslag til opprettelse av ca. 65 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2009,

fordelt med 16,8 mill. kroner over kap. 271 post 52 og 0,5 mill. kroner over kap. 272 post 52.

Dette medlem vil understreke at det i Venstres alternative statsbudsjett samlet foreslås at det skal opprettes 100 nye postdoktorstillinger i 2009.

Kap. 272 Vitenskapelige høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 220 669 000 under dette kapitlet.

BASISFINANSIERING STATLIGE (POST 50)

Komiteen viser til proposisjonen og merker seg at departementet nå har reversert hele kuttet i basisbevilgningen som kom med virkning fra budsjettåret 2007. Bevilgningen er dermed tilbake til 2006-nivå. Komiteen merker seg imidlertid at det er kommet sterke signaler fra UH-sektoren generelt om at lønnsveksten for institusjonen har vært vesentlig høyere enn den kostnadsjusteringen som sektoren har fått de siste tre år. Komiteen ser med stor bekymring at det fra flere institusjoner varsles om stram økonomi og kutt, men merker seg at de vitenskapelige høyskolene er i en særstilling når det gjelder høy andel oppdrag fra næringslivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine generelle merknader om basisfinansiering og forskningsfinansiering under kap. 271.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknadene fra disse medlemmer under kap. 271 post 50 og mener det samme gjør seg gjeldende på dette kapitlet. Disse medlemmer er opptatt av en større likestilling mellom statlige og private institusjoner og ønsker derfor å utjevne noe av forskjellen. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med kr 1 000 000.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene under kap. 271. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningene til de vitenskapelige høyskolene. Høyres forslag innebærer rundt 4,5 mill. kroner mer i basisbevilgning til statlige vitenskapelige høyskoler over post 50.

Disse medlemmer vil understreke at Regjeringens manglende satsing på universitets- og høyskolesektoren medfører at de vitenskapelige høyskolene får tøffere rammebetingelser og redusert handlingsrom i 2009. Høyres alternative budsjettforslag ville medført at den økonomiske situasjonen for de

statlige vitenskapelige høyskolene hadde blitt betydelig bedre.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sin merknad vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren under kap. 271 post 50.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

FORSKNINGSFINANSIERING STATLIGE (POST 52)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til proposisjonen der de statlige høyskolene har fått tildelt 26 stipendiatstillinger til neste år. Flertallet vil peke på den positive utviklingen ved de statlige høyskolene når det gjelder FoU. Høyskolene arbeider systematisk med å utvikle FoU-strategier og bygge sterkere forskningsmiljøer. Tildelingen av flere stipendiatstillinger vil bidra til å styrke det videre arbeidet. Flertallet har merket seg at høyskolesektoren har økt tallet på publiseringspoeng fra 2006 til 2007 med 23,1 pst. og står nå for ca. 10 pst. av den vitenskapelige publiseringen i u/h-sektoren. Dette styrker høyskolenes evner til å gi en god forskningsbasert undervisning til studentene og bidrar til utvikling av privat og offentlig sektor i alle regioner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknadene fra disse medlemmer under kap. 271 post 52 og mener det samme gjør seg gjeldende på dette kapitlet. Disse medlemmer vil også under dette kapitlet vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med kr 2 400 000, noe som ville gitt rom for ytterligere tre stipendiatstillinger ved de statlige vitenskapelige høyskolene.

Disse fordeles til Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Norges handelshøgskole og Norges veterinærhøgskole som får en stipendiat hver.

Disse medlemmer viser til at de statlige vitenskapelige høyskolene i tillegg kan søke på midler fra en pott på ytterligere 70 stipendiat og 30 postdoktorstillinger gjennom Forskningsrådet som i Fremskrittspartiets alternative budsjett er bevilget over kap. 285.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene. Disse medlem-

mer viser til Høyres alternative budsjett, hvor Høyre foreslår å bevilge midler til fem flere stipendiater og fem flere postdoktorstillinger ved de statlige vitenskapelige høyskolene utover Regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

BASISFINANSIERING PRIVATE (POST 70)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil understreke at Regjeringens manglende satsing på universitets- og høyskolesektoren medfører at de vitenskapelige høyskolene får tøffere rammebetingelser og redusert handlingsrom i 2009. Disse partiers alternative budsjettforslag ville medført at den økonomiske situasjonen for de private vitenskapelige høyskolene hadde blitt betydelig bedre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknadene fra disse medlemmer under kap. 271 post 50 og mener det samme gjør seg gjeldende på dette kapitlet. Disse medlemmer er opptatt av en større likestilling mellom statlige og private institusjoner og ønsker derfor å utjevne noe av forskjellen. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med kr 850 000.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningene til de vitenskapelige høyskolene. Høyres forslag innebærer rundt 1 mill. kroner mer i basisbevilgning til private vitenskapelige høyskoler over post 70.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sin merknad vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren under kap. 271 post 50.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

FORSKNINGSFINANSIERING PRIVATE (POST 72)

Komiteen har merket seg at de private høyskolene ikke når opp ved tildeling av stipendiatstillinger etter objektive kriterier.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på at Diakonhjemmets høyskole har fått tildelt en stipendiatstilling til neste år.

Flertallet ønsker å stimulere til mer FoU ved de private høyskolene ved å opprette en stipendiatstilling i 2009 ved Dronning Mauds Minne Høgskole.

Nye stipendiatstillinger opprettes med virkning fra 1. september 2009, og gis helårsvirkning med 800 000 kroner per stilling fra og med 2010.

Flertallet foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen over kap. 275 post 72, med 266 000 kroner utover forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til sine merknader vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren under kap. 271 post 50.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknadene fra disse medlemmer under kap. 271 post 52 og mener det samme gjør seg gjeldende på dette kapitlet. Disse medlemmer vil også under dette kapitlet øke forskningsfinansieringen ved at det opprettes ytterligere 4 stipendiatstillinger ved de private vitenskapelige høyskolene og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med kr 1 067 000. Disse fordeles til Det teologiske Menighetsfakultet og Misjonshøgskolen i Stavanger som får en stipendiat hver, og Handelshøgskolen BI som får to stipendiater.

Disse medlemmer viser til at de private vitenskapelige høyskolene i tillegg kan søke på midler fra en pott på ytterligere 70 stipendiater og 30 postdoktorstillinger gjennom Forskningsrådet som i Fremskrittspartiets alternative budsjett er bevilget over kap. 285.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, hvor Høyre foreslår å bevilge midler til fem flere stipendiater og to flere postdoktorstillinger ved de private vitenskapelige høyskolene utover Regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktor-stillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

Kap. 275 Høyskoler

Departementet foreslår et statstilskudd på kr 7 912 780 000 under dette kapitlet.

GENERELT OM HØYSKOLER

Komiteen viser til at høyskolene skal gi forskningsbasert undervisning av høy internasjonal kvalitet samt forske og drive utviklingsarbeid som er relevant for lokalt arbeids- og næringsliv. Komiteen har merket seg at det er stor variasjon mellom høyskolene i hvilken grad de bidrar til regional utvikling og innovasjon. Komiteen vil understreke viktigheten av at høyskolene utvikler kulturer for innovasjon og samarbeid med regionalt arbeids- og samfunnsliv.

Komiteen viser til at lov om universiteter og høyskoler ikke angir noen formell arbeidsdeling mellom de to institusjonstypene, men vil samtidig understreke at det fortsatt skal være en reell arbeidsdeling mellom universitetene og høyskolene når det gjelder forskning – og da særlig grunnforskning. Komiteen mener det er riktig av departementet å videreføre Stortingets vedtak fra 2001 om at høyskolene skal kunne få tittelen universitet hvis de har fire doktorgradsprogram og fem mastergradsprogram, og er tilfredse med at departementet har fastslått dette.

Komiteen legger til grunn at ovennevnte forhold også vil bli drøftet i den kommende forskningsmeldingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil peke på at Regjeringen nå legger til rette for økt regionalt FoU gjennom Virkemidler for regional innovasjon (VRI) og gjennom etablering av regionale forskningsfond fra 2009.

Flertallet har merket seg at omlegging av finansieringen av praksisstudiet for helse- og sosialstudenter ved statlige og private høyskoler samt ved Universitetet i Stavanger har virket slik at det har kommet i gang flere gode samarbeidsprosjekter, særlig knyttet til primærhelsetjenesten. Flertallet har også merket seg at høyskolene har gitt et bredt tilbud i kurs og etterutdanningstilbud i nært samarbeid med skoleeiere i forbindelse med innføring av Kunnskapsløftet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine egne gene-

relle merknader under kap. 271 post 50 og post 52, for omtale av spørsmål om lønn og pensjon, samt basisfinansiering og forskningsfinansiering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er meget oppsiktsvekkende at Regjeringen i sitt budsjettforslag har unnlatt å kompensere for de økte lønns- og pensjonskostnadene som høyskolene vil bli belastet med i 2009. Disse medlemmer viser videre til sine merknader når det gjelder Regjeringens manglende satsing på universitets- og høyskolesektoren under kap. 271.

Disse medlemmer har registrert at det allerede nå varsles dramatiske kutt rundt om i landet. Blant annet har Høgskolen i Hedmark varslet at de må kutte 40 årsverk, noe som er dramatisk for en så liten høgskole. De ser seg nødt til å gjøre det som følge av de dårlige økonomiske rammene som dagens regjering har gitt dem. I tillegg til færre ansatte innføres det en rekke andre sparetiltak, f.eks. kutt i tid til forskning og utvikling.

Disse medlemmer viser til at også private høyskoler er medlemmer i Statens Pensjonskasse, og dermed rammes på samme måte av økt premieinnbetaling.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sin merknad vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren under kap. 271 post 50.

Dette medlem viser til at det innenfor kunstfeltet er et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det for å styrke dette arbeidet foreslås å bevilge 2,7 mill. kroner, teknisk ført over kap. 275 post 50.

BASISFINANSIERING STATLIGE (POST 50)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er kjent med at Drammen kommune betaler 3 mill. kroner i husleie ved Papirbredden for Høgskolen i Buskerud. Videre er flertallet kjent med at Kunsthøgskolen i Bergen har fått økte husleieutgifter i forbindelse med flytting og reforhandling av husleieavtale. Det er en generell utfordring for sektoren at det er behov for hensiktsmessige og oppgraderte bygg, noe som i de fleste tilfeller medfører økte husleiekostnader. Det er bare

unntaksvis at nye bygg får full kompensasjon for husleiekostnader. Flertallet viser til at Stortinget vedtok å bevilge midler til studieplasser og oppstart av visuell kunstutdanning ved Høgskolen i Tromsø fra høsten 2006. Flertallet ser det som positivt at Høgskolen i Tromsø har etablert denne utdanningen og ser det som et viktig bidrag i oppbygging av nye utdanninger i nordområdene. Flertallet vil styrke budsjettet knyttet til denne utdanningen med 3 mill. kroner til husleie forutsatt at det tas opp nye studenter fra og med høsten 2009.

Flertallet viser til den forestående sammenlåingen av Høgskolen i Tromsø og Universitetet i Tromsø. Økt støtte til visuell kunstutdanning i Tromsø vil derfor bli bevilget under kap. 271 post 50.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under kap. 271 post 50 og mener det samme gjør seg gjeldende på denne posten. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke post 50 med kr 14 000 000.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 234 mill. kroner. Dette vil for høyskolene medføre en økning i basisbevilgningen på 69 mill. kroner, noe som ville medført en betydelig forbedring av høyskolenes økonomiske situasjon.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sin merknad vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høgskolesektoren under kap. 271 post 50.

Dette medlem viser også til sin merknad om Kunstakademiet i Tromsø under samme post.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

FORSKNINGSFINANSIERING STATLIGE (POST 52)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som særdeles viktig å øke antall stipendiater. Disse medlemmer mener at det er viktig å øke forskningsinnsatsen for å kunne nå nasjonale mål, og at det er viktig å rette opp noe av skjevheten mellom universitet og høyskoler på forskningssiden. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med 16 mill. kroner til ytterligere 20 nye stipendiatstillinger.

Disse medlemmer viser til at de statlige høyskolene i tillegg kan søke på midler fra en pott på ytterligere 70 stipendiater og 30 postdoktorstillinger gjennom Forskningsrådet som i Fremskrittspartiets alternative budsjett er bevilget over kap. 285.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett, hvor Høyre foreslår å bevilge midler til 30 flere stipendiater og 10 flere postdoktorstillinger ved de statlige høyskolene utover Regjeringens forslag. Det er viktig for rekrutteringen til sektoren at det finnes gode veier frem til en forskerkarriere, og disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader om forskerrekruttering under kap. 271.

BASISFINANSIERING PRIVATE (POST 70)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det i stor grad er blitt en likere behandling av private og offentlige høyskoler og er fornøyd med den utviklingen. Disse medlemmer vil imidlertid presisere at målet om full likebehandling mellom private og offentlige høyskoler, også hva gjelder finansieringsordninger, må følges nøye opp, slik at eventuelle negative utslag kan korrigeres. Disse medlemmer viser til at andelen basisfinansiering til de private høyskolene er lavere enn tilsvarende ved de statlige høyskolene.

Disse medlemmer viser til at Ansgar teologiske høgskole, Fjellhaug Misjonshøgskole og Høgskolen i Staffeldtsgate i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli godkjente som høyskoler. Dette gav en tyngre faglig profil på skolene. Disse medlemmer viser videre til at denne overføringen har vist seg å ikke lønne seg økonomisk. Tilskuddet de nå får er lavere enn tilskuddet de hadde fått dersom de hadde forblitt friskoler. Disse medlemmer mener det ikke er riktig at skoler som ønsker en faglig tyngre profil på sine tilbud skal bli straffet økonomisk. Det gir en uheldig signaleffekt at økt faglighet straffer seg.

Disse medlemmer vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Særlig rammer dette Mediehøgskolen Gimlekollen fordi kuttet fjerner økningen som følge av faktiske studenttall som kom i Revidert nasjonalbudsjett for 2005.

Disse medlemmer viser til ergoterapiutdanningen Diakonhjemmet Høgskole startet opp høsten 2001 i Rogaland etter at man omdisponerte studie-plasser fra vernepleie. Dette ble gjort med godkjenning fra og i samtale med departementet. Det ble opp-

fattet som en ønsket politisk utvikling og ønsket av regionen. Ergoterapiutdanningen er regnet som en særlig kostnadskrevende profesjonsutdanning å drive, og man forventet derfor at tilskuddet til utdanningen ville øke. Men dette har ennå ikke skjedd. I statsbudsjettet for 2006 fikk Diakonhjemmet Høgskole en ekstra bevilgning for å starte linjen den høsten. Disse medlemmer viser til at studietilbudet ved Rogaland høgskole tilfører sør-vestlandet viktig kompetanse innen ergoterapi og vernepleie. Gjennom kombinasjonen campus- og fjernundervisning utdanner høgskolen fagressurser som etterspørres i mange kommuner. For å kunne drive dette tilbudet videre trenger Høgskolen økt bevilgning. Ergo ber disse medlemmer departementet sørge for at dette viktige ergoterapitilbudet kan drives videre.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på nytt vurdere innplassering av studietilbud i kostnadskategori bl.a. ved bachelorutdanningen i teaterarbeid bl.a. ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, 4-årig musikkutdanning ved Høyskolen i Staffeldsgate og kunstutdanning ved Universitetet i Tromsø."

For å bidra til å redusere denne forskjellen mellom private og statlige høyskoler, vil komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet øke bevilgningsnivået, og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med 2 mill. kroner. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader under kap. 271 post 50 og mener de samme forhold gjør seg gjeldende på denne posten.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 234 mill. kroner. Dette vil for de private høyskolene medføre et økt tilskudd i basisbevilgningen på 4,5 mill. kroner, noe som ville medført en betydelig forbedring av de private høyskolenes økonomiske situasjon. Disse medlemmer mener det er meget oppsiktsvekkende at Regjeringen i sitt budsjettforslag har unnlatt å kompensere for de økte lønns- og pensjonskostnadene som høgskolene vil bli belastet med i 2009.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 6,6 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Dette medlem viser til sin merknad vedrørende kompensasjon for økte lønns- og pensjonsut-

gifter i universitets- og høgskolesektoren under kap. 271 post 50.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

FORSKNINGSFINANSIERING PRIVATE (POST 72)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som særdeles viktig å øke antall stipendiat, og viser til sine merknader under kap. 271 post 52. Disse medlemmer mener at det er viktig å øke forskningsinnsatsen for å kunne nå nasjonale mål, og at det er viktig å rette opp noe av skjevheten mellom universitet og høyskoler på forskningssiden. Disse medlemmer ønsker også en større likebehandling av statlige og private høyskoler og vil rette opp noe av skjevheten.

Disse medlemmer viser til at de private høyskolene i tillegg kan søke på midler fra en pott på ytterligere 70 stipendiat og 30 postdoktorstillinger gjennom Forskningsrådet som i Fremskrittspartiets alternative budsjett er bevilget over kap. 285.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine generelle merknader om basis- og stipendiatfinansiering ved institusjonene. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett, hvor Høyre foreslår å bevilge midler til 10 flere stipendiat og tre flere postdoktorstillinger ved de private høyskolene utover Regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine forslag om økt basisbevilgning med 220 mill. kroner, 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktorstillinger ved universiteter og høyskoler ut over Regjeringens forslag, jf. omtale under kap. 271.

SÆRSKILT OM ENKELTE HØYSKOLER

Komiteen har merket seg utfordringene Høgskolen i Nesna står overfor og støtter departementets initiativ til oppretting av en arbeidsgruppe med medlemmer fra andre høyskoler og Høgskolen i Nesna. Arbeidsgruppen skal blant annet gi råd om hvordan studietilbudet ved høyskolen kan være bærekraftig over tid.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at årsaka til at høgskolen i Nesna er i ein utfordrande økonomisk situasjon, mellom anna er at det under den førre regjeringa vart kutta i studieplassar i lærarutdanninga, og på grunn av feilrapportering av studiepo-

eng. Fleirtalet ber departementet om å bidra til å halde oppe dialogen med institusjonen slik at den økonomiske situasjonen blir løyst på ein måte som i minst mogleg grad går utover studentane og studietilbodet i regionen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at reduksjonen i antall studieplasser ved Høgskolen i Nesna i perioden 2001–2005 skriver seg fra lav søkning til institusjonen over mange år.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til utviklinga av KultiRana. Dette er eit prosjekt for å samle all desentralisert utdanning i Rana kommune under eitt tak, samlokalisert med mellom anna kulturhus. Fleirtalet har merka seg at det over Kunnskapsdepartementet sitt budsjett vil bli løyvd 5 mill. kroner til høyskolane i Bodø og Nesna, og at desse midlane er øymerkt deltaking i KultiRana. Fleirtalet er glade for denne løyvinga og samd i at midlane skal vere øymerkte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ingeniørstudiet i undervannsteknologi er et fagmiljø og en næringsklynge som fikk NCE-status som ett av de fem første miljøene. Denne ingeniørutdanningen drives nå kun med næringslivsbidrag fordi departementet ikke har ønsket å gi flere studieplasser, og de øvrige ingeniørfagene ved høyskolen er så populære at kvalifiserte søkere må avvises. Dette er en av landets fremste verdiskapings- og teknologiklynger, og den bør stimuleres og videreutvikles. Ingeniørutdanningen i undervannsteknologi er også mye mer praksisbasert enn det som er vanlig, og den er bygget opp med nær tilknytting til en rekke bedrifter innenfor området.

Disse medlemmer viser til at Høgskolen i Gjøvik er i gang med bygging av et testlaboratorium for universell utforming og har Norges eneste doktorgradsstipendiat på universell utforming. Det er allerede etablert et samarbeid med flere brukerorganisasjoner om medfinansiering og utprøving. Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II konkurranseutsatte Gjøvik-banen og stilte strenge krav til universell utforming til driften. Denne strekningen kan sees på som en pilotstrekning for universell utforming av jernbanen. Gjøvik kommune er for øvrig blant kommunene som er valgt ut som piloter i kommunesektoren. Det ligger derfor godt til rette for å utvikle et kompetansemiljø med nasjonal

betydning innen universell utforming nettopp på Gjøvik.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Fremskrittspartiet og Høyre i sine alternative budsjetter foreslår å bevilge 3 mill. kroner til et ekstraordinært husleietilskudd til Høgskolen i Buskerud. Høgskolen i Buskerud må leie 9000 m² i Papirbredden kunnskapspark for å romme alle studentene og har søkt departementet om 5 mill. kroner i husleietilskudd. Høgskolens husleie subsidieres i dag blant annet av Drammen kommune, og uten dette tilskuddet fra kommunen vil høyskolens tilbud bli redusert. Staten bør sørge for at Drammen kommune blir fritatt for denne økonomiske belastningen, og bevilge de midlene som er nødvendig for at Høgskolen i Buskerud får de lokalene de har behov for. Høgskolen i Buskerud peker selv på at de sannsynligvis ikke ville fått akkreditert sykepleierutdanningen av NOKUT dersom det nye bygget Papirbredden kunnskapspark ikke hadde blitt bygget og som nå huser sykepleierutdanningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å bevilge 5 mill. kroner til ingeniørstudiet i undervannsteknologi ved Høgskolen i Bergen.

Disse medlemmer viser til at Høgskolen i Ålesund siden 2004 har tilbudt videreutdanning i kreftsykepleie. Dette studietilbudet er det eneste i sitt slag der studentene må betale utdanningen selv. Studieavgiften er på 85 000 kroner pr. student. Ved andre høyskoler som tilbyr tilsvarende videreutdanning, er tilbudet gratis for studentene. Behovet for kreftsykepleiere er økende, og det er viktig å gi et tilbud om videreutdanning.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 1 mill. kroner til videreutdanning i kreftsykepleie ved Høgskolen i Ålesund.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 5 mill. kroner over kap. 275 post 72 til opprettelsen av et nasjonalt forskningssenter for universell utforming ved Høgskolen i Gjøvik.

BYGG

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen foreslår en startbevilgning på 20 mill. kroner for ombygging og rehabilitering av Patologibygget i Pilestredet Park for sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Oslo.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er positivt at departementet foreslår at samlokaliseringsprosessen ved Høgskolen i Bergen skal komme i gang i 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at Regjeringen skyver nytt høyskolebygg for Høgskolen i Bergen ut til 2010. Disse medlemmer viser til at planlegging av dette bygget har pågått siden 1994 og at bygget har vært prioritert i mange år. Disse medlemmer viser til at Statsbygg gjennom tomtekjøp, prosjektarbeid og arkitektkonkurranse har lagt ned ca. 250 mill. kroner i prosjektet. Disse medlemmer mener det haster med å få realisert bygget, og at situasjonen i byggemarkedet også tilsier at tiden er inne nå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil vise til disse partiers forslag i finansinnstillingen om 10 mill. kroner i startbevilgning til nytt høyskolebygg ved Høgskolen i Bergen.

Kap. 276 Fagskoleutdanning

Departementet foreslår et statstilskudd på kr 343 277 000 under dette kapitlet til teknisk og annen fagskoleutdanning.

Komiteen sier seg fornøyd med at de skoler som har fått godkjenning som fagskoler etter endringer av privatskoleloven (friskoleloven), nå får sine bevilgninger over dette kapitlet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til de endringer i lov og forskrift som nå er trådt i kraft, og som vil gi både fagskolene og studentene en bedre forutsigbarhet og et vern mot villende markedsføring fra useriøse tilbydere som ikke er godkjent etter loven. Flertallet mener dette og endrede krav i godkjenningsprosessen vil gi en bedre kvalitetssikring av de utdanningene som tilbys.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke viktigheten av at det etableres et finansieringssystem for fagskoleutdanning, slik Stortinget tidligere har bedt om. Disse medlemmer viser til at Forum for fagskoler og Norske Fag- og Friskolers landsforbund har oversendt en skisse til finansieringsløsning til Kunnskapsdepartementet.

Disse medlemmer vil på den bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent fagskoleutdanning."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse og sosialfag (NUFHS) har påpekt behovet for 100 mill. kroner i 2008 for å få på plass NOKUT godkjent fagskoletilbud til 2 000 personer. Disse medlemmer vil understreke den skjevheten som finnes mellom tekniske fag og "de myke" kvinnedominerte fag. Disse medlemmer viser til sitt alternative statsbudsjett for 2008 hvor denne bevilgningen var tatt inn, og mener at en slik bevilgning ville kunne gi et viktig bidrag til en kvalitativ forbedring av tilbud innen eldreomsorg og psykisk helsearbeid, samt områder som kreftomsorg og miljørettet rusarbeid.

Disse medlemmer forutsetter at et statlig finansieringsregime for godkjente fagskoleutdanninger kan være på plass i løpet av 2009, og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med 75 mill. kroner.

Komiteen viser til at det er bevilget 25 mill. kroner til fagskoleutdanning innen helse- og sosialfag på kap. 761 post 60 i helse- og omsorgsdepartementets fagproposisjon. Komiteen ser det som positivt at det nå legges opp til en finansiering av fagskoleutdanning innen noen helse- og sosialfag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er av den oppfatning at det hadde vært hensiktsmessig å samle tilskudd til all fagskoleutdanning under ett kapittel.

Komiteen vil understreke at det må legges opp til likebehandling av fagskolene etter 2010 uavhengig av om de i dag mottar statlig støtte eller ikke, og uavhengig av om de drives i offentlig eller privat regi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at drifts- og finansieringsansvaret for fagskoleutdanningene vil bli overført til fylkeskommunene i 2010. Flertallet mener dette vil gi fylkeskommunene, som regional utviklingsaktør, en bedre mulighet til å dimensjonere og utvikle ulike utdanningstilbud i tråd med arbeidslivets behov for arbeidskraft og kompetanse.

Flertallet viser til NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida og den varslete kompetansemeldingen som vil komme til Stortinget våren 2009, hvor fagskolene vil bli omtalt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at proposisjonen hevder at i forbindelse med forvaltningsreformen vil drifts- og finansieringsansvaret for fagskolene bli overført til fylkeskommunene i 2010. Disse medlemmer vil understreke at dette er en upresis beskrivelse, siden de fleste fagskolene fortsatt vil drives i privat regi.

Disse medlemmer viser til at både de private fagskolene og de fagskolene som er drevet av fylkeskommunene motsetter seg forslaget om at finansieringen av fagskolene skal overføres til fylkeskommunene i 2010. Disse medlemmer viser til at da fagskolefinansiering ble overført fra fylkeskommunen til staten i 2003, så var en av begrunnelsene at fagskoleutdanningen skulle få hevet sin status og bli likebehandlet med universitets- og høyskolesektoren ved at alle fikk sin finansiering fra staten. Disse medlemmer viser til at Regjeringen nå reverserer denne ordningen og at det vil føre til at tertiærutdanning i Norge vil bli underlagt 20 forskjellige forvaltningsenheter. Disse medlemmer vil vise til at et enstemmig Storting har bedt om å få på plass en fagskolefinansiering gjentatte ganger siden 2004, uten at dette har blitt innfridd. Gjennom å knytte finansiering av fagskoleutdanning til forvaltningsreformen, vil en fortsatt kun ha ett finansieringssystem for teknisk fagskoleutdanning, mens alle de øvrige NOKUT-godkjente fagskoleutdanninger vil være avhengige av den enkelte fylkeskommunes økonomi og godvilje for å kunne motta offentlig tilskudd. Disse medlemmer mener dette vil bryte mot intensjonen bak fagskoleloven om at all godkjent fagskoleutdanning skal være et reelt alternativ til utdanning ved høyskoler og universitet, og at det kan bli problematisk å få en helhetlig skolepolitikk i forhold til tertiærutdanningene. Disse medlemmer vil også vise til den store andelen frafall på våre høyskoler hvor en kan anta at noe av dette skyldes feilvalg basert på at høyskoleutdanning er gratis, mens fagskoleutdanning må studenten finansiere selv.

Disse medlemmer frykter også at endringen av finansieringsansvaret kan føre til at det fortsatt vil eksistere en ikke ubetydelig forskjellsbehandling av fagskoleutdanning mellom guttedominerte fag og jentedominerte fag.

Disse medlemmer ser det som positivt at det nå legges opp til en finansiering av fagskoleutdanning innen noen helse- og sosialfag, men vil minne om at det også er en stor andel jenter som i dag tar

utdanning innen administrative og kreative fag hvor de i hovedsak må betale hele utdanningen selv.

Disse medlemmer mener fortsatt det er viktig at finansiering av fagskoleutdanning forblir et statlig ansvar, for å kunne sikre likeverd mellom fagskoler, høyskoler og universitet.

Disse medlemmer vil på den bakgrunn fremme følgende forslag:

"Finansieringsansvaret for godkjent fagskoleutdanning overføres ikke til fylkeskommunene i 2010, men forblir et statlig ansvar for å sikre likeverdig behandling mellom fagskoler, høyskoler og universitet."

Kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 969 083 000 under dette kapitlet.

Komiteen merker seg at Regjeringen fortsetter satsingen på realfagene, herunder Artsdatabanken og Andøya romfartssenter (NAROM). Komiteen har merket seg at Artsdatabanken, som er en uavhengig enhet ved Vitenskapsmuseet ved NTNU og skal gi elektronisk oversikt over biologiske arter i Norge, bidrar til bedre miljøforvaltning, undervisning og forskning gjennom sin aktivitet. Komiteen har også merket seg aktiviteten ved NAROM for å sikre rekrutteringen til norsk romvirksomhet og interessen for real- og teknologifag.

Komiteen merker seg at RENATE-senteret har en sentral rolle i Regjeringens rekrutteringsstrategi for realfagene. Komiteen vil understreke viktigheten av prosjektet "Jenter til realfag".

Komiteen har merket seg at Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til ulike tiltak innenfor lærerutdanningene. Midlene skal bidra til å styrke profesjonsinnretningen, heve den faglige kvaliteten og sikre en utviklingsorientert lærerutdanning. Komiteen imøteser stortingsmeldingen om lærerutdanningene som blir lagt frem ved årsskiftet. Meldingen vil bidra til å konkretisere de ulike tiltakene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det ifølge beregninger fra Utdanningsforbundet i dag er rundt 50 000 barn i norske barnehager som ikke får det faglige tilbudet de har krav på, og at vi i dag mangler mellom 4 000 og 5 000 førskolelærere. Det er bekymringsfullt at pedagogtettetheten er redusert de siste årene. I Sverige og Danmark er rundt 60 pst. av de ansatte i barnehagene utdannede pedagoger, mens i Norge går andelen stadig nedover og er nå på rundt 30 pst. Det er ingen tvil om at Regjeringen har valgt å nedprioritere kvaliteten på barnehagene i sin barne-

hagepolitikk. Det er en betydelig økning i antallet pedagogiske ledere uten fagutdanning, og det er et betydelig antall ledere som i dag er ansatt på dispensasjon. Dette er urovekkende når vi vet at kvaliteten i stor grad er avhengig av personalets kompetanse. Det er grunn til å tro at de barna som har mest behov for å gå i barnehage er de som er mest skadelidende i denne situasjonen, noe som må være en fallitterklæring for en regjering som fremhever barnehagen som det beste omsorgsalternativet for våre barn. Disse medlemmer mener at barnehagen ikke bare skal være en oppbevaringsplass for barn, men dette blir konsekvensen når regjeringen i praksis velger å kutte i budsjettene til de utdanningsinstitusjonene som utdanner førskolelærere. I tillegg er det kjent at Regjeringen har arbeidet med planer om at førskolelærere skal ha lov til å undervise i grunnskolen opp til 7. klasses trinn. Dette vil være med på å tappe barnehagene ytterligere for pedagoger, noe disse medlemmer vil advare sterkt mot.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge midler til å opprette 100 flere studieplasser for førskolelærere.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til bl.a. rekruttering av førskolelærere.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det bl.a. foreslås å bevilge 25 mill. kroner til en rekrutterings- og kompetansehevingspakke for barnehagetsatte samt 10 mill. kroner til barnehagerelatert FoU, under rammeområde 2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er kjent med at Høgskolen i Finnmark, UNIS og Svalbard Reiseliv AS samarbeider om å etablere et årsstudium i arktisk guiding. Årsstudiet skal være et helhetlig og kompetansegivende utdanningstilbud på Svalbard innen miljøbasert reiseliv. Svalbard har sårbar natur, og disse medlemmer mener det er viktig med kompetanse om dette.

INTERNASJONALISERING

Komiteen har merket seg de ulike internasjonaliseringstiltakene som er satt i gang. Blant annet har komiteen merket seg arbeidet som er satt i gang for å bedre utdanningssamarbeidet med Nord-Amerika.

Komiteen er også tilfreds med de tiltakene som er igangsatt i forbindelse med nordområdesatsingen. Blant annet har komiteen merket seg samarbeidsprosjektet EnergiCampus Nord i Hammerfest som Universitetet i Tromsø, NTNU, Universitetet i Stavanger og høgskolene i Narvik, Tromsø og Finnmark står bak. Dette er i tråd med Nordområdestrategien og realfagsatsingen i nord.

LIKESTILLING

Komiteen er tilfreds med at bevilgningene til Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning videreføres. Kif-komiteen bidrar positivt til utviklingen av likestilling i academia.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter departementets likestillingspris som skal premiere de beste handlingsplanene rettet mot likestillingsarbeidet ved universitet, høyskoler og institutt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er ikke tilhenger av kvotering som virkemiddel for å få bedre likestilling i academia, og er også skeptiske til bruk av øremerkede stillinger. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at Norge i 2003 fikk en EØS-dom mot seg på grunn av øremerking av forskerstillinger til kvinner. Disse medlemmer mener at hovedfokus ved ansettelse må være rettet mot kompetanse og egnethet og ikke mot kjønn. Disse medlemmer viser til at bevissthet hos ledelsen i forhold til problemstillingene knyttet til manglende likestilling og ikke minst økonomisk handlingsrom i forhold til personalpolitiske tiltak, er en vesentlig forutsetning for å lykkes. Disse medlemmer vil hevde at Regjeringens såkalte hvileskjær og manglende forutsigbarhet i forhold til basisbevilgningene snarere hemmer enn fremmer likestilling.

BACHELORGRADEN

Komiteen viser til at flere har pekt på at bachelorgraden ikke er så yrkesrelevant som intensjonene var i Kvalitetsreformen. NIFU STEPs kandidatundersøkelse viser blant annet at kun 13 pst. kom ut i fast relevant arbeid etter en bachelorgrad, og i en undersøkelse fra Arbeidsgiverforeningen Spekter vises det til at over halvparten av de spurte arbeidsgiverne ikke opplever at universitets- og høyskolekandidater er godt forberedt på de krav som stilles i arbeidslivet. Komiteen mener at bachelorgraden i dag i liten grad oppleves som en selvstendig grad, og at det føles vanskelig for studenter å søke seg ut i arbeid rett etter en bachelorgrad, siden mange arbeidsgivere ikke vet hvilken kompetanse en kandidat med bachelorgrad innehar, og universiteter og høyskoler til dels er lite flinke til å informere om

hvilke arbeidsoppgaver en bachelorgrad kvalifiserer for. Komiteen mener det trengs grep for å gjøre bachelorgraden til en selvstendig grad slik at den ikke utelukkende oppfattes som en del av en mastergrad, slik som situasjonen delvis er i dag. Komiteen mener også at enkelte bachelorgrader med fordel kan yrkesrettes i større grad enn i dag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen har varslet at den vil legge fram en egen stortingsmelding om kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sette ned et utvalg som skal gå gjennom dagens bachelorgrad, og komme med forslag til endringer av graden for i større grad å gjøre kandidatene kvalifisert til å gå rett ut i arbeid."

UNIVERSITETSMUSEER

Komiteen er kjent med at Arkeologisk museum i Stavanger blir universitetsmuseum fra 1. januar 2009, og merker seg i denne forbindelse at Regjeringen foreslår å bevilge om lag 15 mill. kroner i en engangsbevilgning til de universitetene som har ansvar for universitetsmuseer. Bevilgningen skal brukes til bevaring og sikring av samlingene ved museene. Komiteen vil understreke at det fortsatt er et omfattende behov for bevaring og sikring ved museene.

Komiteen er kjent med at det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon om sikrings- og bevaringsbehovene ved Arkeologisk Museum i Stavanger og at det vil bli vurdert øremerking av midler til AMS basert på rapportering om situasjonen per 1. januar 2009.

Komiteen vil understreke at det er viktig at planene for nytt veksthus til Naturhistorisk museum på Tøyen (Universitetet i Oslo) blir realisert, og at departementet bidrar til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kampen for å få nytt veksthus i Botanisk hage i Oslo begynte allerede i 1930. Det ble allerede da slått fast at bygningsmassen fra 1870- og 1890-årene ikke lenger var tidsmessig. Stortinget har tidligere bevilget midler til nytt veksthus, men de har blitt omdisponert gjentatte ganger. Nå er imidlertid veksthusprosjektet "Oase 60 grader nord" en del av Universitetet i Oslos strategiske plan. Disse medlemmer viser til at Naturhistorisk

museum nå har greid å skaffe 109 mill. kroner fra sponsorer og gjennom Tøyen-fondet, og at de har søkt om 70 mill. kroner i statlig bidrag. Disse medlemmer mener at målet må være at bygget skal stå klart i forbindelse med 200-årsjubileet for opprettelsen av universitetet i 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil imøtekomme søknaden og foreslo en startbevilgning på 20 mill. kroner for 2009 i finansinnstillingen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til prosjektering og oppstart i 2009 (rammeområde 1).

NAROM

Komiteen mener det arbeidet som drives ved NAROM (Norsk senter for romrelatert virksomhet) på Andøya, bl.a. for å initiere og igangsette flere rekrutterings- og opplæringstiltak innenfor matematikk, naturfag og teknologi, er betydningsfullt. Ikke minst er den romrelaterte nettressursen sarepta.org en spennende og nyttig læringsressurs i grunnskolen for viten om verdensrommet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke viktigheten av at NAROM får fortsette sin utvikling som viktig bidragsyter i teknologi og realfagssatsingen. Flertallet styrker derfor NAROM med 0,8 mill. kroner.

Flertallet viser for øvrig til sine omprioriteringer under kap. 271 og kap. 275 innenfor vedtatt ramme, og foreslår på denne bakgrunn samlet sett en reduksjon av bevilgningen under kap. 281 post 1 på 1 666 000 kroner sammenlignet med forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å styrke bevilgningen til NAROM med 1 mill. kroner.

ARTSDATABANKEN

Komiteen ser meget positivt på at det norske artsprosjektet nå lar seg gjennomføre. I tråd med St.meld. nr. 15 (2007–2008) om universitetsmuseene, mener komiteen at det som en naturlig oppfølging av dette prosjektet etableres et forskningsprogram som knyttes til prosjektet. Komiteen ber departementet, så tidlig som mulig i 2009, komme tilbake til Stortinget på egnet måte for å klargjøre sitt bidrag til artsprosjektet.

STUDIESENTERET.NO

Komiteen viser til det omfattende tilbudet innan desentralisert høgare utdanning som er organisert gjennom Studiesenteret.no. I samarbeid med universitet og høgskular organiserer Studiesenteret.no eit breitt tilbod innan ulike studium. Komiteen er kjent med at Studiesenteret.no pr. i dag organiserer meir enn 100 studietilbod, der ein ved hjelp av moderne teknologi når ut til lokale studiesenter i meir enn 50 kommunar og i 10 fylke. Studietilboda blir organiserte gjennom ein partnerskap mellom Studiesenteret.no og dei respektive høgskulane og universiteta.

Komiteen konstaterer at ved å bruke sanntids-kommunikasjon mellom dei enkelte studiesentra, er det mogleg å tilby felles forelesingar, kollokvium osv. sjølv om studentane er spreidde over heile landet. Ved å bruke moderne teknologi gjennom nettverket kan universitet og høgskular på denne måten tilby desentraliserte studietilbod til studentar over heile landet og ikkje bare vere avgrensa til studiestader i eigen region eller landsdel.

Komiteen vil understreke kor viktig det er med desentraliserte universitets- og høgskuletilbod, som for mange er einaste realistiske alternativ for å verkeleggjere ønske og behov for etter- og vidareutdanning. Komiteen meiner Studiesenteret.no i denne samanhengen representerer eit verdifullt supplement til dei desentraliserte tilboda som er organiserte direkte gjennom høgskulane.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner det er nødvendig å etablere ei god finansiering av Studiesenteret.no. Fleirtalet foreslår derfor å løyve 2 mill. kroner i tilskot til drift av Studiesenteret.no, jf. finansinnstillingen.

KIROPRAKTIKK

Komiteen viser til merknad om kiropraktikk i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) der en samlet komité ber Regjeringen legge til rette for å etablere en kiropraktorutdanning i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår å bevilge 500 000 kroner til utredning om å etablere kiropraktorstudium i Norge, innenfor rammen på kap. 281 post 1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å etablere en egen kiropraktorutdanning i Norge."

ASTRONOMIÅRET

Komiteen viser til at FN har utpekt 2009 til å være det internasjonale astronomiåret. Astronomiåret 2009 vil være en global feiring av astronomi som vitenskap og dens betydning for menneskenes kulturelle og sosiale utvikling. Opp gjennom historien har astronomien hatt gjennomgripende innflytelse på verdens religioner, filosofi og grunnleggende vitenskaper. Visjonen for jubileumsåret er å stimulere til undring, interesse og fascinasjon over det vi ser og observerer på både dag- og nattehimmelen.

Etter komiteens mening er Astronomiåret en fin mulighet for allmennheten til å ta del i de seneste astronomiske oppdagelser og stimulere interessen for astronomi og naturvitenskap, spesielt blant barn og unge. Komiteen er kjent med at ett av de norske hovedmålene for Astronomiåret er å øke interessen for naturfag blant de yngre og bidra til å styrke rekrutteringen til realfag. En ønsker også å sette fokus på verdiene av grunnforskning.

Astronomiåret i Norge ledes av Institutt for teoretisk astrofysikk ved Universitetet i Oslo på vegne av det norske Vitenskapsakademiet, i samarbeid med amatørastronomer, vitenskapsjournalister, regionale vitensentra, lokale astronomiforeninger og mange andre organisasjoner. Komiteen legger til grunn at departementet vurderer på hvilken måte de kan bidra til markeringen.

UTSTYR OG VEDLIKEHOLD (POST 45)

Komiteen viser til sin merknad under kap. 286 om utstyr og vedlikehold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at universiteter og høyskoler i stor grad sliter med gammel bygningsmasse og et stort etterslep i vedlikehold. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øremerke midler til vedlikehold for universiteter og høyskoler med 230 mill. kroner hvor 30 mill. kroner øremerkes utstyr til UiA Campus Grimstad.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett i tillegg har bevilget 480 mill. kroner til utstyr til universiteter og høyskoler over utenlandsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt forslag i finansinnstillingen om å opprette et fond for vitenskapelig utstyr på 10 mrd. kroner. Dette ville gitt om lag 470 mill. kroner til vitenskapelig

utstyr i 2010. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader under kap. 286.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 100 mill. kroner ut over Regjeringens forslag for å styrke satsingen på vitenskapelig utstyr, jf. omtale under kap. 285 post 52.

NORSKSPRÅKLIGE LÆREMIDLER (POST 78)

Komiteen viser til at Universitets- og høskolerådet forvaltar ei eiga løyving til utgjeving av lærebøker. I 2008 utgjorde denne løyvinga 4,2 mill. kroner. Komiteen viser til drøftinga av språkbruk innanfor høgare utdanning og forskning i St.meld. nr. 35 (2008–2009) Mål og mening. Komiteen deler vurderinga i meldinga av at det:

"Både av omsyn til generell læringseffekt, innlæring av grunnleggjande fagterminologi og utvikling og bruk av norsk fagspråk er [...] viktig at det innanfor alle fag finst tilgang på norskspråkleg studielitteratur av god kvalitet."

Komiteen meiner tilskottet til utvikling av norskspråklege læremiddel i høgare utdanning bør brukast meir offensivt.

ANNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det er et stort behov for trafikkflyvere og flygeledere. Disse medlemmer viser til at det i tillegg til Universitetet i Tromsø er flere andre aktører som har opprettet eller søker å opprette ulike nasjonale utdanninger innen luftfartsfag, som blant annet Universitetet i Agder og Luftfartshøgskolen Sør. Disse medlemmer viser til at Luftfartshøgskolen Sør har fått NOKUT-godkjenning for trafikkflyverutdanning og at de har en søknad til godkjenning hos NOKUT vedrørende flygelederutdanning. Disse medlemmer vil påpeke at det er behov for å få til et finansieringsopplegg for ulike luftfartsfag som ikke diskriminerer tilbydere og viser i den forbindelse til at statlig støtte til NAC ble brakt inn for ESA.

Disse medlemmer vil på den bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 om å vurdere statlig tilskudd til trafikkflygerutdannelse og flygeledelse ved UiA og Luftfartshøgskolen Sør."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser i forbindelse med at NAC ble klaget inn for ESA, til at det er behov for å få etablert et objektivt finansieringsopplegg for trafikkflygerut-

danningen i Norge. Disse medlemmer vil på den bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en finansieringsordning som ikke diskriminerer tilbydere av trafikkflyverutdanning. Utdanning som skal være berettiget til offentlig støtte skal være akkreditert gjennom NOKUT på fagskolenivå eller høyere."

Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2009 hvor det ble foreslått bevilget 5 mill. kroner til en tilskuddsordning innen luftfartsfag.

3.5 Utdanningsfinansiering

Programkategori 07.80 utdanningsfinansiering omfatter drift av Statens lånekasse for utdanning, overslagsbevilgninger til utdanningsstipend og andre stipend, rentestøtte og avskrivninger, samt tap på utlån. Tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet er flyttet til kap. 270 og kap. 271 foran.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 30 176 394 000 under dette kapitlet, inkl. Lånekassens innlån fra staten over post 90 som behandles av finanskomiteen.

Komiteen vil understreke at Lånekassen ivaretar en viktig funksjon som redskap for å sikre at alle har lik rett til utdanning uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsevne og økonomiske og sosiale forhold. Etter innføringen av Kvalitetsreformen i høyere utdanning kreves det mer av studentene. I den sammenhengen er studiestøtten svært viktig. Lånekassen har nå ca. 840 000 kunder, og av disse er 519 000 i tilbakebetalingsfasen. I undervisningsåret 2007–2008 var det rundt 414 300 elever og studenter med støtterett i Lånekassen, og av disse fikk 289 575 støtte fra Lånekassen. Det er 18 300 flere enn i undervisningsåret 2006–2007.

Komiteen mener det er positivt at Regjeringen i budsjettet følger opp forslag om at lærerstudenter som fullfører utdanningen, skal få avskrevet deler av studielånet. Ordningen som foreslås omfatter studenter som i 2009 fullfører integrert masterprogram i lærerutdanningen, eller toårig fagdidaktisk masterprogram, med realfag eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk). I tillegg omfatter ordningen de som tar praktisk-pedagogisk utdanning i 2009 og som tidligere har fullført mastergrad/hovedfag i matematisk-naturvitenskapelige fag, teknologiske fag eller ingeniørutdanning. Disse studentene vil få avskrevet inntil kr 50 000 av studiegjelden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Regjeringen inflasjonsjusterer lån/stipendandelen til studenter i høyere utdanning. Disse medlemmer viser til at det i lengre tid har vært en for lav oppjustering av samlet lån/stipendandel i forhold til kostnadsveksten for studenter og mener det bør legges frem en egnet plan for opptrapping av studiestøtten.

Disse medlemmer ser videre at Regjeringen ikke tar høyde for at flere studenter vil fullføre studiene på normert tid, som igjen ville ha utløst en større del av lånet til stipend. Disse medlemmer finner det uheldig at det ikke i større grad legges opp til en motivasjonsfaktor som en konvertering fra lån til stipend er. (Se kap. 5310 post 93.)

Disse medlemmer er av den oppfatning at et studiefinansieringssystem som belønner studenter som klarer å gjennomføre studiene på normert tid var riktig vei å gå, men vel så viktig er det at den nye ordningen sender ut signaler til studentene om at det skal lønne seg å gjøre det bra, og at hardt arbeid og beståtte eksamener skal belønnes økonomisk. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag i Dokument nr. 8:75 (2006–2007) om å belønne studenter som gjennomfører flere studiepoeng enn normert ved økt stipendandel.

Disse medlemmer viser til at et slikt system ikke skal gå på bekostning av kvaliteten i studiet, men disse medlemmer mener at den enkelte student selv best vil kunne ivareta sin fremtidige evne til å lykkes i en arbeidssituasjon ved å satse på kunnskap.

DRIFT

Komiteen legger vekt på at de brukerrettede tjenestene i Statens lånekasse for utdanning skal forbedres. Det er bra at svarprosenten på telefonoppringninger viser en positiv fremgang, men det er fortsatt et betydelig forbedringspotensial.

Komiteen er tilfreds med at det nå ser ut til å være bedre fremdrift i moderniseringsarbeidet i Lånekassen, og at den nye IKT-løsningen er i ferd med å implementeres. Det er positivt at det er utviklet en nettsøknad for videregående opplæring. Komiteen merker seg at departementet nå omtaler en fremdriftsplan for moderniseringsarbeidet, og viser til at prosjektet med fornying av IKT-systemene etter det reviderte styringsdokumentet er ventet å være ferdigstilt innen utgangen av 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er ikke tilfredse med at det pågående moderniseringsarbeidet i Lånekassen fortsatt er forsinket. Moderniseringsarbeidet ble igangsatt av regjeringen Bondevik II gjennom St.meld. nr.

12 (2003–2004). En hovedbegrunnelse bak moderniseringen er behovet for bedre kvalitet, service og driftssikkerhet i Lånekassen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig at også Statens lånekasse for utdanning effektiviseres og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere post 1 med 28,1 mill. kroner.

UTDANNINGSSTØTTE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen nok en gang prisjusterer satsene i utdanningsstøtteordningene, i tråd med forventet økning i konsumprisindeksen. Flertallet merker seg at den nåværende regjering har gjort dette hvert år, mens den forrige regjeringen lot satsene stå stille. For å nå målet om heltidsstudenten, er det viktig at studenter har gode økonomiske støtteordninger fra staten, og at disse økes jevnlig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at det er nødvendig å finne en løsning for de elevene som studerer i utlandet på bachelornivå hvor første år ikke tilfredsstiller kravene til utdanningsstipend. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan denne situasjonen kan løses i Revidert nasjonalbudsjett våren 2009.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Bondevik II hadde som sin hovedprioritet å fullfinansiere Kvalitetsreformen i tråd med universitets- og høyskolesektorens beregninger, og at justering av satsene i studiestøtten derfor hadde lavere prioritet. Disse medlemmer minner om at også studentorganisasjonene så på det som avgjørende viktig at reformen ble fullfinansiert for å sikre bedre studie- og forskningskvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at dagens regelverk avkorter stipendandelen for studenter som har relativt lave inntekter og formuer. Disse medlemmer viser til forslagene i Dokument nr. 8:96 (2006–2007) hvor Fremskrittspartiet foreslo å oppheve både inntektsgrensen og formuesgrensen for studenter, samt å fjerne forskjellsbehandlingen mellom hjemmeboende og borteboende studenter.

Disse medlemmer tar opp forslagene i Dokument nr. 8:96 (2006–2007):

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, slik at alle studenter, uavhengig av bosted, har samme mulighet for utdanningsstøtte gjennom Lånekassen."

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve inntektsgrensen for hva man kan tjene før stipendandelen blir redusert."

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve grensen for hvor mye studenter kan ha i formue før de får redusert stipendandel."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at grensen for hva studenter kan tjene ved siden av studiene uten å få avkortet studiestøtten, er et fast kronebeløp som ikke følger den generelle lønns- og prisutviklingen. Disse medlemmer mener derfor det er mer fornuftig å knytte beløpsgrensen opp mot Folketrygdens grunnbeløp, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen knytte inntektsgrensen for hva studenter kan tjene uten å få avkortet studiestøtten opp mot folketrygdens grunnbeløp. Grensen settes til 2 G."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har tidligere foreslått flere tiltak for å bedre rekrutteringen av lærere. Det er i dag en betydelig og sterkt økende rekrutteringsutfordring i den norske skolen, og det er bekymringsfullt at dagens regjering ikke er mer opptatt av å møte dette med konkrete tiltak.

Komiteens medlemmer fra Høyre har tidligere fremmet forslag om å bruke Statens lånekasse for utdanning som et aktivt virkemiddel for å rekruttere flere lærerstuderenter og for å stimulere dem til å fullføre utdanningen. Det finnes i dag regler om ettergivelse av studielån basert på blant annet geografisk tilhørighet. Disse medlemmer har tidligere fremmet forslag om at det skal etableres en ordning slik at lærerstuderenter som fullfører utdanningen, får avskrevet deler av studielånet. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 20 mill. kroner til avskrivning av studielån for lærerutdanning.

Disse medlemmer ønsker å følge opp Høyres tidligere forslag, jf. Dokument nr. 8:6 (2007–2008) om at ordningen med ettergivelse av studielån skal omfatte alle lærerstuderenter. Det er et betydelig og stadig økende behov for flere lærere med språk-

kompetanse, og disse medlemmer mener derfor at også lærerstuderenter som fullfører utdanningen i språkfag skal få ettergitt deler av studielånet.

RENTEENDRING

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at renteendringer i Statens lånekasse for utdanning skjer med en forsinkelse på tre måneder. Det vil si at det går tre måneder fra styringsrenten endres i Norges Bank til dette får utslag for Lånekassens kunder. Disse medlemmer mener at det i alle systemer vil ligge en viss treghet for å sikre tilstrekkelig forutsigbarhet, men mener det i mange tilfeller er uheldig med så lang forsinkelse som tre måneder.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om renteendringer i Statens lånekasse for utdanning bør skje raskere enn tre måneder etter endring av styringsrenten i Norges Bank."

LÆREMIDLER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ønsker at alle elever i videregående skal slippe å betale for de læremidler som er nødvendige i opplæringen. Skoleeier er derfor lovpålagt en plikt til å holde elevene med nødvendige trykte og digitale læremidler. Fra neste skoleår gjelder dette alle tre trinnene i videregående opplæring. Flertallet viser også til at det i tillegg er innført et ikke-behovsprøvd utstyrsstipend gjennom Lånekassen, som skal være med på å dekke elevens utgifter til individuelt utstyr.

Kompensasjonen skoleeierne får, er lagt inn i rammen til fylkeskommunene og er basert på kostnadene for lærebøker. Det er lagt til grunn at bøkene har en levetid på tre år. Flertallet vil likevel påpeke at skoleeier står fritt til å velge hvordan ordningen med gratis læremidler skal organiseres. Flertallet mener denne reformen som nå fullføres er et viktig virkemiddel for sosial utjevning. Ordningen bidrar til at alle, uavhengig av egen eller foresattes økonomi, gis mulighet til å fullføre 13-årig grunnopplæring. Flertallet registrerer samtidig at Høyre og Venstre i sine alternative budsjetter ønsker å avskaffe gratis læremidler til alle, og at disse partiene ønsker å gå tilbake til en ordning med behovsprøvd stipend. Flertallet er uenig i dette og ønsker gratis læremidler til alle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at læremidler til vide-

regående opplæring har vist seg å bli en utlånsordning og ikke en ordning med gratis læremidler, i og med at Regjeringen har kuttet den statlige finansieringen av læremidler både for VG2 og VG3. Bare ett fylke, Møre og Romsdal, har gitt elevene læremidler. De øvrige fylkene praktiserer en utlånsordning fordi ordningen er underfinansiert fra staten. Ulike høringsinstanser, blant annet Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen, har i høringer med komiteen advart mot å gjeninnføre utlånsordningen for skolebøker. Disse medlemmer deler høringsinstansenes syn på at en utlånsordning for læremidler er uheldig. Elevene står ikke fritt til å velge læremidler, de kan ikke innarbeides og brukes studieteknisk, og bøkene vil ikke bli skiftet ut regelmessig. I tillegg har innføringen av utlånsordningen både i 2007 og 2008 medført store problemer, og svært mange elever opplevde å få bøkene lenge etter skolestart. Det er etter disse medlemmers mening helt uholdbart.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets forslag om fritt skolemateriell i videregående opplæring som en bok- og materialkortordning, jf. Dokument nr. 8:112 (2005–2006). Disse medlemmer mener fortsatt at Regjeringen bør legge frem forslag for Stortinget om en ordning som er mer i tråd med ønskene fra berørte aktører, bla. Elevorganisasjonen, Undervisningsforbundet, Norsk Forleggerforening med flere.

Disse medlemmer frykter at Regjeringens håndtering av saken vil bidra til ansvarsforskyving fra stat til fylkeskommune og vil advare mot konsekvensene det kan få.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre ønsker å styrke den behovsprøvde ordningen med læremiddelstipend til elever i videregående opplæring. Den målrettede stipendordningen for læremidler som ble innført i 2003 for elever i videregående opplæring retter seg inn mot elever fra familier med svak økonomi, og gjelder elever på alle trinn i videregående opplæring. Dette er svært viktig for å sikre reell lik rett til utdanning for de elevene som har dårligst økonomiske forutsetninger. Disse medlemmer ønsker derfor å prioritere disse elevene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009, gjøre om utlånsordningen for læremidler til en behovsprøvd stipendordning."

Komiteens medlemmer fra Høyre vil minne om Høyres merknad i Innst. O. nr. 87 (2006–2007), som begrunner hvorfor partiet stemte mot lovfesting av skoleeiers ansvar for at elevene i videregående opplæring får nødvendige trykte og digitale læremidler:

"Komiteens medlemmer fra Høyre mener det derfor er en forutsetning for å støtte en slik lovfesting at det skjer en reell fullfinansiering av utgiftene skoleeier har til nødvendige læremidler."

Etter disse medlemmers oppfatning viser Regjeringen med budsjettforslaget for 2009 at Høyres innvendinger mot lovfesting var riktige, fordi ordningen med læremidler ikke er fullfinansiert fra statens side. Under regjeringen Stoltenberg II har kommunene og fylkeskommunene fått stadig flere lovpålagte oppgaver, uten at finansieringen følger med. Derfor er mange skoleeiere tvunget til å prioritere disse oppgavene foran for eksempel ansettelse av flere lærere. Dette er en meget uheldig utvikling.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sine alternative budsjetter har foreslått å legge midlene som nå skal brukes på utlånsordning inn i den behovsprøvde stipendordningen, slik at midlene kommer elever med behov på alle trinn til gode. Pengene bør føres over fra innbyggertilskuddet i fylkeskommunene til kap. 2410. Disse medlemmer ønsker å bruke pengene til å foreta en utvidelse av den målrettede ordningen for læremiddelstipend som ble innført av regjeringen Bondevik II.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti er enige i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at ordningen dessverre har vist seg å ikke være god nok. Erfaringene viser at ordningen i praksis er blitt en utlånsordning. Regjeringens bevilgning er ikke stor nok til at fylkeskommunene settes i stand til å kjøpe nye bøker for hvert årskull, og skoleeiere tvinges dermed i overveiende grad til å opprette en byråkratisk utlånsordning, som blir ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene.

Komiteens medlem fra Venstre er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett som går imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler i Regjeringens forslag, og heller foreslår å bevilge 183,5 mill kroner for å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned. Dette er

et mye mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

UTENLANDSSTUDIER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er positivt at mange norske studenter reiser ut av landet for å ta hele eller deler av studiet der. Flertallet mener det er et sentralt vilkår for rett til utdanningsstøtte i utlandet at utdanningen er på nivå med høyere utdanning i Norge. Flertallet registrerer at selv om NOKUT godkjenner en fireårig bachelorgrad som likestilt med en akkreditert treårig bachelorgrad i Norge, anser heller ikke NOKUT det første året for å være på nivå med høyere utdanning i Norge. Flertallet vil også vise til at det er studentenes norske lærested som vurderer om et delstudium er faglig jevngodt med utdanningen i Norge, og ikke NOKUT.

Flertallet mener det er viktig at spørsmålet om støtte til det første året av en fireårig bachelorgrad ses i sammenheng med viktige spørsmål om kvalitet i utdanning i utlandet, og andre problemstillinger på internasjonaliseringsområdet. Flertallet viser til den varslede stortingsmeldingen om internasjonalisering, og ber departementet komme tilbake med en vurdering av disse problemstillingene der.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser igjen til sin enstemmige merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006), der komiteen problematiserer praksisen som gjør at det ikke gis støtte gjennom Lånekassen til det første året av utdanning på bachelornivå i enkelte land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Begrunnelsen for praksisen er at førsteårsutdanning i disse landene ikke er på nivå med første år av høyere utdanning i Norge. Denne praksisen gjør det vanskelig for norske studenter å ta utdanning i blant annet Kina, Japan og Russland. Både Regjeringen og Stortinget har lenge hatt en uttalt målsetning om større geografisk spredning av utenlandsstudentene. Likevel er det i dag kun 198 helgradsstudenter i asiatiske, latinamerikanske og afrikanske land til sammen. Disse medlemmer mener at det avgjørende kriterium for støtte – både for gradsstudier og delgradsstudier – må være at studiene er godkjent av NOKUT. Disse medlemmer ber igjen departementet vurdere om den praksisen som føres kan endres. En endring vil også gjøre det enklere for studentene, som da bare trenger å forholde seg til om hele eller deler av graden er godkjent av NOKUT eller ikke.

Disse medlemmer har i finansinnstillingen foreslått å øke post 71 fordi disse partier ønsker å følge opp komiteens enstemmige merknad fra Bud-

sjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006) om å endre praksis når det gjelder støtte til det første året av bachelorutdanning i enkelte land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Etter disse medlemmers oppfatning skal det gis studiestøtte til norske studenter som tar det første året av en bachelorgrad i disse landene. En parallell problemstilling finnes i forhold til studiestøtte til førsteåret av utdanning i USA. Dette medfører at antallet norske studenter i USA har vært sterkt synkende i alle årene etter 1985, og at muligheten til å utdanne seg i USA bare er reell for de studentene med sterk økonomisk bakgrunn. I studieåret 1997–1998 var det 2 066 norske studenter i USA, mens det i studieåret 2007–2008 bare var 867 studenter. Interessen for å studere i USA er stor blant norske studenter, men for de fleste er manglende studiestøtte til "freshman-året" et så stort hinder at de velger å studere i Norge eller andre land enn USA.

Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen fortsatt ikke har funnet økonomisk rom for å gjeninnføre utdanningsstøtte til første års utdanning på lavere grad (bachelornivå) i land i Asia, Latin-Amerika og Afrika i tråd med merknaden fra en samlet komité, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006). Disse medlemmer mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika.

Disse medlemmer vil videre påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det såkalte "freshman-året". Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA har vært sterkt synkende i de fleste av årene etter 1985. Etter disse medlemmers mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelorgrad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om at studenter skal få tilgang til samme låne- og stipendordninger for Freshman Year og første år av bachelorgrad i ikke-vestlige land som for annen høyere utdanning tatt i utlandet."

Disse medlemmer ønsker å tilbakeføre utdanningsstøtten til første års utdanning på lavere grad (bachelornivå) i de land som tilbyr tilsvarende utdanning som Norge. Praksisen som har vært brukt, har forskjellsbehandlet utdanning fra ikke-vestlige

land som har like forutsetninger for å bli godkjent som likeverdige med norske.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å øke studiefinansieringen med 50,4 mill. kroner, noe som ville gitt rom for å gi støtte til de som tar første året av en bachelorgrad i de land der det i dag ikke gis tilgang til offentlig studiefinansiering, samt at man kan starte arbeidet med en større grad av likebehandling mellom bachelor- og masterstudenter i utlandet.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å likebehandle bachelor- og masterstudenter i utlandet med tanke på studiefinansiering."

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke post 50 med 50 mill. kroner, noe som blant annet ville gitt rom for å gi studiestøtte til førsteåret av en bachelorgrad i de 100 landene der det i dag ikke gis, blant annet USA, Kina, India og Brasil.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 5 mill. kroner til første års utdanning av bachelorstudier i ikke-vestlige land, og støtte til "Freshman-året" i USA.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 0,6 mill. kroner til støtte til første års høyere utdanning i ikke-vestlige land som Kina, Russland, Japan og Brasil. I tillegg foreslås det også å bevilge 5 mill. kroner til støtte til "Freshman-året" i USA.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 0,4 mill. kroner til gjeninnføring av utdanningsstøtte til første års utdanning i de berørte landene, og 9,8 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til "Freshman-året" i USA.

PRIVATE INSTITUSJONER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at studenter ved private institusjoner ikke får dekket noe av studieavgiftene gjennom dagens stipendordninger. Studieavgiftene dekkes fullt ut gjennom låneopptak fra Statens lånekasse for utdanning. Formålet med studiestøttesystemet er å sikre lik rett til utdanning.

Når studenter ved private institusjoner sitter igjen med en økt lånebyrde på ca. 150 000 kroner etter endt bachelorutdanning og ca. 300 000 kroner etter endt masterutdanning, utover det studenter ved offentlige institusjoner gjør, utfordres prinsippet om lik rett til utdanning. Disse medlemmer viser til at støtte-systemet for utenlandsstudenter er innrettet slik at 50 pst. av tilleggslånet til studieavgifter omgjøres til stipend ved bestått bachelorgrad, og 70 pst. omgjøres til stipend ved bestått mastergrad. Disse medlemmer mener det er særlig viktig at Regjeringen vurderer om studiestøttesystemet for mastergradsstudenter ved private institusjoner bør endres.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om studiestøttesystemet for mastergradsstudenter ved private institusjoner bør endres slik at en større del av tilleggslånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått og det skjer innen normert tid."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sitt syn om likebehandling mellom private og offentlige institusjoner som tilbyr høyere utdanning. Siden disse medlemmer ikke får flertall for sin primære modell, ønsker disse medlemmer at Regjeringen vurderer en annen modell som ville gitt studenter ved private høyskoler i Norge samme muligheter for støtte fra Lånekassen som dagens utenlandsstudenter får. Det vil si at de kan få støtte til skolepenger på lik linje med de som studerer i utlandet.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å gi studenter ved godkjente private høyskoler i Norge samme mulighet til å få skolepengestøtte som norske studenter i utlandet i dag får."

KUNSTUTDANNING

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i budsjettproposisjonen for Kultur- og kirkedepartementet varsles at forskriften om stipend basert på gjennomført kunstutdanning skal gjennomgås, bl.a. med sikte på å vurdere samt inkludere kunstutdanninger som i dag ikke omfattes av forskriften. Det tas ifølge budsjettproposisjonen sikte på at en ny forskrift får virkning for studenter som uteksamineres våren 2009.

Disse medlemmer er kjent med at scenografistudentene ved Kunsthøyskolen i Oslo (KHIO) ikke omfattes av gjeldende forskrift, til tross for at tilsva-

rende utdanninger omfattes av denne, jf. Dokument nr. 15:974 (2007–2008). Dette har som konsekvens at avgangsstudentene ved scenografiutdanningen ved KHiO våren 2008 ikke fikk stipend basert på gjennomført kunstutdanning, noe disse medlemmer finner urimelig all den tid de ville mottatt et slikt stipend dersom de var studenter ved for eksempel scenografiutdanningen ved Høgskolen i Østfold.

Komiteens medlem fra Venstre viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 0,3 mill. kroner over kap. 321 post 72 (rammeområde 3) slik at også disse studentene vil kunne få stipend basert på gjennomført kunstutdanning, med tilbakevirkende kraft.

4. MERKNADER TIL KAPITLER FOR KIRKE OG TROSSAMFUNN

4.1 Kultur- og kirkedepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.

Under programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål behandles bare kap. 310 i denne innstillingen. Øvrige kapitler behandles av familie- og kulturkomiteen.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn

Departementet foreslår en bevilgning på kr 158 261 000 under dette kapitlet. Tilskuddet til trossamfunn og livssynssamfunn er en lovhjemlet overslagsbevilgning, beregnet ut fra medlemstall. Tilskuddet til private kirkebygg er overførbart.

Komiteen viser til at bevilgningen er en overslagsbevilgning som beregnes ut fra medlemstall i ulike kirke- og livssynsorganisasjoner. Hensikten med tilskuddet er å sikre økonomisk likebehandling mellom Den norske kirke og tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke. Komiteen er tilfreds med at Regjeringen har fulgt opp tiltak for å hindre dobbeltmedlemskap og viser til komiteens merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008):

"Komiteen vil peke på viktigheten av at kontrollen med medlemstilhørighet er løpende."

Komiteen viser til at en viktig forutsetning for religionsfrihet er muligheten til å utøve sin tro. Et element for slik utøvelse ligger i muligheten til bygging av kirkebygg utenom Den norske kirke. Komiteen er fornøyd med at ordningen med tilskudd til private kirkebygg videreføres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at formålet med

bevilgningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å kjøpe eller bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd per kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Tilskuddet er på 825 kroner per kvadratmeter. Disse medlemmer viser til at byggekostnadene for det enkelte bygg har vært gjenstand for stor økning de senere årene. Disse medlemmer kan ikke se at dette er tatt høyde for i de senere års bevilgning og det er derfor behov for å vurdere om tilskuddet er tilstrekkelig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009, vurdere nærmere om tilskuddet per kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener støtte til paraplyorganisasjoner som Islamsk råd, Norges Kristne råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn ikke bør bevilges over statsbudsjettet. Disse medlemmer mener menighetene selv bør ta ansvar for å finansiere slike paraplyorganisasjoner, og vil derfor vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å fjerne posten for tilskudd til råd for tro og livssyn og overføre denne bevilgningen til ny post 77 Medlemsbasert tilskudd til tros- og livssynsmenigheter inkludert Den norske kirke.

FLYKTNINGENETTVERKET

Komiteen viser til det viktige arbeidet som utføres av Kirkelig nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere (Flyktningenettverket). Nettverkets formål er å bidra til at kirker og kirkelige organisasjoner selv er inkluderende fellesskap i forhold til innvandrere og dessuten til at de selv skal være aktører for integrering i sine lokalmiljøer. Nettverket har vært og er engasjert i forhold til religionsfrihet for innvandrere i forbindelse med konvertering.

Komiteen mener Flyktningenettverket fyller en viktig rolle innenfor det kirkelige engasjementet, bl.a. utløser det mye frivillig arbeid knyttet til integrering. Noen av Flyktningenettverkets viktigste oppgaver er blant annet å integrere migrantkirker i det norske samfunn og samarbeid med norske menigheter i forhold til deres rolle som integrerende fellesskap og som aktører for integrering i lokalsamfunnene de er en del av. Nettverkets engasjement gjelder både kristne innvandrere i menighetene, men også

menighetenes dialog og samarbeid med innvandrere med en annen trosbakgrunn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det bør være Kirkerådets ansvar å foreta de budsjettmessige prioriteringene som knytter seg til Den norske kirkes deltakelse i denne sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener Regjeringen bør vurdere ulike tiltak for å støtte videre drift av nettverket og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av ulike tiltak for å støtte videre drift av Flyktningennettverket."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 0,6 mill. kroner utover Regjeringens forslag til Norges Kristne Råd til drift av Flyktningennettverket.

4.2 Den norske kirke

Programkategori 08.40 Den norske kirke omfatter de statlige bevilgningene til Den norske kirke, dvs. vesentlig driftsbevilgninger til de regionale og sentralkirkelige organer i Den norske kirke, til prestetjenesten, biskopene og Det praktisk-teologiske seminar. Kategorien omfatter også tilskudd til kirkelig virksomhet, bl.a. til kirkens trosopplæring, til Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet og til døvemeninghetene, foruten utgifter til det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og driften av Erkebispegården.

Komiteen vil vektlegge at kirkepolitikken skal understøtte kirkens visjon for Den norske kirke som er: "I Kristus, nær livet – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke". Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Komiteen mener kirken skal ivareta og videreføre vår kristne kulturarv, formidle de trosforestillinger og verdier som kjennetegner kristendommen, og bevare sin identitet som folkekirke.

Komiteen har merket seg at det aldri har vært flere medlemmer i Den norske kirke. Komiteen viser til at kirkens ordninger og ritualer benyttes ved viktige hendelser i den enkeltes liv og danner ofte rammen omkring nasjonale eller lokale begivenheter. Komiteen viser til avtalen om en nyordning i for-

holdet mellom stat og kirke og demokratiprosessen som nå skal igangsettes.

KULTURARBEIDET I KIRKEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at det over kulturbudsjettet er foreslått en bevilgning på 5 mill. kroner til å styrke kompetanse i forbindelse med kulturarbeidet i kirken. Satsingen innebærer at bispedømmene og Kirkerådet får bemanning til å møte disse utfordringene.

Flertallet viser til at hovedhensikten skal være å inspirere til økt kulturvirksomhet i et samspill mellom ulike kulturaktører fra det brede kulturliv, koordinere aktiviteter og bygge den kirkelige kulturkompetansen.

Flertallet viser også til at det også vil være en sentral oppgave å koordinere og videreformidle kompetansen fra de ulike kirkelige kulturfestivaler i Norge. Satsingen bidrar til å følge opp en av hovedkonklusjonene i Den norske kirkes melding "Kunsten å være kirke".

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til proposisjonen og departementets omtale av Den norske kirkes kulturarbeid. Disse medlemmer mener det er svært underlig at Regjeringen ikke synes å prioritere kirkens kulturarbeid i budsjettforslaget. Disse medlemmer konstaterer nok en gang at kirken ikke er en del av det mye omtalte "kulturløftet". Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår å bevilge 5 mill. kroner for å styrke kompetansen i bispedømmene og Kirkerådet. Disse medlemmer støtter bevilgningen, men mener der er uheldig at midlene bindes opp slik departementet legger opp til. Disse medlemmer viser til Kirkerådets initiativ med å videreutvikle kirkens kulturarbeid blant annet gjennom Den norske kirkes kulturmelding "Kunsten å være Kirke", samt vedtak i kirkens egne organer om opprettelse av et nettverk for kunst og kultur. Disse medlemmer ber Regjeringen sørge for at bevilgningen kan benyttes i henhold til kirkens egne planer og vedtak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til målsettingene som er trukket opp i dokumentet "Kunsten å være kirke", som bl.a. Kirkemøtet har sluttet seg til. Disse medlemmer er kjent med kirkelige institusjoner og menigheter i liten grad har mulighet til å søke på kulturmidler fra Kulturrådet og andre kulturtiltak i skjæringspunktet kultur/kirke. Disse medlemmer vil understreke at det bør

være en mulighet for kirkelige institusjoner og menigheter å søke på slike midler.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser for øvrig til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås 4 mill. kroner til dette formålet, utover Regjeringens forslag.

OVF

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til regjeringserklæringen hvor det ble sagt at:

Regjeringen vil instruere statlig styrte fond og statlige eiendommer til å innrømme innløsningsrett annet hvert år til 30 ganger konsumprisregulert opprinnelig leie. De som ikke ønsker innløsning tilbys videre leie regulert med konsumprisindeks."

Flertallet viser til Innst. O. nr. 79 (2007–2008) om Opplysningsvesenets fond hvor det ble gjort en lovendring i § 5 i OVF-loven, som dreier seg om at Kongen uten hinder av første ledd i § 5 kan gi instruks om innløsning og festeavgift.

Flertallet viser til at Stortinget har vedtatt en hjemmel til å gi en instruks om hvordan disse innløsningene skal foregå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser også til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008):

"Disse medlemmer er svært kritiske til at Regjeringen i budsjettproposisjonen for Kultur- og kirkedepartementet omtaler eierforholdet til Opplysningsvesenets fond på en annen måte enn det som tidligere har vært gjort. Det har vært forventet at beslutningen om eierforholdet ville bli tatt i forbindelse med behandlingen av forholdet mellom kirke og stat, og ikke foregrepet gjennom en svært kort omtale i budsjettproposisjonen uten noen nærmere forklaring eller begrunnelse. I St.meld. nr. 41 (2004–2005) skriver departementet at

"Regjeringen [ser] det som mest naturlig å utsette å ta stilling til spørsmålet til utvalgsinnstillingen skal behandles. Regjeringen mener videre at spørsmålet om eiendoms- eller disposisjonsretten over Opplysningsvesenets fond ved et eventuelt skille mellom staten og Den norske kirke ikke kan avgjøres gjennom rettslige vurderinger alene, men gjennom politiske vedtak".

I Innst. S. nr. 108 (2005–2006) slutter en samlet komité seg til dette. Stortingsmeldingen om Gjønnestvalggets innstilling forventes å komme til Stortinget tidlig i vårsesjonen 2008."

Disse medlemmer vil peke på at eierforholdet til Opplysningsvesenets fond ikke var et tema i

det tverrpolitiske forliket om ny kirkeordning våren 2008. Disse medlemmer viser videre til brev fra Kultur- og kirkedepartementet ved statsråden datert 2. oktober 2008, der det står:

"Når det gjelder konsekvensene for Den norske kirke, vil jeg understreke at regjeringen legger til grunn at kirkens økonomi ikke skal svekkes som følge av instruksen."

Disse medlemmer er svært kritiske til at Regjeringen i proposisjonen ikke gir noen signaler om hvordan kirkens tap som følge av at Opplysningsvesenets fond må kutte overføringene til kirken med anslagsvis 250 mill. kroner fordi konsekvensen er at den nye tomtefesteinstruksen tapper fondet for penger.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. O. nr. 79 (2007–2008) om Opplysningsvesenets fond og ny tomtefesteinstruks.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at den nye tomtefesteinstruksen er i strid med Grunnloven § 106.

RENTEKOMPENSASJON – KIRKEBYGG

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det foreslås en utvidelse med 800 mill. kroner av investeringsrammen under rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Rentekompensasjonsordningen har medført en forsterket innsats til istandsetting av kirker.

Flertallet er svært tilfreds med at innsatsen trappes videre opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at mange kirker forfaller på grunn av år uten oppussing. Etterslepet på oppussing av kirkebygg er beregnet til å være på 8–9 mrd. kroner. Dette medlem mener det er vanskelig å forstå at Regjeringen for kort tid siden mente tiden er inne til å kutte ut den svært vellykkede rentefrie utlånsordningen til oppussing av kirkebygg. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen foreslår å gjenopprette rentekompensasjonsordningen for skolebygg som de fjernet i budsjett for 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å utvide rammene for rentekompensasjonsordningen, noe som ville gitt rom for investeringer på 1,6 mrd. kroner til kirkebygg.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at det er behov for en sterkere satsing og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke rammen for låneordning til kirker med 0,7 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner i 2009. Dette vil også stimulere til økt byggeaktivitet i offentlig sektor. Disse medlemmer vil for øvrig advare mot å bruke kirkens egne midler, som Opplysningsvesenets fond, for å rette opp i manglende offentlig prioritering av kirkebygg.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon

Departementet foreslår en bevilgning på kr 548 984 000 under dette kapitlet, jf. Tillegg nr. 3 til statsbudsjettet med forslag til omdisponering under kap. 340, 341 og 342. Bakgrunnen er at lønnsoppgjøret i 2008 viser seg å slå noe annerledes ut i 2009 enn den kompensasjonen som er innarbeidet.

Komiteen viser til at det er Kirkemøtets oppgave å foreta prioriteringer av de ulike satsingsområder i kirken. Komiteen har merket seg at Kirkemøtet har vedtatt følgende satsingsområder for Den norske kirke i perioden 2009–2014: Diakoni, kirke-musikk og kultur, barn og unge, gudstjenesteliv og samisk kirkeliv. Komiteen er enig i at gudstjenestereformen er viktig for vitaliseringen av gudstjenesten som felles møtepunkt. Det vil være ressurskrevende å gjennomføre dette over hele landet. Komiteen er enig i at om kirken skal ha en fremtid som folkekirke, er det avgjørende at kirken samler deltakelse fra nye generasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Den norske kirke er i gang med en omfattende reform av gudstjenesteordningen i Den norske kirke. Reformen omfatter ny ordning for gudstjenesten, ny tekstbok og ny salmebok. Disse medlemmer mener dette er en viktig reform av stor betydning for gudstjenestelivet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 1 mill. kroner til Kirkerådets arbeid med reformen.

DEMOKRATIREFORMEN

Komiteen viser til at målsettingen med en demokratireform både fra kirkens side og fra Stortingets side er å gi kirkens organer enda større demokratisk legitimitet og større forankring hos kirkemedlemmene.

Komiteen viser til at demokratireformen gir store utfordringer for hele kirken. Allerede høsten

2009 skal det gjennomføres forsøk knyttet til menighetsrådsvalg og bispedømmerådsvalg.

Komiteen viser til det brede forliket om stat/kirke i Stortinget våren 2008, innstillingen fra Bakkevig-utvalget, samt Kirkemøtets behandling av saken. Komiteen er kjent med at det vil kreves betydelige ressurser for å kunne gjennomføre den forutsatte demokratireformen i kirken allerede ved stortingsvalget 2009. Komiteen legger til grunn at departementet er i tett dialog med kirkens organer og kommer tilbake med egen sak til Stortinget om de nødvendige bevilgninger, så snart som mulig og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Den norske kirke står overfor en omfattende demokratireform og at det er behov for midler til å kunne gjennomføre denne på en god måte. Disse medlemmer vil vise til Høyres og Kristelig Folkepartis alternative budsjetter der det derfor foreslås å øke bevilgningen til Den norske kirkes demokratireform med 30 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til det brede forliket om stat/kirke i Stortinget våren 2008, og at det er en forutsetning i forliket at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke. Dette medlem merker seg at Regjeringen har satt av ca. 5 mill. kroner til Kirkerådet og bispedømmerådene i forbindelse med reformen. Dette medlem mener en slik bevilgning er for lite og foreslo i finansinnstillingen å øke bevilgningen til arbeidet med demokratireformen med ytterligere 10 mill. kroner. Det forutsettes at Regjeringen fortsetter arbeidet med reformen i dialog med Kirken, og kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om demokratireformen.

TILSKUDD TIL KIRKELIGE FORMÅL (POST 71)

Komiteen viser til at Sjømannskirken ivaretar den kirkelige betjeningen av nordmenn i utlandet på vegne av Den norske kirke. Komiteen viser videre til at Sjømannskirken også ivaretar betydelige oppgaver knyttet til beredskap for nordmenn i utlandet, og at dette omfatter alt fra større katastrofer til omsorg og bistand til enkeltmennesker. Komiteen vil understreke betydningen av dette arbeidet.

Komiteen viser til at Sjømannskirken får en stadig større betydning både i forhold til et stadig økende antall nordmenn i utlandet og i det nære samarbeidet med norske utenriksstasjoner. Komiteen viser til det stadig økende trykket på Sjømannskirken i forhold til sykebesøk og sosialsaker. Komiteen har også merket seg Sjømannskirkens deltakelse

sammen med Barne- og likestillingsdepartementet i problemstillinger rundt prosjektet "Barn med unge mødre og eldre norske fedre".

Komiteen viser til at Sjømannskirken ivaretar beredskap overfor nordmenn i utlandet i forbindelse med katastrofer og ulykker. Komiteen er i denne sammenheng kjent med at Sjømannskirken inngikk avtale med Utenriksdepartementet om beredskap overfor nordmenn i utlandet i 2007.

Komiteen er av den oppfatning at modellen for finansiering av Sjømannskirken, med et tilskudd pr årsverk til et gitt antall årsverk, er en god modell.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at Sjømannskirken får en økt bevilgning på 400 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at det er et stadig økende gap mellom det faktiske antall årsverk i Sjømannskirken og antall årsverk med statlig tilskudd. Disse medlemmer viser til at denne differansen i 2008 var på 51,28 årsverk. Disse medlemmer har merket seg at Sjømannskirken har søkt departementet om fem nye stillinger, men kun har fått midler til 0,72 pst årsverk.

Disse medlemmer er kjent med at Sjømannskirken de senere år har iverksatt nytt arbeid på flere steder og økt antall stillinger i utearbeidet betydelig for å møte den økte etterspørselen etter kirkelig nærvær i utlandet, uten at dette har medført økt stats-tilskudd. Disse medlemmer er videre kjent med at Sjømannskirken har bedt om et økt tilskudd på 2,9 mill. kroner for å dekke deler av denne økningen. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen komme tilbake med en plan for opptrapping av tilskuddet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at komiteen i tidligere budsjettinnstillinger har gitt uttrykk for at Sjømannskirken må ha mulighet til utvidet støtte ved eventuell ny virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen som ville gitt Sjømannskirken 2,75 mill. kroner i lønnsmidler til de fem nye stillingene de har søkt om.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til Den norske sjømannskirken.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det på denne bakgrunn foreslås en økning i tilskuddet til Sjømannskirken med 2,9 mill. kroner.

RESSURSSENTERET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep fikk en økning i sin bevilgning på 0,5 mill. kroner i 2008.

Flertallet vil understreke viktigheten av at andre aktører opprettholder sine økonomiske bidrag, slik at de økonomiske ressursene øker i tråd med Stortingets intensjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil igjen understreke det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep. Disse medlemmer viser til at ressurscenteret i 2008 har utvidet sin stab fra 3,8 til 4,8 stillinger for å ansette mannlig fagperson til å betjene tilbudet til menn (Adam). Disse medlemmer har merket seg at ressurscenteret mangler midler til å finansiere stillingen og at situasjonen vil kunne bli ytterligere forverret i 2009. Bakgrunnen er signaler om bortfall av trosopplæringsmidler grunnet at de nasjonale kompetansprosjektene ikke er tiltenkt varig finansiering og styrt avvikling av driftstilskudd fra Opplysningsvesenets fond. Dette vil sette ressurscenteret i en vanskelig økonomisk situasjon og føre til kutt i stillinger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep med 2 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Dette vil generelt sikre Ressurssenterets grunnfinansiering og gi en ytterligere økt satsing på tilbudet til gutter og menn og opprettholde og ytterligere styrke innsatsen mot trosopplæring på lokalt plan.

Komiteens medlem fra Venstre har merket seg det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep. Dette medlem er kjent med at ressurscenteret har behov for økte driftsmidler, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 0,3 mill. kroner til dette formål.

SAMISK

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Det norske

Bibelselskap gjennom flere år har fått tilskudd til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nord-samisk.

Flertallet viser til at det samiske språk, spesielt lule- og sørsamisk, er truede språk, og er derfor glad for at det gis bevilgning til oversettelse av bibelske tekster.

Flertallet viser til merknaden nedenfor og mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsliv slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er en avsporing å hevde at Norge er forpliktet av Grunnloven til å gi statlig økonomisk støtte til opplæring på samisk. Forpliktelsene etter Grunnloven § 110 a kan ivaretas på en rekke måter, og disse medlemmer er overrasket over at flertallet mener grunnlovsbestemmelsen gir en konkret forpliktelse til akkurat denne støtteordningen.

Disse medlemmer viser videre til at Grunnloven § 110 pålegger staten å legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske skal sikres utkomme ved sitt arbeid. Disse medlemmer viser til at budsjettframlegget til Regjeringen vil medføre vesentlig økning av arbeidsledigheten, hvilket Regjeringen kunne bidratt til å hindre gjennom en mer ekspansiv budsjettpolitikk.

Disse medlemmer har merket seg at fra post 71 har det over flere år vært gitt tilskudd til Det norske bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. I hovedsak går tilskuddet med til oversettelse av Det gamle testamente til nord-samisk. Disse medlemmer mener samisk bibeloversettelse ikke bør være en prioritert oppgave, og derfor vil disse medlemmer fjerne dette tilskuddet.

KIRKELIG VIRKSOMHET I KOMMUNENE (POST 72)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at kommunene totalt har fått en økning av sine frie inntekter på 28,6 mrd. kroner siden 2006.

Flertallet mener at det er avgjørende hvilken økonomi kommunene har, siden det er de som har ansvaret for driften. Flertallet viser til at kommuneøkonomi er det avgjørende kriteriet for om de kirkelige fellestrådene har god økonomi.

Flertallet er tilfreds med at Regjeringen sørger for at kommunene har økonomi til å ta ansvaret for de oppgaver som de er pålagt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at kommuneøkonomien er anstrengt, og at kommunene opplever at stadig flere oppgaver blir lovpålagt uten at finansieringen følger med. Dermed må kommunene i mange tilfeller velge hvilke lovpålagte oppgaver de skal la være å utføre, og bryte lover dersom det lokale behovet tilsier en annen prioritering enn å følge de prioriteringene Regjeringen har gjort på vegne av dem gjennom lovfesting av ulike oppgaver.

Disse medlemmer har merket seg at departementet foreslår å fjerne tilskuddet til kirkelig virksomhet i kommunene. I 2005 var dette tilskuddet på 65 mill. kroner. I budsjettforslaget for 2006 foreslo Regjeringen kutt i størrelsesorden 10,8 mill. kroner. I budsjettet for 2007 foreslo Regjeringen et kutt på 5,4 mill. kroner. For 2008 foreslo Regjeringen et ytterligere kutt på 24 mill. kroner i driftstilskudd til de kirkelige fellestrådene, mens det for 2009 er foreslått et kutt på 30 mill. kroner. I tillegg er tilskuddet til kirkelige fellestiltak innenfor kirkebyggfeltet i samme periode redusert fra 32 mill. kroner til 10 mill. kroner. Til sammen utgjør dette et kutt i statlig tilskudd til den lokale kirke på 87 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at målsettingen med tilskuddet har vært å styrke det økonomiske grunnlaget for kirkens lokale virksomhet utover det som følger av kommunenes utgiftsforpliktelser etter kirke-loven. Disse medlemmer mener at Regjeringen systematisk bidrar til å bygge ned det kirkelige demokratiet og reduserer handlefriheten lokalt. Dette er en svært bekymringsfull utvikling, og det står i strid med festtaler om utvikling av kirkelig demokrati og økt lokalt handlingsrom. Det er, etter disse medlemmers syn, i kommunene den kirkelige aktiviteten er viktigst, og en slik reduksjon vil bidra til å redusere kirkens rolle som verdiformidler i lokalsamfunnet. Disse medlemmer viser videre til at det i forståelse med Kirkerådet og den kirkelige arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen KA i de senere år har vært avsatt midler til sentrale tiltak som kan gi utgiftsbesparelser, effektiviseringsgevinster eller lettelser for den lokale kirkeforvaltningen. Disse medlemmer vil også vise til at de kommende reformene som nevnes i budsjettproposisjonen, bl.a. Gudstjenestereformen og demokratireformen, vil kreve innsats fra fellestrådene.

Disse medlemmer vil understreke at fellestrådene i små kommuner er spesielt utsatt ved økonomiske svingninger. Derfor er det de minste kommu-

nenes fellestråd som er rammet hardest av Regjeringens kutt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke post 72 med kr 30 000 000 slik at Regjeringens forslag til redusert bevilgning nulles ut.

Disse medlemmer viser til at Oslo domkirke har visse riksdekkende oppgaver. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved Oslo domkirke, og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke post 74 med 1 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge 20 mill. kroner til tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene. Dette medlem ville fordelt denne bevilgningen med 7 mill. kroner til et generelt tilskudd på 50 000 kroner til de kirkelige fellestrådene i kommuner med færre enn 2 500 innbyggere. For å få gode samordningsprosesser ville dette medlem videre prioritert 7 mill. kroner til stimuleringstilskudd til sammenslåing/samarbeid. Dette medlem ville i tillegg prioritert 1 mill. kroner til felles ansvars- og ulykkesforsikring, 3 mill. kroner til å dekke merkostnader med kirkebyggforsikringsordningen og 2 mill. kroner til fellestilltak som universell utforming.

TROSOPPLÆRING (POST 75)

Komiteen mener at i et stadig mer flerkulturelt samfunn vil dialog og fruktbar sameksistens på tvers av kulturelle og religiøse forskjeller være nært knyttet til den enkeltes kunnskap om egen tro og religiøse identitet. Komiteen mener trosopplæringsreformen i Den norske kirke er et viktig bidrag til dette.

Komiteen viser til at siden trosopplæringsreformen ble igangsatt i 2004, er bevilgningene til reformen trappet opp med rundt 25 mill. kroner hvert år. Komiteen viser til proposisjonen der Regjeringen foreslår samme bevilgningsøkning i 2009.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener trosopplæringen er en viktig forutsetning for å opprettholde en bred og engasjert folkekirke. Komiteen støtter at reformen må gjøres landsdekkende. Det er vanskelig å holde motivasjonen oppe hos de som har søkt flere ganger og ikke fått støtte til sine prosjekter.

Derfor bør opptrappingstakten etter komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres mening nå økes.

Kap. 341 Presteskapet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 819 255 000 under dette kapitlet, jf. Tillegg nr. 3 til statsbudsjettet omtalt under kap. 340.

Komiteen mener Den norske kirke som landsomfattende folke- og menighetskirke er avhengig av en prestatjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn. Komiteen har merket seg at det er store utfordringer med hensyn til rekruttering til prestatjeneste.

Komiteen viser til at et viktig mål med prostereformen er å legge grunnlaget for en bedre arbeidsfordeling mellom prestene og å øke samarbeidet mellom prestene i det enkelte prosti. Slike organisatoriske endringer er viktig for å bedre arbeidssituasjonen for prestene og gjøre det mer attraktivt å være prest.

Komiteen har videre merket seg at departementet finansierer et forskningsprosjekt i regi av Stiftelsen Kirkeforskning "Rekruttering til presteyrket – faktagrunnlag og analyse av sammenhenger".

Komiteen regner med at dette prosjektet vil gi et solid grunnlag for å vurdere tiltak som kan møte de rekrutteringsutfordringer som prestatjenesten står overfor.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til den foreslåtte bevilgningsøkning på 2,4 mill. kroner til prestatjenesten i 2009.

Flertallet er glad for at det dermed er funnet rom for ytterligere å styrke grunnlaget for prostereformen. Gjennom de seneste årene vil budsjettinnsatsen til reformen dermed være kommet opp i rundt 30 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener lokal prestemangel også kan få en selvforsterkende effekt. Ved for få prester til å dekke de oppgavene som finnes, kan det være lite attraktivt å søke stilling der for andre. Arbeidsbelastningen vil bli for stor. Derfor er det en sammenheng mellom økte stillingshjemler og rekruttering av prester.

Disse medlemmer viser til at arbeidspresset for norske prester er formidabelt. Etter nyorganiseringen av prestatjenesten er domprostene i stor grad tildelt administrative oppgaver. Denne endringen betyr at omtrent 52 årsverk er overført fra aktiv utøvende prestatjeneste til administrativt arbeid. Denne endringen er ikke kompensert tilstrekkelig gjennom en tilsvarende økning i antall prester, hvilket har medført ytterligere økt arbeidspress på prestene. Disse medlemmer viser til at det er viktig at pre-

stene har tid til de som i ulike livsfaser søker råd, hjelp og støtte hos sin prest. Der er store forventninger til at presten har tid når kirkemedlemmet trenger slik støtte. Disse medlemmer viser til at flere store reformer som har redusert ressursene til aktiv prestetjeneste, og at det nå innføres en ny gudstjenestereform som også fører til økt arbeidspress uten at det følger nødvendige ressurser med. Disse medlemmer viser videre til at det ikke er mangel på utdannede prester, men at problemet ligger i bispedømmenes manglende mulighet til å drive med en aktiv arbeidsgiverpolitikk for å kunne rekruttere og beholde prester.

Disse medlemmer viser videre til at det knapt finnes søkere til de om lag 100 stillingene som nå står ledig, noe som rammer de tre nordligste fylkene hardest. Aldersfordelingen i presteskapet gjør at dette bare vil forverre seg de nærmeste årene. Disse medlemmer viser videre til geografiske forhold og bosettingsmønstre fører til at mange prester jobber alene. Når man da i tillegg har en situasjon der man ikke fyller opp vakanser i nabosogn kan arbeidssituasjonen bli uansvarlig. Disse medlemmer mener at flere prestestillinger vil gi mer forutsigbarhet og mindre arbeidspress på den enkelte. Når presset minsker vil det bli lettere å beholde prester i yrket.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at det i årene fremover vil være særlige utfordringer med hensyn til rekruttering til prestetjenesten. Disse medlemmer mener dette er svært alvorlig i lys av prestenes viktige rolle i å sikre Den norske kirke som folkekirke. Disse medlemmer mener det er behov for en handlingsplan for hvordan man kan øke rekrutteringen til prestetjenesten og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en handlingsplan for hvordan en på kort og lang sikt vil bedre rekrutteringen til prestetjenesten."

Disse medlemmer viser til sin merknad i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008):

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til viktigheten av å oppfylle prostereformen, og at man for å klare det må sørge for at det er tilstrekkelig med prestestillinger. Den norske kirke vil få vanskeligheter med å oppfylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prestene som skal ta seg av sine menigheter. Disse medlemmer vil peke på at det gjennom høringer i komiteen er kommet frem at det er til dels stor mangel på prester, samtidig som det er problemer med å få fylt enkelte ledige prestestillinger. Dette beror på at arbeidsforholdene for prester ofte er svært krevende og vanskelige, og at det dermed blir vanskelig å rekruttere til yrket. En av løsningsene er å opprette flere prestestillinger, slik at arbeidsbyrden på den enkelte prest blir mindre. Der-

med vil også mange av de ledige stillingene kunne fylles opp. I Unios kommentarer til statsbudsjettet peker de på at Norge har få prestestillinger i forhold til folketallet sammenliknet med de andre nordiske landene. Grunnbemanningen er slik at hver prest har ansvaret for mer enn 3 000 kirkemedlemmer. Men på grunn av bosettingsmønsteret og de lange avstandene blir konsekvensen at enkelte prester har ansvaret for så mye som 7 000–8 000 mennesker.

Disse medlemmer vil understreke at det arbeidet prestene gjør, som formidlere av tro og utførere av kirkelige ritualer, er viktig for store befolkningsgrupper. I de tilfellene hvor Kirken mangler prestestillinger, får det lett konsekvenser for det arbeidet prestene utfører som samtalepartnere for mennesker i ulike livsfaser. Både som sjelesørgere og som deltakere i den kvalifiserte samtalen, fyller prestene en viktig rolle, i forhold til tro så vel som i forhold til bistand i en komplisert hverdag. Samtidig skal prestene også formidle vår kristne kulturarv."

Disse medlemmer vil understreke at det fortsatt er en stor utfordring å få tilsatt tilstrekkelig antall prester. I tillegg til behovet for å rekruttere flere prester, har kirken også behov for flere prestestillinger.

Disse medlemmer mener Den norske kirke vil få vanskeligheter med å fylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prester som skal til for å ta seg av menighetene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke denne posten med kr 30 700 000 for å få ca. 50 nye prestestillinger og et handlingsrom for god personalpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til disse partiers alternative statsbudsjetter hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til prestetjenesten. Disse medlemmer viser til at dette innebærer om lag 20 nye prestestillinger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 20 mill. kroner for å opprette 40 nye prestestillinger.

Kap. 342 Nidaros domkirke m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 50 398 000 under dette kapitlet, jf. Tillegg nr. 3 til statsbudsjettet omtalt under kap. 340.

Komiteen viser til at dette kapitlet omfatter bevilgninger til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, som har ansvaret for Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim. Kapitlet omhandler også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) har som mål at bygningene skal bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk. Bevilgningsforslaget for 2009 innebærer i hovedsak en videreføring av bevilgningsnivået i 2008.

Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke den kirkelige og musikaliske aktiviteten ved Nidaros domkirke, og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke tilskuddet over kap. 340 post 73 til Nidaros Domkirke med 1 mill. kroner.

5. MERKNADER TIL KAPITLER PÅ FORSKNINGSOMRÅDET

Når det gjelder budsjettkapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til Regjeringens forslag.

5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet

Regjeringen gir en egen omtale av forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet i Del III av St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Kunnskapsdepartementet, der prioriteringene i 2009-budsjettet og fordeling på ulike departementer framgår.

Komiteen vil understreke at forskning og utvikling (FoU) er en viktig forutsetning for ny kunnskap, kulturell vekst, menneskelig dannelse, fredelig sameksistens, miljøbevissthet og et innovativt og nyskapende næringsliv. FoU skal gi oss ny kunnskap om det vi enda vet for lite om når det gjelder menneskehetens bakgrunn og historie, og den skal bidra til nye løsninger som kan møte morgendagens behov.

Komiteen vil understreke betydningen av å satse på FoU. FoU krever langsiktige og forutsigbare ressurser. Dette gjelder både økonomiske og menneskelige ressurser. Også i en tid med finanskriser og økonomiske nedgangstider er en forsterket FoU-innsats avgjørende som motkonjunkturpolitikk.

Komiteen har merket seg Regjeringens omtale av FoU-bevilgningene i statsbudsjettet som helhet i den foreliggende proposisjonen, og viser til de respektive partiers merknader og hovedprioriteringer innledningsvis i innstillingen.

5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning

Programkategori 07.70 Forskning omfatter Kunnskapsdepartementets bevilgning til forskning gjennom Norges forskningsråd, Fondet for forskning og nyskaping, forskningsinstitutter og andre tiltak,

internasjonale samarbeidstiltak og meteorologiformål, jf. også punkt 5.1 foran.

Kap. 283 Meteorologiformål

Departementet foreslår en bevilgning på kr 282 646 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener Meteorologisk institutt gjør en viktig og nødvendig innsats i samband med meteorologifaglig forskning og utvikling, klimastudier og beredskap, og merker seg at instituttet fikk MMI-Synovates omdømmepris for 2007, noe som viser at instituttet tar brukerne på alvor og har oppnådd målet om å være pålitelig, relevant og tilgjengelig i kommunikasjonen.

I en tid da vi opplever uvanlig kraftige vær fenomener, er instituttets innsats etter komiteens mening særlig viktig. Instituttet ivaretar også andre viktige oppgaver knyttet til den norske fiskerisjonen, samt for eksisterende og framtidige olje- og gassaktiviteter inn mot Barentshavet. Komiteen merker seg orienteringen vedrørende instituttet og organisering med hensyn til kommersiell virksomhet.

Komiteen slutter seg til resultatmålene for instituttet i 2009. Komiteen er også opptatt av at instituttets innsats i nordområdene opprettholdes for framtiden, og sees i sammenheng med nordområdeinnsatsen for øvrig.

Komiteen viser til at værradaren på Andøya var installert og satt i drift i 2007. Byggingen av en radar på Sørøya i Vest-Finnmark startet i 2007 og ble ferdigstilt i 2008. Komiteen er tilfreds med dette ettersom værradar er viktig for fiskeflåte og kystsikkerhet. Det er viktig med en videre satsing for å sikre sikkerhet langs kysten. Komiteen mener det er behov for radar på bl.a. Nordkyn og Helgeland og ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering av disse værradarene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre merker seg avklaringene rundt formålet med Meteorologisk institutt. Disse medlemmer merker seg at instituttet skal avgrense sin kommersielle virksomhet til faglig interessante oppdrag som videreutvikler kompetansen til instituttet og som styrker kjernevirksomheten. Markedsavdelingen er vedtatt avvirket. Disse medlemmer ser med interesse på avklaringen, fordi det berører konkurranseflaten mot regulær kommersiell virksomhet. Samtidig ser disse medlemmer at instituttet på den måten også gjør seg stadig mer avhengig av overføringer via offentlige budsjetter. Det er en viktig strategisk avklaring som kan gjøre instituttet mer sårbart overfor politisk vilje til å finansiere virksomheten.

Disse medlemmer merker seg også den suksess som nettstedet yr.no har oppnådd. Denne suksessen avslører samtidig hvor vanskelig en grensegang mellom kommersiell og ikke-kommersiell virksomhet er. Et nettsted med 500 000 unike brukere i løpet av en uke i desember 2007, noe disse medlemmer antar har økt siden den gang, har en verdi. Disse medlemmer merker seg også at det opplyses at NRK er samarbeidspartner for nettstedet. Det er liten tvil om at NRK er en aktør i et kommersielt marked. Disse medlemmer registrerer at det ikke sies noe om på hvilket grunnlag NRK ble valgt som samarbeidspartner eller hvilke økonomiske avtaler som ligger til grunn for samarbeidet.

Kap. 285 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 427 291 000 under dette kapitlet.

Komiteen tar rapporten for 2007–2008 til etterretning og slutter seg for øvrig til de overordnede føringene for 2009, herunder blant annet prioritering av internasjonaliseringen av norsk forskning, å sørge for at de beste forskningsmiljøene får gode vilkår uavhengig av fagområde, å sørge for hensiktsmessig nasjonal arbeidsdeling og prioritering i forbindelse med store investeringer i vitenskapelig utstyr og infrastruktur, samt prioritering av rekruttering til norsk forskning. Komiteen vil videre understreke betydningen av frie prosjektmidler, og påpeke viktigheten av forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekter. Dette er et hovedvirkemiddel for å sikre kvalitet og fornyelse av forskningen.

Komiteen merker seg at den foreslåtte økningen i budsjettet for 2009 i hovedsak knytter seg til den ettårige satsingen på 80 mill. kroner til vitenskapelig utstyr og Kunnskapsdepartementets del av FoU-bevilgningene i klimaforliket. Komiteen merker seg også at avkastningen av 4 mrd. kroner av den økte fondskapitalen i Fondet for forskning og nyskaping øremerkes forskningsinfrastruktur f.o.m. 2010, og at eventuelle ubrukte midler fra gaveforskkningsordningen foreslås omdisponert til forskningsinfrastruktur ved hvert årsskifte.

Komiteen støtter den økte bevilgningen til FoU-relatert satsing i nordområdene.

Komiteen er seg bevisst den viktige rollen Forskningsrådet har i å finansiere de tverrgående hovedprioriteringene i forskningspolitikken.

Videre er komiteen tilfreds med at et av satsningsområdene er fri prosjektstøtte som er et hovedvirkemiddel for å sikre kvalitet og fornying i grunnforskningen, uavhengig av fagområde og politiske føringer. Ordningen fanger opp forskerinitierte prosjekt med høyt potensial på en rask og god måte, samt

at fagutvalgsevaluering sikrer at de beste prosjektene vinner frem i konkurransen.

Komiteen ønsker at det innen området for internasjonalisering i enda større grad fokuseres på en ut- og inngående mobilitet for norske og utenlandske forskere. Norges deltakelse i europeiske teknologiplattformer samt opprettelsen av Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT) er positivt for å fremme økt forskningssamarbeid med andre nasjoner.

Komiteen merker seg at Regjeringen i sitt forslag avsetter 80 mill. kroner over Norges forskningsråds (NFR) budsjett for 2009 til vitenskapelig utstyr, og at deler av fondsavkastningen f.o.m. 2010 øremerkes vitenskapelig utstyr. Komiteen vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener utstyrssituasjonen ved institusjonene krever langsiktig opptrapping.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at NIFU-STEP la fram en rapport i 2007 som pekte på at de ambisiøse forskningspolitiske måla krever målretta satsing på forskerutdanning og forskerrekruttering i tida framover. Tallet på 520 nye stipendiater er ett av flere scenarier i rapporten, og mye tyder på at tallet kan være for høyt. En grunn til dette er at de direkte bevilgete stipendiatene over statsbudsjettet er bare en del av det totale stipendiantallet. Det har vist seg at særlig helseforetaka, men også flere høyskoler og andre, har opprettet stillinger innenfor sine budsjett-rammer. I tillegg kommer at gjennomføringsgraden har økt og gjennomføringstiden gått ned i sterkere grad enn det en la til grunn i rapporten. Endelig er det et vesentlig moment at anslagene for vekst i BNP trolig er satt for høyt i NIFU-STEP-rapporten.

Flertallet vil likevel poengtere at forskerrekruttering vil være vesentlig for å oppfylle målsettingene for norsk forskning i framtida, og vil prioritere ei videre opptrapping av nye forskerrekrutteringsstillinger. Flertallet viser til at i statsbudsjettene fra 2006 til 2009 har den rød-grønne regjeringen bevilget midler til over 900 stipendiater. Til sammenligning finansierte regjeringen Bondevik II bare 668 stipendiater i perioden 2002–2005.

Flertallet er opptatt av at alle tiltaka innenfor høyere utdanning og forskning henger sammen. Studentvelferdstiltak er en viktig forutsetning for å

rekruttere de beste hodene. Der den forrige regjeringa unnlot å prisjustere studiestøtta, har det rød-grønne flertallet fulgt opp i hvert budsjett. Videre viser flertallet til at det i inneværende stortingsperiode er foretatt en formidabel snuoperasjon i forhold til studentboligbygging. Den forrige (Bondevik II)-Regjeringa kutta sterkt i antallet studentboliger hvert år, og da den rød-grønne regjeringa tok over i 2005 ble det bare bygd rundt 350 boliger. Flertallet er derfor svært fornøyd med at det i 2009 vil bli bygd 1 000 boliger som er et historisk høyt antall.

Flertallet viser til at det er høye ambisjoner for veksten i norsk forskningsaktivitet. I inneværende stortingsperiode har bevilgningene økt hvert år. Det rød-grønne flertallet har økt FoU-bevilgningene med om lag 2,3 mrd. 2000-kroner i løpet sin periode. Regjeringen Bondevik II la inn om lag 1,7 mrd. 2000-kroner i løpet av fire statsbudsjetter. Dette tilsvarer henholdsvis 3,17 og 2,24 mrd. 2009-kroner.

Videre viser flertallet til at i denne stortingsperioden er kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping økt med 36 mrd. kroner til 72 mrd. kroner. I de fire åra regjeringen Bondevik II styrte, økte fondskapitalen med bare 26 mrd. kroner. I tillegg kommer at det for neste år foreslås å opprette et regionalt forskningsfond på 6 mrd. kroner.

Flertallet viser til at det er varsla ei ny forskningsmelding. Flertallet imøteser denne, og forventer ei utfyllende drøfting av forutsetningene for fortsatt framgang for norsk forskning i årene som kommer, slik som forskerrekuttering og forskningsinfrastruktur.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at stipendiatstillingene Regjeringen bevilger penger til, fortsatt ikke er fullfinansierte. Bevilgningene per stilling øker noe, noe disse medlemmer er positive til, men dette gjelder bare de nye stillingene. Dagens 2 800 stipendiater får fortsatt for lav tildeling, noe som ifølge beregninger fra Universitets- og høyskolerådet medfører at rundt 450 mill. kroner må overføres fra institusjonenes rammer for å finansiere disse stillingene.

Disse medlemmer mener det er viktig at norske forskningsmiljøer sikres frie prosjektmidler, siden dette er et hovedvirkemiddel for å sikre kvaliteten og fornyelsen av forskningen. Behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke i årene som kommer. NIFU STEP har anslått behovet for å være 520 nye stipendiater årlig frem til 2016 dersom man skal nå målet om at statens andel av forskningsinnsatsen skal utgjøre 1 pst. av BNP. NIFU STEP legger da til grunn av målet ikke nås som vedtatt i 2010, men skyves til 2020.

Disse medlemmer vil understreke at det er viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at nyutdannede etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling.

Disse medlemmer mener det er synd at Regjeringen valgte å avlyse den lenge bebudede rekrutteringsmeldingen om forskerrekuttering. Den ville satt de vitenskapelige ansattes situasjon på dagsorden og hva Norge ønsker med forskningen i årene fremover.

Disse medlemmer forventer et økt fokus på det nordiske forskningssamarbeidet og mener derfor at organisasjonen NordForsk bare er en av flere muligheter for å fremme dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener også at spørsmålet om hvordan en kan få mest mulig igjen, økonomisk og samfunnsmessig for ressursinnsatsen, i langt større grad bør vektlegges. Disse medlemmer mener at kvalitet og prioritet i forskningen i større grad bør vektlegges, og at dette kan innebære omfordeling, institusjonelle endringer og bedre incentiver.

Disse medlemmer ser det som særdeles viktig å øke antall stipendiater og viser til sine merknader under kap. 271 post 52. Disse medlemmer har merket seg at rekrutteringsstillinger fortsatt ikke er fullfinansiert fra statens side og at institusjonene må tære på basisbevilgningene for å kunne ansette noen i denne type stillinger. Disse medlemmer er derfor av den oppfatning at det er viktig at det finnes noen stipendiatstillinger som ikke er direkte knyttet til institusjonene, men som det kan søkes på.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor det er foreslått å øke dette kapitlet med 26,7 mill. kroner til 70 nye stipendiatstillinger og 30 nye postdoktorstillinger fra 1. september 2009.

Disse medlemmer vil også vise til viktigheten og behovet for oppgradering av vitenskapelig utstyr for å kunne delta i internasjonale forskningsprosjekter. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor det bevilges 480 mill. kroner til utstyr til universiteter og høyskoler over utenlandsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil minne om at regjeringen Bondevik II, til tross for en vanskelig økonomisk periode, prioriterte å fullfinansiere Kvalitetsreformen. Det er tankevekkende at dagens regjering, som i Soria Moria-erklæringen sier de skal øke satsingen på sektoren og som de siste tre årene

har opplevd historisk gode økonomiske tider, ikke har prioritert å gjøre det samme.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II overtok styringen av landet i en utfordrende situasjon for norsk økonomi. Rentene lå langt over europeiske renter, arbeidsledigheten var økende og konkurranseevnen svakere enn på mange år. Regjeringen Bondevik IIs næringsvennlige og fremtidsrettede politikk la grunnlaget for gode tider gjennom vekstfremmende skattereduksjoner, investeringer i forskning og høyere utdanning, og i samferdsel. I følge en nylig offentliggjort rapport ble nesten 9 av 10 kroner i perioden 2002–2005 investert i den langsiktige vekstevnen i norsk økonomi, og en stor del av dette gikk til utdanning og forskning. Dette la til rette for de gode tidene dagens regjering har nytt godt av.

Disse medlemmer vil peke på at enhver regjering foreslår å bevilge mer enn den forrige regjeringen fordi statsbudsjettene øker fra år til år. Det er en konsekvens av økonomisk vekst. Det interessante er altså hvordan det økonomiske handlingsrommet brukes.

Disse medlemmer viser til at dagens regjering 2009 vil ha 185 mrd. kroner mer i skatteinntekter enn det regjeringen Bondevik II hadde i 2005. Den rød-grønne regjeringen nyter godt av det vekstgrunnlaget den forrige regjeringen skapte. Men dessverre har ikke dagens regjering brukt det økte økonomiske handlingsrommet til fremtidsrettede investeringer. Regjeringen Stoltenberg II har bare brukt 15 prosent av sitt økte handlingsrom på vekstfremmende tiltak. Det har under dagens regjering vært en historisk vekst i offentlige utgifter, men det meste har gått til annet enn vekstfremmende tiltak. Dette er en kortsiktig politikk, og det svikter morgendagens velferd. Vår konkurranseevne har blitt svekket hvert år under denne regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser i denne forbindelse til Høyres alternative forslag til budsjett som øker bevilgningene til Norges forskningsråd med 70 mill. kroner for å øke antallet stipendiater og post.doc-stillinger via NFR, og bedre tilgangen til vitenskapelig utstyr. Det er viktig at det finnes frie stipendiater det kan søkes på utenom institusjonene.

Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett der det foreslås å øke antallet stipendiater og post.doc ved universiteter og høyskoler med 100 stillinger.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke utstyrssatsingen over NFRs budsjett med ytterligere 100 mill. kroner. Sam-

let sum til vitenskapelig utstyr over NFRs budsjett i 2009 vil da være 180 mill. kroner.

Videre viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 156,7 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner foreslås som en generell styrking av rådets programmer med fokus på individuell prosjektstøtte, 100 mill. kroner foreslås til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak, og 6,7 mill. kroner skal finansiere den offentlige andelen av 50 nye nærings-ph.d.er. Venstres alternative statsbudsjett innbærer dermed at det opprettes stillinger tilsvarende 60 nærings-phd. i 2009.

Det vises for øvrig til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å opprette 369 nye stipendiatstillinger og 65 nye postdoktor-stillinger utover Regjeringens forslag, jf. omtale under pkt. 2.5.

Kap. 286 Forskningsfond

Departementet foreslår en overføring fra Fondet for forskning og nyskaping til Norges forskningsråd på kr 929 517 000 under dette kapitlet.

Regjeringen foreslår å opprette regionale forskningsfond, jf. finansinnstillingen.

Fondskapitalen over ny post 96 Fondskapital – Regionale forskningsfond er oppført med 6 mrd. kroner. (Post 95 og 96 går under finanskomiteens rammeområde.)

FONDET FOR FORSKNING OG NYSKAPING

Komiteen viser til finansinnstillinga når det gjeld handsaminga av post 95 Fondskapital.

Komiteen viser til at Fondet for forskning og nyskaping skal sikre langsiktige og stabile forskningsløyvingar og skal medverke til å oppfylle dei overordna forskingspolitiske måla, jf. St.meld. nr. 20 (2004–2005). Fondet er eit viktig instrument for å styrkje løyvingane til forskning. Kapitalen i fondet blir plassert som kontolån til staten med ei rente som tilsvaret renta på statsobligasjonar med ti års bindings- tid.

Komiteen har merka seg at Regjeringa foreslår å auke kapitalen i fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner, slik at samla kapital i fondet blir 72 mrd. kroner frå 1. januar 2009.

Komiteen støttar forslaget til Regjeringa om å øyremærke avkastninga av 4 mrd. kroner av kapitalauken til investeringar i forskingsinfrastruktur frå 2010.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at Fondet for forskning og nyskaping – hvis opprinnelige intensjon ved opprettelsen i 1999 var å kunne skape strategisk

handlingsrom i norsk forskning og etter hvert også har bidratt til å finansiere kvalitetsreformen – de senere år synes å gradvis reduseres til et regulært driftsfond som skal finansiere allerede eksisterende poster. Disse medlemmer vil advare sterkt mot denne utviklingen.

Disse medlemmer mener videre at den foreslåtte økningen i forskningsfondet heller ikke på noen måte kan karakteriseres som offensiv.

Disse medlemmer vil understreke at et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene, forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet. Hensikten må være å skape rom for strategiske satsinger på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at om disse avsetningene hadde blitt vedtatt, ville man være langt nærmere å nå målsetningen om en forskningsinnsats på 3 pst. av BNP. Rapport om virksomheten for 2007-2008 for forskningsfondet viser med all tydelighet hvilken sentral rolle fondet har fått i finansieringen av helt sentrale satsninger innen norsk forskning. Disse medlemmer vil understreke at den praksis Regjeringen følger for bruken av forskningsavkastningen, der avkastningen nå finansierer store løpende driftsutgifter, er meget uheldig. Det innebærer at fondet som mekanisme for å sikre forskningen langsiktige, strategiske midler, er sterkt svekket. Denne praksisen betyr også at Regjeringen ikke må anstrenge seg for finne penger til å løse viktige og nødvendige forskningsoppgaver innenfor de ordinære budsjettene. Disse medlemmer mener at dette bryter intensjonene med forskningsfondet.

Disse medlemmer viser til at ingen tidligere regjeringer har benyttet avkastningen fra Forskningsfondet til å finansiere kontingenten til EUs rammeprogrammer, fordi dette bryter radikalt med hva avkastningen av Forskningsfondet er ment å skulle benyttes til. Konsekvensen er reduserte bevilgninger til den ordinære forskningen, og den praksisen som dagens regjering har tillatt seg medfører dermed at hele tenkningen bak fondsmekanismen for middel for å sikre mer ressurser til forskning blir underminert. Når økning i fondet ett år motsvares av kutt i de ordinære bevilgningene til forskning året etter, så forsvinner mye av den forutsigbarheten og langsiktigheten Forskningsfondet er ment å skulle sikre.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en klargjøring av retningslinjene for bruk av avkastningen til Fondet for forskning og nyskaping, for på

denne måten å sikre at avkastningen benyttes til strategiske satsinger."

Disse medlemmer mener at det er viktig med en progressiv og moderne forskningsaktivitet i Norge. Ett av virkemidlene for å oppnå dette er å disponere fondsavkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping.

Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag er et tydelig signal på at Regjeringen har gitt opp å nå målet om at 3 prosent av BNP skal gå til forskning innen år 2010.

Disse medlemmer vil understreke at i en situasjon hvor norsk økonomi står overfor store utfordringer, må Norge satse på langsiktig verdiskaping.

Disse medlemmer vil i enda større grad at det fokuseres på kvalitet i forskningen, samt en mer målrettet og samordnet bruk av fondsavkastningen. Opprettelsen av Senter for fremragende forskning (SFF) og Senter for fremragende innovasjon (SFI) er helt i tråd med de mål og forventninger som disse medlemmer har til en økt satsing på internasjonalisering og samarbeid med næringslivet. Disse sentrene rekrutterer en stor del utlendinger til den vitenskapelige staben, og har et utstrakt samarbeid med forskergrupper i andre land.

Disse medlemmer forventer at Regjeringen opprettholder gaveforsterkningsordningen slik at rammen for tildeling justeres i forhold til gaver som kommer inn under denne ordningen. Disse medlemmer er kritiske til at det opprettes et kø-system i de tilfeller rammen er for liten, slik at det først blir gitt tilskudd når det finnes midler innen denne.

Videre er disse medlemmer tilfredse med at Regjeringen ber Stortinget gi samtykke til at Kunnskapsdepartementet kan gi avkall på krav om tilbakebetaling av de aktuelle gaveforsterkningsmidlene, jf. forslag til vedtak IV nr. 5.

Disse medlemmer viser til at disse medlemmer i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:74 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 219 (2007–2008), fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede etableringen av et styrings- og planleggingsinstrument etter modell av Nasjonal transportplan (NTP) også på forskningssektoren."

Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av langsiktige budsjettprioriteringer som gir forutsigbarhet over flere år, noe komiteen har vært enig om. Disse medlemmer har som forutsetning at det norske bidraget til EUs 7. rammeprogram ikke skal finansieres via Forskningsfondet, men på vanlig måte bevilges over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Disse medlemmer mener fortsatt det er mulig å nå 3-prosentmålet hvis den politiske viljen er tilstede. Videre mener disse medlemmer at Regjeringen i langt større grad må gjøre seg bruk av fremtidsstenkning og scenariobruk (foresight), slik vi ser Finland gjør igjennom opprettelse av en egen komité med kun det målet for øye å foreta en overordnet helhetstenkning av de ulike utviklingstrekk innen FoU og samfunnsutvikling.

Disse medlemmer viser for øvrig til behandlingen av Dokument nr. 8:90 (2005–2006), jf. Innst. S. nr. 43 (2006–2007), da det ble fremmet forslag om at det skal være en skattemessig likebehandling ved opprettelse av gaveprofessorater ved institusjoner innenfor høyere utdanning, såfremt institusjonene er godkjent av NOKUT.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Venstre viser i denne forbindelse til disse partiers alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke fondsbeholdningen med 28 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 100 mrd. kroner, og økningen på 28 mrd. kroner vil – gitt en rentesats på 5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 1,4 mrd. kroner i 2010 utover Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at i den siste budsjettframleggelsen fra regjeringen Bondevik II ble det foreslått å styrke kapitalbasen i forskningsfondet med 39 mrd. kroner. Den foreslåtte økningen ble av regjeringen Stoltenberg II kuttet med 25 mrd. kroner, og det medførte at forskningen tapte 800–900 mill. kroner i avkastning i 2007. Disse medlemmer har i alle sine alternative budsjetter siden regjeringsskiftet i 2005 foreslått betydelig større avsetninger til forskningsfondet enn Regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 16 mrd. kroner og opprettelse av et nytt fond for vitenskapelig utstyr der det avsettes 10 mrd. kroner (post 97). Dette vil anslagsvis gi en økt avkastning på henholdsvis ca. 750 mill. kroner fra forskningsfondet og 470 mill. kroner fra utstyrsfondet i 2010.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 25 mrd. kroner.

Dette ville gitt 1 187,5 mill. kroner i økte midler til forskning i 2010.

REGIONALE FOND

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet og Høyre, viser til finansinnstillinga når det gjeld post 96 Fondskapital regionale fond. Fleirtalet støttar Regjeringa sitt forslag om å opprette fond for regional forskning og utvikling med ein kapital på 6 mrd. kroner frå 1. januar 2009. Kapitalen i dei regionale fonda vil, som for Fondet for forskning og nyskaping, bli plassert som kontolån til staten med ei rente som tilsvarer renta på statsobligasjonar med ti års bindingstid. Avkastninga vil stå til disposisjon frå 1. januar 2010.

Fleirtalet har merka seg at innrettinga på dei regionale fonda i hovudsak bygger på ei utgreiing frå Noregs forskingsråd.

Fleirtalet er samd i at føremålet med dei regionale forskningsfonda er å styrke forskningsevna gjennom regional forskning og innovasjon. Fleirtalet meiner tiltaket er viktig for å sikre utvikling av gode og konkurransedyktige forskningsmiljø i alle fylke.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre er uenige i dannelsen av regionale forskningsfond. Norge trenger en samlet forskningspolitikk, ikke en fragmentering av forskningsinnsatsen. Opprettelsen av regionale forskningsfond er etter disse medlemmers oppfatning et skritt i gal retning, fordi det nettopp bidrar til en slik fragmentering. Dessuten er Norge et lite land og regionalt vil det bli små miljøer som skal fordele betydelige beløp. Disse medlemmer er av den oppfatning at man hever kvaliteten ved å la de regionale miljøene konkurrere om tildelinger med det øvrige forsknings-Norge. Dersom det skulle være nødvendig å tilgodese enkelte miljøer med bevilgninger utover det de klarer å tilegne seg gjennom Forskningsrådet og andre kanaler, så er det en politisk beslutning. Det er disse medlemmers oppfatning at man ikke styrker de regionale miljøene ved å minske krav til prosjektenes kvalitet eller konkurransekraft. Disse medlemmer tror det vil bli betydelige utfordringer i å finne gode regionale samarbeidsløsninger og er skeptisk til at dette er en av de få konkrete resultater av det som startet med ambisjoner om en stor regional reform.

Disse medlemmer mener det ville ha vært bedre å rette fokus mot næringsrettet forskning generelt i stedet for å regionalisere forskningsmidler. Skattefunn-ordningen og BIA er viktige ordninger for næringslivet og disse må bygges ut vesentlig om en skal nå den forskningspolitiske målsetting om at 2 pst. av forskningsinnsatsen skal komme fra næringslivet. Disse medlemmer har også registrert at en

del aktører oppfatter Forskningsrådet å være byråkratisk og at dette er et argument for regionalisering. Disse medlemmer vil da heller rette fokus mot det som i så fall er primærutfordringen i stedet for å fragmentere forskningsinnsatsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at Regjeringen foreslår å opprette regionale forskningsfond, noe Fremskrittspartiet er prinsipielt imot. Disse medlemmer frykter at regionale fond kan gå utover andre tiltak rettet mot næringslivets FoU, og at støtten vil bli brukt til prosjekt av lavere kvalitet kun fordi det er innen regionen. Disse medlemmer viser også til at støtten kan gå til prosjekt lokalisert i eller utenfor de geografiske nedslagsfeltene til fondet, og at det skal opprettes faglige uavhengige styrever for det enkelte regionale forskningsfond. Disse medlemmer mener dette vil føre til en unødvendig byråkratisering og vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om at de 6 mrd. kroner på post 96 i fondskapital til regionale forskningsfond omdisponeres til post 95 Fondet for forskning og nyskaping.

Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 211 195 000 under dette kapitlet.

Komiteen meiner forskingsinstitutta spelar ei sentral rolle i det norske forskingssystemet. Komiteen merkar seg at Regjeringa foreslår å auke løyvingane til forskingsinstitutta med om lag 67 mill. kroner frå 2008 til 2009. Dette heng i all hovudsak saman med innføring av eit nytt basisfinansieringssystem for forskingsinstitutta.

Komiteen viser til at midlane som går til dei samfunnsvitskaplege institutta er flytta til to nye postar. Ny post 57 skal gå til grunnløyvingar til samfunnsvitskaplege forskingsinstitutt. Komiteen er samd i at føremålet med basisfinansieringa er å fremme kvalitet og gi institutta rom for langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygging. Komiteen viser vidare til at post 58 skal gå til strategiske løyvingar til samfunnsvitskaplege forskingsinstitutt.

Komiteen merkar seg at forslaget til nytt basisfinansieringssystem for instituttsektoren er godt motatt og er samd i forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at det er naturlig at en i den videre opptrapping av bevilgningene til institutta, legger vekt på at de institutta som etter vurderinga til Norges forskningsråd kvalifiserer til å

være omfatta av finansieringsordninga, blir innlemma i ordninga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at det i budsjettet foreslås at kun de instituttene som frem til nå har fått grunnbevilgning skal tas med i beregningen av den nye basisfinansieringen for instituttsektoren. Disse medlemmer mener at bevilgningen ikke bør være historisk betinget, men at grunnbevilgningen bør være kriteriebasert og dermed motivere til forskning av høy internasjonal kvalitet. Norges forskningsråd sier at Rokkansenteret, NTNU samfunnsforskning, Frischsenteret og Nansensenteret (Bergen) oppfyller kriteriene for deltakelsen i basisfinansieringsordningen, og disse medlemmer stiller seg derfor undrende til at disse institusjonene ikke omfattes av beregningen.

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 317 065 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil påpeke viktigheten av å motivere flere norske forskere til å delta ved ulike forskningsinstitutt i utlandet.

Målet med å delta i EUs rammeprogram for forskning er delvis å kunne ta del i avansert forskning som er så ressurskrevende at det ikke hadde vært mulig uten internasjonalt samarbeid, og delvis å kunne være med i utviklingen av nye forskningsområder.

EUs rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter er den største finansieringsplikten Norge har innenfor det internasjonale forskningssamarbeidet.

Komiteen viser også til behovene for å fremme internasjonalisering og kvalitet i norsk forskning, forsterke nasjonalt prioriterte FoU-områder ved å utvikle samspill og økt verdiskaping i mellomnasjonale FoU-satsinger og deltakelse i det europeiske forskningsområdet og bidra til kunnskapsbasert innovasjon i tett samspill med næringslivet.

Videre er komiteen av den oppfatning at Norge som nasjon i langt større grad skal være i tett dialog med EU om hvor ressursene Norge legger i det 7. rammeprogrammet, skal settes inn.

Opprettelsen av EIT ser komiteen som et viktig skritt i å koble forskning, utdanning og næringsliv tettere sammen og dermed bidra til økt innovasjon og teknologioverføringer mellom Norge og EU.

Norges deltakelse gir gode muligheter for langsiktig markedsposisjonering for innovative norske bedrifter, samt bidrar til å styrke kvaliteten i norsk forskning og kvalitetssikre denne gjennom å hente

hjem kunnskap og forskningsresultater, deltakelse i sentrale nettverk og inn- og utgående mobilitet.

Komiteen viser til viktigheten av å være tilstede i de fora hvor Norge som nasjon kan være delaktige i å påvirke beslutninger som blir tatt. Vi vet at Europaparlamentet får økt myndighet, som igjen vil gi oss en ny utfordring i å fremme våre saker kombinert med at EU omfatter flere land, med fokus på økt indre effektivitet i samarbeidet – som kan gi oss svekkede muligheter for å få gjennomslag overfor EU for norske interesser og synspunkter.

Komiteen mener internasjonalt samarbeid på forskningsområdet er svært viktig for Norge. Det sikrer at Norge kan hente impulser fra ledende forskningsmiljøer, og for et lite land som Norge gir slikt samarbeid store synergigevinster. Komiteen merker seg at kontingenten til EUs 7. rammeprogram er svært stor og mener dette viser hvor sterk innflytelse EUs prioriteringer har på Norge, også innen forskning.

Komiteen merker seg at det er en målsetting at EU-støtte til norske forskere, institusjoner og bedrifter i perioden 2007-2010 skal være på nivå med Norges kontingent. Komiteen ser det som viktig at utviklingen for i hvilken grad norske miljøer lykkes, følges nøye og ser også fram til evalueringene av EUs 6. rammeprogram og første del av det 7. rammeprogrammet, som varsles. Komiteen ser det som naturlig at evalueringene legges fram for Stortinget på egnet måte.

Komiteen imøteser en drøfting av forholdet mellom internasjonale og nasjonale forskningspolitiske prioriteringer i den kommende forskningsmeldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at mange av de bevilgningene institusjonene får via ulike konkurransearenaer, som for eksempel EUs 7. rammeprogram, har så høye egenandeler at det for enkelte institusjoner blir vanskelig å ta imot og nyttiggjøre seg midlene.

Disse egenandelene må tas fra institusjonenes basisbevilgninger, og disse bevilgningene er allerede under sterkt press grunnet tidligere kutt i basisbevilgningene som foreslått av regjeringen Stoltenberg II.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å øke støtten til CERN ørmerket thoriumforskning ettersom dette kan bli en av de viktigste energikildene i årene fremover. Norge har store mengder thorium og bør derfor være svært interessert i utviklingen av dette og ikke minst være en pådriver for forskningen på dette området. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag

i finansinnstillingen om å øke post 72 med 10 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener et EU-medlemskap ville ha gitt Norge en innflytelse på hvilke satsingsområder som skal prioriteres innen EUs forskningsprogrammer.

5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering

Programkategorien 17.20 Forskning, nyskaping og internasjonalisering omfatter bl.a. Nærings- og handelsdepartementets bevilgninger gjennom Norges forskningsråd, jf. også punkt 5.1 foran.

Statlig investeringsfond under kap. 921 post 95 behandles av finanskomiteen. Øvrige kapitler under denne programkategorien behandles av næringskomiteen.

Kap. 920 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 233 300 000 under dette kapitlet, jf. Tillegg nr. 1 til statsbudsjettet der det foreslås å øke tilskuddet til Norges forskningsråd (post 50) med 25 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt for støtte til Halden-prosjektet på 73 mill. kroner for årene 2010 og 2011.

Komiteen tar resultatrapporten for 2007 og de overordnede prioriteringsmålene for 2009 til etterretning. Komiteen vil understreke viktigheten av at man fra offentlig hold legger til rette for at næringslivets forskningsinnsats øker. Næringslivet er en viktig partner for akademia, og det er betydelige synergieffekter å hente ved å tilrettelegge for et mer FoU-intensivt næringsliv.

Komiteen mener at det er særlig viktig at midlene til de brukerstyrte ordningene – både generelle direkte virkemidler og spesifikke direkte virkemidler – vokser. De brukerstyrte ordningene har vist seg å utløse store investeringer fra næringslivet, og evalueringene av den brukerstyrte prosjektporteføljen viser at den samlet gir god bedriftsøkonomisk lønnsomhet, og at de samfunnsøkonomiske gevinstene antas å være enda større.

Komiteen vil også fremheve viktigheten av å satse på den strategiske næringsrettede forskningen, og da særlig de teknisk-industrielle, samfunnsvitenskapelige og regionale instituttene. Disse instituttene har stor betydning for Norges helhetlige forskningsinnsats, og det er viktig at disse har solid basisfinansiering. Komiteen merker seg at det fra og med 2009 innføres et nytt finansieringssystem for instituttsektoren.

Komiteen viser til konklusjonene i Møreforskningens evalueringsrapport av Forskningsrådets bru-

kerstyrte programmer fra desember 2007, som viser at offentlig støtte til forskning i næringslivet gir gode resultater. Konklusjonene underbygger at offentlige investeringer i FoU gir god bedriftsøkonomisk avkastning for bedriftene, og en vesentlig nytte for samfunnet utover de bedriftsøkonomiske resultatene. Evalueringene viser at Forskningsrådets prosjektvurderinger er robuste med hensyn til å velge de beste prosjektene. Dette betyr, slik komiteen ser det, at man også har funnet fram til virkemidler og programmer som treffer næringslivet godt. Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) ble initiert av regjeringen Bondevik II og hadde sitt første virksomhetsår i 2006. Komiteen vil understreke at det er meget positivt at totalt 450 bedrifter deltok i 2007 og at "prosjekter i BIA har større potensial for verdiskaping og bedre kvalitet enn prosjektene i andre programmer".

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at forskningsveksten på 5 pst. i Næringsdepartementets budsjett er den laveste veksten i FoU-innsats av samtlige fagdepartement med næringsrettede virkemidler. Den økonomiske usikkerheten er stor og norsk næringsliv er langt unna å nå målsettingen om at deres forskningsinnsats skal være 2 pst. av BNP i 2010. Dette illustrerer at Regjeringen ikke har noen intensjoner verken om å nå 3-prosentmålet eller om å stimulere næringsrettet forskning slik at man virkelig kunne få et løft for næringslivets forskningsandel.

Disse medlemmer er kritisk til at Regjeringen, til tross for så sterke indikasjoner på at BIA er vellykket, øremerker det aller meste av økningen på 53 mill. kroner. BIA skulle være et program der utvelgelsen skal være basert på kvalitet i prosjektet. Øremerking strider mot dette.

Disse medlemmer vil understreke at forskning styrker norsk konkurranseevne og konkurransekraft. Soria Moria-erklæringens mål og den offensive språkbruken om dette i proposisjonen om et nyskapende, kunnskapsintensivt og konkurransedyktig næringsliv, fordrer sterkere satsing på næringsrettet, brukerstyrt forskning enn det Regjeringens budsjettforslag legger opp til. Det gjelder i særdeleshet ved inngangen til en potensielt kraftig nedgangskonjunktur. Vi har tidligere sett at FoU-innsatsen fra næringslivet reduseres i dårlige tider. Disse medlemmer vil spesielt peke på at brukerstyrt forskning antakelig er det mest effektive virkemiddelet for å stimulere og utløse næringslivets egne investeringer i FoU. Gjennom brukerstyrt forskning vil bedriftene selv initiere prosjektene og ta utgangspunkt i egne strategier og behov. Gjennom offentlig bidrag til denne type prosjekter stimuleres bedriftenes evne, vilje og motivasjon til å drive forskningsbasert innovasjon. Den

offentlige støtten bidrar til at bedriftene tør ta større risiko og mulighetene for å gjennomføre prosjektene på kortere tid økes. Bedriftene vil med utgangspunkt i sitt innovasjonsprosjekt bli krevende kunder overfor våre FoU-miljøer, og da særlig institutter. Dette leder til større kvalitet og relevansorientering av akademien.

Disse medlemmer vil understreke at gjennom offentlig støtte til brukerstyrt forskning vil bedriftene ha mulighet til å knytte til seg doktorgradskandidater som et ledd i gjennomføring av prosjektene. Disse kandidatene vil arbeide med næringsrelevante problemstillinger og vil ofte finne sitt arbeidssted i næringslivet. Brukerstyrt forskning stimulerer dermed også i betydelig grad til målsettingen om å utvikle en mer kompetent arbeidsstokk.

Disse medlemmer vil særlig peke på at ifølge Norsk Industri gjøres omtrent halvparten av FoU-investeringer i norsk næringsliv i bedrifter som har BIA som eneste kilde til finansiering av sine forskningsprosjekter gjennom Forskningsrådet. Dette programmet blir dermed et særlig viktig næringspolitisk virkemiddel for fremtidig verdiskaping. I BIA skulle det ikke være noen tematiske prioriteringer, det var kun prosjektenes kvalitet som skulle avgjøre om søknaden ble innvilget. Dette offentlige skulle være med på å utløse de aller beste prosjektene med det største potensialet. Evalueringsrapportene viser at man åpenbart lykkes med dette, men det er svært uheldig at Regjeringen nå i utstrakt grad øremerker midlene innenfor også denne ordningen.

Disse medlemmer støtter en ordning med nærings-PhD, men vil peke på at det synes mest riktig å iverksette en slik ordning som en separat mekanisme, fremfor å iverksette den innenfor rammen av et program som BIA.

Disse medlemmer viser til den ekstraordinære situasjon norsk økonomi er inne i. Disse medlemmer ser en stor fare i at næringslivet ikke har ressurser til å satse på FoU eller følge opp sine allerede inngåtte forpliktelser i og med at finanskrisen har kommet så brått og slått ut så raskt. Disse medlemmer ser det derfor som naturlig at Forskningsrådet er fleksible innenfor de rammene som EØS-regelverket setter, med hensyn til å kunne øke Forskningsrådets andel av finansieringen i en kortere periode.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det er foreslått ytterligere 125 mill. kroner til næringsrettet forskning. Dette er avsatt på kap. 2421 post 72, og disse medlemmer viser til egne merknader i Budsjett-innst. S. nr. 8 (2008–2009) i den forbindelse.

Disse medlemmer viser til Høyre alternative budsjett der bevilgningen til BIA styrkes med 25

mill. kroner utover Regjeringens opplegg. Dette er avsatt på kap. 920 Norges forskningsråd, post 50 Tilskudd, underpost 50.1 Næringsrettet brukerstyrt forskning, kategori Brukerstyrt innovasjonsarena. Disse medlemmer viser til egne merknader i Budsjett-innst. S. nr. 8 (2008–2009) i den forbindelse.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Vestres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke den næringsrettede forskningen, herunder Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og ordningen med forsknings- og utviklingskontrakter, med til sammen 400 mill. kroner.

SKATTEFUNN

Komiteen viser til SkatteFUNN-ordningen som ble opprettet i 2002 av regjeringen Bondevik II som et tiltak for å øke norsk næringslivs forsknings- og utviklingsinnsats. SkatteFUNN-ordningen er en skattefradragssystem hvor støtten til forskning og utvikling (FoU) gis som fradrag i utlignet skatt. Ordningen finansieres over kap. 5501 (næringskomiteens rammeområde 22). Statistisk sentralbyrå (SSB) har evaluert SkatteFUNN-ordningen, og avleverte sluttrapport i januar 2008. Evalueringen viser blant annet at for hver krone som gis under SkatteFUNN, øker FoU-innsatsen i bedriftene med det dobbelte, at verdiskaping og innovasjon har økt i perioden SkatteFUNN har eksistert, og at mange bedrifter som ikke hadde noen FoU-aktivitet, nå er stimulert til å starte et langsiktig arbeid. Forskningsinnsatsen i bedriftene i 2005 ble 2,4 mrd. kroner høyere enn uten SkatteFUNN. For hver krone SkatteFUNN-ordningen har brukt på norsk næringsliv, har vi fått 2 kroner tilbake i økt forskningsinnsats.

Komiteen konstaterer at SkatteFUNN er et populært virkemiddel for å stimulere, spesielt de små bedriftene, til å ta i bruk forskning. Komiteen vil spesielt framheve at mange av bedriftene som bruker SkatteFUNN ikke har vært i kontakt med andre deler av virkemiddelapparatet før, og at ordningen derfor kan virke som en inngangsport til ytterligere forskningsinnsats.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det er hensiktsmessig å videreføre dagens SkatteFUNN-ordning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at SkatteFUNN er en svært effektiv, målrettet og ubyråkratisk ordning rettet mot en del av næringslivet som ikke nås lett gjennom andre tiltak og som tradisjonelt ikke har hatt

FoU-aktivitet av noen betydning. Ordningen er en viktig del av det å stimulere til et mer kunnskapsorientert norsk næringsliv.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen i forslaget for statsbudsjett for 2009 ikke foreslår noen endringer i SkatteFUNN-ordningen. Det at enkelte representanter fra regjeringspartiene nærmest framstiller dette som en slags politisk seier og en økt satsing på næringsrettet forskning fra Regjeringens side, er etter disse medlemmers mening meget spesielt. Med en videreføring av nominelle beløpsgrenser vil Regjeringens forslag imidlertid bety lavere bevilgninger til næringsrettet forskning gjennom SkatteFUNN.

Dette føyer seg, etter disse medlemmers syn, inn i et større bilde av en regjering som er lite opptatt av å styrke forskningen generelt, og den næringsrettede forskningen spesielt. Regjeringen har flere ganger foreslått, og fått vedtatt med regjeringspartienes stemmer i Stortinget, innstramminger i SkatteFUNN-ordningen bl.a. i forbindelse med statsbudsjettet for 2007. Disse innstramminger har resultert i en betydelig nedgang i bruken av ordningen. Disse medlemmer viser til at under den sittende regjering har den samlede norske forskningsinnsatsen falt til om lag 1,5 pst. av BNP, stikk i strid med løftene fra regjeringserklæringen fra Soria Moria hvor det heter at "Regjeringen vil øke forskningsinnsatsen til 3 pst. av BNP innen 2010". Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen er svært langt unna å oppfylle dette løftet.

Disse medlemmer viser videre til at Stortinget i 2005 fattet vedtak om innføring av en ny tilskuddsordning for ulønnet arbeid som ikke omfattes av den ordinære SkatteFUNN-ordningen. Ulønnet arbeidsinnsats vil typisk finnes i enkeltpersonforetak og noen gründerselskaper. Det ble også bevilget samlet 70 mill. kroner til ordningen i forbindelse med prosjekter som oppfyller SkatteFUNNs FoU-kriterier og som kunne dokumentere ulønnet arbeid utført i perioden 2002–2005. Den sittende regjering har imidlertid valgt å ikke videreføre denne ordningen med bakgrunn i at EFTAs overvåkinsorgan ESA i mars 2006 besluttet å åpne en formell undersøkelsesprosedyre. ESA har imidlertid nå fattet positivt vedtak om tilskuddsordningen for ulønnet arbeid i SkatteFUNN-prosjekter.

ESAs vedtak åpner trolig ikke for at ordningen skal gis tilbakevirkende kraft for årene 2006 og 2007, men at den kan gjelde for inneværende år. Etter disse medlemmers syn er det imidlertid fullt mulig å gi støtte til ulønnet forskningsinnsats i 2006 og 2007, slik mange småbedrifter har lagt til grunn, som bagatellmessig støtte på samme måte som for årene 2002–2005. Regjeringen og regjeringsspartiene har imidlertid ikke benyttet denne muligheten,

men tvert imot stemt ned forslag fra opposisjonen om å gjeninnføre ordningen så sent som i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008.

Disse medlemmer viser til disse partiers forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) og Budsjett-innst. S. I (2008–2009), som totalt ville styrket SkatteFUNN med om lag 490 mill. kroner over kap. 5501 post 70 (rammeområde 22).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser for øvrig til behandlingen av Dokument nr. 8:102 (2007–2008).

5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon omfatter Fiskeri- og kystdepartementets bevilgninger til marin forskning og innovasjon. Tilskuddene som behandles av kirke-, utdannings- og forskningskomiteen gjelder Norges forskningsråd, ulike forskningsinstitutter og drift av forskningsfartøy, jf. også punkt 5.1.

Kap. 2415 Innovasjon Norge behandles av næringskomiteen.

Kap. 1020 Havforskningsinstituttet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 558 150 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet har et utstrakt internasjonalt samarbeid. Instituttets strategi for perioden 2006–2011 innebærer en ambisjon om å være internasjonalt ledende på sitt område. Det forventes derfor at instituttet tar en pådriverrolle i internasjonale og regionale organisasjoner.

Komiteen har merket seg at andre viktige innsatsområder for instituttet i 2009 er å legge til rette for at Havforskningsinstituttets forskning imøtekommer kravene i den nye havressursloven.

Videre er polarområdene sentrale i instituttets forskning som også kan vise til gode resultater innen samarbeidsprosjekter i regi av det internasjonale polaråret (IPY). Disse prosjektene har gitt verdifull ny viten om tilstanden i Arktis og Antarktis.

Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene

Departementet foreslår en bevilgning på kr 176 050 000 under dette kapitlet.

Komiteen ser den viktige rollen som forskningsfartøyene har i Havforskningsinstituttets arbeide, og viser til de gode resultatene som har fremkommet.

Arktisk forskning, samt nærheten til Svalbard som strategisk plassert forskningsbase, er bare ett av bruksområdene vi ser har behov for denne anskaffelsen.

Komiteen forventer at arbeidet med prosjektering og kvalitetssikring av grunnlaget for å vurdere eventuell bygging av nytt isgående forskningsfartøy, prioriteres. I 2008 ble det bevilget 5 mill. kroner til forprosjektering, og komiteen har merket seg at det i 2009 foreslås en bevilgning på 3 mill. kroner til videre prosjektering og kvalitetssikring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre forventer at arbeidet med anskaffelsen av nytt isgående forskningsfartøy intensiveres, da dette etter disse medlemmers mening burde ha vært prioritert. I 2008 ble det bevilget 5 mill. kroner til forprosjektering, noe disse medlemmer mener burde ha resultert i konkrete tiltak.

Kap. 1022 NIFES

Departementet foreslår en bevilgning på kr 132 900 000 til NIFES – Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning.

Komiteen har ingen merknader til omtalen under dette kapitlet.

Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU

Departementet foreslår en bevilgning på kr 460 800 000 under dette kapitlet.

Komiteen er tilfreds med at målet om at Norge skal være i den internasjonale kunnskapsfronten innen marin FoU, videreføres. Kunnskap om de marine ressursene er en grunnleggende faktor for å utløse potensialet for økt verdiskaping gjennom å bidra til utviklingen av en nyskapende, lønnsom og bærekraftig marin næring. For å opprettholde vår konkurransekraft må Norge lede kunnskapsutviklingen innen ressursforvaltning, havmiljø og havklima og sjømat. Dette omfatter fiskeressurser, miljøvirkninger av marin næringsaktivitet og kvalitetsaspekter ved fôr og sjømat. Komiteen er tilfreds med at fokuset på forskning for å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser, sjøområder og havbruk videreføres. Komiteen har også merket seg at forskningen skal bidra til utvikle kunnskap om mattrygghet, fiskehelse og fiskevelferd medregnet lakselus og lakselusvaksine.

Komiteen vil presisere viktigheten av at prioriteringene i St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til

forskning følges opp, der "Hav og mat" er to av fire tematiske prioriteringer.

Komiteen er tilfreds med at de prioriterte programmene og satsingsområdene i 2007 videreføres i 2008. Spesielt ønsker komiteen å fokusere på betydningen av internasjonalt forskningssamarbeid og særlig at forskningssamarbeidet i Europa følges opp både på det marine og det maritime området. Det må fortsatt legges vekt på å sikre fortsatt god norsk uttelling fra EUs rammeprogram, og komiteen ser positivt på at marine temaer har fått en vesentlig plass i EUs 7. rammeprogram.

Nofima er etablert fra 1. januar 2008. Gjennom å samle forskningsaktivitet i ett selskap er målsettingen å øke konkurransekraften for den land- og havbaserte næringsmiddelindustrien og fiskeri- og havbruksnæringen. Komiteen er tilfreds med at næringene gjennom etablering av Nofima har fått et næringsrettet forskningsinstitutt som gjennom forskning og tjenesteleveranser kan bidra til å styrke verdiskapingen i næringene.

Komiteen viser til Regjeringens nordområdesatsing og vil understreke viktigheten av at strategien følges opp med forskningsinnsats, særlig innenfor forskningsprogrammene Havet og kysten, HAVBRUK – en næring i vekst, NORKLIMA – klimaendringer og konsekvenser for Norge og Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner (MAROFF). Komiteen har og merket seg styrking av innsatsen for marin bioprospektering med 10 mill. kroner og økt innsats for å styrke innsatsen på overvåking av fremmedstoffer i sjømat som en del av nordområdesatsingen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at produksjon av oppdrettslaks og oppdrett av andre arter fisk er en viktig næring for Norge. Disse medlemmer viser til at forskningen på alternativt fôr til oppdrettslaks er for dårlig koordinert og at det er avgjørende for fremtiden til norsk oppdrettsnæring at en gjennom forskning kan utvikle fôr til oppdrettsfisk som i mindre grad er avhengig av fanget villfisk.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å øke og bedre koordinere forskningen på fôr til oppdrettsfisk."

5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategori 15.20 Forskning og innovasjon omfatter Landbruks- og matdepartementets bevilg-

ninger til forskningsprogrammer, vesentlig via Norges forskningsråd, og basisbevilgninger til forskningsinstitutter, jf. også punkt 5.1.

Kap. 1137 Forskning og innovasjon

Departementet foreslår en bevilgning på i alt kr 382 180 000 under dette kapitlet. Bevilgningen gjelder forskningsaktivitet i regi av Norges forskningsråd, samt basisbevilgninger til forskningsinstitutter, dvs. grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer. Omstillingsmidler til Bioforsk og bevilgning til planlegging for Veterinærinstituttet bevilges på egne poster.

Komiteen viser til proposisjonen og er fornøyd med at instituttene i 2009 vil inngå i den nye modellen for basisfinansiering av forskningsinstitusjonene. Dette er viktig for å skape de samme insentiver til kvalitet, publisering og samarbeid. Komiteen merker seg også at Bioforsk er på tur inn i det siste året for omstillingsplanen, og at prosessene synes å følge planen.

Komiteen er enig i at norsk landbruksforskning må være aktiv inn mot EUs 7. rammeprogram og mot andre internasjonale samarbeidsfora. Det norske landbruksmiljøet er lite og vil måtte bygge styrke gjennom internasjonale nettverk. Komiteen merker seg også at skatteFUNN er en viktig finansieringskilde for forskning innen primærnæringene. Ordningen retter seg spesielt mot små- og mellomstore bedrifter, og komiteen merker seg at ordningen er viktig for at mange bedrifter innen landbruket skal satse på forskning.

6. OVERSIKT OVER FORSLAG TIL BEVILGNINGSENDINGER

6.1 Oversikt over forslag til bevilgnings- endringer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Tabellen nedenfor viser på hvilke kapitler/poster regjeringspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslår å endre bevilgningene i forhold til proposisjonen. Endringer i forhold til Regjeringens forslag i parentes.

(Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ligger til grunn for innstillingsens utkast til endelig vedtak i Stortinget, jf. punkt 8 nedenfor.)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp
Utgifter (i hele tusen kroner)				
220		Utdanningsdirektoratet	247 801	253 801 (+6 000)
	70	Tilskudd til læremidler mv.	42 264	48 264 (+6 000)
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen	8 777	9 777 (+1 000)
	1	Driftsutgifter	8 777	9 777 (+1 000)
225		Tiltak i grunnopplæringen	1 127 494	1 145 994 (+18 500)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	173 379	188 379 (+15 000)
	74	Tilskudd til organisasjoner	11 428	14 928 (+3 500)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 007 539	1 020 039 (+12 500)
	21	Spesielle driftsutgifter	1 003 911	1 016 411 (+12 500)
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 581 197	2 582 197 (+1 000)
	71	Private videregående skoler	1 090 038	1 091 038 (+1 000)
253		Folkehøyskoler	619 078	619 478 (+400)
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	701	1 101 (+400)
271		Universiteter	13 151 993	13 154 993 (+3 000)
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	7 385 211	7 388 211 (+3 000)
272		Vitenskapelige høyskoler	1 220 669	1 220 935 (+266)
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	52 744	53 010 (+266)
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	969 083	969 417 (+334)
	1	Driftsutgifter	401 954	402 288 (+334)
Sum utgifter			50 193 909	50 236 909 (+43 000)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1 og 3	A, SV, Sp
Inntekter (i hele tusen kroner)				
3225	Tiltak i grunnopplæringen		109 139	118 589
				(+9 450)
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	109 139	118 589
				(+9 450)
Sum inntekter			10 988 514	10 997 964
				(+9 450)
Sum netto			39 205 395	39 238 945
				(+33 550)

7. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen sak for Stortinget med forslag til tiltak for hvordan voksnes rett til grunnskoleopplæring kan sikres.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av finansieringen og organiseringen av landslinjene senest i statsbudsjettet for 2010.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og senest innen Revidert nasjonalbudsjett 2009, iverksette en forpliktende nasjonal rekrutteringsplan for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunnskolen og den videregående skolen.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om at funksjonshemmede skal ha rett til skyss mellom oppholdssted i SFO og hjemmet.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til de private skolene.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen så snart som mulig komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene for private skoler når gjennomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen sørge for at offentlige og private tilbydere innen toppidrett sikres likebehandling i forhold til støttenivå.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen reversere sin innstramming av fortolkningen av privatskoleloven med hensyn til innkreving av en egen idrettsavgift, inntil Regjeringen fremmer forslag om at antall plasser med særskilt tilskudd ved toppidrettsgymnasene kan heves opp på samme nivå som antall godkjente plasser ved de samme skolene.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte og senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 redegjøre for hvordan fornyelsesbehovet ivaretas innen folkehøyskoletilbudet.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen legge til grunn økt fleksibilitet ved tildeling av nye elevplasser ved folkehøyskolene, slik at elevplassene i større grad kan beholdes i sektoren dersom en eller flere folkehøyskoler blir lagt ned.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen oppheve kostnadsrammen for bygging av studentboliger.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen vurdere Kristiansand som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med sak om kompensasjon for ekstraordinære lønns- og pensjonsutgifter ved universiteter og høyskoler for

2009 snarest, og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen på nytt vurdere innplassering av studietilbud i kostnadskategori bl.a. ved bachelorutdanningen i teaterarbeid bl.a. ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, 4-årig musikkutdanning ved Høgskolen i Staffeldsgate og kunstutdanning ved Universitetet i Tromsø.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent fagskoleutdanning.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å etablere en egen kiropaktorutdanning i Norge.

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om at studenter skal få tilgang til samme låne- og stipendordninger for Freshman Year og første år av bachelorgrad i ikke-vestlige land som for annen høyere utdanning tatt i utlandet.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen vurdere om studie støttesystemet for mastergradsstudenter ved private institusjoner bør endres slik at en større del av tillegglånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått og det skjer innen normert tid.

Forslag 19

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 vurdere nærmere om tilskuddet per kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av ulike tiltak for å støtte videre drift av Flyktningenettverket.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en handlingsplan for hvordan en på kort og lang sikt vil bedre rekrutteringen til prestetjenesten.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en klargjøring av retningslinjene for bruk av avkastningen til Fondet for forskning og nyskaping, for på denne måten å sikre at avkastningen benyttes til strategiske satsinger.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 23

Stortinget ber Regjeringen vurdere om renteendringer i Statens lånekasse for utdanning bør skje raskere enn tre måneder etter endring av styringsrenten i Norges Bank.

Forslag 24

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge fram en plan for å fordele tilsagnene til bygging av nye studentboliger i perioden 2009–2013 slik at det bare gis tilsagn til prosjekter i de definerte pressområdene.

Forslag 25

Finansieringsansvaret for godkjent fagskoleutdanning overføres ikke til fylkeskommunene i 2010, men forblir et statlig ansvar for å sikre likeverdig behandling mellom fagskoler, høyskoler og universitet.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 26

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av retningslinjene for BKA-midler slik at studenter også kan omfattes av ordningen.

Forslag 27

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 om å vurdere statlig tilskudd til trafikkflygerutdannelse og flygeledelse ved UiA og Luftfartshøgskolen Sør.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 28

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Norges veterinærhøgskole blir tildelt øremerkede planleggingsmidler til den omfattende planprosessen institusjonen står overfor.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 29*

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av fritt skolevalg for grunn- og videregående skole på nasjonalt plan.

Forslag 30

Stortinget ber Regjeringen iverksette forskning på eventuell sammenheng mellom den norske velferdsmodellen, innbyggernes verdiutvikling, familiesituasjon mv. og svak faglig elevprestasjon i norsk skole, for å få en helhetlig og systematisk gjennomgang som grunnlag for iverksetting av ytterligere tiltak.

Forslag 31

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med status for byggvedlikehold innenfor grunnskoler og videregående skoler med tiltaksplan og finansieringsplan for å sikre læringsmiljø for elevene i tråd med opplæringsloven § 9 a.

Forslag 32

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om etablering av et politisk og administrativt uavhengig skoleombud.

Forslag 33

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om innføring av skole-PC som skolemateriell til elever på videregående skole.

Forslag 34

Stortinget ber Regjeringen innføre en tilleggsfinansiering som stykkpris pr. elev til skoler med spesielt tilrettelagt opplæring for elever med dyskalkuli, dysleksi eller som er sterkt hørsels- eller synshemmede.

Forslag 35

Stortinget ber Regjeringen sette ned et utvalg som skal gå gjennom dagens bachelorgrad, og komme med forslag til endringer av graden for i større grad å gjøre kandidatene kvalifisert til å gå rett ut i arbeid.

Forslag 36

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en finansierungsordning som ikke diskriminerer tilbydere av trafikkflyverutdanning. Utdanning som skal være berettiget til offentlig støtte skal være akkreditert gjennom NOKUT på fagskolenivå eller høyere.

Forslag 37

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, slik at alle studenter, uavhengig av bosted, har samme mulighet for utdanningsstøtte gjennom Lånekassen.

Forslag 38

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve inntektsgrensen for hva man kan tjene før stipendandelen blir redusert.

Forslag 39

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve grensen for hvor mye studenter kan ha i formue før de får redusert stipendandel.

Forslag 40

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å likebehandle bachelor- og masterstudenter i utlandet med tanke på studiefinansiering.

Forslag 41

Stortinget ber Regjeringen vurdere å gi studenter ved godkjente private høyskoler i Norge samme mulighet til å få skolepengestøtte som norske studenter i utlandet i dag får.

Forslag 42

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å øke og bedre koordinere forskningen på fôr til oppdrettsfisk.

Forslag fra Høyre og Venstre:*Forslag 43*

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009, gjøre om utlånsordningen for læremidler til en behovsprøvd stipendordning.

Forslag fra Høyre:*Forslag 44*

Stortinget ber Regjeringen knytte inntektsgrensen for hva studenter kan tjene uten å få avkortet studiestøtten opp mot folketrygdens grunnbeløp. Grensen settes til 2 G.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:*Forslag 45*

Stortinget ber Regjeringen utvikle en obligatorisk mentorordning for nyutdannede lærere.

Forslag 46

Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for kulturskolevirksomheten som sikrer den faglige og sosiale profilen på tilbudet.

Forslag fra Venstre:*Forslag 47*

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at den enkelte kommune utarbeider rammeplan for SFO med krav om innhold og kvalitet.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Forslaget fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ligger til grunn for komiteens tilråding.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonene og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

**Rammeområde 16
(Kirke, utdanning og forskning)**

I

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	215 240 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 503 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 645 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	202 018 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 519 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	48 264 000	
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	9 777 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	120 104 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 468 000	
223		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	33 290 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	136 690 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til landslinjer	163 287 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	47 505 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	188 379 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	38 926 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 973 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	183 338 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	333 695 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære kandidater med spesielle behov	8 698 000	
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 121 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 310 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	9 144 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	14 928 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	1 016 411 000	
	70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 628 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 287 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 896 000	
	70	Tilskudd til den franske skolen	5 200 000	
	71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkesskole	20 988 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	26 470 000	
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 504 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	986 748 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 091 038 000	
	72	Private videregående skoler godkjent etter kap. 6A i privatskoleloven, <i>overslagsbevilgning</i>	190 472 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	64 041 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	15 336 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	148 049 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	35 417 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	8 833 000	
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	25 751 000	
	79	Toppidrett	14 337 000	
	80	Privatskoleorganisasjoner	609 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 566 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
229		Andre tiltak		
	70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	12 433 000	
230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Driftsutgifter	618 546 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	49 802 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 468 000	
252		EUs program for livslang læring		
	70	Tilskudd	187 697 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	614 876 000	
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	3 501 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 101 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	173 828 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	12 504 000	
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 636 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 001 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.		
	70	Holocaustsenteret	22 481 000	
	71	Falstadsenteret	14 270 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	5 354 000	
	73	Norsk fredssenter	1 259 000	
	74	Nord-Norsk Fredssenter, Narvik	1 110 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	6 500 000	
256		Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet		
	1	Driftsutgifter	39 956 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	14 085 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 570 000	
258		Analyse og utviklingsarbeid		
	1	Driftsutgifter	3 740 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	34 326 000	
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	10 894 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 048 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> ..	220 816 000	
271		Universiteter		
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	7 388 211 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 770 693 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 996 089 000	
272		Vitenskapelige høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	579 327 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	222 126 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	154 874 000	
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	102 076 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	109 522 000	
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	53 010 000	
275		Høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 112 563 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	1 985 489 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	283 818 000	
	70	Basisfinansiering private høyskoler	290 419 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler	231 063 000	
	72	Forskningsfinansiering private høyskoler	9 428 000	
276		Fagskoleutdanning		
	70	Teknisk fagskoleutdanning	317 463 000	
	72	Annen fagskoleutdanning	25 814 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter	402 288 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 100 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	71 500 000	
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	38 951 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	18 800 000	
	74	Tilskudd til UNIS	82 183 000	
	75	UNINETT	21 849 000	
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	18 401 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	13 256 000	
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	27 089 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	231 431 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	51 215 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	1 184 345 000	
	55	Administrasjon	242 946 000	
286		Forskningsfond		
	50	Fondet for forskning og nyskaping - overføring til Norges forskningsråd	929 517 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 810 000	
	53	NUPI	3 250 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	57	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	136 689 000	
	58	Strategisk bevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	15 410 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	29 536 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	6 360 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	174 125 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 120 164 000	
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	1 046 000	
	75	UNESCO	15 370 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	143 408 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 804 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 049 000	
340		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	154 479 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	25 955 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	190 050 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	150 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	
341		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	813 604 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 651 000	
342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	50 398 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 233 300 000	
1020		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	286 150 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	272 000 000	
1021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Driftsutgifter	119 050 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	54 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
1022		NIFES		
	1	Driftsutgifter	54 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	78 300 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU		
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	308 400 000	
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	37 900 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	23 300 000	
	72	Tilskudd NOFIMA, <i>kan overføres</i>	66 200 000	
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	25 000 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet	193 368 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	175 530 000	
	52	Omstillingsmidler Bioforsk	10 282 000	
	53	Planlegging Veterinærinstituttet mv.	3 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 035 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	149 605 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> .	4 231 390 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 772 377 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	437 800 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 847 153 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	251 050 000	
	74	Tap på utlån	334 900 000	
		Totale utgifter		50 236 909 000
Inntekter				
3200		Kunnskapsdepartementet		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	3 247 000	
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	5 485 000	
	2	Salgsinntekter mv.	6 431 000	
3221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen		
	2	Salgsinntekter mv.	276 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	5 571 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 498 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	118 589 000	
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Inntekter ved oppdrag	49 802 000	
	2	Salgsinntekter mv.	12 757 000	
3256		Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet		
	1	Inntekter ved oppdrag	9 121 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 164 000	
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3286		Forskningsfond		
	85	Avkastning - Fondet for forskning og nyskaping	3 368 260 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	3 843 000	
3340		Kirkelig administrasjon		
	1	Ymse inntekter	10 738 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	25 955 000	
3341		Presteskapet		
	1	Ymse inntekter	13 131 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	5 651 000	
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Ymse inntekter	15 175 000	
	4	Leieinntekter m.m.	2 293 000	
4020		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	272 000 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Oppdragsinntekter	54 000 000	
4022		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	78 300 000	
	2	Laboratorieinntekter	762 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
	29	Termingebyr	28 900 000	
	89	Purregebyrer	96 200 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	6 763 305 000	
		Totale inntekter		10 997 964 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 221 post 1	kap. 3221 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 postene 2 og 61
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 85
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 86
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 85
kap. 2410 post 1	kap. 5310 post 3

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.

3. benytte inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter føres til Forskningsrådets eiendomsfond.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2009 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	120,0 mill. kroner
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	220,8 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2010 (andre halvdel av undervisningsåret 2009–2010) etter de satser som blir fastsatt andre halvår 2009 (første halvdel av undervisningsåret 2009–2010), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2010 (andre halvdel av undervisningsåret 2009–2010) etter de satser som blir fastsatt for andre halvår 2009 (første halvdel av under-

visningsåret 2009–2010), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

4. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2009 med kr 3 850 per måned i opptil to måneder for studenter som tar del i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 72 Rentestøtte og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen skal betale kr 345 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 707 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale kr 707 per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 415 ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:

- a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
- b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskaper eller ved deltakelse i selskaper som er av faglig interesse for virksomheten.
- c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd.
- d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd.

3. Kunnskapsdepartementet kan overføre spesifikke gruppe 1-aksjer under Kunnskapsdepartementet til universiteter og høyskoler som gruppe 2-aksjer. Aksjene blir ført ut av kapitalregnskapet i 2009 mot konto for forskyving av balansen.
4. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan gi avkall på krav om tilbakebetaling av gaveforsterkning som er utbetalt til Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Tromsø forskningsstiftelse i strid med retningslinene for ordningen.
5. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan inngå avtale om rehabilitering og modernisering av Norges hus i Paris innenfor en kostnadsramme på 10 mill. kroner.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340 post 1	kap. 3340 post 1
kap. 340 post 1	kap. 3340 post 2
kap. 341 post 1	kap. 3341 post 1
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 2
kap. 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 4

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	180,5 mill. kroner

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1

2. regne med alle ubrukte merinntekter ved beregning av sum som kan overføres på kap. 1020 postene 1 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1021 postene 1 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 8. desember 2008

Ine Marie Eriksen Søreide

leder og ordf. for kap. 200, 223, 2410, 3200, 5310 og 5617

Anders Anundsen

ordf. for kap. 221, 228, 310 og 3221

Freddy de Ruiter

ordf. for kap. 254

Odd Einar Dørum

ordf. for kap. 271, 283, 285 og 920

Åsa Elvik

ordf. for kap. 286, 287, 3286 og 3287

Inger S. Enger

ordf. for kap. 220, 222, 1022, 3220, 3222 og 4022

Dagrun Eriksen

ordf. for kap. 340, 341, 3340 og 3341

Gunnar Gundersen

ordf. for kap. 257, 258, 272 og 1137

Jon Jæger Gåsvatn

ordf. for kap. 252, 255 og 276

Lena Jensen

ordf. for kap. 225, 227, 229 og 3225

Gorm Kjernli

ordf. for kap. 226

Gerd Janne Kristoffersen

ordf. for kap. 275, 281 og 3281

Anna Ljunggren

ordf. for kap. 253, 270 og 1023

Torfinn Opheim

ordf. for kap. 230, 256, 342, 3230, 3256 og 3342

Åse M. Schmidt

ordf. for kap. 288, 1020, 1021, 3288, 4020 og 4021

